

א * לָךְ לָךְ מְאַרְצֶךָ וגו'. ר' אבא פתח ב' ואמר, * שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב הַרְחוּקִים מִצְדָּקָה. שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב: כִּמְהַרְבֵּי לֵבֵיהֶם לִפְנֵיהֶם דְּחִיבֵינֵי, דְּחִמָּאן גְּשְׁבִילֵי ז' וְאוֹרְחֵי דְאוֹרֵייתָא, וְלֹא מְסַפְּלֵן בְּהוּ, וְלִפְנֵיהֶם תְּקִיפִין, דְּלֹא מְהַדְרִין בְּתִיבְתָא ה' לְגַבֵּי מְרִיהוֹן, וְאֶקְרוּן אֲבִירֵי לֵב. הַרְחוּקִים מִצְדָּקָה: דְּמִתְרַחְקֵי מְאוֹרֵייתָא.

ב רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, דְּמִתְרַחְקֵי מִקַּב"ה, וְאֵינְוֹן רְחִיקִין מִנֵּיהּ, וּבְגִין כְּפֹ, אֶקְרוּן וְאֲבִירֵי לֵב. הַרְחוּקִים מִצְדָּקָה. דְּלֹא בְּעָאן לְקַרְבָּא לְגַבֵּי קַב"ה. בְּגִין כְּפֹ, ז' אֵינְוֹן רְחוּקִים מִצְדָּקָה. פִּינֵן דְּאֵינְוֹן רְחוּקִים מִצְדָּקָה, רְחוּקִים אֵינְוֹן מְשָׁלוֹם. דְּלִית לֹוֹן שְׁלוֹם. דְּכָתִיב ח' אֵין שְׁלוֹם אָמַר ה' לְרָשָׁעִים. מ"ט בְּגִין דְּאֵינְוֹן רְחוּקִים מִצְדָּקָה.

חֲלוּפֵי גְרַסְאוֹת

א נ"א מתחיל ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' ובד"ק נ"ב פתח רב מתיבתא ואמר, ויאמר ה' אל אברם וגו' דא בגין לאתנהרא ביה נהירו. כגונא דא מאן דלא זכי באתר חד, יהך וינטל גרמיה לאתר אחר ויזכי ביה. אעא דדליק נהורא לא סליק ונהיר ביה, ינענעון ליה ויסלק ביה נהורא ואנהיר ע"כ. ב נ"א ל"ג ואמר. ג נ"א מוסיף שבילי דאורייתא. ד נ"א וארחי. ה נ"א עם. ו נ"א רחוקים מצדקה ול"ג אבירי לב. ז נ"א אקרון.

מִסוּרַת הַזְהָר

(א) ישעיה מו. ב) (ישעיה מח) ח"א רה.

שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב

שלוש. שכתוב אין שלום אמר ה' לרשעים. מה הטעם. משום שהם רחוקים מצדקה, ע"כ אין להם שלום.

הַסּוּלָם

פירוש. המלכות מבחינת הדין שבה, נקראת צדק, בלא ה'. ובסוד הזווג הגדול דצדיק וצדק. שאז הנוקבא עולית ומלבשת לאמא, היא נקראת צדקה, כלומר שנתהפכת לרחמים, כי קבלה ה' של אמא, להיותה מלבשת עליה. ועל ידי מ"נ שהצדיקים מעלים להנוקבא בעת שנקראת צדק, גורמים זווג עליון וצדק מתהפך ונעשה צדקה. כלומר, שהדין מתהפך להיות רחמים. והוא שאומר רבי אבא בכיבור הכתוב שמעו אלי אבירי לב וגו'. כי להיותם אבירי לב ואינם מעלים מ"ן ע"י הסתכלות בתורה וע"י תשובה, ע"כ הם רחוקים מצדקה כי ע"כ הם נמצאים בדינים דצדק, דהיינו בלי ה', שה"ס המוחין דאמא, וז"ש הרחוקים מצדקה, דמתרחקי מאורייתא, משום שמתרחקים מהתורה ואינם מעלים מ"ן לזווג עליון, על כן הם רחוקים מצדקה, ונמצאים בדינים דצדק. ורבי חזקיה אינו חולק על רבי

אבא

מֵאמַר

מֵאמַר שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב

(א) לָךְ לָךְ מְאַרְצֶךָ וגו': רבי אבא פתח, פתח טעם הכתוב, למה זכה אברהם שיאמר לו הקדוש ברוך הוא לך לך וגו' יותר מכל בני דורו. ואמר, שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה. שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב, פירוש, כמה קשים הם הלבבות של הרשעים, שרואים השבילים והאורחות של התורה, היינו פנימיות וחיצוניות של התורה, שבילים פנימיות, ואורחות חיצוניות (עי' לעיל בראשית א' דף רנ"א אות ש"ח), ואינם מסתכלים בהם. ולבכם קשה, שאינם חוזרים בתשובה אל רבונם, ועל כן נקראים אבירי לב. הרחוקים מצדקה. פירוש שמתרחקים מהתורה, וע"כ הם רחוקים מצדקה.

(ב) רבי חזקיה אמר וכו': ר"ח אמר בביאור הכתוב הנזכר, שהמה מתרחקים מהקב"ה וע"כ הם רחוקים ממנו, ומשום זה שמתרחקים מהקב"ה נקראים אבירי לב. ושיעור הכתוב הוא הרחוקים מצדקה, למה, משום שאינם רוצים להתקרב אל הקב"ה, שהם אבירי לב, ומשום זה הם רחוקים מצדקה. וכיון שהם רחוקים מצדקה הם רחוקים משלום, שאין להם

(דפו"י דף ע"ו ע"ב)

ב

דף דף

ג) «ת"ח, אברהם פְּעִי בִּלְקַרְבָּא לְקַב"ה, וְאַתְקַרְב. הַה"ד» אֶהְבֵּת צְדָק וּתְשַׁנָּא רְשָׁע. בְּגִין דְּאֶהְבֵּת צְדָק, וְשַׁנָּא רְשָׁע, אֶתְקַרְב לְצַדְקָה, וְעַל דָּא פְּתִיב, אֶבְרָהָם אוֹהְבִי. מ"ט אוֹהְבִי, דְּבְגִין דְּכְתִיב, אֶהְבֵּת צְדָק. רְחִימּוּתָא דְּקַב"ה, "דְּרַחֲמִים" לִיהּ וְאַבְרָהָם, מְפַל בְּנֵי דְרִיָּה, דְּהוּוּ אַבְרָהָם לֵב, וְאִינוּן רְחוּקִים מִצְדָּקָה, כְּמָה דְּאֶתְמַר.

ד) ר' יוסי פתח, א מה ידירות משפנותיה ה' צבאות. כמה אית לון לבני נשא, לאסתכלא בפולחנא דקב"ה. דהא כל בני נשא, לא ידעי ולא מסתכלי על מה קאים עלמא. ואינון על מה קיימין. דכד ברא קב"ה עלמא, ועבד שמיא, מאש וממים מתערבין פחדא, ולא הוו גלדי. ולבתר אגלדו, וקיימו

חלופי גרסאות

א נ"א ות"ח. ב נ"א לאתקרבא (אה"ל). ג נ"א ליג ושנא רשע. ד נ"א ליג מאי טעמא אוהבי בגין. ה נ"א ארחים. ו נ"א לאברהם. ז נ"א עבד. ח נ"א ומים. ט נ"א וקיימא.

מסורת הזהר

א) (תהלים מה) ח"ב לו. ז"ה חוקת נ"ב טב שמח. טג שיר. ב) (ישעיה מא) ח"א כו. פה. ח"ג רסב: ז"ה יתרו ל"ב טא שמ. תק"ח ק"ה טר שכו. ג) תהלים פ"ד. ד) לעיל ב"א דף רמ"ז צ"ג וש"נ.

על מה קאים עלמא

עומדים מתבאר מאות ה' עד אות י', כי כאשר ברא הקב"ה את העולם, עשה את השמים מאש ומים ונתערבו יחד, ולא היו נקפאים. ואחר כך נקפאו ועמדו ברוח עליון.

פירוש, כי נודע בסדר יציאת המוחין שמתחילה, יוצאים ב' הקוין ימין ושמאל. ובסוד ב' נקודות חולם ושורק, המכונים מים ואש והם במחלוקת זה עם זה, שפירושן, שכל אחד נכנס בגבול חברו ורוצה להכניעו תחת בחינתו. כמו ב' דברים לחים המתערבים זה עם זה. עד שמתגלה קומת חסדים היוצאת על מסך דת"ת, שה"ס קו הג', והוא מכריע ביניהם, שכל אחד יאיר לפי דרכו ולא יתערבו עוד זה בזה. וזהו מכונה, שב' הקוין שהיו לחים ונתערבו זה בזה, נקפאו עתה ע"י קו האמצעי שהוא ת"ת ולא יתערבו עוד זה בזה (כמ"ש כל זה באורך לעיל בראשית א' דף מ"ז ד"ה לפיכך. ע"ש כל ההמשך).

וזה אמרו, דכד ברא קודשא בריך הוא שהוא בינה, עלמא, שהיא הנוקבא, עבד שמיא, שהוא ז"א מאש מקו שמאל, וממים מקו ימין מתערבין כהדא ולא הוו גלדי. שהיו מתערבים יחד ואינם נקפאים, כלומר, שהיו במחלוקת זה עם זה וכל אחד מתערב בגבול חברו להכניעו תחתיו. כטבע הנוזלים המתערבים זה בזה. ולבתר אחר שיצא קו האמצעי, אגלדו וקיימו ברוחא עלמא, נקפאו ועמדו ב' הקוין על ידי קו אמצעי שהוא ת"ת הנקרא רוח. דהיינו שנעשה כמו דברים

הסולם

מאמר

אבא, אלא שמבאר יותר ממנו, ואומר דמתרחקי מקב"ה ואינון רחוקין מניה, דהיינו שאין להם אהבה אל הקב"ה, בגין כך אינון רחוקים מצדקה, הם רחוקים מלהפך הצדק לצדקה, דהיינו את הדין לרחמים, כי אינם מעלים מ"ן לזווג. כיון דאינון רחוקים מצדקה רחוקים אינון משלום. ומתוך שאינם מעלים מ"ן להפך הצדק לצדקה, אין להם שלום. כלומר, שאינם גורמים זווג עליון. המכונה שלום. וע"כ השלום אינו מאיר עליהם.

ג) ת"ח אברהם וכו': בוא וראה, אברהם רצה לקרב עצמו להקב"ה, ונתקרב. וז"ש אהבת צדק ותשנא רשע, משום שאהב צדק ושנא רשע ע"כ נתקרב לצדקה, כלומר, משום שאהב צדק וגו' העלה מ"ו לזווג עליון, והצדק נעשה לצדקה בעדו כנ"ל בדיבור הסמוך. ועל כן כתוב אברהם אוהבי, מהו הטעם הוא אוהבי משום שכתוב בו אהבת צדק. הוא אהבת הקב"ה, שאהב אותו אברהם, יותר מכל בני דורו, שהם היו אבירי לב, והם רחוקים מצדקה. כמו שנתבאר.

מאמר על מה קאים עלמא

ד) רבי יוסי פתח וכו': ר"י פתח. מה ידירות וגו' כמה יש להם לבני אדם להסתכל בעבודת הקב"ה. שהרי כל בני אדם אינם יודעים ואינם מסתכלים על מה העולם עומד. והם עצמם על מה עומדים. ואלו ב' דברים מתבארים בהמאמר שלפנינו. על מה קאים עלמא מתבאר עד אות ה' ועל מה בני אדם (דפו"י דף ע"ו ע"ב *) דף ע"ו ע"א

דף דף
 « ברוחא ב' עלאה. ומתמן שתיל עלמא, לקיימא על סמכין. ואינון סמכין, לא
 קיימין, אלא בהווא רוחא. ובשעתא דהווא רוחא אסתלק, פלהו מרפפין
 וזעין, ועלמא ארתת. הה"ד « המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. וכלא
 קאים על אורייתא, דכד ישראל משתדלי באורייתא, מתקיים עלמא, ואינון
 קיימין, וסמכין קיימין באתריהו, בקיימא שלים.
 (ה) ת"ח. בשעתא דאתער א פלגות ליליא, וקב"ה עאל לגנתא דעדן,
 לאשתעשעא עם צדיקיא. ופלהו אילנין דכגנתא דעדן, מזמרן ומשבחון קמיה.
 דכתיב, א אז ירננו עצי היער מלפני ה' וגו'.

חלופי גרסאות

א נ"א רוחא, ב נ"א מוסיף עלאה עליהו, ג נ"א וקיימא,
 ד נ"א קיימי, ה נ"א אינון, ו נ"א פלגו, ז נ"א כלהון.

מסורת הזהר

(א) (איוב ט') ז"ח בראשית ב' טו שג. שה"ש ע"ו טא
 שלב. טב שכב. (ב) לעיל ב"ב דף כ"ט צ"א ושי"ג. (ג) (ד"ה
 א' ט"ז) ח"א ולא: ח"ג כב. צו. רכ. ת"ז בהק' ג. ז"ח
 בראשית י"ג טב שמה.

על מה קאים עלמא

לפניו. שנאמר, אז ירננו עצי היער מלפני ה'
 כי בא וגו'. פירוש. הלילה ה"ס הנוקבא
 מבחינת שליטתה עצמה, שעקרה הוא הארת
 קו השמאל. מסוד הארת החכמה הנמשכת
 מנקודת השורק שבאמא. ונודע שאין החכמה
 מאירה אלא מחוזה ולמטה, כי מחוזה ולמעלה
 של כל פרצוף, שולטת המנעולא ואין הארת
 החכמה יכולה להתגלות שם (כנ"ל בהקדמת
 הזהר דף ג"ה ד"ה וטעם ע"ש). וז"ס
 התחלקות הלילה לב' חצאים, כי נקודת
 החצות לילה ה"ס נקודת החוזה. וחצות לילה
 הראשונה ה"ס מחוזה ולמעלה של הנוקבא,
 ומשום ששם שולטת המנעולא ע"כ היא
 דינים, וחצות לילה השניה ה"ס מחוזה ולמטה
 של הנוקבא, ששם שולטת מלכות הממותקת
 בכינה, שה"ס מפתחא, (וענין מפתחא
 ומנעולא ע"י לעיל בהקדמת הזהר דף ג"ה
 אות מ"א ואילך) וע"כ מתגלה שם הארת
 החכמה שבהנוקבא, שז"ס ותקם בעוד לילה.
 גם מבחינה זו נקראת הנוקבא גן עדן. כי
 מחוזה ולמטה, שאין שם בחינת עצמה שה"ס
 מלכות דמדת הדין, ע"כ כולה נמתקת ונעשית
 כמו אמא הנקראת עדן. בסוד תורתא לחכמה.
 וע"כ נקראת גן עדן.

הסולם

מאמר

דברים מוצקים, שהאחד לא יכנוס עוד תוך
 הגבול של חברו.
ומתמן שתי עלמא זכו: ומשם מהשמים
 שהם ז"א, שתל העולם שהיא הנוקבא,
 שיעמוד על אדנים שהם ג' קוי הנוקבא,
 ואלו האדנים אינם עומדים אלא באותו
 הרוח שהוא קו האמצעי שבהם, ובשעה
 שרוח ההוא מסתלק, כולם מרופפים
 ומזדעזעים, והעולם רותת, וז"ש המרגיז ארץ
 ממקומה ועמודיה יתפלצון. כי כנ"ל בהקוין
 דז"א שאומר דאגלידו וקיימו ברוחא עלאה,
 כן בהקוין דנוקבא הנמשכים מז"א לא
 קיימין אלא בהווא רוחא. כי זולת קו
 אמצעי אין קיום כלל להארת ב' הקוין
 (כנ"ל דף ב' ד"ה פירוש ע"ש).
וכלא קאים על אורייתא זכו: והכל
 עומד על התורה, כי כשישראל עוסקים
 בתורה שמעלים מ"ן לזו"ן וממשיכים את קו
 האמצעי, כי התורה ה"ס קו אמצעי. מתקיים
 העולם, ואלו העמודים והאדנים, שהם ג' קוין
 דז"א הנקראים עמודים, וג' קוין דנוקבא הנקראים
 אדנים, נמצאים במקומם בקיום שלם. ואז
 נאמר על הנוקבא, מה ידירות משכנותיך
 וגו'. כי משכן ה"ס הנוקבא. והנה נתבאר
 שהעולם עומד על רוחא דהיינו על קו
 האמצעי. וז"ש דכד ישראל משתדלין
 באורייתא מתקיים עלמא. ומכאן ולהלן
 מבאר, איך גם בני אדם עומדים ומתקיימים
 רק על קו אמצעי.
 (ה) **תא הוי בשעתא דאתער זכו:** בוא
 וראה בשעה שנתעוררת חצות לילה, והקדוש
 ב"ה נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים
 כל האילנות שבגן עדן מזמרים ומשבחים
 (דפו"י דף ע"ז ע"א)

וז"ש בשעתא דאתער פלגות ליליא
 דהיינו שהנוקבא נתעוררה לקבל המתקת
 הכינה שתאיר במחוז ולמטה שבה, שה"ס
 גן עדן, וקודשא בריך הוא עאל לגנתא
 דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא. והקדוש
 ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם
 הצדיקים, כלומר שהצדיקים מעלים מ"ן
 וממשיכים שם הארת קו אמצעי, שה"ס
 הקב"ה

ד

דף דף

ו) וְכִרְוֹזָא קָרִי בְחֵיל, וְאָמַר, לְכוּן אָמְרִין «קָדִישִׁין עֲלִינוּן, מָאן מְנֻכוֹן,
בְּדַעִייל רוּחָא בְּאוּדְנוּי, לְמִשְׁמַע. וְעִינוּי גְּפִקְחִין דְּלְמַחְמִי. וְלִבְיָהּ יִפְתּוּחַ
לְמַנְדַּע. בְּשַׁעְתָּא, דְּרוּחָא דְכָל רוּחִין, אָרִים בְּסִימוּ דְנִשְׁמַתָּא, וּמַתְמָן, נְפִיק
קָלָא דְקָלִיא, יִחִלִּין וְאִתְבְּדַר לְאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלִמָא.

חֲלוּפֵי גֵרְמָאוֹת

א וי"א קרישי. ב וי"א דעאל. ג וי"א פקחין. ד וי"א למיחמי. ה וי"א ולבא. ו וי"א פתח וי"א פתח. ז וי"א חילא. ח וי"א
קלא (אח"ל). ט וי"א אתבדרי.

על מה קאים עלמא

הסולם

מאמר

בבינה, ומשם נמשכים לחב"ד דו"ן, ומשם
לחב"ד דנשמות הצדיקים, שכל אלו המוחין
יצאו על ידי עסק תורתם. ודעת הוה שה"ס
קן המכריע בחו"ב של ראש, מתהפך ומאיר
מלמעלה למטה אל הגוף. וו"ש וְלִבְיָהּ פְתוּחָה
לְמַנְדַּע, כי דעת שבראש מתפשט למטה
וממלא את הלב וכל הגוף. וו"ס הכרוז
שמגיע בחצות לילה, דהיינו בעת התחלת
הארת קו השמאל מנקודת השורק, אל
הצדיקים שיעלו מ"ן להמשכת קו אמצעי.
ומ"ש קרא בחי"ל, היינו להיותו בסתימת
הדינין של נקודת השורק וע"כ נבחנו או,
שיוצא בכח גדול, וקורא אל הצדיקים לתקנו.
ולפנינו מבאר סדר המשכת ג' הקוין הנ"ל,
מבינה לז"א, ומז"א לנוקבא, ומנוקבא לנשמות
הצדיקים.

הקב"ה המאיר בגן עדן. כִּלְהוּ אֵילָנוּ דְבַגְע
מוזמין ומשבחן קמיה דכתיב אז ירננו עצי
היער וגו'. עצי היער הם אילני סרק שאינם
עושים פירות. ומטרם ביאת הקב"ה נבחנו
ספירות הנוקבא כמו עצי היער, שאין בהם
פירות. ואחר שהארת הקב"ה נכנסת שם
ע"י הצדיקים אז ירננו עצי היער מלפני
הויה כי בא וגו', והם עושים פירות.
ו) וכרוזא קרי בחי"ל וכו'. וכרוז יוצא
וקורא בכח ואומר, לכם גבורים הקדושים,
למי שבכם, שהכניס רוח באזניו לשמוע, ועיניו
פקוחות לראות, ולבו פתוח לדעת. ומכח
כרוז הוה מתעוררים הצדיקים לקום משנתם,
ולעסוק בתורה, כמו שמסיים להלן באות
ט' וממשיכים את קו האמצעי.

פירוש. אזנים ה"ס בינה, והאור שלהם
נקרא שמיעה. עינים ה"ס חכמה, והאור
שלהם נקרא ראייה. ובלילה העינים סתומות,
כי מפני הדינים אינן יכולות להאיר. ובחצות
לילה כשמגיע הארת השמאל מאמא, שה"ס
הארת החכמה מנקודת השורק שבאמא, אע"פ
שכבר יש שם כח הראייה, מכל מקום עדיין
אי אפשר לפקוח את העינים, כי עוד חסר
אור החסדים ואין החכמה מאירה בלי
חסדים. ואז הצדיקים מתעוררים לקום ולעסוק
בתורה ולהעלות מ"ן לזו"ן, ואז עולה ז"א
גם הוא למ"ן לב' הקוין הנמשכים שם
מב' הנקודות חולם שורק שבבינה, וקומת
חסדים נמשכת על מסך דו"א המכריע בין
ב' הקוין, והם נכללים זה בזה והחכמה
שבשמאל מתלבשת בחסדים שבימין ויכולה
להאיר, ואז נפקחות העינים, וז"ש מָאן
מְנֻכוֹן דַּעִיָּא רוּחָא בְּאוּדְנוּי, כי רוחא ה"ס
קו אמצעי שהוא ז"א, אשר הצדיקים בעסק
התורה הם מעלים מ"ן ומכניסים הרוח,
שהוא ז"א, אל האזנים שהם ב' קוין
שבבינה, והחכמה שבשמאל מתלבשת שם
על ידו בחסדים שבימין כנ"ל, ואז ועיניו
פְקַחוּן לְמַחְמִי, כי העינים שה"ס החכמה
נפקחו לראות, כי אחר שנתלבשו בחסדים
הן יכולות להאיר. וקו האמצעי נקרא דעת,
ואז נעשו ג' הקוין הללו לחכמה בינה דעת

(דפויי דף ע"ז ע"א)

בשנתא דרוחא דכ"ל רוחין: בשעה שרוח
השורשי לכל הרוחות, מרים מתיקות הנשמה,
ומשם יוצא קול השרשי לכל הקולות,
הכוחות מתפזרים לארבע רוחות העולם.
פירוש, ז"א העולה ומכריע בין ב' הקוין
שבבינה, כנ"ל בדיבור הסמוך, נקרא רוחא
דכ"ל רוחין, להיותו קו אמצעי השורשי,
שממנו נמשכים קוין אמצעים לכל המדרגות.
נשמה היינו בינה, כי אור הבינה נקרא
נשמה. ואחר שהרוח, שהוא ז"א עלה לאודנין
שה"ס בינה והכריע בין ב' הקוין שבה,
נעשה הרוח, לבחינת קול' הנשמע, שפירושו
שמקודם הכרעת הרוח לא היו נשמעים
בבינה, המכונה אזנים, שום אורות, והרוח,
פעל בהם השמיעה, כי על ידו נשלמו
ומאירים לתוך. וז"ש בשנתא דרוחא דכ"ל
רוחין ארים בסימו דנשמתא, בשעה שז"א
עלה לבינה, והרים שם המתיקות של אורות
הבינה הנקראים נשמה, דהיינו שגילה שם
ג' קוין חב"ד, כנ"ל בדיבור הסמוך, ומתמין
נפיק קל"א דקל"א, אחר שהרוח גילה ג'
הקוין ונעשה קול כנ"ל, הוא יוצא משם
ונעשה שורש לכל הקולות, כי יוצא ומתפשט
למטה. וז"ש חילין אתבדרי לארבע סטרי
עלמא, כחותיו מתפשטים ומתפזרים לד'
רוחות

ה
פך פך
(ז) חַד (א) סְלִיק, לְסֵטֶר חַד. (ב) חַד נְחִית לְהֵוֹא סְטֶר. (ג) חַד עֵייל, בין תְּרִין. (ד) תְּרִין אֶמְעֵטְרֵן בְּתֵלַת. (ה) תֵּלַת בְּעֵיילי בְּחַד. (ו) חַד אֶפִּיק גּוֹנִין. (ז) שִׁית מְנַהוֹן, לְסֵטֶר חַד. וְשִׁית מְנַהוֹן, נְחִיתִי לְהֵוֹא סְטֶר. (ח) שִׁית עֵיילי

פירוש

(א) פי' חדר עליון הנקרא רוחא דכל רוחין כשבא להרים מתיקת הנשמה ממקום הבינה. (ב) פירוש הנפש אתרביק ברוח. (ג) פי' הרוח יורד למטה להתחבר עם הנפש. (ד) פי' הנשמה השוכנת בין רוח לנפש. (ה) פי' שאו הרוח והנפש מתערנין בנשמה. (ו) פי' נפש רוח ונשמה כולם נכנסים בבינה או הבינה מוציא ניצוצות. (ז) פי' אותן שש ניצוצות הראשונות טובבות למקום התפארת עולם הבנין שש קצוות ושש ניצוצות יורדות למדת מלכות. ר"ל שבע היכולות ממקום שהן באות. (ח) פי' אותן שש שהן ב' ספירות עולם הבנין עולים לשם של י"ב הוריות.

חלופי גרמאות

א נ"א מתערין. ב נ"א עיילין.

דרך אמת א כ"ע עולה לעילת העילות, ע"ה יורד לכ"ע, כ"ע נכנס בין חכמה ובינה. כ"ע וחכמה מתעטרין בבינה ג"ג, בג"ג נכנסין בת"ת. כ"ע מוציא שש גוונים, ושש קצוות מהן לצד אחד ו"ק מהם יורדים לאותו צד שש נכנסין ב"י"ב הוריות ומתעטרין בכ"ב אותיות, ששה כלולים ב"י"ט, ע"ס עומדים בעלת העלות. אוי לישנים בבתיהם (וזהו בסי' מראות הצובאות ג"כ מ"כ ששה כלולות ב"ה וא' צ"ל ב"י"ט) זה הלשון בירר הרב זלה"ה במראות הצובאות ואמר שצדקו דבריו.

הסולם

על מה קאים עלמא

דו"א, הוא משום שחב"ד דו"א אינם חב"ד ממש, רק חג"ת שנעשו לחב"ד, כנוודע.

תְּרִין מְתַעֲטְרֵן בְּתֵלַת וכו': השנים מתעטרים ומאירים, שנעשו שלשה, חג"ת, על ידי קו האמצעי שהכריע ביניהם, כנ"ל, ע"כ שלשה נכנסים באחד, כי קו האמצעי, שה"ס ת"ת, מקבל ומתפשט בעצמו בלבדו לג' קוין אחרים, שה"ס נה"י. פירושו, כי כל השיעור שהתחתון גורם בהארת העליון, זוכה בו התחתון, להיותו הגורם לזה. ולפיכך, כיון שדו"א עלה והכריע בבינה ונעשה שם לקו אמצעי, זכה דו"א בעצמו לג' הקוין שיצאו מכחו בבינה, ונתפשט בעצמו לג' קוין חג"ת, כנ"ל בדיבור הסמוך, וכן ת"ת דו"א, שהוא קו האמצעי המכריע בין ב' הקוין שהם חסד וגבורה דו"א, זכה בעצמו בכל ג' הקוין, ונתפשט הת"ת לג' הקוין נצח הוד יסוד. וד"ש תְּרִין מְתַעֲטְרֵן בְּתֵלַת תֵּלַת עֵיילי בְּחַד, לפי שהשנים, שהם חסד וגבורה דו"א נעשו ג' קוין ע"י הת"ת, ע"כ כל השלשה נכנסו בהאחד שהוא ת"ת ונתפשט בעצמו לג' קוין אחרים שהם נה"י. ויצאו בדו"א ששה ספירות חג"ת נה"י.

חד אפיק גוונים וכו': האחד הנזכר, שהוא המכריע, דהיינו ת"ת דו"א הוציא גוונים. דהיינו שהאציל ספירות הנוקבא הנקראות גוונים. ששה מהם, שהם חג"ת נה"י לצד אחד, דהיינו לימין. וששה מהם שהם חג"ת נה"י, לצד האחר, דהיינו לשמאל. ונמצא שהששה שהם חג"ת נה"י, נכנסו בשתים עשרה ספירות, כלומר

מאמר

רוחות העולם. דהיינו לז"א ונוקבא שמתחת הבינה. כי דרום צפון מזרח ה"ס דו"א. ומערב ה"ס הנוקבא.

(ז) חַד סְלִיק לְסֵטֶר חַד וכו': אחד עולה לצד אחד, דהיינו לצד ימין דו"א, שה"ס דרום, הנמשך מנקודת החולם דבינה. אחד יורד לצד ההוא, הב' שהוא לצד שמאל דו"א, שה"ס צפון, הנמשך מנקודת השורק שבבינה. אחד נכנס בין שנים, דהיינו קו האמצעי דו"א, שה"ס מזרח, הנמשך מנקודת החירק שבבינה, דהיינו מז"א, שיכריע בב' הקוין שבבינה. ואלו ג' הצדדים, דרום צפון ומזרח, ה"ס חסד גבורה תפארת שבדו"א. ומה שבהארת הימין אומר חַד סְלִיק, דהיינו שהארתו עולה ממטה למעלה, ובהארתו השמאל אומר חַד נְחִית, דהיינו שהארתו יורדת ממעלה למטה. היינו משום שמדבר בסדר יציאתם, מטרם שיוצא קו האמצעי, שמתחילה יוצא קו ימין לבדו בו"ק בלי ראש. מסוד מ"י. ואח"כ קו שמאל, מסוד אל"ה החוזרים למ"י ונשלם השם אלקים בסתימו. ואז נמצא שהימין מאיר ממטה למעלה כטבע הארת ו"ק. והשמאל מאיר ממעלה למטה ככחינת ג"ר, אלא שסתומים מטעם חסרון חסדים. אבל אחר יציאת קו האמצעי ושלשתם נכללים זה בזה, אז מתהפך סדר הארתם, ודס'ליק נחית ודנחית ס'ליק, כמ"ש לעיל (בראשית א' דף ש"ב אות שפ"ו ועי' בהסולם שם) שהימין מאיר ממעלה למטה והשמאל רק ממטה למעלה כמ"ש שם. ומה שאינו חושב את החב"ד

(דפ"י דף ע"ז ע"א)

פ"ד פ"ד

בתריסר. (ט) תריסר מתערין בעשרין ותריין. (י) שית, פלילן בעשרה.
(יא) עשרה קאים בחד.

(ח) ווי לאינן דניימי שינתא בתוריהון, לא ידעי ולא מסתפלן איהן
יקומן בדינא, דחושבן אתפקד, (ט) פד אסתאב גופא, דנשמטא (א) שטיא, על
אנפי דאורא דטיהרא, וסלקא ונתתא, ונתרעין לא מתפתחן, (ב) דמתגלגלן
פאכנין בגו קוספיתא. ווי לון, מאן יתבע לון, דלא יקומן בעדונא דא, בגו
דוכתי דענוגי דצדיקיא, (ט) אתפקדון דוכתייהו. (י) אתמסרון בינדא דדומה, נחתי
ולא סלקי. עלייהו פתיב, (א) פלה ענן וילך בן יורד שאול לא יעלה.

פירוש

(ט) פ"י אותן י"ב הוי"ת עולים למקום הבינה מקום מקור כ"ב אותיות. (י) פ"י הוי' ניצוצות שבמלכות, ר"ל שבעה
היכלות כליקן ב"י ספירות. (יא) פירוש הע"ס עומדים בחד נקודה עלאה, וכלל המאמר להודיענו מעלת הנשמה ומעלת
תורתנו הקדושה.

חלופי גרסאות

א נ"א קיימי. ב נ"א מסתכלן. ג נ"א אז. ד נ"א ונפשא.
ה נ"א שטיא. ו נ"א תרעין. ז נ"א מתגלגלין. ח נ"א
אבנין. ט נ"א אתפקדן. י נ"א יתמסרון.

מסורת הזהר

(א) (איוב ז') ח"א קס: רנג. ח"ב קנ: ח"ג רפג. ז"ח
רות עט טג שלה. תק"ח ק"ח טב שיא.

דרך אמת אן הנפש היא שוטטת על פני אור הזך והוהור המאיר בעולם הנשמות. בן כאבן המתגלגל בתוך כף
הקלע כן מתגלגלת נשמתו.

הסולם

על מה קאים עלמא

כי היסוד דמפתחא, אע"פ שהוא נמשך
מחזה ולמטה, מ"מ כיון שאין לו שם
בחינת יסוד דמנעולא להכלל בו, אינו ראוי
לזווג. וע"כ אינו נחשב לספירה, ואין לה
מחזה ולמטה רק עשרה ספירות. וז"ש שית
כ"ילן בעשרה. לכן שית דז"א כלולים מחזה
ולמטה רק בעשרה ספירות, שהם ב' פעמים
חג"ת נ"ה, ולא ב"ב ספירות, משום כי
עשרה קאים בחד. משום שאלו עשרה
ספירות עומדות רק ביסוד אחד, דהיינו
דמפתחא לבד, ואינו יכול להכלל במנעולא,
וע"כ אינו ראוי לזווג וכמו שאינו הוא
דומה, וע"כ חסר כאן ב' יסודות, ויש רק
ב"פ חג"ת נ"ה בלבד, שהם עשרה ספירות.
אמנם כל הארת החכמה מתגלה רק באלו
עשרה הספירות שמחזה ולמטה, כנ"ל בסמוך.
אלא שהזווג נעשה מחזה ולמעלה, וקומת
הזווג נמשך בעשרה הספירות שמחזה ולמטה,
ומשם מקבלות נשמות הצדיקים.

מאמר

כלומר, שששה ספירות של ז"א נתפשטו
ונעשו בהנוקבא י"ב ספירות, ששה לימין
שבה וששה לשמאל שבה. וכל אלו י"ב
ספירות הן מחזה שלה ולמעלה. והטעם
שהן מתכפלות הוא כי הנוקבא מחזה שלה
ולמעלה, היא כלולה מב' יסודות הנמשכות
מב' נקודות, הנקראות מפתחא ומנעולא. (עיינן
לעיל בהק' הזהר דף קכ"ג ד"ה ב') וע"כ יוצאים
בה שם ב' קומות של חג"ת נה"י, אחת
מבחינת מפתחא, וקומה זו מתפשטת בהארת
חכמה. וקומה שניה של חג"ת נה"י היא
מבחינת מנעולא, שקומה הוה אין בה הארת
חכמה, אלא חסדים מכוסים. ולפיכך שית
עיינן בתריסר, שששה דז"א נעשו אצלה
תריסר, דהיינו ב' קומות של חג"ת נה"י.

תריסר מתערין בעשרין ותריין וכו':

השתי עשרה ספירות שמחזה ולמעלה
מתפשטים מחזה של הנוקבא ולמטה, ונעשים
עשרים ושתיים ספירות. כי שית דז"א, אינן
נעשות כאן י"ב, אלא כ"ילן בעשרה, והוא
מטעם, כי עשרה קאים בחד. פירוש כי
מחזה ולמטה של הנוקבא אין לה זווג,
מחמת שחסר שם בחינת יסוד דמנעולא,
שה"ס פני אדם, (כנ"ל בראשית א' דף
פ"ה ד"ה ביאור) ולפיכך נבחן שרק ב"פ
חג"ת נ"ה נמשכות למטה, ולא היסודות.

(דפויי דף ע"ז ע"א * ע"ז ע"ב)

ז
טו) בַּהֲיָא שַׁעְתָּא אַתְּעַר שְׁלֵהוּבָא חַד מְסַטֵּר צְפוּן, וּבְטַשׁ בְּאַרְבַּע סְטָרֵי
עֲלָמָא, * וְנַחֲתִית וּמְטִי, בֵּין גְּדַפֵּי דְתַתְּנִיגוּלָא. וְאַתְּעַר תְּהוּא שְׁלֵהוּבָא בֵּיהּ, וְקָרִי.
וְלִית מֵאן דְּאַתְּעַר, פֶּר אֵינוֹן וּפְאֵי קְשׁוּט, דְּקִימִי * וְאַתְּעַרוּ בְּאוֹרֵיִתָא. וּכְדִין
קב"ה, וְכָל אֵינוֹן צְדִיקָיָא, דְּכָגוּ גִנְתָּא * דְּעַדְן, צִיִּיתִי לְקִלְיָהוֹן. כַּד"א, * הַיּוֹשֶׁבֶת
בַּגְּנִים חֲבָרִים מְקַשְׁיָבִים לְקוֹלְךָ הַשְּׁמִיעֲנִי.

סְטָרֵי-תוֹרָה

י) * תְּאָנָא. * בְּתוֹקְפָא דְדַהֲרָמְנוּ דְמַלְכָא, אֲנַצִּיב חַד אֵילָנָא רַבָּא וְתַקִּיָּה.
* גּוּ וְנַטִּיעֵן זְעֵלָיִן, נְטִיעַ אֵילָנָא דָא. בְּתַרִּיסַר תַּחֲוּמִין, * אֲסַתְחַר. בְּאַרְבַּע
סְטָרִין דְּעֲלָמָא, פְּרִישָׁא רַגְלֵיהּ.

חֲלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

א נ"א נחית. ב נ"א דאתער. ג נ"א ליג דערן. ד נ"א
דהורמנו. ה נ"א ליג גו. ו נ"א נטיע נטיע וליג גו וליג
עלאין. ז נ"א עלאי. ח נ"א אתאחר. ונ"א אתתחם (אה"ל).
ונ"א אתסחר.

מסורת הזהר

א) (שה"ש ח') ח"א צב. קעח: רלא: ח"ב יח: מו. ח"ג
ג. כב. ריג. רכב: ת"ז תקי נ"ה פח. ז"ח בראשית י"ג
טג שיח. אחרי מ"ז טד שלא בלק נ"ו טא שיג. שיח.

דרך אמת א] בתוקף ורשות ורצון המלך יתי נטוע אילן גדול וחזק כמבואר.

ויאמר ה' אל אברהם

הסולם

מאמר

י) תְּאָנָא בְּתוֹקְפָא דְדַהֲרָמְנוּ דְמַלְכָא וּמוֹי;
תַּנֵּן, בְּתוֹקְפּוֹ שֶׁל רִצּוֹן הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא בֵּינָה
נִשְׁתַּל אֵילָן אֶחָד רַב וְעֶצוֹם, אֵילָנָא הֵינְנו
ז"א. רבא, בְּסוּד הַמוֹחִין דֵּהֶאֱרַת הַחֲכָמָה.
וְתַקִּיָּה, בְּסוּד הַמוֹחִין דְּחֲסִידִים. כְּמוֹ שִׁתְּבָאָר
לְפָנֵינוּ. וְהַסִּי'ת רּוֹצֵה לְבָאָר אֶת הַכְּתוּב לָךְ
לָךְ מֵאַרְצֶךָ וְגו' שְׂרוּמוֹ, עַל סֵדֵר אֲצִילוֹת
הַנִּשְׁמָה מִז"א וְנוֹקְבִיָּה עַד בּוֹאָה בְּעוֹלָם הַזֶּה
לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּגוֹף, לְפִיכָךְ מְבָאָר מְקוּדָם אֵיךְ
ז"א וְנוֹקְבִיָּה מְקַבְּלִים הַמוֹחִין, וּמֵאֲצִילוֹת
הַנִּשְׁמָה. וְאֲח"כּ מְבָאָר אֶת הַכְּתוּב.

תשוטט על פני אויר צהרים, ועולה ויורדת
והשערים אינם נפתחים אליה. ומתגלגלות
כאבנים בתוך כף הקלע. מי ידרוש בשבילם
כאשר לא יקומו בעידון הזה, במקומות
התענוג של הצדיקים יפקד ויעדר מקומם.
יהיו נמסרים בידי המלאך דומה. ירדו לגיהנם
ולא יעלו. עליהם כתוב כלה ענן וילך, כן
יורד שאול לא יעלה.

גו נַטִּיעֵן עֲלָאִין וּמוֹי; תוֹךְ נְטִיעוֹת
הַעֲלִינּוֹת שֶׁחֵם סְפִירוֹת הַבֵּינָה, נְטוּעַ אֵילָן הַזֶּה,
שֶׁהוּא ז"א. בְּשָׁנִים עֶשְׂרֵה גְבוּלִים הוּא מְסַתּוּבָב,
בְּאַרְבַּע רִחוֹת הָעוֹלָם פְּרוּשָׁה רַגְלוֹ.

ט) בַּהֲיָא שַׁעְתָּא אַתְּעַר וּמוֹי; בִּשְׁעָה
הַהִיא, דֵּהֵינּוּ בַּחֲצוֹת, נִתְעוֹרְרָה שְׁלֵהַבַּת מְצַד
צְפוּן, וּמַכָּה אַרְבַּע רִחוֹת הָעוֹלָם, כִּי אִז
מִתְפַּשְׁטָה הָאֲרֶת הַשְּׁמַאֵל בְּהָעוֹלָם, שֶׁהוּא דִין
כְּנ"ל, וְיוֹרֶדֶת וּמַגְעֵת בֵּין כְּנָפֵי הַתְּרַנְגוּל שֶׁה"ס
גְּבוּרִיאֵל (כְּנ"ל בְּהַקְדַּמַּת הַזֶּהָר דָּף קס"ט
ד"ה וְהִנֵּה) וְאוֹתוֹ הַשְּׁלֵהַבַּת נִתְעוֹרֵר בּוֹ וְהוּא
קוֹרָא. שֶׁה"ס הַכְּרוּז הַנ"ל שְׂאוּמֵר וּבְרוּזָא
קְרָא בְּחַי"ל וּמוֹי.

פִּירוּשׁ. נודע, שמכח עליית המלכות
לבינה הופרסה פרסא תחת כו"ח דכל
המדרגות, ונתמעטה הבינה לנ"ק, שה"ס מ"י
דאלקים. שפירושו, אורות נפש רוח בהכלים
דכתר וחכמה. וג' אותיות אל"ה דאלקים,
שפירושו בינה וז"א ונוק' דכלים, ירדו ממנה
לז"א. ובעת גדלות אשר הבינה מורידה
הפרסא למקומה, ומחזרת אתוון אל"ה שלה
אליה, עולה עמהם גם ז"א למקום הבינה,
ונעשה כמו ספירה מספירת הבינה, ומקבל
שם משום זה, האורות של הבינה. (כנ"ל
בראשית א' דף ט"ו ד"ה הוּא ע"ש).

וְלִית מֵאן דְּאַתְּעַר וּמוֹי; וְאֵין מִי שִׁיתְעוֹרֵר
לְקוֹל הַקְּרִיאָה, זוֹלַת אוֹתָם צְדִיקֵי אֱמֶת
הַקְּמִים אִז וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, וּמְמַשִּׁיכִים קו
הָאֲמִצְעֵי כְּנ"ל, וְאִז הַקְּב"ה וְכָל אֵלוֹ הַצְּדִיקִים
שֶׁבְּתוֹךְ הַגֵּן עַד, מְקַשְׁיָבִים לְקוֹלָם כְּמוֹ
שֶׁאֵתָה אוֹמֵר הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגְּנִים חֲבָרִים מְקַשְׁיָבִים
לְקוֹלְךָ הַשְּׁמִיעֲנִי. וְהִנֵּה נִתְבָּאָר בּוֹה, אֵיךְ כָּל
קִיּוּמָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם הוּא עַל קוֹ הָאֲמִצְעֵי
הַנִּמְשָׁךְ ע"י עֶסֶק הַתּוֹרָה. וְלוֹלָא קוֹ אֲמִצְעֵי
אֵין לְהֵם קִיּוּם כָּלֵל. אֵלָא שְׁנַמְסְרִים בִּיד דּוּמָה
וְיוֹרְדִין לְגִיהֵנָם וְאִינֵם עוֹלִים כְּנ"ל.

זומ"ש

(דפו"י דף ע"ז ע"ב *) ע"ו ע"ב

ה

לך לך

(יא) ת"ק פְּרָסִי מְטַלְנֵי, כָּל רְעוּתֵיךָ, דְּאִינוּן פְּרָסִין, בֵּיהּ תְּלִיין. פֶּד אַתְעָר
האי, כְּלָהוּ מְתַעְרִין אֲבִתְדִיהּ, לִית מָאן דְּנָפִיק מִרְעוּתִיהּ. לְכַתְרָה, כְּלָהוּ כְּרְעוּתָא
תְּרָא בִּתְדִיהּ.

חלופי גרמאות

א נ"א בהדי. ב נ"א לבר (אה"ל).

הסולם

מאמר

ויאמר ה' אל אברהם

וזה אמרו בארבע סמרי דעלמא פרישא
רגליה. רגלו, היינו המלכות שלו. ואומר,
שהמלכות דז"א פרושה בד' רוחות העולם.
כלומר, אע"פ שבתריסר תחומין אסתהר,
שפירושו, שאין המלכות מפורשת בשום רוח
מד' רוחות העולם דז"א, אלא שנכללת
בהאלכסון, כנ"ל, הנה כל זה אמור בעת
דאסתהר, כלומר בו בעת שמקבל חכמה
בשביל הנוקבא, אבל מבחינתו עצמו אינו
כך, כי בארבע סמרי דעלמא פרישא רגליה,
שהמלכות מפורשת בו בכל רוח ורוח, ויש
לו ט"ז גבולים מבחינת עצמו. והטעם הוא
כי כל תקון די"ב גבולי אלכסון, נעשה
רק לצורך קבלת המוחין דחכמה. וז"א אינו
מקבל לעצמו רק מוחין דחסדים, וע"כ אינו
מקבל אותו התקון. ורוצה בזה לבאר את
השם אברהם שהוא נוטריקון אב רם. אשר
אב נמשך מבחי' י"ב גבולים. ורם נמשך
מבחי' ט"ז גבולים כמ"ש לפנינו.

(יא) ת"ק פְּרָסִי מְטַלְנֵי: המש מאות
פרסאות מסעיו. כל הרצוניות של אלו
פרסאות כלומר דרכי השפעתם, תלוים בו בז"א,
כאשר זה מתעורר, כולם מתעוררים עמו.
אין מי שישנה רצונו. ולאחר כך, נעשו
כולם ברצון אחד עמו. פרסאות, פירושו
מוחין דהארת החכמה. ומכונים כן, משום
שהם יוצאים בכח עליות וירידות הפרסא
שמתחת הכו"ח של הבינה, כנ"ל בדיבור
הסמוך, שבעלות הפרסא מתחת הכו"ח דבינה,
יורדות אתון אל"ה לז"א, ובעת גדלות,
היא מורידה הפרסא למקומה ומחזירה אליה
האתון אל"ה עם ז"א הרבוק בהן, ונמצא
שלולא עלית הפרסא מתחת כו"ח דבינה,
לא היה שום מציאות שז"א יוכל לעלות
לבינה. וכיון שעלה לבינה, נעשה ז"א לעצם
הבינה, כי התחתון העולה לעליון נעשה
כמהו. ומקבל שם ה' ספירות כח"ב תו"מ
דבינה שנעשתה לחכמה, ואלו ה' ספירות
דבינה, כלולה כל אחת ממאה. כי הספירות
דבינה הן מאות (כנ"ל ב"ב דף ג"ח ד"ה
ושית) וע"כ הן מכונות ה' מאות פרסאות.
פרסאות נקראות על שם מקור יציאתן כי
יוצאים בז"א מכת עלית וירידת הפרסא. ה'
מאות הן, להיותן מבינה.

וז"ש

וזמ"ש, בתוקפא דהרמנו דמלכא, בתוקפו
של רצון המלך, דהיינו על ידי עלית רצון
המלך שהיא מלכות, אל הבינה, משום זה
נפלו אתון אל"ה לז"א ונעשו בהשתוות
עמו, וע"כ בעת הגדלות שהיא מעלה אליה
אתון אל"ה בחזרה עולה גם ז"א עמהם,
להיותו דבוק בהם, ונמצא עי"ז גו נטיעין
עלמין נטיע אינא דא שנעשה לספירה
אחת מספירות הבינה. ומקבל האורות שלה
כמו ספירותיה.

ומכת עלית המלכות והתמתקתה בהבינה.
יצא סוד האלכסון. כי ד' רוחות העולם
ה"ס תו"ב תו"מ כנודע. וה"ס מרובע. כזה
וכשעלתה המלכות שה"ס מערב אל הבינה
שה"ס צפון, הרי שב' הרוחות מערב וצפון
נעדרו ממקומם ונתחברו יחד. ונעשו מהם
אלכסון, כי ד' הספירות תו"ב תו"מ נעשו
עתה משולש, כזה ד'. וכזה תבין סוד י"ב
גבולי אלכסון. כי ד' הרוחות, שהם ד'
הספירות תו"ב תו"מ, נכללים זה מזה, ויש
בכל אחד מהם תו"ב תו"מ, כנודע. ולפי"ז
צריך להיות בהם ט"ז גבולים. כי גבולים
פירושו כמו רוחות. אמנם מתוך שהמלכות
והבינה נכללו כאחד, אין בכל אחד מהם
רק ג' רוחות, והם י"ב רוחות דהיינו י"ב
גבולים. והיינו משום שב' הרוחות צפון
מערב נתחברו ונעשו לאלכסון, באופן שהרוח
מערב אין לו בחינת עצמו אלא רק אלכסון.
ע"כ נקראים י"ב גבולי אלכסון.

וזה אמרו. בתריסר תחומין אסתהר,
שז"א מסתובב בי"ב גבולים, דהיינו בעת
שמסתובב בג' דוכתי הנמשכים מכת עלית
המלכות לבינה, דהיינו בסוד ג' הנקודות
חולם שורק חירק, כדי לקבל הארת החכמה,
(כנ"ל בראשית א' דף י"ט אות י"ב) נמצאים
אז ד' רוחות העולם שבו נכללים רק מי"ב
גבולים, שכל אחד מהד' יוצא רק בסוד
משולש, שהם רק ב' רוחות שלמים, מזרח
ודרום, אבל ב' הרוחות צפון מערב, נתמזגו
ונעשה מהם אלכסון. שסודו, שהמערב שהוא
מדת הדין נבלע בהצפון שהוא מדת הרחמים.
וצריך שתזכור המתבאר לעיל (בראשית א'
דף ז' ד"ה וכבר) שלולא נמתקה המלכות
בבינה לא היו זו"ן התחתונים ראויים למוחין
דהארת חכמה, עש"ה.

(דפו"י דף ע"ז ע"ב)

יב קם מלעילא, נחית במטלנוי לגו ימא. מניה, בימא גאתמליא. איהו מקורא דכל מיין דנכעין. תחותיה מתפלגין כל מימוי דבראשית. שקיו דגנתא, ביה תליין.

יג פל נשמתין דעלמא, מניה פרחין. נשמתין אלין עאלין בגנתא, לנחתא להאי עלמא. נשמתא פד נפקא, אתברכא בשבע ברכאן, למחוי אבא לגופא, ובסליקו ועלאה. הה"ד ויאמר ה' אל אברם. הו נשמתא עלאה אבא לגופא ובסליקו דדיוקנא עלאה.

חלופי גרסאות

א נ"א אתנחית. ב נ"א ליג ימא (אה"ל). ג נ"א אתגלי. ד נ"א לכל. ה נ"א מוסיף אבא לרוחא ורם [נ"א רם] לגופא. ו נ"א מוסיף ולמהוי בסליקו. ז נ"א מוסיף דדיוקנא עלאה. ח נ"א ליג מן עלאה עד דדיוקנא. ט נ"א מוסיף אבא לרוחא רם [נ"א ורם] לגופא. ט נ"א מוסיף ורם בסליקו (אה"ל).

מסורת הזהר

א ח"א ית. לה. ב) (בראשית יב) ח"א עז: עח: עט: צה. ח"ב קיר: רעו. רעו. ח"ג קטו: ריו: רכא: ז"ח נח כ"א טא שכו. לך כ"ד טא שי שלח שמב. תשא מ"ד טב שטו. אחרי מ"ו טד שד. מ"ז ט"א שכו. רות ע"ה טג שיב. תקיח קי"ח טא שג שכו שמא.

ויאמר ה' אל אברם

מלמעלה מבינה, דהיינו אחד שקבל מוחין מבינה, ויורד במסעיו לתוך היס, שהיא הנוקבא, דהיינו שמשפיע אותם להנוקבא, ממנו מתמלא היס, הוא המקור לכל האורות הנובעים בהיס, תחתיו מתחלקים כל מימי בראשית. השקוי של הגן, שהיא המלכות, תלוי בו בז"א. מימי בראשית פירושו, המוחין שז"א מקבל מהבינה שחזרה לחכמה, הנקראת ב' ראשית, (כנ"ל בראשית א' דף רמ"ד אות רצ"ח) שז"א משפיע אותם להנוקבא, והם מתחלקים תחתיו בהנוק' לכו"ח ובינה ותו"מ, כמו שמתחלקים תחילה בהבינה אל מי"א א"ה. והיא בעת הקטנות. וז"ש תחותיה מתפלגין כ"פ מימוי דבראשית ואח"כ משפיע לה הגדלות, וז"ש שקיו דגנתא ביה תליין. (ועי' לעיל בראשית א' דף ס"ח ד"ה חמש מאה).

הסולם

מאמר

וז"ש ת"ק פרסי מטלנוי, כי כשנסוע ועולה לבינה, מקבל שם ה' הספירות כח"ב תו"מ דבינה, שחזרה לחכמה, המכונים ה' מאות פרסאות. כ"פ רעותין דאינון פרסין ביה תליין, כל הרצוניות של אלו הפרסאות, כלומר דרכי השפעה שלהם, תלויים בז"א, אע"פ שהם מבינה, משום כד אתער האי, כ"הו מתערין בהדיה. כי אין הספירות דבינה יכולים להאיר מטרם שז"א עלה אליהם ומכריע בין ב' הקוין דבינה, (כנ"ל בראשית א' דף ט"ז ד"ה וזה) ונמצא שכאשר ז"א מתעורר להכריע בין הקוין דבינה, או כל ה' הספירות דבינה מאירים עמו, ולא זולת. וע"כ, לית מאן דנפיק מרעותיה, אין מי מאלו הפרסאות שיכולים לשנות רצונו. כלומר, כיון שדרך השפעתו של ז"א הוא בבחינת ו"ק, וע"כ לא יוכלו גם הפרסאות להשפיע בחינת ג"ר דחכמה, אלא שמשפיעים רק ו"ק דחכמה כמו דרך השפעה של ז"א. והיינו כנ"ל (בראשית א' דף קל"ב ד"ה וטעם) ע"ש. ונתבאר לעיל, שכל אלו המוחין דחכמה מקבל ז"א רק כדי להשפיע להנוקבא ולא לצורך עצמו. וז"ש לבתר, כ"הו ברעותא הדא בהדיה ואחר כך, דהיינו אחר שמשפיע אלו המוחין של ו"ק דחכמה אל הנוקבא, נעשו כל ת"ק פרסאות הללו, שהם ה' הספירות שקבל מהבינה, ברצון אחד עמו, כלומר שנעשו אצלו אחר כך, לבחינת חסדים מכוסים כמוהו, כי אין ז"א מקבל לעצמו אלא חסדים מכוסים מחכמה כנ"ל.

יג) כ"פ נשמתין דעלמא וכו': כל הנשמות שבעולם יוצאים ממנו, מו"א. נשמות האלו נכנסים בהגן, בהנוקבא, לירד משם לעולם הזה. להתלבש בגוף. כאשר הנשמה יוצאת משם לעולם הזה, היא מתברכת בשבע ברכות, שתוכל להיות אב אל הגוף בעליה עליונה. וז"ש ויאמר ה' אל אברם. שהיא נשמה העליונה הנקראת אברם, שהיא נוטריקון אב רם, להיותה אב להגוף בעליה לצורה העליונה, בחסדים הנמשכים מהעליה לאו"א. כלומר שנוהג בה ב' מיני הארות, אב פירושו מוחין דחכמה. ורם פירושו, מוחין דחסדים הנמשכים לז"א מעליה עליונה לאו"א. והוא מטעם היותה תולדה של ז"א

יב) קם מלעילא נחית וכו': קם ז"א (דפוי" דף ע"ז ע"א *) ע"ב)

ף ף

יד) פד * בעיא ב לנתתא להאי עלמא, י אומי לה קב"ה י למיטר פקודי
אורייתא, ולמעבד רעותיה. ומסר לה מאה י מפתחאן * י דברכאן, דכל יומא,
לאשלמא לדרגין עלאין, פחושפן לך לך. דהא פלהו אתמסר לה, בגין י לאתקנא
בהו לגנתא, ולמפלח לה ולנטרא י לה. מארצך, דא גנתא דעדן.

טו) ומולדתך, דא גופא, דאתקרי אילנא דחיי, דאיהו תריסר שבטין
עלאין. ומבית אביך, דא שכנתא. אביך, דא קב"ה. שנאמר * גוזל אביו
ואמו ואומר אין פשע וגו', ואין אביו אלא קב"ה. ואין אמו אלא כנסת ישראל.
אל הארץ אשר ארץך. דא איהו האי עלמא * . (עד פאן סתרי תורה)

חלופי גרמאות

ממורת הזהר

א) (משלי כ"ח) ח"ב קצנ: ונ. רסב. ח"ג מד: פב. רע: א נ"א מוסיף בעיא נפשא. ב נ"א נחא. ג נ"א אומר.
ד נ"א למטר. ה נ"א מפתח. ו נ"א לברכאן. ז נ"א
לאתקנא. ח נ"א ל"ג לה. ט נ"א ומולדתך. וברפ"י כתב כאן בסגוריים עד עלמא. י נ"א ומולדתך [וממולדתך] דא
אילנא דחיי [דחייך ד"א] ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין אל הארץ אשר ארץך דא איהו האי עלמא. י נ"א
ל"ג אביך. יא ברפ"י מוסיף ע"כ.

ויאמר ה' אל אברהם

הסולם

מאמר

ז"א, שבו נוהג ב' מיני הארות הללו (כנ"ל
דף ח' ד"ה בארבע סטרין ע"ש).
ז"א * ף ף מארצך, אשר לך לך ה"ס
מאה מפתחות, מארצך ה"ס גן עדן, כלומר
כיון שהנשמה הולכת ובאה לעולם הזה מן
גן העדן, ע"כ יש לה כח להמשיך מאה
ברכות בכל יום כמו הספירות שבגן עדן.

יד) כד בעיא לנתתא וכו': כשהנשמה
באה לרדת לעולם הזה, משביע אותה הקדוש
ברוך הוא שתשמור מצות התורה ושתעשה
רצונו. ומסר לה מאה מפתחות של ברכות
לכל יום ויום, כדי להשלים מדרגות העליונות,
שהם בחשבון ף ף, כי לך לך בגימטריא
מאה כי כולם נמסרו לה להנשמה, כדי שתתקן
עמה את הגן, שהיא הנוקבא ולעבדה
ולשמרה, מארצך זהו גן העדן. פירושו.
הקב"ה, דהיינו ז"א משפיע לה להנשמה
המוחין דבינה, שספירותיה הן בסוד מאות
(כנ"ל בראשית א' דף שמ"ח ד"ה ויאמר)
יום פירושו ספירה. ז"א ומסר לה מאה
מפתחן דברכאן בכל יומא, שכל יום דהיינו
כל ספירה שמשפיע לה, כוללת מאה
מפתחות, דהיינו האפשרות להמשיך מאה
ברכות, להיותם מבינה. ז"א לאשלמא לדרגין
עלאין, כדי שהנשמה, תקבל ותשתלם
במדרגות עליונות דבינה. כי כל זמן שאינה
ממשיכה בכל יום מאה ברכות, אין בהם
אותה השלימות כמו שהן בבינה. ומה שמאה
מפתחות הברכות מרומזים בהמלות ף ף,
הוא כי מארצך דא גנתא דעדן, שפירושו,
שהנוקבא הנקראת גן, עולית ומלבשת לבינה
החוזרת לחכמה הנקראת עדן, (כנ"ל בראשית
ב' דף ד' ד"ה היכלא) ונמצאת הנוקבא
אז בבחינת הבינה שספירותיה בסוד מאות,
(ברפ"י דף ע"ו ע"ב *) דף ע"ו ע"א)

טו) ומולדתך דא גופא: ומולדתך, פירושו
מן הגוף, שהוא ז"א המכונה גופא, הנקרא עץ
החיים, שהוא כולל י"ב שבטים העליונים.
שה"ס תריסר תחומין הנ"ל, ומשמיענו הכתוב,
שהנשמה היא תולדה דז"א ויוצאת ממנו. ומבית
אביך, זהו השכינה הנקראת בית. אביך פירושו
הקב"ה, הוא ז"א, שנאמר גוזל אביו ואמו
ואומר אין פשע וגו' ואין אביו אלא הקב"ה.
ואין אמו אלא כנסת ישראל שהיא הנוקבא.
אל הארץ אשר ארצך, זה הוא עולם הזה.
שהנשמה נשלחה שמה. וזהו שיעור הכתוב,
ויאמר ה' אל אברם, אברם פירושו הנשמה
ולפי שיש לה ב' מיני מוחין כמו ז"א,
א) בחינת י"ב תחומין, שה"ס אב. ב) בד'
סטרין דעלמא פרישא רגליה, שה"ס רס,
ע"כ נקראת הנשמה אב רם. ויאמר ה',
היינו שמשביע אותה למיטר פקודי אורייתא
ולמעבד רעותיה. ף ף מארצך רומז על
מסירת מאה מפתחאן דברכאן כמו שיש
בהספירות דג"ע הנקראת ארצך כנ"ל.
וממולדתך, רומז על אצילותה מז"א, ומבית
אביך רומז על בריאתה מן הנוקבא. דהיינו
כנ"ל. כ"כ נשמתא דעלמא מיניה פרחין,
נשמתין אלאין עאלין בגנתא. אל הארץ
אשר

יא **כך כך**
טז ויאמר ה' אל אברהם. מה כתיב «לעילא» וימת ה' על פני תרח אביו וגו'. מאי איקרא ב' הקא, אלא עד שהוא יומא, לא תהו בר נש, דמית בתיי אבוי, בר דא. דכד אתרמי אברהם וינוגרא, אתקטיל ה'ן, ובגין דא, נפקו מתמן י.
יז ת"ח, מה כתיב, ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן ה'ן וגו'. ויצאו אתם מאור פשדים. ויצאו אתם. אתו מפעי ליה. דהא כתיב ויקח תרח וגו'. מאי, ויצאו אתם. אלא, תרח ולוט, עם אברהם ושרה נפקו, דאינון הו' עקרא למיפק מגו אינון חייביא. דכיון דחמא תרח, דאברהם בריה, אשתויב מגו נוגרא, אתהדר למעבד רעותיה דאברהם, ובגין כן ויצאו אתם תרח ולוט.
יח ובשעתא דנפקו, מה כתיב, ללכת ארצה פנען. דרעותא דלהון תהו למיתך תמן. מפאן אוליפנא, כל מאן דאתער לאתדפאה, מסייעין ליה. ת"ח דהכי הוא. דכיון דכתיב, ללכת ארצה פנען, מיד ויאמר ה' אל אברהם לך לך, ועד דאיהו אתער בקדמיתא, לא כתיב לך לך.

חלופי גרמאות

א נ"א לעיל. ב נ"א הכי. ג נ"א מוסף הכא אלא. ד נ"א דימות. ה נ"א וכו'. ונ"א אלא דכו. ז נ"א אתרמי. ח נ"א מוסף לנרא דכשדאי. ט בדפוי מצויין כאן בסגוריים וש בדפוסים שכתוב (תוספתא) מאן קטיל ליה להרן אלא כיון ושוכיה והוה הרן אחוי קאי [קאים] תמן אמרו כשדאי בגין ומוקדיה [ואוקרין] להרן [נ"א מוסף ומית] הה"ד וימת הרן [נ"א וימת תרח וגו' אהיל] על פני תרח אביו ואית דאמרי זרעא [זרעה] דתרח לית אשא שלטא ביה [נ"א לית שלטא ביה אשא] אבל גרמי להרן לנורא ואי לא איתוקר [נ"א איתוקר] גרע בודאי דלא [נ"א לא] שלטא נורא בורעיה [נ"א בורעיה] מיד רמו [ליה] להרן לנורא ואתוקר והוה תרח אבוי קאים תמן הה"ד וימת הרן על פני תרח אביו. בההוא יומא ירע כל אומיא [נ"א אומיא] ולישניא דלא שוכיה לאברהם [לאברהם] אלא קביה [נ"א מוסף בלחודוין דאיהו] יחידאי דעלמא [נ"א בעלמא אהיל] והוה מייתי, בנייהו למשכניה דאברהם ואמרין ליה חמינן לך דאת רתיך [נ"א דאתרתיצת אהיל] בקביה דאיהו רבניה דעלמא אוליף [ואוליף] לבננא מאורחך דאת ירע ועלייהו אמר קרא [תהלים מ"ח] נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם ח נ"א ליג וגו'. ט נ"א דאברהם. י נ"א רעותא. י"ב נ"א למיתך. י"ג נ"א ועוד דההוא אתער [נ"א אתערן] בקדמיתא לא כתיב. וליג לך לך.

מסורת הזהר

(א) (בראשית י"א) (ב) (בראשית י"א) עתה: ח"ב לא; (ג) (בראשית י"ב) עתה: (ד) ח"א סב. קלו: ז"ח בראשית יוד טג שלח. י"א טא שיא. נח כ' טג שח. כ"ד טב שמר.

ויצאו אתם מאור כשדים

כן כתוב על פני תרח אביו, כלומר שגרם לו יציאתו משם.

הסולם

מאמר
אשר אראך היינו ביאת הנשמה בהגוף בעולם הזה. (ע"כ סתרי תורה).

יז תא חזי מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב ויקח תרח וגו' ויצאו אתם מאור כשדים. ושואל, כתוב ויצאו אתם, ויצאו אתו צריך לכתוב. דהיינו עם תרח. כי כתוב ויקח תרח וגו'. למה כתוב ויצאו אתם. ומשיב אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה יצאו, כי הם שרצו לצאת בעיקר מתוך הרשעים, ואחר שראה תרח שאברהם בנו ניצל מתוך האש חזר לעשות רצונו של אברהם. ומשום זה, ויצאו אתם תרח ולוט.
יח ובשעתא דנפקו וכו': ובשעה שיצאו מה כתוב בהם, ללכת ארצה פנען כי רצונם היה

טז ויאמר ה' אל אברהם וגו': מה כתוב למעלה מזה, וימת ה'ן על פני תרח אביו וגו'. ומקשה, מה משמיענו כאן, שאומר ע"פ פני תרח אביו, ואם תאמר שע"פ פני משמע בחיי אביו, הכי עד היום הזה לא היה אדם שמת בחיי אביו חוץ מזה, ומכל מקום לא כתוב בו ע"פ פני. דהיינו הבל שמת בחיי אדם אביו. חנוך שלקח אותו אלקים בחיי ירד אביו. דכד אתרמי אברהם וכו': ומתוך, כשהשליכו את אברהם לאש נהרג ה'ן, ומשום זה יצאו משם, מאור כשדים. ועל (דפויי דף ע"ז ע"ב)

יב

דף דף

(יא) ת"ח. מלה דלעילא לא אתער, עד דאתער ב לתתא בקדמיתא, על מה דתשרי תהיא דלעילא. ורזא דמלה, נהורא אוכמא, לא דאתחיד בנהורא תוורא, עד דאיהי ואתערית בקדמיתא. פיון דאיהי ואתערית בקדמיתא. מיד נהורא תוורא שרייא עלה.

(כ) ועד כתיב אלקים אל דמי לך אל תתירש ואל תשקט אל. בגין דלא יתפסק נהורא תוורא מעלמא, לעלמין. וכן המפירים את ה' אל דמי לכס. בגין, לאתערא לתתא, במה דישרי אתערותא דלעילא. וכן פיון דאתער בר נש, ואתערותא בקדמיתא, פדן אתער אתערותא דלעילא. ת"ח, פיון דכתיב ויצאו אתם מאור פשדים וגו', מיד ויאמר ה' אל אברהם וגו'.

(כא) ויאמר ה' אל אברהם לך לך. אמר ר' אלעזר, לך לך: לגרמך, לאתקנא גרמך. לאתקנא דרנא דילך. לך לך. לית טו אנת טו פדאי למיקם הקא, בין חייבין אלין.

חלופי גרסאות

א נ"א ות"ח, ב נ"א דלתתא. ג נ"א ליג ההיא דלעילא. ד נ"א אתייהוד, ונ"א אתייהודת. ה נ"א מוסיף עלאה חוורא. ו נ"א אתערות. ז נ"א אתערות. ח נ"א מעלהא. ט נ"א מוסיף דלעילא עליה. י נ"א מוסיף אתערותא טבא. יא נ"א מוסיף דלעילא עליה. (אה"ל) יב בדפוויי כתב הגהה ולכן הקדש מלמעלה. יג נ"א לגרמך. יד נ"א מוסיף לאתקפא טז נ"א ליג כדאי.

מסורת הזהר

א) ח"א יב: נא. ח"ב פד. ריג: רנו. ז"ח שה"ש ס"ח טד שכט שלג. ב) (תהלים פ"ג) ח"א פו: קעח: ח"ב קמ. רנו: ח"ג ריט. ז"ח רות פ"ה טא שמב. ג) (ישעיה ס"ב) ח"א לה: ח"ב לו. ח"ג ריט: ד) לעיל דף י"א צ"ב וש"נ.
הנביאים יתעוררו למטה תחלה ואחר כך יערה עליהם רוח לאתקנא. טו נ"א אנא.

דרך אמת א] וסוד הדבר ועיין לעיל נ"א א' וע"ב ופקודו רכו.

הסולם

מאמר

ויצאו אתם מאור כשדים
יאחו בה תמיד אור הלבן למעלה, שה"ס ז"א. כנ"ל.
וכן המזכירים את ה' אל דמי לכס וכו': כדי לעורר מלמטה מה שישרה עליו ההתעוררות של מעלה. וכן כיון שעורר האדם התעוררות מלמטה תחילה, אז נתעורר עליו התעוררות של מעלה. בוא וראה, כיון שכתוב, ויצאו אתם מאור כשדים ללכת וגו': ועשו אתערותא דלתתא, מיד ויאמר ה' אל אברהם וגו', דהיינו שסייעו אותו מלמעלה. וטעם הדברים, כי צריכים לדבר גס מלמטה שהאור יוכל להאחו בו, ודבר גס הזה תלוי לגמרי בהתחנות (כנ"ל בראשית ב' דף קנ"ב ד"ה ביאור הדברים עש"ה) ואין להכפיל דברים.

היה ללכת שם. מכאן למדנו שכל מי שבא לטהר עוזרים לו. בוא וראה שכך הוא, כי כיון שכתוב ללכת ארצה כנען, מיד כתוב, ויאמר ה' אל אברהם לך וגו' ומטרם שנתעורר מעצמו מתחילה ללכת לארץ כנען, לא כתוב לך לך, הרי שהבא ומתעורר מעצמו מלמטה, מסייעים לו מלמעלה. אבל בלי אתערותא דלתתא, אין אתערותא דלעילא. יט) תא הזי מלה דלעילא וכו': שום דבר מלמעלה אינו מתעורר, מטרם שנתעורר תחילה מלמטה על מה שעליו ישרה הדבר שלמעלה. וסוד הדבר, אור שחור שבנו, שה"ס הנוקבא אינה נאחות באור הלבן שבנו, שה"ס ז"א, מטרם שהיא מתעוררת תחילה. כיון שהיא נתעוררת תחילה, מיד שורה עליה אור הלבן. כי התחנות מחויב להתעורר תחילה.

מאמר דף דף לאתקנא גרמך

(כא) ויאמר ה' אל אברהם לך וגו':
אמר ר' אלעזר, לך לך, לך היינו לעצמך, כלומר, לתקן את עצמך, לתקן את המדרגה שלך. לך לך, כי אין לך להמצא כאן בין הרשעים הללו.

(כ) ועד כתיב אלקים וגו': ועל כן כתוב אלקים אל דמי לך וגו', כדי שלעולם לא יפסוק אור הלבן מהעולם. כי אלקים ה"ס הנוקבא, שה"ס נהורא אוכמא, ואם לא תחרש ולא תשקוט מלהתעורר מלמטה, (דפוויי דף ע"ז ע"ב)

ורא

יג

דף דף

כב) וְרָזָא דְמַלְתָּה, לָךְ לָךְ. * דְקָא קב"ה, יְהִיב לִיהּ לְאַבְרָהָם, רוּחָא דְחַכְמָתָא, וְתוּהּ * יַדַּע וּמְצַרְףּ יִסְטְרִי דְיִישׁוּבִי עֲלֵמָא, וְאַסְתַּפַּל בְּהוּ, וְאַתְקַל בְּתִיקְלָא, וְיַדַּע חִילִין דִּי מְמַנָּן עַל סְטְרִי יִישׁוּבָא.

חלופי גרסאות

א נ"א ידע, ב נ"א ומצרף, ג נ"א צנורי, ד נ"א וישובי, ה נ"א בתקלא, ונ"א בטיקלא, ז נ"א ישובא.

דרך אמת א) וזיה שוקל במשקל הרעת לידע ולהשיג מי הוא השר וזכ עליון שממונה על א"י כי הוא ידע כל אקלימי הישוב וממונה שלו למעלה זולת שר א"י למעלה לא היה יכול להשיג לפי שהש"י לא נתן א"י לשום שר וממונה לשלוט עליו רק הוא ית' בעצמו כמ"ש עיני ה' אלקיך בה וגו' וי"מ אתקל תקלא גלגל גלגלים וצירופים לידע שר של א"י למעלה והוא מלשון תקלא שהוא גלגל היוצר שמגלגל ברגליו והכל ענין ומכוון א'.

הסולם

מאמר

כב) ורזא דמלתה וכו' וסוד הרבר בפירוש
המלות דף דף, כי הקדוש ב"ה נתן לאברהם רוח החכמה והיה יודע ומצרף את הרוחות של ישובי העולם. והיה מסתכל בהם ושקלם במאונים, וידע והשיג הכחות הממונים על רוחות הישוב.
פירוש. כי הקשה לו כיון שכתוב, ויצאו מאור כשדים ויבואו עד הרן וישבו שם, א"כ כבר יצאו מארצם ומולדתם, ולמה אמר לו הקב"ה לך לך מארצך ומולדתך. אכן כשנדע פנימיות הדברים הללו, לא יקשה לנו כלום, וזהו שמבאר לפנינו. וצריך שתדע סוד כתו של נמרוד על אברהם להשליכו אל כבשן האש, שה"ס אור כשדים, וכן סוד הצלתו מכבשן האש.
והענין הוא. כי כל הדינים והקליפות נמשכים מקו שמאל מסוד הארת השורק שה"ס חכמה בלי חסדים שהוא אש שורף, (כנ"ל דף ב' ד"ה פירוש) והראש שלהם היה אז נמרוד, כמ"ש, הוא החל להיות גבור ציד לפני ה'. ולפיכך בעת שאברהם המשיך לו את המוחין העליונים הללו, שנמשכים בג' קוין זה אחר זה, והגיע וקבל הארת קו השמאל שה"ס הארת נקודת השורק, תכף נפל תחת שליטת נמרוד, שהשליכו לכבשן האש, הנמשך מכה גבורת הארת השורק, ואז עזרו הקב"ה שימשיך את הארת קו האמצעי על המסך דחירק, המכריע ועושה שלום בין ב' הקוין ימין ושמאל, והחכמה שבשמאל מתלבשת ונכללת בהחסדים שבימין, שאז מאירין המוחין בכל השלימות, והדינים מתבטלים כנודע, ועל ידי זה נצל אברהם מכבשן האש, ויצא מאור כשדים, וזכה להתגלות ה'. בסו"ה ויאמר ה' אל אברהם לך לך וגו'.

ולפיכך אין קו האמצעי יכול להכריע וליחד ב' הקוין מטרם שהמסך דחירק יוכל למעט את קו השמאל לבחינת ו"ק דחכמה. והנה בעת שב' הקוין מאירים בהמדרגה נמצאת

ונתבאר לעיל (בפרשת נח דף צ"ג ד"ה ביאור) שהמסך דחירק, שעליו יוצא קו האמצעי, נמשך ממדת הדין שבמלכות, שלא (דפו"י דף ע"ז ע"ב * ע"ח ע"א)

יד

ף ך

כג) כד מטא לגו א נקודה דאמצעייתא א דיישובא, תקיל ג בתיקלא ולא תה סליק בגדיה, אשגח למנדע חילא די ממנא עלה, ולא יכיל לאתדבקא ברעוניה.

מסורת הזהר
א ח"ב קפר:

חלופי גרסאות

א נ"א נקודא. ב נ"א דיישובא. ג נ"א בטיקלא.

דרך אמת א דיישובא דייקא ולא אמצעייתא דעלמא ועיין תצהו קפ"ה ב.

מאמר

הסולם

ף ך לאתקנא גרמך

במאזנים כלומר שהמשיך הארת החכמה שהמשכתה מכונה משקל (כנ"ל בראשית א' דף ש"ג אות שפ"ז) וידע הכחות הממונים על צדדי הישוב, דהיינו שהמשיך ההארות שבצד ימין וצד שמאל וידע אותם.

כג) כד מטא לגו נקודה דאמצעייתא דיישובא וכו'. כשהגיע אל נקודה האמצעייתא דיישוב, שה"ס נקודת המלכות מבחינת מפתחא (כנ"ל בדיבור הסמוך) שקל במאזנים ולא עלה בידו, כלומר שהעלה מ"ן להמשיך שם רוח החכמה ולא נמשך לו. הסתכל לדעת את הכוח הממונה עליה, וכוונתו לא הספיקה להשיג אותה. פירוש, אחר שהמשיך ב' הקוין ימין ושמאל, מטרם שהמשיך קו האמצעי, נאחו בו נמרוד הרשע והשליכו לכבשן האש, שה"ס אור כשדים. ולפיכך עזרו הקב"ה להמשיך את קו האמצעי כדי להצילו מכבשן האש ולהוציאו מאור כשדים. כנ"ל בדיבור הסמוך. ונתבאר שם שהוצרך ל' פעולות עד לגלות קו האמצעי, ופעולה הא' מבוארת כאן, וז"ש **כד מטא לגו נקודה וכו'.** כלומר שהגיע להמשיך את קו האמצעי, שפעולה הא' היא שנגלה לו בחינת צמצום א' בנקודת המלכות, וע"כ תקיל בתיקלא ולא הוה סליק בגדיה, כי אחר שרובצה כח צמצום א' על המלכות לא יכלה לקבל לתוכה שום אור ישר. וכיון שראה שאינה מקבלת אור, אשגח למנדע חילא די ממנא עלה, הסתכל לראות ולבדוק את כח המפתחא השולט עליה, שבסגולתה ראוייה לקבל האורות, אבל לא יכול להשיג עוד שם את כח הזה, והוא משום, שנמשך עליה כח צמצום א', שהיא חלק הנקודה שאינה נמתקת בבינה, כנ"ל. אמנם עוד לא מצא שם כח הדין, כי כח הדין אינה נגלה עוד בצמצום א' עצמו, אלא בסגולת המסך שנתקן שם, אחר הצמצום, (כנ"ל בראשית א' דף ב' ד"ה ומתוך ע"ש) שמסך הזה נקרא מנעולא. וזהו שנעשה בפעולה הב', שנתבאר להלן בדבור הסמוך.

נמצאת המלכות דנוקבא בהכרח, בסוד נקודה דאמצעייתא דיישובא, שה"ס המפתחא (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קכ"ג ד"ה ב') שפירושה, שהמלכות נמתקת לגמרי בהבינה וקבלה צורת הבינה, בסוד **אמת אוזיפת לברתא מאנהא**, (כנ"ל בהק' הזהר דף כ"ה אות י"ז) כי בלי זה אין המלכות ראוייה לקבל שום אור ישר הנמשך ממעלה למטה. (כנ"ל בראשית א' דף ז' ד"ה כבר) וע"כ כשרוצים להמשיך בה סוד המנעולא, שהוא עצמות המלכות שלא נמתקת בבינה, כדי שתמעט את הקו שמאל לוי"ק דחכמה, צריכים לד' פעולות. פעולה א' הוא להמשיך שם סוד צמצום א' שנעשה על המלכות שלא תקבל אור. ופעולה זו מבוארת כאן באות כ"ג. פעולה ב' הוא לגלות הדינים בסוד המסך שבצמצום א'. ופעולה זו מבוארת באות כ"ד, שעתה נשלמת במלכות, בחינת מדה הדין בלי מיתוק הבינה, הנקראת **מנעולא**. פעולה ג' להעלות המנעולא הזאת ממקום המלכות למקום בינה, כדי למעט משם את הקו שמאל לבחינת ו"ק דחכמה. והיא מבוארת באות כ"ה. פעולה ד' הוא הזווג היוצא על המסך הזה, שנשלמים בו המוחין בכל השלימות והיא מבוארת באות כ"ח.

וזה אמרו כאן, **דהא קב"ה יהיב ליה לאברהם רוחא דחכמתא**, דהיינו שקבל רוח החכמה בסוד ב' הקוין ימין ושמאל, כי הארת השמאל הנמשכת מנקודת השורק, סופו לגלות רוח החכמה כנ"ל. וזהו ידע ומצרף סטרי דיישובי עלמא והיה יודע ומברר הצדדים של ישוב העולם, דהיינו צד הימין וצד השמאל המאירים במלכות במקום שמחזה ולמטה. שהוא המקום הנקרא **ישוב העולם**, משום ששם מתגלה החכמה שאין בני אדם נשלמים וולתה, אבל מחזה ולמעלה של המלכות אין שם מקום ישוב, כי שם לא יוכלו להאיר אורות החכמה לבני אדם. **ואסתכל בהו ואתקל בתיקלא** וידע חילין די ממנן על סטרי ישובא, והסתכל אברהם בב' הקוין, ושקל אותם

(דפויי דף ע"ח ע"א)

תקיל

זו **זך זך**
כד תקיל כמה זמנין, וְחמא, דְהא מתמן אשתיל כל עלמא. אשגח וצורף ותקל למנדע, וְחמא, דְהא חילא אעלאה, דעלה לית ליה שיעורא עמיק וסתים. ולא איהו פגונוי דסטרי דרזגי דישובא.
כה אשגח ותקיל, וידע, דְהא כמה דמההיא נקודה ואמצעיתא דישובא, ומניה אשתיל כל עלמא, לכל סטרוי. הכי נמי ידע, דְהא חילא דשרי עלה, מתמן נפקו כל שאר חילין, דמתמן על כל סטרי עלמא, וכלהו ביה אחיזין. כדן ויצאו אתם מאור פשדים ללכת ארצה פנען.

מסורת זוהר **ח"א ע"ב, ח"ב רלא.**
 חלופי גרסאות
 א נ"א ליג עלאה. ב נ"א שיעורא. ג נ"א כנוונא. ד נ"א ליג דרגי (אה"ל). ה נ"א ותקין. ו נ"א דאמצעיתא. ז נ"א אמצעיתא. ח נ"א מנה. ט נ"א ליג כל. י נ"א דההוא.

הסולם **מאמר**
כד תקיל כמה זמנין וחמא דהא מתמן אשתיל כל עלמא וכו': שקל כמה פעמים וראה שמשם נשתל ונתיסד כל העולם. פירוש, מכח שקל הרבה פעמים ולא עלה בידו להמשיך שם אור, נגלה ע"ז כח הדין שבה, מבחינת המסך שנעשה במלכות אחר צמצום א'. ואז ראה והכיר שמהמסך הזה נתיסד כל העולם. דהיינו שנתיסד בו המלכות שנקראת עולם. אשגח וצורף ותקיל למנדע, וחמא דהא חילא אעלאה דעלה לית ליה שיעורא, עמיק וסתים, הסתכל ובירר ושקל לדעת הענין, וראה כי כח העליון שעליה אין לו שיעור, והוא עמוק וסתום. פירוש. כי ראה בנקודת המלכות את כח העליון הנקרא מנעולא, כי עתה נגלה לו שכח הזה שולט בה, שהוא נבחר שאין לו שיעור והוא עמוק וסתום שאין לפתחו. והוא מטעם, שלא יתכן השגה ותפיסא, אלא עם התלבשות האור, ובכל מקום ששולט כח המנעולא אי אפשר להמשיך שם אור העליון. כנ"ל. וע"כ אין שום השגה ותפיסא שם. אמנם עודנו אינו מספיק לבחינת מסך דחירק לקו האמצעי, כי מסך הזה אינו שולט רק במלכות לבד, ולא כלום בט' ספירות הראשונות, וע"כ אין בכחו עוד למעט את קו השמאל, שהוא מט"ר, לבחינת ו"ק, שזהו כל הנרצה ממסך הזה, כנ"ל בדבור הסמוך. וזהו שמדייק, ולא איהו כגונוי דסטרי דרגי דישובא, שהיא אינה דומה לספירות של בחינת הישוב. דהיינו לט"ר. כי הט"ר עודם בבחינת מפתחא, והנקודה דמלכות כבר היא בבחי' מנעולא. ובכדי שיפעול גם על ט"ר, שבכללם הוא קו השמאל, צריכים לפעולה ג', שתתבאר לפנינו בדבור הסמוך.

כה אשגח ותקיל וידע דהא כמה דמההיא נקודה אמצעיתא דישובא מניה אשתיל כל עלמא לכל סטרוי: הסתכל ושקל וידע כי כמו שנקודה האמצעית דישוב. דהיינו נקודה דמפתחא, שעלתה לבינה, שמשום זה נשתל ממנה כל העולם לכל קצותיו דהיינו שהיא שולטת על כל ספירות ז"א וכל ספירות הנוקבא המכונים קצוות העולם מטעם היותה למעלה מהם. הכי נמי ידע, דהא חילא דשרי עלה, מתמן נפקו כל שאר חילין דמתמן על כל סטרי עלמא כן ידע, שהכח השורה עתה על הנקודה, שהיא בחינת המנעולא, עלתה ג"כ לבינה, ומשום זה, נמשכים ויוצאים ממנה כל שאר הכחות הממונים על כל קצוות העולם, כלומר, כיון שעלתה לבינה נמשכה משם שליטתה בכל ספירות ז"א וכל ספירות הנוקבא, המכונים קצוות העולם. ועל ידי זה נתמעט ג"כ הקו שמאל של הנוקבא, ונעשה לו"ק דחכמה, שאינו נחשב לאור ישר. אע"פ שהקו שמאל היא מט"ס ראשונות, כי מכח עליית המנעולא למעלה לבינה, היא שולטת וממעטת את אור ישר, דהיינו הג"ר, מכל הט"ס ראשונות. וכ"הו ביה אחיזין, וכל הספירות נאחזו עתה בנקודת המנעולא, כדן ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה פנען, או, אחר שנתמעט קו השמאל מג"ר, וירד לבחינת ו"ק ואין מעלתו גבוה מקו הימין. פקע כח שליטתו, ונצל אברהם מכבשן האש ויצא מאור כשדים. כי עתה שנפל לו"ק, הוא נכנע לקו הימין (כנ"ל דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) אמנם אינו נכנע לגמרי להכלל בחסדים שבימין מטרם שנעשה הזווג מאור העליון על מסך דחירק הזה, ומוציא קומת החסדים, כמ"ש שם ופעולה הזאת תתבאר לפנינו להלן באות כ"ח.

דפו"י דף ע"ח ע"א) עור

טז

ףך ןף

כז עוד אשגח ותקיל וצריף, למיקם על בריןא דמלה, דההוא אתר, ולא תהו ידע, ולא יכיל א למיקם י עלה י לאתדבקא. פיון דתמא תוקפא דתאי אתר, ולא יכיל למיקם עליה, מיד ויבאו עד תרן וישבו שם.

כח מאי טעמא דאברהם. אלא, דאיהו תהו ידע וצריף בכל אינון שלטנין מדברי עלמא, דבכל סטרו דישובא. וההו א תקיל וצריף אינון דשלטין בסטרי דישובא ב מדברי ככביא ומליהון, מאן אינון תקיפין, אלין על אלין.

חלופי גרמאות

א נ"א ל"ג למיקם עלה. ב נ"א עליה (אה"ל). ג נ"א ל"ג לאתדבקא (אה"ל). ד נ"א בכל אינון סטרי (אה"ל).

דרך אמת א) היה מגלגל ומצורף בצירופי אותיות ומספר. ב) מנהיגי סוככים ומזלות.

מאמר

הסולם

ףך ןף לאתקנא גרמך

כז עוד אשגח ותקיל וצריף למיקם על בריןא דמלה דההוא אתר: עוד הסתכל ושקל וברו, לעמוד באופן ברור על אותו המקום, ולא הוה ידע, ולא יכיל למיקם עלה לאתדבקא, ולא היה יודע, ולא היה יכול לעמוד עליה כדי להתדבק בה. פירוש, שנתכפלו עליו הדינין, כי עד עתה היו רק בחינת הדינין מכח הארת השמאל, שלא היה יכול להתדבק בהארתו, להיותו אש שורף מכח חסרון חסדים כנ"ל. ועתה אחר שהמנעולא עלתה לבינה ומיעטה את קו השמאל לבחינת ו"ק, ומטרם שנעשה הזווג להמשכת חסדים, נמצא שמלבד ששלטו עוד עליו דינין הקודמים מהארת השמאל, שמשום זה, ולא יכיל למיקם עלה לאתדבקא, נתוספו עליו עתה הדינין של ביטול הג"ר, ולא הוה ידע, ונמצאו עתה הדינין כפולים. כיון דהמא תוקפא דהאי אתר, כיון שראה תוקף הדינין של מקום הזה, דהיינו ביטול הג"ר, ולא יכיל למיקם עלה, וגם לא יכול לעמוד עליו להתדבק בו, מתמת שגם הדינין דהארת השמאל נשארו בשליטתם, שהם אש שורף, מיד, ויבואו עד הרן וישבו שם, ופירוש, השם הרן יורה חרון אף, על מה שנתכפלו עליו הדינין, ומשמיענו הכתוב, כי מלבד שלא בא לארץ כנען, שה"ס ארץ מוציאה פירות, הרומז על המקום שמחזה ולמטה של הנוקבא, הוא בא למקום הרן דהיינו לחרון אף, כי נתכפלו עליו הדינין כנ"ל. וישבו שם.

כח מאי טעמא דאברהם: שואל מהו הטעם שאברהם נתעכב בחרן ולא הלך משם תכף לארץ כנען, כי הכתוב אומר וישבו שם, ואומר, ואלה דאיהו הוה ידע וצריף בכל אינון שלטנין מדברי עלמא בכל סטרו

(דפויי דף ע"ח ע"א)

ולא

יז **דף דף**
 וְהָיָה אֶתְקִיל כָּל יְשׁוּבֵי דְעֵלְמָא, וְהָיָה סְלִיק בִּידוּי. כַּד מְטָא לְהַאי אַתְרָא,
 חֲמָא תְּקִיפּוּ דְעֵמִיקִין, וְלֹא יָכִיל לְמִיקָם בֵּיהּ.
כח בֵּינָן דְחֲמָא קב"ה, אֶתְעָרוּתָא דִּילֵיהּ, וְתִיאוּבְתָא דִּילֵיהּ, מִיַּד אֶתְגַּלִּי
 עֲלֵיהּ, וְאָמַר דִּילֵיהּ, לָךְ לָךְ. לְמַנְדַּע לָךְ, וְלֹאֲתַקְנָא גְרַמְךָ.
כט מֵאֲרַצְךָ. מֵהָהוּא סְטָרָא דִּישׁוּבָא דְהָוִית מִתְדַבֵּק בֵּיהּ. וּמְמוֹלְדֶתְךָ
 מֵהָהוּא חֲכָמָה, דְאַתָּה יִמְשַׁנָּח, וְתְקִיל תּוֹלְדָתָא דִּילָךְ, וְרַגְעָא וְשַׁעְתָּא וְזִמְנָא,
 דְאַתְיִלְדִית בֵּיהּ, וּבְהָהוּא כּוֹכְבָא, וּבְהָהוּא מְזֵלָא.
ל וּמִבֵּית אָבִיךָ. דְלֹא תִשְׁנַח בְּבֵיתָא דְאָבִיךָ. וְיֹאֵי אֵית לָךְ שְׂרָשָׁא
 לְאַצְלָחָא בְּעֵלְמָא, מִבֵּיתָא דְאָבִיךָ, בְּגִין כֵּן לָךְ לָךְ, מִחֲכָמָה דָּא וּמֵאֲשַׁגְחוּתָא דָּא.

חלופי גרמאות

א נ"א תקיף. ב נ"א ליג והוה. ונ"א והא. ג נ"א דלא. ד נ"א ליג ליה. ה נ"א ולאתקנא. ו נ"א אשגח. ז נ"א ליג ואי.

מאמר **הסולם** **דף דף לאתקנא גרמך**
 ולא יתמעטו מג"ר מחמתם. והוה תקיף כ"ל ישובי דעלמא והוה סליק בידוי והיה שוקל כל ישובי העולם, דהיינו הטי"ס ראשונות, והיה עולה בידו. כלומר, שעלה בידו לברר כרצונו, אשר שליטי המפתח חזקים יותר משליטי המנעולא, ואין הג"ר שלהם מתבטלות מחמתם. כד מטא להאי אתר, המא תקיפו דעמיקין, ולא יכיל למיקם ביה. אבל כשהגיע למקום הזה, דהיינו לנקודת המלכות, ראה עצמת העמקים, דהיינו תוקף הדינין דמנעולא שהתחזקה על המפתחא וביטלה הג"ר ולא יכול לעמוד בו. כלומר שלא היה יכול להתדבק בו, מכח הדינין דהארע השמאל, שעוד לא עברו, דהיינו שחור עליו התכפלות הדינין, כנ"ל. ולפי שעוד לא החליט בקביעת המסך דחירק, שהוא המסך דמנעולא אלא שהיה מנסה עוד לשקול הכחות של ב' מיני השליטים זה על זה. ע"כ נתעכב בחרון, דהיינו בחרון אף, כמ"ש וישבו שם.
כח כיון דחמא קודשא בריך הוא, אתערותא דיליה ותיאובתא דיליה. מיד אתגלי עליה, ואמר ליה דף דף: כיון שראה הקב"ה את ההתעוררות שלו ואת התשוקה שלו, מיד נגלה עליו ואמר לו דף דף. למנדע דף ולאיתקנא גרמך, לדעת את עצמך, ולתקן את עצמך. כלומר, שיפסיק מלשקול את כחות העליונים, אלא שיעלה מ"ן וימשיך זווג עליון על המסך הזה שנגלה לו, כנ"ל, שבוה יוכה להמשיך דעת לעצמו, ויתקן את עצמו. וכאן נעשה פעולה הד' (הנ"ל באות כ"ב ד"ה ולפיכך) שנמשכה קומת החסדים על מסך דחירק הנ"ל, שה"ס יציאת קו האמצעי המכריע על ב' הקוין ימין (דפו"י דף ע"ח ע"א)

תא

יה

ף ך

לא תא תזי. דהכי הוא, דהא נפקו מאור פשדים, וקוו בתרן, אמאי יימא ליה לך לך מארצך וממולדתך. אלא עקרא דמלתא, כמה דאתמר. אל הארץ אשר ארצך. ארצך, מה דלא יכילת למיקם עליה, ולא יכילת למנדע חילא דתהיא ארעא, דאיהו עמיק וסתים.

לב וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וְגוֹי. וְאֶעֱשֶׂה, בגין דכתיב, לך לך. וְאֶבְרַכְךָ, בגין דכתיב, מארצך. וְאֶגְדְּלָה שְׁמִי, בגין דכתיב, וממולדתך. וְהָיָה בְרַכָּה, בגין דכתיב, ומבית אביך.

לג ר"ש אמר, וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל, מסטרא דימינא. וְאֶבְרַכְךָ, מסטרא דשמאלא. וְאֶגְדְּלָה שְׁמִי, מסטרא דאמצעייתא. וְהָיָה בְרַכָּה, מסטרא דארעא דישראל. דהא תכא פרסייא, דארבע סמכין, דכלהו פלילין ביה באברכהם. מכאן ולהלאה, ברכאן לאחריני, דמתוני מהכא, דכתיב, וְאֶבְרַכְךָ מִבְּרַכְיָךְ וּמִקְלָלְךָ אֲאֹר וּנְבֻרָכֹךְ בְּכָּל מְשֻׁפְחוֹת הָאֲדָמָה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (בראשית יב) ה"א פז; רלב. ח"ב לא; רלה. ח"ג יב. א נ"א מוסיף גדול ואברכך. ב נ"א מוסיף ואעשך לגוי גדול. ג נ"א ל"ג מן בגין עד בגין. ד נ"א והא.

מאמר

הסולם

ואעשך לגוי גדול

זכה להארת הימין הנכלל עם הארת השמאל, שהארתי מרומות בהכתוב ואברכך. וְאֶגְדְּלָה שְׁמִי, הוא בזכות שכתוב וממולדתך, כלומר בזכות שפירש את עצמו מהארת השמאל הבלתי כלול בימין, זכה להבטחה המרומות בהכתוב וְאֶגְדְּלָה שְׁמִי, שה"ס הארת השמאל הכלולה בהחסדים שבימין.

וְהָיָה בְרַכָּה, הוא בזכות שכתוב ומבית אביך. כלומר בזכות שפירש את עצמו מקליפת חרן השולטת בתרן שה"ס בית אביך כנ"ל, זכה להבטחה והיה ברכה, שה"ס הארת קו האמצעי.

לג ר' שמעון אמר וכו': ר"ש חולק, ואומר, וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל הוא הארת צד ימין. וְאֶבְרַכְךָ הוא הארת צד שמאל. וְאֶגְדְּלָה שְׁמִי הוא הארת קו האמצעי. וְהָיָה בְרַכָּה הוא מצד ארץ ישראל. כלומר מצד הנוקבא, המכונה ארץ ישראל. הַא הַכָּא בְּרַסְיָא וכו': הרי יש כאן, כסא של ארבע רגלים, דהיינו ג' קוין שהם חסד גבורה תפארת, שהם ג' רגלים, והנוקבא, שהיא רגל ד', שהם ארבע רגלים של כסא העליון, שהוא בינה. (להלן דף כ"ו ד"ה פירוש) מכאן ואילך הברכות הם לאחריים הנוונים מכאן, דהיינו שיתברכו אחרים בשבילי, שכתוב ואברכה מברכך ומקללך אאור וגו'.

מאמר ואעשך לגוי גדול

לב וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וְגוֹי. ואעשך, הוא בזכות הכתוב ך ך. כלומר בזכות שהעלה מ"ן וגרם זווג עליון על המסך דחירק, שהוציא קומת החסדים, שע"ז נשלמו המוחין העליונים כנ"ל, בשביל זה זיכה הקדוש ב"ה גם אותו באלו המוחין הגדולים והיינו ההבטחה וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל. וְאֶבְרַכְךָ הוא בזכות שכתוב מארצך. כלומר, ע"י שפירש את עצמו מקו ימין הבלתי כלול בשמאל,

(דפו"י דף ע"ח ע"א * דף ע"ח ע"ב)

יב

ף ך

לד) ר' אלעזר, הנה יתיב קמיה דר"ש אבוי, ויהי עמיה, ר' יהודה, ורבי יצחק, ורבי חזקיה. א"ל ר' אלעזר ב' לר"ש אבוי, ג האי דכתיב, לך לך מארצך וממולדתך. פיון דכלהו נפקו למהך, אמאי לא אתמר ליה דכלהו יפקון.

לה) דהא אף על גב דתרת הנה פלח לע"ז, פיון דאתער באתערותא טב למיפק בהדיה דאברהם, וחמינן דקב"ה אתרעי בתיובתא דתייבנא, א ושרא למיפק, אמאי לא כתיב לכו לכם. אמאי לאברהם בלחודוי לך לך.

לו) א"ל ר"ש, אי תימא, דתרת פד נפק, מאור פשדים, בגין לאהדרא בתשובה הנה, לאו הכי, אלא פד נפק, לאשתובא נפק, דהו פלהו בגי ארעיה, בעאן למקטליה. פיון דתו, דאשתויב אברהם, הו אמרי ליה ולתרת, אנת הוא ודתות מטעי לן, באלין פסילין, ומגו דתלא דלהון, נפק תרת, פיון דמטא לתרן, לא נפק מתמן לבתר, דכתיב וילך אברהם פאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט. ואליו תרת לא כתיב.

לז) פתח ואמר, וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר. האי קרא אוקמוה, אבל, וימנע מרשעים אורם, דא נמרוד וכני דריה, דנפק אברהם מנייהו דתנה אורם. וזרוע רמה תשבר, דא נמרוד.

לח) ד"א, וימנע מרשעים אורם, דא תרת וכני ביתה. אורם: דא

חלומי גרסאות

א נ"א אמר. ונ"א אמר ר' יצחק. ב נ"א ליג לר"ש אבוי.
ג נ"א הא כתיב. ד נ"א למהך. ה נ"א ליג ר"ש. ו נ"א ליג לתרת. ז נ"א דהית. ח נ"א פסילן. ט נ"א ליג תרת.
א לא ויצא. ג נ"א ת"ח. ד נ"א מביניהו. ונ"א מביניהו (אהיל). ט נ"א ליג דהו אורם. ט נ"א ליג מרשעים. יז נ"א ליג אורם. יח נ"א דריה, דרך אמת א] והתחיל ללכת כמ"ש ויצאו ללכת וגו'.

מסורת הזהר

א] (בראשית י"ב) ח"ב לב. ב] (איוב ל"ח) ח"א וגו' ח"ב רכז. ח"ג פת. צג. ז"ח א' טא שו.

הסולם

יצא, כי כל אנשי ארצו היו רוצים להורגו. כי אחר שראו שאברהם ניצל מכבשן האש, היו אומרים לתרת, אתה הוא, שהית מטעה אותנו בפסילים הללו, והיו רוצים להורגו, ומשום הפחד מפניהם יצא תרת. ולפיכך, כיון שהגיע לחרן, לא יצא עוד משם, כי כתוב וילך אברהם וגו' וילך אתו לוט, ואלו תרת לא נזכר בהכתוב.

לז) פתח ואמר וימנע מרשעים אורם וכו': מקרא זה כבר בארוהו. אבל וימנע מרשעים אורם, זה נמרוד וכני דורו, שיצא אברהם מהם, שהוא היה אורם. וזרוע רמה תשבר, זהו נמרוד.

לח) דבר אחר וימנע וכו': פירוש אחר. וימנע מרשעים אורם, זהו תרת וכני ביתו. אורם זהו אברהם. כי האור לא כתוב אלא אורם, שהיה עמהם. דהיינו אברהם שהיה עמהם, ויצא מהם. וזרוע רמה תשבר, זהו

מאמר

מאמר וימנע מרשעים אורם

לד) ר' אלעזר הוה יתיב וכו': רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון אבוי, והיה עמו ר' יהודה ור' יצחק ור' חזקיה. א"ר אלעזר לר' שמעון אבוי, מה זה שכתוב לך לך מארצך וממולדתך, כיון שכולם יצאו מאור כשדים ללכת ארץ כנען, למה לא נאמר לו שכולם ילכו.

לה) דהא אע"ג וכו': כי הגם שתרתי היה עובד עבודה זרה, אבל כיון שנתעורר בהתעוררות יפה לצאת עם אברהם וראינו שהקב"ה חפץ בתשובת הרשעים, והוא התחיל לצאת, למה לא כתוב, לכו לכם, למה רק לאברהם לבדו נאמר לך לך.

לו) א"ל רבי שמעון אי תימא וכו': אמר לו ר' שמעון, אם תשוב, כשתרת יצא מאור כשדים, היה זה כדי לעשות תשובה, אינו כן. אלא כשיצא רק להנצל (דפו"י דף ע"ח ע"ב)

כ

ף ך

אֲכַרְהֶם. הָאוֹר, לֹא כְּתִיב, אֶלָּא אֲרָם, דְּתָהוּ עֲמָהוּן. וְיִרְוַע רַמָּה תִּשְׁבֵּר. דָּא נִמְרוּד, דְּתָהוּ מְטַעֵי אֲבַתְרִיָּה, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא. וּבְגִין כִּד כְּתִיב לָךְ לָךְ. בְּגִין, לְאַנְהָרָא לָךְ, וְלִכְל אֵינּוּן דִּי־פְקוּן מִינָךְ, מִכָּאן וְלִהְלָאָה.

טו) תו פתח ואמר. ועתה לא ראו אור בהיר הוא בִּשְׁתַּקִּים וְרוּחַ עֲבָרָה וּתְטַהֲרֶם. וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר, אִימְתִי, בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר קב"ה לְאַכְרְהֶם לָךְ מֵאַרְצָךְ וּמְמוֹלְדִתְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בְּהִיר הוּא בְּשַׁתַּקִּים. דְּכַעַא קב"ה לְאַדְבָּקָא לִיָּה לְאַכְרְהֶם, בְּהִהוּא אוֹר וְדִלְעִילָא, וְלְאַנְהָרָא וְתַמְן.

מו) ורוח עברה ותטהרם. דְּהָא לְכַתֵּר תְּבוּוּ בְּתִיבְתָא, תֵּרַח וְכָל בְּנֵי מְאִתִּיהָ ט בְּנֵי מְאִתִּיהָ, דְּכְתִיב, וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְן. תֵּרַח: דְּכְתִיב וְאֵתָהּ תִּבְא אֶל אֲבוֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וּגְוִי.

סְתָרֵי תוֹרָה

מז) ואעשה לגוי גדול, יי האי ברפתא יי חדא. ואברכך, תרין. ואגדלה שמך, תלת. והיה ברכה, ארבע. ואברכה מברכך, חמש. ומקללך אאור, שית. ונברכו כד כל משפחות האדמה, הא שבע. פיון דאתברכו באלין שבע ברכאן, מה כתיב, וילך אברם כאשר דבר אליו ה'. לנחתא להאי עלמא, כמה דאתפקדא.

מב) מיד וילך אתו לוט. דא איהו נחש דאתלטאי, ואתלטאי עלמא בגינייה,

מסורת הזהר

א) (איוב ל"ז) ח"ג קלג. ת"ז תקי נ"ז צ: תק"ח ק"י טב שה. ב) (בראשית י"ב) ח"א עט. פה: קל. ח"ב קמז: קצח. ח"ג קסה. ג) (בראשית ט"ו).

חלופי גרסאות
א נ"א מוסיף אברהם דהעיר ממזרח [כאור]. ב נ"א בשחקים וגו'. ג נ"א לאברים. ד נ"א וממולדתך וגו'. ה נ"א לאתדבקא. ו נ"א לעילא. ז נ"א מתמן. ח נ"א וכל בני ביתיה. ונ"א מוסיף מאתיה וכל בני ביתיה. ונ"א וכל בני מאתיה בני מאתיה ובני ביתיה [בני ביתיה] בחון הא בני ביתיה ובני מאתיה. יא נ"א ואת (אה"ל). יב נ"א הא. יג נ"א חר. יד נ"א דאתברכא.

מאמר ב'

זהו נמרוד מטעה שהיה אחריו כל בני העולם. ומשום זה כתוב לך ך, כדי להאיר לך, ולכל אלו שיצאו ממך מכאן ואילך.

לט) תו פתח ואמר, ועתה לא ראו אור: ושואל, אימתי היה זה. ואומר, שזה היה בשעה שאמר הקב"ה לאברהם לך לך וגו'. כי לאחד שאברהם יצא מהם, לא ראו יותר אור, בהיר הוא בשחקים, טובב על אברהם שרצה הקב"ה להרביק את אברהם באור העליון שיאיר שם.

מ) ורוח עברה ותטהרם, טובב על תרח ובני עירו, כי לאתר כך חזרו בתשובה, תרח וכל בני עירו. שכתוב, ואת הנפש אשר עשו בחרן, הרי שבני עירו עשו תשובה. תרח עשה תשובה, שכתוב ואתה תבא אל אבותיך בשלום. ואם תרח לא היה עושה תשובה,

(דפו"י דף ע"ח ע"ב *) דף ע"ח ע"א

הסולם

ואעשה לגוי גדול

לא היה אומר לו הקב"ה לאברהם, שיבא אל אבותיו בשלום.

מא) ואעשה לגוי גדול וכו': בכתוב חזו יש שבע ברכות. ואעשה לגוי גדול, אחת. ואברכך, שתים. ואגדלה שמך, שלש והיה ברכה, ארבע. ואברכה מברכך, חמש. ומקללך אאור, שש. ונברכו כן כל משפחות האדמה, הרי שבע. ואחר שנברך בשבע ברכות הללו, מה כתוב, וילך אברם כאשר דבר אליו ה', שפירושו, שהלך לירד לעולם הזה כמו שנצטווה. פירוש, כי אברהם הוא הנשמה (כמ"ש לעיל אות י"ג) ואחר שהנשמה נתברכה בשבע ברכות הנ"ל, יורדת לעולם הזה להתלבש בגוף.

מב) מיד וילך אתו לוט. וכו': זהו הנחש שנתקלל והעולם נתקלל בסבתו. כלומר, ע"כ מכנה הכתוב להנחש בשם לוט,

כ

כא

פך פך

דאיהו קאים לפתחא, לאסטאָה לגופא, ולא תפעול נשמתא, פולחנא דאתפקדת, עד דיעברון * עלה ב בהאי עלמא, י"ג שנין, דהא מתריסר שנין ולעילא, נשמתא אתערת, למפלח פולחנא דאתפקדת, ג הה"ד * * ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה. שבע וחמש תריסר אינון.

מג (וג) וכדין אתחזיאת נשמתא בהאי עלמא. דאיהי אתיא מתמש שנים, דאינון * * * ת"ק פרסי דאילנא דחיי. ושבעים שנה, דא איהו ההוא אילנא ממש, דאיהו שביעאָה לדרגין, ושבעין שנה אתקרי.

מד כדין נפקת מההוא זוהמא דנחש, ועאלת בפולחנא קדישא, הה"ד, בצאתו מחרן, מההוא ירוגא ויתוקפא דההוא נחש, דתהו אסטי ליה עד השתא לגופא, ושלטא עלוי.

מה באילנא, שלטא * * * ערלה * * * תלת שנין. בכר נש, * * * תלת סרי שנין, דאקרון שני ערלה, כיון דאעברו על גופא י"א אינון שנין, י"א ואתעברת נשמתא, למפלח פולחנא קדישא, פקידת לגופא, לרעותא י"א טבא, י"א לכפוף לההוא נחש, דהא לא יכיל * * * לשלטאָה כמה * * * דתהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) בראשית י"ב. (ב) ח"א יח: לה. עו: ח"ג קפו: ת"ז
ת"ט לה. (ג) ח"ב רמז: ח"ג עז: ת"ז בהק' יא: תק"ח
ק"ז ט"ג שיד. (ד) ח"ב רמז: רמט.
ה נ"א מוסף ימי ע' ב) שנה לא ספורות חיים מההוא ארבע סרי, ו נ"א ל"ג רוגא. ז נ"א תוקפא. ח נ"א שנין.
ו נ"א שטן. ו נ"א חיוא (אה"ל). ט נ"א דאקרי. י נ"א דאעברו. יא נ"א ל"ג אינון שנין. יב נ"א ואתערת. ו נ"א ואתעברת.
יג נ"א ל"ג טבא. יד נ"א לכפוף ונ"א וכפוף (אה"ל). טו נ"א דההו.
דרך אמת [א] ת"ק פרסאות של עץ החיים ע"ז ב' בס"ת. [ב] (בח"ג) אינם במספר שני חיי האדם כי הם אינם חיים מאחר שהוא או ברשות תוקף היצחקי שהוא הנחש הקדמוני. [ג] מ"י דף קע"ב א' וזהו פקודי רמ"ד ב'.

ואעשך לגוי גדול

הסולם

מאמר ב'

דהיינו הנוקבא שהיא ספירה שביעית מז"ס חג"ת נהי"מ. ואז ניכרת הנשמה שהיא תולדה דז"א ותולדה דנוקבא, כמ"ש שם באורך.

מד כדין נפקת מההוא זוהמא וכו': אז יוצאת הנשמה מאותה הזוהמא של הנחש, ונכנסת בעבודה הקדושה, וז"ש בצאתו מחרן, מאותו חרון אף ומתוקפו של השטן, שעד עתה היה משטה את הגוף והיה שולט עליו.

מה באילנא שלטא ערלה וכו': באילן שולט הערלה שלש שנים, שהם נקראים שני ערלה. ובבן אדם, שלש עשרה שנה נקראים בו שני ערלה. כיון שאלו השנים עוברות על הגוף, והנשמה מתעוררת לעבוד עבודה הקדושה, היא פוקדת את הגוף, ומעוררת בו רצון טוב, להכניע את הנחש הזה. ואז לא יוכל הנחש לשלוט עליו כמו שהיה מקודם לכן.

דכתיב

כי **זומ**, פירושו קללה בלשון ארמית, והוא שנתקלל והביא קללה לעולם. והוא מתלזה אל הנשמה בעולם הזה. **דאיהו קאים לפתחא** וכו' שהנחש עומד לפתח להשטות הגוף, כמ"ש לפתח חטאת רובין. וע"כ לא תפעול הנשמה העבודה שנצטווית עד שיעברו עליה י"ג שנים בעולם הזה. כי מי"ב שנים ומעלה, הנשמה מתעוררת לעבוד העבודה שנצטווית, וז"ש ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה, שבעים במספר קטן הוא שבע, שבע וחמש הם י"ב. ואז יוצאת הנשמה מחרן, שהוא הקליפות, ומתעוררת ללכת בעבודת השם.

מג וכדין אתחזיאת וכו' ואז, אתר י"ב שנה, תראה הנשמה בעולם הזה, שהיא באה **מחמש שנים**, שהם חמש מאות פרסאות של עץ החיים, כלומר, שאז ניכרת, שהיא תולדה דז"א הנק' עץ החיים ומהלכו ת"ק פרסאות (כמ"ש לעיל דף ח' ד"ה ת"ק ע"ש) **ושבעים שנה**, זהו אותו אילן ממש שהוא שביעי בהמדרגות,

(דפו"י דף ע"ח ע"א * ע"ח ע"ב ** ע"ט ע"א)

כב

דף דף

מזו דְּכַתִּיב, וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְגו', וְדָא גּוּפָא, וְדָאִיחֵי
דְּלִגְבֵי נִשְׁמָתָא, כְּנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכּוּרָא. וְאֵת לוּט בֶּן אַחִיו, דָּא יִנְחַשׁ, דְּלֵא
יֵאֲעֲדֵי כָּל כְּהָן מִן גּוּפָא, בְּגִין דְּבִקְוֹתָא דְגּוּפָא, לֵא ט' אֲעֲדִיו כָּל כְּהָן יִמְנִיחָהּ,
אַבְל אֲתַעְרוּתָא דְנִשְׁמָתָא אֲלֵקִי לִיה פְּדִיר, י"א וְאֲתָרֵי י"ב בֵּיה, וְאוֹכַח לִיה, וְכַפִּיף
לִיה, עַל י"ג פְּרַחֲיָה, וְלֵא זְכִיל לְשִׁלְטָאָה.

מזו וְאֵת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ, אֲלִין עוֹבְדִין טְבִין דְעֵבִיד בְּר נֶשׁ, בְּהֵאֵי
עֲלָמָא, בְּאֲתַעְרוּתָא דְנִשְׁמָתָא. וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְן. הֵהוּא נֶפֶשׁ, דְּהוֹת
בְּקַדְמִיתָא בְּדִבְקוּתָא י" בְּחִבְרוּתָא דְהֵיאָה עֲרָלָה, בְּהֵדִי גּוּפָא, וְאֲתַקִּין לָהּ לְכַתְרָה,
דְּהֵא לְכַתְרָה דְתֵלִיסַר שְׁנִין וְלַעֲלָא, דְנִשְׁמָתָא אֲתַעְרַת, לְאֲתַקְנָא לְגּוּפָא, פְּרִוּוּיָהּ
מְתַקְנִין לְהֵהוּא נֶפֶשׁ, דְמִשְׁתַּתְּפָא ט"ו בְּתוֹקְפָא דְנֶחֱשׁ, ט"ז וְתַאוּבְתִיָּה בִישָׂא, הֵה"ד
וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְן.

מזח וְעַם כָּל דָּא, נִשְׁמָתָא אֲתַקִּיפַת בֵּיה, בְּהֵהוּא נֶחֱשׁ, לְתַבְרָא לִיה,
י" בְּתוֹקְפָא י"י בְּשַׁעְבוּדָא דְתִשׁוּבָה, י"ג תְּדָא הוּא דְכַתִּיב א' וַיַּעֲבֹר כ'.

מזח * א' וַיִּלְךְ אַבְרָם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה'. א"ר אֶלְעָזָר, ת"ת, דְּהֵא לֵא כְּתִיב

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (בראשית י"ב) ח"א עג. פ. ח"ב צו: ז"ח לך כ"ד
טב שכח של. ב) לעיל דף י"ט צ"א וש"נ.
ד נ"א גבין (ד"א). ה נ"א מוסיף דכורא נשמטא (אה"ל) ו נ"א יצר הרע. ז נ"א אעדי כל זמנא ההוא מניה. ו ל"ג מן
כך עד מניה. ח נ"א ל"ג בגין (אה"ל) ט נ"א אעדין. י נ"א אעדיאו. י' נ"א מוסיף זמנא ההוא מניה. י"א נ"א ההוא זמנא
מניה. י"ב נ"א מניה. י"ג נ"א מניה. י"ד נ"א כחתי. י"ה נ"א ל"ג
בחברותא. טו נ"א בתקופא. טז נ"א ותיאובתיה. יז נ"א ל"ג בתקופא. יח נ"א בשעבורא דאורייתא ואמשיך ליה [לגבין]
לכתי כנסיות ובתי מדרשות בגין ולא יתגבר על רוחא. כדבדקמיתא [נ"א כדבדקמיתא]. יט נ"א ל"ג הה"ד ויעבור.
כ בדפו"י כתוב הכתוב בדף פ' אחר הגליון שורה טו.

ואעשך לגוי גדול

הסולם

מאמר ב'

מ"ג שנה ולמעלה, שהנשמה מתעוררת לתקן את הגוף, שניהם, הנשמה עם הגוף, מתקנים אותה הנפש, שנשתתפה בתוקף הדינים של הנחש ובתאותו הרעה, וזה שכתוב, ואת הנפש אשר עשו בחרן. שאומר, עשו, שהוא לשון רבים, משום שסובב על הנשמה ועל הגוף, ששניהם מתקנים את הנפש. הנשמה ע"י התעוררותה שמעוררת את הגוף, והגוף על ידי מעשיו הטובים.

מזו דְּכַתִּיב וַיִּקַּח אַבְרָם וְגו': שְׁכַתּוּב וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְגו' אִשְׁתּוֹ זֶה הַגּוּף, שְׁהוּא כְּלָפִי הַנִּשְׁמָה כְּעֶרְךָ הַנִּקְבָּה כְּלָפִי הַזְכָּר. וְאֵת לוּט בֶּן אַחִיו, זֶה הַנֶּחֱשׁ, שְׁאִינוּ סָר כָּל כֶּךָ מִן הַגּוּף, גַּם לְאַחַר י"ג שָׁנָה, מִשּׁוֹם שְׁגָם דְּבִיקוּת הַגּוּף לֹא תִסּוּר כָּל כֶּךָ מִמֶּנּוּ, אֲבָל הַתַּעְרוּרוּתָהּ שֶׁל הַנִּשְׁמָה מִכָּה אוֹתוֹ תְּמִיד, וּמִתְרָה בּוֹ וּמוֹכִיחַ אוֹתוֹ, וּמְכַנְיְעוֹ בְּעַל כְּרַחוּ, וְאִינוּ יְכוּל לְמַשׁוֹל.

מזח וְעַם כָּל דָּא זְכוּי: וְעַם כָּל זֶה מִתְקַפַּת הַנִּשְׁמָה עַל אוֹתוֹ הַנֶּחֱשׁ לְשַׁבּוֹר אוֹתוֹ בְּתוֹקְףָהּ הַשַּׁעְבוּד שֶׁל תִּשׁוּבָה. וְהוּא שְׁכַתּוּב, וַיַּעֲבֹר עַד מְקוֹם שְׁכָם, אֲשֶׁר שְׁכָם הוּא מְקוֹם מִשְׁכַּנָּה שֶׁל הַשְׂכִּינָה (כַּמ"שׁ לְהֵלֶן בְּאוֹת פ') וְהִינּוּ מִשּׁוֹם שְׁכָם נִשְׁכַּר לְגַמְרֵי תוֹקְפוֹ שֶׁל הַנֶּחֱשׁ, עַל יְדֵי הַנִּשְׁמָה. (ע"כ ט"ז).

מזו וְאֵת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ: אֵלּוּ הֵם מַעֲשִׂים הַטּוֹבִים שְׁאֵדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּכַח הַתַּעְרוּרוּת הַנִּשְׁמָה. וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְן. הִינּוּ אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיתָה בְּתַחֲלִילָה בְּדְבִיקוּת וּבְהַתְחַבְּרוּת שֶׁל הָעֶרְלָה עִם הַגּוּף, וְאַחַר כֵּךְ תִּקְנָה אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה. עֲלֶיהָ אוֹמֵר הַכְּתוּב, וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְן. וְהִינּוּ נֶפֶשׁ הַמֵּתְאוּהָ, שִׁישׁ לָהּ קוֹרְבָה חֲזָקָה אֶל תְּאוֹת הַגּוּף וְהַקְּלִיפּוֹת. כַּמ"שׁ לְהֵלֶן.

מאמר וילך אברהם כאשר דבר אליו ה' (מט) וילך אברהם וגו' אר"א ת"ח זכו: אמר

דְּהֵא לְכַתְרָה דְתֵלִיסַר זְכוּי: כִּי לְאַחַר כֶּךָ, (דפו"י דף ע"ט צ"א * דף ע"ה ע"ב)

כך ויצא אכרם כפאשר דבר אליו ה'. אלא וילף. כד"א לך לך. דהא יציאה בקדמיא עבדו, דכתיב, ויצאו ב אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען. והשתא כתיב וילף, ולא כתיב ויצא.

ג פאשר דבר אליו ה'. דאכטח ליה בקלהו הכטחות. וילף אתו לוט, דאתחבר עמיה, בגין למילף מעובדוי, ועם כל דא לא אוליף פולי האי. א"ר אלעזר זכאין אינון צדיקייא, דאולפי א אחוי דקב"ה, בגין למיהף בהו, ולדחלא מניה, מההוא יומא דדינא, דזמין בר נש למיהב דינא וחושבנא לקב"ה.

גא פתח ואמר, א ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו. האי קרא אוקמוה. אכל * ת"ח, בההוא יומא, דאשלימו יומוי דבר נש לאפקא מעלמא, והוא יומא, דגופא אתבר, ונפשא בעינא לאתפרשא מניה. פדין, אתייהיב רשו לבר נש א למחמי, מה דלא הוה ליה רשו למחמי, בזמנא דגופא שלטא, וקאים על בורייה.

גב וכדין קיימי עליה א תלת שליחן, וחסבי יומוי וחובוי, וכל מה דעבד בהאי עלמא, והוא אודי על פלא בפומיה. ולכתר הוא חתים עליה בידיה. תדא הוא דכתיב, ביד כל אדם יחתום.

גג ובידיה פלהו חתימין למידן ליה, ובהאי עלמא, על קדמאי, ועל בתראי, על תדתי ועל עתיקי. לא יאתנשי חד ממיניהו, הה"ד א לדעת כל

מסורת הזהר
א) (איוב ל"ז) ת"ז תקי ייה לב: ב) ח"א ריה: ח"ג פת: ג) ח"א קצט. ח"ג פת: ד) ח"א פה: עת. קל: רא: רכו. ח"ג נג. קכו: ה) לעיל צ"א.

חלופי גרסאות
א נ"א ל"ג כאשר דבר אליו ה'. ב נ"א ל"ג אתם מאור כשדים. ג נ"א אורחוי. ד נ"א למיחמי. ה נ"א ל"ג למחמי. ו נ"א בההוא. ז נ"א יתנשי. ח נ"א מנייהו.

דרך אמת אן שהוא עומד על בריאותו במגז שוה.

מאמר
אמר ר' אלעזר בוא וראה. כי לא כתוב ויצא אכרם כאשר דבר אליו ה', אלא וילף כמו שאתה אומר כך לך. הוא, משום שהיציאה כבר עשו מקודם לכן, שכתוב, ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען. וע"כ, כתוב עתה, וילף, ולא כתוב ויצא.

ג כאשר דבר אליו ה': היינו כפי שהבטיח לו בכל ההבטחות. וילף אתו לוט, שנחבר עמו כדי ללמוד ממעשיו. ועם כל זה לא למד כל כך, אמר ר' אלעזר, אשריהם הצדיקים הלומדים דרכיו של הקב"ה, כדי ללכת בהם, וליראה ממנו, מאותו יום הדין שעתיד האדם ליתן דין וחשבון לפני הקב"ה.

גא פתח ואמר, ביד כל אדם יחתום וגו': מקרא הוה בארוהו. אבל בוא וראה. ביום ההוא שנשלמו ימיו של האדם לצאת (דפו"י דף ע"ח ע"ב * ע"ט ע"א)

הסולם
וילף אכרם כאשר דבר אליו ה' מהעולם. ביום ההוא שהגוף נשבר והנפש צריכה לפרוש ממנו. אז ניתן רשות לאדם לראות, מה שלא היה יכול לראות בעת ששלט הגוף, ומשיג, דבר על בוריו.

גב וכדין קיימי עליה זכו: ואז עומדים עליו שלשה שליחים, (שענינם מבואר ויקהל אות פ"ז ע"ש) וחושבים ימיו וחטאיו, וכל מה שעשה בעולם הזה. והוא מודה על הכל בפיו, ואח"כ חותם עליו, על הדין וחשבון, בידו. וזהו שכתוב, ביד כל אדם יחתום.

גג ובידיה פלהו חתימין זכו: וכידו כולם, חתומים כל מעשיו וחטאיו לדון אותו בעולם הזה, על ראשונים ועל אחרונים על חדשים ועל ישנים, אף אחד מהם אינו נשכח. וזהו שכתוב לדעת כל אנשי מעשהו. וכמו

כ"ד

אנשי מעשהו. וכל אינון עובדין דעבד בהאי עלמא, בגופא ורוחא. ה"כ נמי יהיב חושבנא בגופא ורוחא, עד לא יפוק מעלמא.

גד) ת"ח, כמה «דחייבנא», אקשי קנל בהאי עלמא, ה"ג, אפילו בשעתא דבעי לנפקא מהאי עלמא, אקשי קנל. בג"כ ופאה הוא ב"ג, דגליף בהאי עלמא ארחוי דקב"ה, בגין ג' למיהו בהו. ד' וחייבא, ה' אע"ג דאסתכל דבני צדיקנא, אקשי קנל, ולא בעי למילף.

גה) ובג"כ אית ליה לצדיקא, ו' למתקף ביה, ו' אע"ג ד' וחייבא אקשי קנל הוא, לא ישבוק ליה, ואית ליה י' לאתקפא בידיה, ולא ישבוק ליה, דאי ישבוק ליה יתה ויחריב עלמא.

גו) ת"ח, מן אלישע דדחה לגחזי. וכן ד' באברהם כל זמנא דתהו לוט בתדיה, לא אתחבר בתדי ושיעיא, מין דאתפרש מניה, מה פתיב א' ויבחר לו לוט את כל פפר הירדן, וכתיב ויאהל עד סדום. מה פתיב בתריה, ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד.

גז) א"ר אבא, האי דאמרת וילך אברהם, ולא כתיב ויצא אברהם, שפיר הוא. אבל, סופא דקרא, מה פתיב, בצאתו מחרן. א"ר אלעזר, מתרן פתיב, ו' ויהיא יציאה מארץ מולדתו הות בקדמיתא.

גח) ויקח אברהם את שרי אשתו. מהו ויקח, אלא, אמשיק לה במלי

חלופי גרסאות

א נ"א דחייבא. ב נ"א ל"ג אפילו. ג נ"א למהך. ד נ"א ויחייבא. ה נ"א באע"ג (ד"א). ו נ"א דאשתדל. ז נ"א דאשתדל. ח נ"א בהרי. ט נ"א בהדיה. י נ"א צדיקא ונ"א צדיקא. י"א נ"א דחייבא. י"ב נ"א לאתקפא. י"ג נ"א רדתי. י"ד נ"א אברהם. טו נ"א והא.

מסורת הזהר

(א) (בראשית י"ג) ח"א פ: פד: ז"ח נח כ"ד טג שב. (ב) לעיל דף כ"ז צ"ב וש"נ. צדיקא. ט נ"א לאתקפא. י נ"א ל"ג ביה. ונ"א בה (אה"ל). י"א נ"א דחייבא. י"ב נ"א לאתקפא. י"ג נ"א רדתי. י"ד נ"א אברהם. טו נ"א והא. דרך אמת א' מקשים עורף.

הסולם

ותיך אברהם כאשר דבר אליו ה' נתחבר עם הרשעים, כיון שנפרד ממנו, מה כתוב, ויבחר לו לוט את כל כנר הירדן, וכתיב ויאהל עד סדום. ומה כתוב אחריו. ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד. הרי שנתחבר עם הרשעים.

גז) אמר רבי אבא וכו': אר"א, לר' אלעזר, זה שאמרת וילך אברהם ולא כתוב ויצא אברהם, משום שהיציאה כבר עשו מקודם לכן, (כנ"ל באות ל"א) יפה הוא. אבל בסוף הפסוק מה כתוב, בצאתו מחרן, הרי שהדבור נסמך גם על היציאה, אע"פ שכבר יצא. אמר ר' אלעזר מחרן כתיב, אבל עיקר היציאה היא היציאה מארץ מולדתו, וזה היה מקודם לכן. מה שאין כן היציאה מחרן, באה עתה עם הדבור לך לך וגו', ויתכן לומר כאן בצאתו מחרן:

מאמר ויקח אברהם את שרי

גח) ויקח אברהם וגו' שואל מהו ויקח שאומר הכתוב. ואומר, אלא שהמשיכה בדברים טובים

מאמר

וכמו שכל אלו המעשים שעשה בעולם הזה היה בגוף ורוח יחד, כן הוא נותן חשבון עליהם כשהוא בגוף ורוח יחד, מטרים שנפטר מהעולם.

גד) תא חזי כמה דחייביא: בוא וראה כמו שהרשעים הם קשי עורף בעולם הזה, כן אפילו בשעה שעומדים לצאת מעולם הזה מקשים עורף. משום זה, אשרי הוא האדם, הלומד בעולם הזה דרכיו של הקב"ה כדי ללכת בהם. והרשע, אע"פ שמתכל באלו הצדיקים, הוא מקשה ערפו ואינו רוצה ללמוד מהם.

גה) ובגין כך אית ליה וכו': ומשום זה יש לו להצדיק לאחוז בו, ואף על פי שהרשע מקשה ערפו, לא יעזוב אותו ויש לו להתזיק אותו בידו ולא ירפה ממנו, כי אם ירפה ממנו, ילך ויחריב העולם.

גו) תא חזי מן אלישע וכו': בוא וראה מן אלישע שדחה לגחזי, (כמ"ש בסנהדרין קז:): וכן באברהם, כל זמן שהיה לוט עמו, לא (דפו"י דף ע"ט ע"א)

כז **כך**
 מעלייתא, בגין דלית ליה רשו לב"נ לאפקא אתתיה, למיהף בארעא אחרא
 בלא רעותא דילה. וכן הוא אומר א קח את אהרן. א קח את הלויים. ובג"כ
 ויקח אברהם. משיף לה במלין, ואודע לה ארחיהון דאינון בני דא, פמה
 דבישין. ובגין כך ויקח אברהם את שרי אשתו.
נא ואת לוט בן אחיו. מה תמא אברהם לדבקא עמיה לוט. אלא בגין
 דצפה ברות הקדש, דזמין למיפק ומניה דוד. א ואת הנפש אשר עשו בחרן.
 אלין גרים וגירות דאתקינו נפשיהו, אברהם מגייר גוכרין, ושרה מגיירת
 נשין. ומעלה עליהון ופאלו עבדו להון.
ס א"ר אבא אי הכי, פמה בני נשא הו, אי תימא דכלהו אלו עמיה.
 א"ר אלעזר אין. ובגין א כך פלהו בני נשא, דהו אלוין עמיה, דכלהו
 אקרון עם אלקי אברהם. והו מעבר בארעא, ולא הו דחיל. דכתיב
 ויעבר אברהם בארץ.
סא א"ל ר' אבא, אי הו כתיב, והנפש אשר עשו בחרן. הו אמין
 הכי, אלא, ואת הנפש כתיב, את לאסגאה, וכותא דכלהו נפשאן, דהו אולי
 עמיה, דכל מאן דמוכה לאתרא, תהו וכותא תליא ביה, ולא אעדי מניה.
 מנלן, דכתיב, ואת הנפש אשר עשו בחרן. וכותא דאינון נפשו הו אזיל
 עמיה דאברהם.

חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג אהרא. ב נ"א רשותא ו"ג דילה. ג נ"א ל"ג
 ובג"כ. ד נ"א מוסיף הו בישין. ה נ"א אשתו וגו'. ו נ"א
 מיניה. ז נ"א כאילו. ח נ"א הו. ונ"א הו. ט נ"א אולי.
 י נ"א א"ל ר'. יא נ"א ל"ג כך. יב נ"א ובגין דא. יג נ"א
 דכלהו. יד נ"א הו. ונ"א הו. (אה"ל). יז נ"א אקרון כלהו. (אה"ל) טו נ"א ל"ג הו, ונ"א ל"ג הו כתיב.
 טז נ"א נפשן. יז נ"א ל"ג אולי. ונ"א אולי, יח נ"א דמוכי. יט נ"א דילה.

מסורת הזהר

(א) במדבר כ"ו ח"ג קפג. (ב) במדבר ג'
 ח"ב קפא. (ג) לעיל דף כ"ו צ"ב וש"נ. (ד) (תהלים מ"ז)
 ח"א עז: ח"ג כו. קפ. (ה) לעיל דף כ"ב צ"א וש"נ.

הסולם

ויקח אברהם את שרי

אנשים היו אלו הגרים, איך אפשר לומר
 שכולם הלכו עמו. אמר רבי אלעזר כן.
 ומשום זה כל האנשים שהלכו עמו, נקראו,
 עם אלהי אברהם, והיה עובר בארץ ולא
 היה מתירא, שכתוב ויעבור אברהם בארץ.
סא אמר ליה רבי אבא זכו: א"ל
 ר"א, אם היה כתוב והנפש אשר עשו בחרן,
 הייתי אומר כן, שמפאת הרבוי שלהם לא היה
 מתירא לעבור בארץ. אלא, ואת הנפש כתוב,
 המלה את באה לרבות, וכותן של כל אלו
 הנפשות שהיו הולכות עמו. וע"כ עבר אברהם
 בארץ בלי פחד. כי כל המזכה את האחר,
 אותה הזכות עומדת לו ואינה סרה ממנו.
 מאין לנו זה, כי כתוב, ואת הנפש אשר
 עשו בחרן, הזכות של אלו הנפשות, היתה
 הולכת עם אברהם.

מאמר

טובים. כי אין לו רשות לאדם להוציא
 אשתו ללכת לארץ אחר בלי רצונה. וכן
 הוא אומר קח את אהרן. קח את הלויים.
 ומשום זה, ויקח אברהם, דהיינו שהמשיכה
 בדברים, והודיע אותה כמה רעים הם דרכי
 בני הדור, וע"כ כתוב ויקח אברהם את שרי
 אשתו.
נט ואת לוט בן אחיו: שואל מה ראה
 אברהם, להדביק את לוט אליו. ואומר, אלא
 משום שצפה ברות הקדש שרוד עתיד לצאת
 ממנו. ואת הנפש אשר עשו בחרן, אלו
 הם גרים וגירות שתקנו את נפשותם. אברהם
 היה מגייר את האנשים ושרה היתה מגיירת
 את הנשים, וע"כ מעלה עליהם הכתוב כאלו
 עשו אותם.
ס א"ר אבא זכו: אר"א, אם כן. הרבה
 (דפו"י דף ע"ט ע"א * ע"ט ע"ב)

לך

כו

לך לך

(כב) לך לך. א"ר שמעון, מאי טעמא דגלוניא קדמא דאתגלי קב"ה עליה דאברהם, פתח בלך לך, דהא עד הכא, לא מליל עמיה קב"ה, מ"ט פתח בלך לך. אלא, הא קאמרו, דרמו בתושבניה מאה, דהא למאה שנין דאתגליד ליה בר.

(כג) אבל ת"ח, כל מה דעביד קב"ה בארעא, כלא רזא דחכמתא איהו, בגין דאברהם לא הוה דביק ביה בקב"ה, בגין פדקא חזי. אמר ליה לך לך, ונדא רמו להווא אתר דכעי לאתקרבא ובהדיה דקב"ה, ואיהו דרזא קדמא לאעלא לקודשא בריך הוא, בגין כף לך לך.

(כד) ומהי דרזא לא יכיל אברהם לאתאחדא ביה, עד דגיעול לארעא דתמן יקבל ליה להווא דרזא. פגוונא דא פתיב וישאל דוד בה' לאמר האעלה מערי יהודה, ויאמר י"ה עליה. ויאמר י"ה אנה אעלה, ויאמר חברונה. וכי פיון דמית שאול, ומלכותא אתחזי לדוד, אמאי לא קביל מלכותא מיד על כל ישראל.

(כה) אלא כלא רזא דחכמתא איהו, בגין דדוד לית ליה לקבלא מלכותא, אלא עד דיתחבר באברהם, דאינון בחרון, וכדין בהו יקבל מלכותא. וע"ד אתעכב תמן שבע שנין, בגין דיקבל מלכותא פדקא יאות, וכלא ברזא דחכמתא וכגין דיתקן מלכותיה. פגוונא דא, אברהם לא עאל בקיומא דקודשא בריך הוא, עד דעאל לארעא.

מסורת הזהר

(א) ח"א ע"ו. (ב) (שמאל ב' ב') ח"ב לא.

חלופי גרסאות
א נ"א ליג עליה, ב נ"א בלך, ג נ"א אמרו (אה"ל)
ד נ"א יתגליד, ונ"א יתגליד, ה נ"א ליג כדן (אה"ל)
ו נ"א דא, ז נ"א ביה, ח נ"א בקב"ה, ט נ"א הווא, י נ"א האעלה וגו', יא נ"א ה' אליו עלה ויאמר דוד, יב נ"א אעלה וגו', יג נ"א ליג דודו, יד נ"א יקביל, טו נ"א מוסף יקביל איהו, טז נ"א מוסף מלכותא בהו, טז נ"א מוסף דחכמתא איהו, יז נ"א דיתקן,

דרך אמת א (צ"ט א' וקצ"א א' ורמ"ז ב' ורא"ל א').

מאמר

הסולם

ויקה אברהם את שרי

הזו. כעין זה כתוב, וישאל דוד בה' וגו' ושואל וכי מאחר ששאל מת, ודוד היה ראוי לקבל המלכות, למה לא קבל מיד את המלכות על ישראל, אלא שנצרך למלוך מקודם ז' שנים בחברון.

(סג) אלא כלא רזא וכו': אלא הכל סוד החכמה הוא. כי דוד, לא היה לו לקבל המלכות, אלא עד שיתחבר מקודם באבות שהם בחברון, ואז יקבל המלכות בהם. ועל כן נתעכב שם בחברון שבע שנים כדי שיקבל המלכות כראוי, והכל בסוד החכמה, ומשום שיתוקן מלכותו. כעין זה גם אברהם לא בא בקיום שלם להקב"ה עד שנכנס לארץ.

פירושו, מתחילה נבנית המלכות, שה"ס הנוקבא דו"א, בסוד ב' מאורות הגדולים, דהיינו שקומתה שוה לגמרי כמו ז"א, ושניהם משתמשים

(כב) לך לך: א"ר שמעון מה הטעם, שגילוי הראשון, שנגלה הקב"ה על אברהם, פתח בלך לך, שהרי עד כאן עוד לא דיבר הקב"ה עם אברהם, מה הטעם שפתח בלך לך. אלא שאמרו, שרמו לו בהחשבון של לך לך, שהוא בגמטריא מאה, כי יולד לו בן למאה שנים.

(סג) אלא תא חזי: אבל בוא וראה, כל מה שעושה הקדוש ב"ה בארץ, הכל הוא בסוד החכמה. משום. שאברהם עוד לא היה דבוק אז בהקב"ה כראוי, אמר לו לך לך. וזהו רומז לאותו המקום שהיה צריך להתקרב להקב"ה והוא מדרגה ראשונה לבוא להקב"ה, משום זה כתוב לך לך.

(סד) והאי דרזא לא יכיל וכו': ומדרגה הזו לא יכול אברהם להתאחד בה מטרם שיכנס לארץ ישראל, כי שם מקבלים מדרגה (דפו"י דף ע"ט ע"ב)

כז
פ' דף
סו) חמי מה פתיב ויעבר אברם בארץ. ויעבר, וילך מפעי ליה, אלא, הכא הוא רמז שמא קדישא, דאתתתים א ביה ב עלמא, רע"ב א תנוון,

חלומי גרמאות

מסורת הזהר

(א) (ע"ב שמחן) לעיל בהקדמת הזהר דף צ"ד צ"ד. א נ"א מסיף ביה שמא קדישא. ב נ"א עלאה.
 דרך אמת אן בע"ב אותיות החקוקים בצירופי אותיות בסוד ויסע ויבא ויש אשר פרטם וי"ו אותיות וכלם ע"ב והיינו ויעבור ע"ב וי"ו ועיין לקמן פ' בשלה ופ' בהעלותך מענין זה.

ויקה אברם את שרי

הסולם

מאמר

וז"ש בגין דאברהם לא הוה דביק ביה בקב"ה כדון כדקא חזי אמר ליה פ' דף, כי מטרים שהשפיע המוחין בשביל הנוקבא, לא היה לו אלא חסדים מכוסים מחכמה, וכיון שהיה חסר לו הארת החכמה, לא היה אז דבוק בו בהקב"ה כראוי. כי לא גרם זווג קב"ה ושכינתיה. וע"כ אמר לו לך לך, ודא רמז ליה הוא אתר דהיינו השכינה, דבעי לאתקרבא בהדיה דקב"ה, כלומר שרמו לו שילך ויקרב השכינה אל הקב"ה, ואיהו דרגא קדמאה לאע"א לקב"ה, שהוא מדרגה הראשונה לבא ולהעשות מרכבה לקב"ה, כי מטרים שיגרום זווג קב"ה ושכינתיה, לא יוכל להדבק בהקב"ה. והאי דרגא לא יכיל אברהם לאתאחרא ביה עד דייעול לארעא, ומדרגה זו לזכות בהמוחין דהארת חכמה ע"י שגורם זווג קוב"ה ושכינתיה כנ"ל, לא יוכל להמשיך אלא כשהוא בארץ ישראל. כי שם הנוקבא מתוקנת במוחין דפכ"פ עם הקב"ה, ויכולה להשפיע לעולם, כנ"ל. וזהו שמשוה ביאת אברהם לארץ ישראל למלכות דוד בחברון, כי כמו שדוד המלך, שהוא מרכבה להנוקבא, לא יכול לקבל מלכות השלמה שה"ס ארץ ישראל, מטרים שקבל הארת חכמה מבינה, בסוד רגל רביעי לכסא עלאה שה"ס מלכות חברון. כן אברהם שהוא מרכבה לז"א, לא היה ראוי לדביקות שלם בז"א מטרים שבא לא"י וגרם זווג קב"ה ושכינתיה, שמשם נכלל גם הוא בהארת החכמה. וז"ש בננונא דא אברהם לא עאל בקיזמא דקב"ה עד דעאל לארעא. כמו שדוד לא היה ראוי להדבק במלכות השלמה שה"ס א"י מסבת חסרון המוחין דהארת חכמה, שאינם נמשכים לו רק בחברון. כן אברהם לא היה ראוי להדבק בהקב"ה, מסבת חסרון מוחין הללו דהארת חכמה, שאינם נמשכים לו רק בארץ ישראל.

סו) חמי מה פתיב וכו' ראה מה שכתוב ויעבור אברם בארץ, שואל, הכתוב אומר ויעבור וילך צריך לומר, אלא שהוא רומז כאן השם

משתמשים בכתר אחד, שפירושו שמקבלים שניהם הארתם ממקור אחד, שהיא בינה שבחינת הימין שבה דהיינו החסדים, מקבל ז"א. ובחינת השמאל שבה, דהיינו הארת חכמה בסוד השורק, מקבלת הנוקבא. ואז נבחנו שניהם לד' רגלי כסא העליון, שהוא בינה. ז"א שה"ס חג"ת, נבחן לג' רגלי הכסא. הנוקבא, שהיא ספירת המלכות, נבחנת לרגל רביעי של הכסא. ומשם אין הנוקבא יכולה להשפיע מוחין לעולם, כי אין זה מקומה, וע"כ הם מכונים מוחין דאתורים. וה"ס חברון, מטעם היותה מחוברת עם האבות, שה"ס חג"ת, בקומה שוה. ואח"כ יורדת משם, ונבנית מבחי' מחזה ולמטה דו"א בסוד המאור הקטן, ואז מקבלת ב' מיני מוחין: אחורים, ופנים, על ידי ז"א, והיא נשלמת במוחין דגדלות השלמים, ומשפעת להעולם. ואז נבחנת לבחינת ארץ ישראל. שאין הארת החכמה מושפעת אלא רק ממנה, כנודע. והנה דוד הוא מרכבה אל המלכות שהיא הנוקבא דז"א. ולפיכך לא יכול לקבל מלכות על כל ישראל ולהעשות מרכבה אל המלכות. הנקראת ארץ ישראל. מטרים שמלך בחברון ונעשה מרכבה שם אל המלכות הנקראת חברון שמשם מוחין הראשונים של המלכות. המקבלת מבינה שחורה להיות חכמה, וכיון שדוד קבל בחינת המוחין דחברון היה יכול לקבל אח"כ המוחין השלמים מבחינת ארץ ישראל. וקבל המלכות על כל ישראל. ולולא קבל המוחין דחברון, לא היה יכול לקבל המוחין דארץ ישראל, כי היה חסר לו המוחין דהארת השמאל של הבינה, שאינם מקובלים אלא בחברון כנ"ל.

וז"ש דוד ליה ליה לקב"ה מלכותא, אלא עד דיתחבר באבהן דאינון בחברון. כמבואר.

ואברהם היה מרכבה לבחינת חג"ת דז"א, ועקרו בחסד דז"א. ונודע שז"א הוא תמיד בחסדים מכוסים. וזולת בעת שמשפיע אל הנוקבא. שאז מקבל מוחין דהארת חכמה בשביל הנוקבא ונכלל גם הוא מהם.

(דפוי' דף ע"ט ע"ב)

כה

ףך

גליפן * דְּכָלְהוּ בְּשֵׁמָא דָּא. פְּתִיב הֶכָּא וַיַּעֲבֵר, וּכְתִיב הָתָּם * וַיַּעֲבֵר ה' עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא.

סז) בְּסִפְרָא דְר' יִיסָא סָבָא, פְּתִיב הֶכָּא וַיַּעֲבֵר אַבְרָם בְּאַרְץ. וּכְתִיב הָתָּם * אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבִי. וְהוּא רָמֵז * לְקְדוּשָׁה דְאַרְעָא, דְדָאֲתִי מֵאַתְרַּעְלָא, כְּדָקָא תְּנִי.

סח) עַד מְקוּם שְׂכָם עַד אֲלוֹן מוֹרְהָ. מִסְטָרָא דָּא לְסִטְרָא דָּא, כְּדָקָא תְּנִי * וְהַכְּנַעֲנִי אֲזַ בְּאַרְץ. הָא אֲתָמֵר, דְעַד כְּדִין, * שְׁלֵטָא תְּוִיָּא בִּישָׂא וְדָאֲתַלְטִיָּא, וְאִיִּתִי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא, דְכְּתִיב * אַרְוֵר * פְּנַעַן עֲבָד עֲבָדִים יְהִיָּה לְאַחֵיו. וּכְתִיב * אַרְוֵר אֲתָה מְכַל הַבְּהֵמָה * וְגו'. וְתַמָּן * אֲתַקְרִיב * אַבְרָהָם לְגַבֵּי קַב"ה, מַה

מסורת הזהר

א) (שמות ל"ד) ב) שמות ל"ג. ג) לעיל דף כ"ב צ"א
ד) (בראשית טו) לעיל נח דף ק"ו צ"א וש"נ.
ה) (בראשית ג') לעיל נח דף ק"ו צ"ב וש"נ.

חלופי גרסאות

א נ"א כלהו. ונ"א דהא כלהו. ב נ"א לקב"ה. ונ"א לקדושא. ג נ"א ל"ג דאתי. ד נ"א מוסיף דא דלתתא. ה נ"א דשלטא. ו נ"א דאתלטייא. ז נ"א כנען וגו'. ח נ"א מוסיף ומכל חית השדה וגו'. ט נ"א אתקרב. י נ"א דור (אה"ל)

מאמר

הסולם

ויעבור אברם בארץ

ווג על המסך הזה כמ"ש לעיל בביאור הכתוב ךך ךך, ונמשכה קומת חסדים ונכללו כל ג' הקוין זה בזה, או המשיך אברהם אותם אל הנוקבא שנקראת ארץ. וזה שיעור הכתוב, ויעבור אברם פירוש, שאברהם המשיך השפע מן מקום עליון שהיא הבינה, על דרך הכתוב אני אעביר כל טובי על פניך, אל הנוקבא, שז"ס ויעבור אברם בארץ. והמשכה זו נקראת ויעבור, משום שעוברת בג' דוכתי, דהיינו ג' קוין, ומפרש הכתוב, עד מקום שכם, דהיינו ממדרגתו עצמו שהוא קו ימין, ששם היה נכלל כל טובו של הקב"ה, המשיך אל מקום שכם שהוא קו שמאל, ואז נכללו ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה. עד אלוין מורה, היינו שהמשיך שני הקוין אל קו האמצעי, שהוא הנושא אל המסך דמנעולא, ונכללו כל ג' הקוין בקו האמצעי, ואומר הטעם, שהוא משום והכנעני אז בארץ, כי מטרים שנעשה הזווג על המסך דמנעולא שבקו האמצעי היה הכנעני שהוא סוד הקללה של הנחש שולטת על הארץ שהיה מחלוקת בין הקוין, והארת השמאל היתה כאש שורף, וניתן על ידי זה כח לקליפת כנען לשלוט על הארץ, אבל עתה אחר ביאת הזווג על המסך שבקו אמצעי, סרה קליפה הארורה הזו מהארץ, והאירו בה ב' הקוין ימין ושמאל כנ"ל, וכיון שקו האמצעי היה הגורם לכל זה, זכה בהם גם הוא, כי כל שיעור אור שהתחתון גורם להעליון זוכה

השם הקדוש שנחתם בו העולם בע"ב אותיות חקוקות, שכולם הן בשם הזה, כלומר, ויעבור הוא נוטריקון ע"ב רי"ו, הרומז על ע"ב שמות ורי"ו אותיות כתוב כאן ויעבור. וכתוב שם ויעבור ה' על פניו ויקרא, מה שם המדובר הוא בהשם ע"ב הקדוש, אף ויעבור שבכאן המדובר הוא בהשם ע"ב הקדוש. (ואלו ע"ב שמות שבהם רי"ו אותיות מובאים בזהר פרשת בשלח דף מ"ט אות קע"ב וביאורו תמצא לעיל בהקדמת הזהר דף קי"ז אות קט"ז.

מאמר ויעבור אברם בארץ

סז) בספרא דרבי ייסא סבא וכו': בספרו של רבי ייסא סבא, אומר, כתוב כאן ויעבור אברם בארץ, וכתוב שם אני אעביר כל טובי, מה שם המדובר הוא בכל טובו במקום עליון דהיינו בינה אף כאן הוא רומז לקדושת הארץ הבאה ממקום עליון בכל טובו כראוי. דהיינו המלכות המלבשת את הבינה כראוי ומקבלת אורותיה.
סח) עד מקום שכם עד אלוין מורה: היינו. מצד זה לצד זה כראוי. מקום שכם פירושו סטרא דשמאלא מקום הארת השורק, שנקרא עתה שכם, מטעם שנתמעט מג"ר דג"ר, ואינו מושג אלא משכמו ולמטה ולא משכמו ולמעלה. אלוין מורה ה"ס סטרא דמזרח, כי אלון לשון תוקף, שזה רומז על המנעולא הנ"ל, שצד מזרח שה"ס קו האמצעי קבל אותו, להמשיך קומת חסדים על המסך שלו, כנ"ל בסמוך ואחר שנעשה (דפרי"י דף ע"ט ע"ב)

כ"ב **כ"א**
 פתיב, וינרא ה' אל אברם. הכא אתגלי ליה, מה דלא הוה ידע, ההוא
 חילא עמיקא * לשלטה על ארעא. ובגין כך וינרא, מה * דהוה * מתכסי מניה.
כ"ב * וכדין * ויבן שם מזבח לה' הנראה * אליו, פיון דאמר לה', מהו
 הנראה אליו. אלא הכא אתגלי ליה, ההוא דרגא, דשלטה על ארעא, ועאל
 ב' ביה, ואתקיים ב' ביה.

כ"ג * ויעתק משם הקרה, מתמן ידע הר ה'. וכלהו דרגין דנטיעין בהאי
 אתר. ויט אהלה, ב' בה"א פתיב, פריש פרישו, וקביל מלכו שמיא, בקלהו
 דרגין דאחיזן ביה. וכדין ידע * דקב"ה שליט על פלא. וכדין בנה מזבח.
כ"ד * ותרין מדבחון הוו, בגין דהכא אתגלי ליה, דהא קב"ה שליט על
 פלא. וידע * חכמה עלאה, מה דלא הוה ידע מקדמת דנא. ובנה תרין מדבחון,

מסורת הזהר
 א נ"א דשלטא. ב נ"א אתכסי. ג נ"א מוסיף וכדין על
 דאתפשר בארעא ובארעא. (הרמ"ק) ד נ"א מוסיף אליו על
 דאתבשר בורעא ובארעא (אה"ל) ה נ"א בה. ו נ"א בה. ז נ"א מוסיף הה"ד ויעתק. ח נ"א כתיב בה"א. ט נ"א קב"ה
 דשליט. י נ"א תרין. יא נ"א חכמתא.

מאמר **הסולם** **ויעבור אברם בארץ**
 זוכה בו גם התחתון. שו"ס תל"ת נפקי
 מחד הד בתל"ת קיימא (כנ"ל בראשית א'
 דף רפ"ז ד"ה תלת).
 וזה אמרו ותמן אתקריב אברהם לגבי
 קב"ה, דהיינו על ידי קו האמצעי, שה"ס
 אלון מורה, נגלה עליו הקב"ה בכל טובו
 המפורש בהכתוב לך לך וגו', כנ"ל, מה
 כתיב וירא ה' אל אברם הכא אתגלי ליה
 מה דלא הוה ידע ההוא הי"א עמיקא
 דשלטא על ארעא, מה כתוב עתה, וירא
 ה' וגו' שנתגלה לו מה שלא הוה ידע
 מחמת אותו הכח העמוק, דהיינו המנועולא,
 ששלט על הארץ פירושו. כי מובא לעיל
 (דף ט"ז ד"ה עוד) שאחר הופעת המנועולא
 ומטרם שנמשך הזווג עליה, נכפלו עליו
 הדינין בסוד הרן, שמלבד שלא הרפו ממנו
 הדינין דשמאל, ולא יביל * למיקם עליה
 נתחדשו עליו דינין דביטול הג"ר, דהיינו
 ולא הוה ידע, עש"ה. ועל זה אומר כאן,
 כי עתה אחר הזווג הנעשה על המסך
 דמנועולא, אתגלי ליה מה דלא הוה ידע
 כי עתה נכללו הקוין זה בזה ונשלמה
 הארת השמאל על ידי הימין והימין על
 ידי השמאל, והאירו בכל השלימות האפשרי,
 ובגין כך וירא מה דהוה מתכסי מניה, כי
 סרו ממנו כל דינין שבשמאל שלא היה
 יביל * למיקם עלייהו, ועתה יביל * למיקם
 עלייהו, ואינם מתכסים ממנו יותר.

כ"ה * וכדין ויבן שם מזבח לה' הנראה
 אליו ושואל, כיון דאמר לה' למה צריך
 לומר עוד, הנראה אליו, ואומר, אלא כאן
 (דפו"י דף ע"ט ע"ב *) דף פ' ע"א)

6

דף 47

מד לְדַרְגָּא * דַּאֲתַגְלִיא וְתַד לְדַרְגָּא דַּאֲתַכְסִיא, ת"ח, דְּהַכִּי בַּהוּ, בְּקַדְמִיתָא
כְּתִיב, וַיִּכְן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה הַנִּרְאָה אֵלָיו וּגו'. וּלְכַתֵּר כְּתִיב, וַיִּכְן שָׁם מִזְבֵּחַ
לַיהוָה סֹתָם, וְלֹא כְּתִיב הַנִּרְאָה אֵלָיו. וְכֹלָא רְזָא דְחֻכְמָתָא אִיהוּ.

עב) וּכְדִין אֲתַעֲטֵר אַבְרָהָם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַד דְּסֻלֵּיק לְדַרְגִּיהּ, הַה"ד
וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה. ה"ד דַּא דְרוּם, וְדִהוּא חוּלְקִיהּ דַּאבְרָהָם.
הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ. דַּרְגָּא בְּתַר דַּרְגָּא עַד דְּסֻלֵּיק לְדְרוּם, וְתַמָּן אֲתַקְשֵׁר בְּדַקָּא יָאוּת,
וְסֻלֵּיק לְדַרְגִּיהּ לְדְרוּם.

עג) פִּינָן דַּאֲתַעֲטֵר אַבְרָהָם בְּדַרְגוּי, בַּאֲרַעָא קַדִּישָׁא, וְעָאֵל י"א בְּדַרְגָּא
י"ב קַדִּישָׁא, כְּדִין מַה כְּתִיב, וַיְהִי רָעַב בְּאַרְצָא. דְּלֹא הוּוּ יְדַעֵי יְדִיעָה, י"ג לְקַרְבָּא
לְגַבֵּי י"ד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

עד) וַיְהִי רָעַב בְּאַרְצָא. דְּעַד כְּעֵן לֹא הָיָה חֵילָא דְעַל אַרְעָא, יְהִיב ט"ו תוּקְפָא

חלופי גרסאות

א) (בראשית י"ב) פג: פט. ב) (בראשית י"ב) ח"א
פא: פג: פה. צח: קיח. קמ: קמז: ז"ח אחרי מ"ז טב
שו. שה"ש ס"ב טר שלה. תקי"ח קי"ח טא שמה, טר
ש"י.
י) נ"א דעאל. יא נ"א בארעא. ונ"א באתרא. יב נ"א קדישה. יג נ"א מוסיף לקרבא ליה (אה"ל) יד נ"א קביה. טו נ"א
מוסיף תוקפא וחילא כדקא חזי.

מסורת הזהר

הסולם

ויעבור אברהם בארץ

מאמר

ידע חכמה עליונה מה שלא השיג מקודם לכן. שהוא בחינת מחזה ולמטה. וע"כ **ובנה תרין מדרגות** ב' מזבחות בנה. מזבח אחד להמדרגה שנגלה, דהיינו להנוקבא שמחזה ולמטה דז"א המכונה רחל. שה"ס **עלמא דאתכסיא**. שפירושו, שהאורותיה מגולות בחכמה. ומזבח אחד למדרגה המכונה לאה, דהיינו להנוקבא שמחזה ולמעלה דז"א, המכונה לאה, שה"ס **עלמא דאתכסיא**. שפירושו שמאירה בחסדים מכוסים מחכמה. כוא וראה שכן הוא, כי מתחילה כתוב ויבן מזבח ליה הנראה אליו ואחר כך כתוב, ויבן שם מזבח ליה, סתם, ולא כתוב, הנראה אליו, וכל זה הוא בסוד החכמה, פירוש. כי מזבח הראשון בנה במדרגת הנוקבא שמחזה ולמטה, שה"ס עלמא דאתגליא, וע"כ כתוב ליה הנראה אליו. ומזבח הב' בנה במדרגת הנוקבא שמחזה ולמעלה שה"ס עלמא דאתכסיא, ע"כ לא כתוב בה ליה הנראה אליו, אלא ליה סתם, ומשמיענו הכתוב, כי אחר שגילה והמשיך המוחין בסוד החסדים המגולים בחכמה, במדרגת הנוקבא שמחזה ולמטה, בסוד, ויבן שם מזבח ליה הנראה אליו. לא נשאר בהמוחין ההם. אלא עלה למעלה מחזה והמשיך המוחין בבחינת חסדים מכוסים מחכמה, כמדרגת הנוקבא שמחזה ולמעלה דז"א, וטעם הדבר, כי אברהם היה מרכבה לז"א, וז"א אינו מקבל חכמה לעצמו אלא בשעה שהוא משפיע להנוקבא.

עג) וכיון דאתעטר אברהם וכו': אחר שנתעטר אברהם במדרגותיו בארץ הקודש, שה"ס המוחין מעלמא דאתגליא, רחל, הנקראת ארץ הקודש. ונכנס בהמדרגה הקדושה דהיינו מדרגת החסד ובבחינת עלמא דאתכסיא, לאה, כנ"ל בדבור הסמוך, מה כתוב אז, ויהי רעב בארץ, שפירושו שלא היו יודעים הידיעה איך להתקרב אל הקב"ה. דהיינו בסו"ה, (עמוס ח' י"א) לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'. והטעם, מביא הזהר לפנינו בסמוך.

עד) ויהי רעב בארץ וכו': כי עד עתה עוד לא היה הכת השולט על הארץ, שהוא המסך

(דפויי דף פ' ע"א)

לא

לך לך

ומזונא על ארעא, בגין דעד לא אאתקדשת ב ולא קיימא בקיימא. פיון דתמא אברהם, דהא ההוא חילא דממנא על ארעא, לא יהיב תוקפא וחילא קדישא דתקתוי, פדון וירד אברהם מצרימה לגור שם.

עז מנא ידע אברהם. דכתיב לזרעך נתתי את הארץ הזאת. פדון ידע אברהם, דהא ארעא לא אאתקנא בתקונא קדישא, אלא בדרגין יקדישין, דיקפון מגיה. ופדון ידע אברהם, רזא דתכמתא, דארעא לא תפקן בקדושה, אלא פדאמרן.

גליון

עו קב"ה רמיו חכמתא עלאה, ב אברהם וביצחק. אברהם דא נשמתא לנשמתא, ואיהי נשמה דא היא שרה. לוט דא הוא נחש, ובת זוגיה דההוא סמאל. רוח קדישא דא יצחק, נפש קדישא דא רבקה. יצר הרע, דא רוח הבהמה, וע"ד אמר שלמה בתכמתיה, מי יודע רוח בני האדם העולה היא וגו'. נפש הבהמית, דא נפש מסטרא דיצר הרע.

עז ועל דא אמרו דאיהי נשמתא לנשמתא, אתערא לגברא ביראה ובחכמתא. נשמתא אתערא לאיניש בבניה. הה"ד ויאמר לאדם הן יראת ה'

חלופי גרסאות

א נ"א אתקנת. ונ"א אתקשרת. (אה"ל) ב נ"א לא. ג נ"א די ממנא. ד נ"א כדקא חזי. ה נ"א אתקנא. ונ"א אתקנת. ו נ"א ידעין ונ"א ידעין. ז נ"א כדקאמרן. ח נ"א סתרי תורה. ט ד"א כתב מן קב"ה עד דף פ' שורה י"ד שריץ מצויין. ואה"ל כתב כל זה הלשון עד דף פ' א' [ברפוי"] לחברא ליה בשעבודא דתשובה. ע"כ לא מצאתיו בספרי כ"י המדוייקים. י נ"א מוסיף ואיהי אב ורם. יא נ"א נשמתא. יב נ"א מוסיף כי מ'. יג נ"א דאיהו.

מסורת הזהר

(א) (קהלת ג') ח"א נר. פ: פט: ח"ג קנו: ת"ז תקי מ"ו פג. תקי ט"ט קד: ז"ח בראשית ח' טג שכת. י"ז טג שמג. שה"ש ע"ה טא שלו. רות ע"ח טב שט תק"ח צ"ז טב שלו. (ב) (איוב כ"ח) ח"א קצט. ז"ח בראשית י"ז טר שיב.

ויעבור אברהם בארץ

הסולם

מאמר

בתקון הקדוש אלא ע"י המדרגות הקדושות שילדו ממנו, שעליהם נאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת. ולא לו. ואז ידע אברהם סוד החכמה ספני מה הארץ לא תתקן בקדושה אלא רק כמו שאמרנו. וע"כ ירד מצרימה, כדי לתקן משם את החסרון. גליון

עו קודשא ב"ה רמיו הנמתא עלאה באברהם וכו': הקדוש ב"ה רמו חכמה עליונה באברהם ויצחק. אברהם הוא נשמה לנשמה דהיינו אור החיה. נשמה זו שרה. לוט זהו נחש שהוא בת זוגו של אותו סמאל. רוח הקדוש זה יצחק, נפש הקדושה זו רבקה. יצר הרע זהו רוח הבהמה. ועליו אמר שלמה בתכמתו, מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. נפש הבהמית זו היא נפש מצד היצר הרע.

עז ועל דא אמרו וכו': ועל זה אמרו, כי אותה נשמה לנשמה, באה לאדם, ביראה ובחכמה

המסך דמנעולא, נותן גבורה ומזונות על הארץ, משום שעוד לא נתקנה הנוקבא לגמרי, ולא היתה בקיימה כדאוי, פירוש, כי כל התקונים שנמשכו עד עתה להנוקבא, היו מבחינת המפתחא שה"ס הכלים דאמא (כנ"ל דף י"ג ד"ה ולפיכך) אבל מבחינת מנעולא שה"ס בחינתה עצמה של המלכות, עוד לא המשיך התקונים המיוחדים לה, וע"כ מבחינה זו היה רעב בארץ. שלא היה יודע ומשיג איך להתקרב עמה להקב"ה, כנ"ל בדבור הסמוך.

ביון דחמא אברהם וכו': כיון שראה אברהם כי אותו הכח הממונה על הארץ, דהיינו המנעולא אינו נותן גבורה וכן קדוש כראוי, אז יורד אברהם מצרימה לגור שם.

עז מנא ידע אברהם וכו': ושואל, מאין ידע אברהם, שהארץ, שהיא הנוקבא, עוד חסרת תקונים. ומשיב, דכתיב, לזרעך אתן את הארץ הזאת. ואינו אומר, לך ולזרעך אתן את הארץ הזאת אז ידע אברהם, שהארץ לא תתקן (ברפוי" דף פ' ע"א ע"כ) דף ע"ט ע"כ)

כב

כך כך

היא חכמה וגוי' נשמתא * אתערי בתשובה, דאתקרי בינה, ואקרי שרה. ורוח הוא הקול ואתקרי דעת, ואתערי לאיניש * די סליק קליה באורייתא ואתקרי תורה שבכתב, ונפש השכלית אתער * מניה עוכדין טבין.

עב * ובודגמא דא, דברא גופא, מארבע יסודות: אש, ורוח, ועפר, ומים. כגוונא דהוא נשמתא לנשמתא, נשמה, ורוח, ונפש. מים דא דכר, ודא הוא מים * מתיקי דקדושה, ואית מים המאריים, דאינון יצר הרע. אית אשא קדישא נוקבא, ואית אשא נוקבאה, אש זרה. ועל דא פתיב, * ואל יבא בכל עת אל הקדש. דאיהי נוקבתא מן יצר הרע. רוח קדישא איהו דכר, אית רוח מסאבא, ודא יצר הרע, שנאמר * כי משרש נחש יצא צפע. אית עפר קדישא, ואית עפר מסאבא.

עג ועל דא, נשמתא דאיהי תשובה, דתקיפת ביה ביהוא נחש, לתברא ליה, בשעבודא דתשובה, ואמשיף ליה לבתי כנסיות ולבתי מדרשות * ואינון ארבע יסודי מתפשטין לכ"ב אתון, * אחה"ע, בומ"ף, גיכ"ק, דטלנ"ת, זסשר"ץ. עד כאן גליון.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(א) (ויקרא ט"ז) ח"א קטז: קצר. ח"ב קנה: ח"ג נו: נו: נו: נו: ט. ס. שא: ת"ז בהקדמה ה. תקי ס"ט קא: תק"ח ק טא שיג. קי טר שנ. קי טר שלט. קיג טר שכו. קיד טא שלא. (ב) (ישעיה י"ד) ח"ג קכד: ת"ז תקי ס"ט צט: (ג) ת"ז תקי ע' קלב.

מאמר

הסולם

ויעבור אכרם בארץ

מיום מתוקים דקדושה. ויש לעומתם מים המאריים שהם יצר הרע. שה"ס סמאל. יש אש קדוש, שהיא בחינת נקבה, דהיינו בדומה לנשמה הבאה מבינה, ויש לעומתה, אש זרה, שעליה כתוב ואל יבוא בכל עת אל הקדש, שהיא הנוקבא מצד היצר הרע. דהיינו הנחש שהוא הנוקבא של סמאל. רוח קדוש הוא זכר. דהיינו בדמיון הרוח הבא מספירת הדעת. ויש לעומתו רוח טמא הוא היצר הרע, שעליו נאמר משרש נחש יצא צפע. דהיינו רוח הבהמה הנק' צפע, והוא תולדה של הנחש דטומאה, דהיינו מבינה דטומאה. וע"כ אומר הכתוב משורש נחש יצא צפע. ויש עפר קדוש, דהיינו בדומה לנפש הבאה משמאל הדעת. ויש לעומתה עפר טמא דהיינו הנפש הבהמי שהיא מצד היצר הרע.

ובחכמה, כלומר שמקובלת מספירת החכמה, ביראה וחכמה. הנשמה באה לאדם, **בבינה**. וז"ש הן יראת ה' היא חכמה. וע"כ אין נשמה לנשמה באה אלא על ידי יראה וחכמה. אבל הנשמה באה לאדם על ידי **תשובה**, הנקראת בינה, ונקראת שרה. ורוח הוא שנקרא קול, ונקרא **דעת**, והוא נמשך לאדם המגביר קולו בתורה. והרוח גם נקרא תורה שבכתב. ו**נפש** השכלית, נמשך ממנה מעש"ט. פירוש. חכמה בינה דעת, נמשכים מהם נשמה לנשמה, ונשמה, ורוח ונפש: הנשמה לנשמה ה"ס אברהם. ונמשך מספירת החכמה. הנשמה ה"ס שרה, ונמשכת מספירת הבינה. הרוח ה"ס יצחק ונמשך מספירת הדעת. וכן הנפש שה"ס רבקה. נמשכת מדעת. הרוח ה"ס הימין של הדעת. והנפש ה"ס שמאל של הדעת.

עט וע"ד נשמתא זכוין וע"כ הנשמה שהיא תשובה, דהיינו בינה, מתקפת בו באותו הנחש לשבר אותו בכה השעבוד של התשובה, ומושך אותו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. ואלו ארבעה יסודות שהם ד' בחינות חכמה, בינה, ת"ת ומלכות. מתפשטים לכ"ב אותיות היוצאים מה' מוצאות הפה, **אחה"ע** מגרון. בומ"ף

עח ובודגמא דא ברא גופא זכר: וכעין זה, ברא הקב"ה את הגוף מארבעה יסודות, שהם אש, רוח, עפר, ומים. בדומה אל הנשמה לנשמה, נשמה, רוח ונפש. הנשמה לנשמה ה"ס מים. הנשמה ה"ס אש. הרוח, ה"ס רוח. הנפש ה"ס עפר. מים, זהו בחי' זכר דהיינו בדומה לנשמה לנשמה, הבאה מחכמה, וזהו (דפו"י דף ע"ט ע"ב *) דף פ' ע"א

ג:ג

דף דף

סדרי תורה

פ ויעבר אכרם בארץ עד מקום שכם. דא בי פנישתא, אתר א דדיוקא דשכינתא תמן, פד"א ונני נתתי לך שכם אחד. דא שכינתא דאתתחי ליה, הואיל ואתקרי צדיק, דהא צדק לאו דדיוקא אלא פתרי צדיק, ונא הוא עד מקום שכם. עד אלון מורה. אלו פתי מדרשות, דאולפין ומורים תמן תורה ברבים.

פא והפנעני אז בארץ. פדין אתבסס ואתתקן יצר הרע בגופא בעל פרתיה. דסגיאיין שמתן אית ליה, ובגיני כף ודפר בשמתן סגיאיין. אז בארץ. ונדאי ואתפפא בהאי, בגין דכדין איהו גופא, בזמנא דלא אתעבר מניה ההוא נחש פל כף, בגין דבקווא דגופא, פדין הפנעני אז בארץ. אמאי אקרי פנעני, דאסחר גופא לדינין בישין.

פב ונשמתא קיימא בהאי עלמא פדקא יאות, בגין למזפי בה לבתר פד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת סלקא לאתרה דנפקת מתמן, דכתיב א אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה, וכתיב אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה י בה"א.

פג והשתא איהי קיימא בין לסלקא לעילא, ובין לנחמא לתתא.

מסורת הזהר

א לעיל דף כ"ב צ"א וש"נ ב) בראשית מה. ג) (בראשית י"ב) ח"א פ: פד. ד) (בראשית יג) ח"א מט: פד. א נ"א דיורא. ב נ"א ל"ג דא. ג נ"א ואקרי (אה"ל) ד נ"א דיוריה. ה נ"א ל"ג תמן. ו נ"א אתהדר. ז נ"א אתכרר (אה"ל) ח נ"א מוסיף ודאי ואתיישב בעל כרחיה ט נ"א מוסיף לאתקנא אורחא [אורחוי אה"ל] דגופא כדקא יאות (הרמ"ק) י נ"א סלקת ונ"א סלקאת. יא נ"א לאתרא. יב נ"א בהי. יג נ"א קיימת. יד נ"א קיימת.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

ויעבר אכרם בארץ

הרבה שמות יש לו ליצר הרע, והוא נזכר משום זה בהרבה שמות. אז בארץ, וראי שהוא נכפה בזה, שהוא בגוף, בעת שמאיר בו הנשמה, שה"ס אברם. כי אז נמצא הגוף, במצב שהנחש עוד לא נעבר ממנו כל כך, ומשום דבקות הגוף שיש עוד להנחש נמצא הפנעני אז בארץ. למה נקרא היצר הרע כנעני, משום שמקיף את הגוף עם דינים רעים כי כנעני פירושו סוחר, שהוא לשון מקיף כמ"ש צנה וסוחרה אמתו (תהלים צ"א). פב) ונשמתא קיימא וכו': והנשמה עומדת בעולם הזה כראוי, כדי לזכות בה אחר שתצא מעולם הזה. ואם היא זכאית היא חוזרת למקום שיצאה משם, שכתוב, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. וכתיב אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה, אהלה כתוב עם ה' שהיא השכינה (כנ"ל באות ע').

בומ"ף משפתים גיב"ק מחיך. דמל"ג"ת, מלשון. זוסר"ץ משנים, כי אלו ה' מוצאות הם כנגד כתר, חו"ב ותנו"מ, שהם ארבע היסודות מים אש רוח עפר כנ"ל. וע"כ אומר, שהד' יסודות, שהם סוד ה' מוצאות הפה הללו, מתפשטים בהם כ"ב אותיות (ע"כ גליון).

סדרי תורה פ) ויעבור וגו' עד מקום שכם: זהו בית הכנסת, המקום שמדורת השכינה שמה. כמו שאתה אומר ואני נתתי לך שכם אחד, שכם זה השכינה. שהיא ראויה לו ליוסף, הואיל שנקרא צדיק. כי צדק, שהיא השכינה, אין מדורה אלא עם הצדיק, שהוא יוסף. וזה הוא עד מקום שכם, שפירושו, עד מקום השכינה, דהיינו בית הכנסת. עד אלון מורה, הוא בתי מדרשות שמאלפים ומורים שם תורה ברבים.

פג) והשתא איהי וכו': ועתה בעולם הזה, היא נמצאת בינתים, בין לעלות למעלה, למקום שיצאה

פא) והפנעני אז בארץ: אז נתמתק היצר הרע ונתתקן בעל כרחו בהגוף שנקרא ארץ. ואל תתמה מה שהיצה"ר נקרא כנעני, כי (דפ"י דף פ' ע"א)

פד

פד

א בין בית אל ובין העי. אי זכאת, סלקא אל מקום המזבח אשר עשה שם וגו'. מאן עשה, ומאן מזבח. אלא, אשר עשה שם, דא קב"ה. דאיהו עבד תמן האי מזבח, ואתקין לה על תריסר אבנין, למספר דשבטי בני יעקב אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי.

פד) ומזבח ידא עשה שם בראשונה, יפד אתברי עלמא עלאה טמירא לכל עלמין, ומיכאל פהנא רבא, קאים ומקריב עלה, קרפנין דנשמתין. פיון דנשמתא סלקא תמן מה פתיב, וינקרא שם אברם בשם ה'. נשמתא קארי תמן, ואצירא בצורא דחיי.

פה) וכל דא אי ופאה בהאי עלמא, לאתקנא גופא פדקא יאות, וילאפניא תוקפא דההוא לטייא, עד דאתפרשא מניה. מה פתיב, ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט. דבכל יומא ויומא, בהאי עלמא,

מסורת הזהר

א שם. ב) (מלכים א' י"ח) ח"א סו: ג) (בראשית י"ג). ד) ח"א רכז: ח"ב נט. קמב: קעח: ח"ג כד: כה. נה. עא: ה) (בראשית י"ג) ח"א פד. תק"ח ק"ח טד שה.

חלופי גרסאות

א נ"א מוסיף דכתיב בין. ב נ"א סלקת. ג נ"א תליסר. ד נ"א ליג שבטי. ה נ"א אליו וגו' ישראל. ו נ"א ליג דא. ז נ"א כו. ח נ"א ליג עלאה. ט נ"א דכל. י נ"א עליה. יא נ"א ואצורא יב נ"א זכאת. יג נ"א לאתקנא. יד נ"א מוסיף ולאכפיא ולאספיא. טו נ"א לטיא. טז נ"א מוסיף לוט דא יצר הרע.

מאמר

שיצאה חשם, ובין לרדת למטה, למקום העונשים, דהיינו בין בית אל, שהוא למעלה, ובין העי שהוא למטה, במקום העונשים. ודורש עי מלשון עי מפלה.

אי זכאת סלקא וכו': שואל, אם היא זוכה עולה אל מקום המזבח אשר עשה וגו', לפיו, מי הוא אשר עשה ומה הוא מזבח. ומשיב. אלא אשר עשה שם זהו הקב"ה, שהוא עשה שם מזבח הזה, דהיינו השכינה ותקן אותה על י"ב אבנים למספר שבטי בני יעקב, אשר היה דבר ה' אליו לאמור, ישראל יהיה שמך, בודאי. פירוש. העשר ספירות כשמתוקנים להאיר בהארט חכמה מתחלקות ל"ב. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף ד' ד"ה ועם זה) וה"ס בנין השכינה בשלמות ע"י ז"א בעלה, שאז נקרא ז"א בשם ישראל. שהוא נוטריקון יי ראש וזו"ה, ישראל יהיה שמך, דהיינו שמקבלת ראש וגו"ר מישראל בעלה.

הסולם

ויעבור אברם כארץ

בשם ה', ונקשרת בקשר החיים. פירוש. הבינה, נקראת עולם העליון, הנסתר מכל העולמות היינו בינה דא"א. ומשמיענו שבנין המזבח על י"ב אבנים, הוא נבנה תחלה בעולם העליון הנסתר מכל העולמות, דהיינו הבינה דא"א שיצאה לחוץ מראש א"א, ונבנית שם בסוד י"ג תקוני דיקנא. (כמ"ש בתע"ס חלק י"ג) ועליה רומז הכתוב, אשר עשה שם בראשונה, ומשם מקבל המזבח, שהוא השכינה, את המוחין הגדולים השלימים מהארט החכמה. ומיכאל המלאך ה"ס אור החסד, שהוא המקרב את הנשמה ומעלה אותה מבי"ע אל המזבח דאצילות. כלומר שבכת אור החסדים שהנשמה מקבלת יכולה לעלות ולהתדבק בשכינה. ומקבלת ממנה, השלימות הגדול דהארט החכמה, מסוד י"ג תקוני דיקנא. וזהו שאומר, נשמתא קארי תמן, ואצירא בצורא דחיי, שהנשמה קוראת שם בשם ה' ונקשרת בקשר החיים. כי המוחין דחכמה, נקראים אור החיים.

פה) זכ"ל דא אי זכאה וכו': וכל זה אם הנשמה זכתה בעולם הזה לתקן את הגוף, ולכפות תוקפו של אותו האור, דהיינו יצר הרע הנקרא לוט, עד שנפרד ממנו. מה כתוב, ויהי ריב בין רועי מקנה אברם, שהוא הנשמה, ובין רועי מקנה לוט, שהוא היצר

(דפו"י דף פ' ע"א * פ' ע"ב)

ל"ה

ל"ד

אינון סיען *ומנהיגין ב' דנשמתא, ואינון ג' סיען ד' ומנהיגין ד' יצור הרע, אינון בקטרוגא, מקטרגין אלין באלין, וכל שייפין דגופא בצערא ב' בינייהו, בין נשמתא, וההוא נחש, דקא מגיחין קרבא בכל יומא.

פ"ו מה פתיב, *ויאמר אברם אל לוט. נשמתא י' אהדרא לגבי יצור הרע, ואמר ליה אל נא תהי מריבה ביני וביניך * ובין רועי ובין רועיך, סטרין דילי וסטרין דילך. פי אנשים אחים אנהנו. יצור טוב ויצה"ר קריבין דא ב' דא, דא לימינא ודא לשמאלא.

פ"ז הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי. סגיאינ חייביא אינון בעלמא, זיל ושוט אבתרייהו, ואתפרש מעמי. אם השמאל ואימינה * וגו'. ואוכח ליה, ואעיק ליה, בכמה קרבינ ד' דעביד בהדיה בכל יומא, עד דכתיב *ויפרדו * איש מעל אחיו.

פ"ח פיון י' דמתפרשין דא מן דא, מה פתיב, * אברם ישב בארץ * פנען. * אתישבת נשמתא באינון צדיקיא, * ב' שובא * טב * בשלם. ולוט ישב בערי הפקר, ההוא לטיא מקטרגא, * אזיל לקטרגא, * ולא תתברא באתר דחייביא תמן. דכתיב ויאהל עד סדום. מה פתיב בתריה, * ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד. תמן * שריא * ושני * דיורייה בינייהו, לאתתברא בהו, * לאסטאה לון ולאוכדא לון, * בעובדין בישין.

חלופי גרסאות

א נ"א ומנהיגין. ב נ"א ליג מן דנשמתא עד אינון בקטרוגא. ג נ"א סיעין. ד נ"א ליג ומנהיגין. ה נ"א בינייהו. ו נ"א אהדרת. ז נ"א ליג ביני וביניך. ח נ"א בין. ט נ"א ליג וגו'. י נ"א דעבר. יא נ"א [אברם ישב בארץ כנען] ולוט ישב בערי הככר. וליג מן ויפרדו עד ההוא לטיא. יב נ"א ליג איש (אה"ל). יג נ"א דמתפרשין. יד נ"א הנגב. טו נ"א אתישבת, ונ"א אשתארת. טז נ"א דישובא. ונ"א דישובה. יז נ"א טבא. יח נ"א בשלום. יט נ"א ליג אויל לקטרגא. כ נ"א לאתתברא. כא נ"א שרי. כב נ"א ליג ושני. כג נ"א ושני (אה"ל). כד נ"א מורויה. כה נ"א מורויה. כו נ"א מורויה. כז נ"א מורויה. כח נ"א מורויה. כט נ"א מורויה. ל נ"א מורויה. לא נ"א מורויה. לב נ"א מורויה. לג נ"א מורויה. לד נ"א מורויה. לה נ"א מורויה. לו נ"א מורויה. לז נ"א מורויה. לח נ"א מורויה. לט נ"א מורויה. לו נ"א מורויה.

מסורת הזהר

א) (בראשית י"ג) ח"א פד. ב) (בראשית י"ג) ח"א פד. ג) (בראשית י"ג) ח"א פד. ד) (בראשית י"ג) ח"א פד. ה) (בראשית י"ג) ח"א פד. ו) (בראשית י"ג) ח"א פד. ז) (בראשית י"ג) ח"א פד. ח) (בראשית י"ג) ח"א פד. ט) (בראשית י"ג) ח"א פד. י) (בראשית י"ג) ח"א פד. יא) (בראשית י"ג) ח"א פד. יב) (בראשית י"ג) ח"א פד. יג) (בראשית י"ג) ח"א פד. יד) (בראשית י"ג) ח"א פד. יה) (בראשית י"ג) ח"א פד. יז) (בראשית י"ג) ח"א פד. יח) (בראשית י"ג) ח"א פד. יט) (בראשית י"ג) ח"א פד. כ) (בראשית י"ג) ח"א פד. כא) (בראשית י"ג) ח"א פד. כב) (בראשית י"ג) ח"א פד. כג) (בראשית י"ג) ח"א פד. כד) (בראשית י"ג) ח"א פד. כה) (בראשית י"ג) ח"א פד. כו) (בראשית י"ג) ח"א פד. כז) (בראשית י"ג) ח"א פד. כח) (בראשית י"ג) ח"א פד. כט) (בראשית י"ג) ח"א פד. ל) (בראשית י"ג) ח"א פד. לא) (בראשית י"ג) ח"א פד. לב) (בראשית י"ג) ח"א פד. לג) (בראשית י"ג) ח"א פד. לד) (בראשית י"ג) ח"א פד. לה) (בראשית י"ג) ח"א פד. לו) (בראשית י"ג) ח"א פד. לז) (בראשית י"ג) ח"א פד. לח) (בראשית י"ג) ח"א פד. לט) (בראשית י"ג) ח"א פד. לו) (בראשית י"ג) ח"א פד.

ויעבור אברם כארץ

מעלי וכו': הרבה רשעים הם בעולם, לך ושוט אחריהם והפרד מעמי, אם השמאל ואימינה וגו'. ומוכיח אותו ומציק אותו בכמה מלחמות שעושה עמו בכל יום, עד שכתוב ויפרדו איש מעל אחיו. **פ"ח** כיון דמתפרשין דא מן דא וכו': כיון שנפרדו זה מזה, מה כתוב, אברם ישב בארץ כנען, שפירושו שהנשמה נתישבה בין הצדיקים בישוב טוב בשלום. ולוט ישב בערי הככר, שפירושו, שאותו ארור המקטרג, הלך לקטרג ולהתחבר במקום שהרשעים שם, שכתוב, ויאהל עד סדום. מה כתוב לאחר זה, ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד. שם שכן, ושם משכנו ביניהם, להתחבר בהם להשטות אותם ולהאביד אותם במעשים רעים.

הסולם

מאמר
היצר הרע. כי בעולם הזה, בכל יום ויום, אלו המתנות והמנהיגים שמצד הנשמה, הם במריבה עם אלו המתנות והמנהיגים שמצד הגוף, והם מריבים אלו עם אלו וכל אברי הגוף נמצאים בצער ביניהם: בין הנשמה ובין אותו הנחש, שהוא היצר הרע. הנלחמים בכל יום ויום. **פ"ו** מה פתיב, ויאמר אברם אל לוט: הנשמה השיבה ליצר הרע, ואמרה לו, אל נא תהי מריבה ביני וביניך. ובין רועי ובין רועיך, דהיינו בין המתנות שלי והמתנות שלך. כי אנשים אחים אנהנו, שהיצר הרע והיצר טוב קרובים זה לזה, זה לימינו של אדם וזה לשמאלו. דהיינו יצה"ר לשמאלו ויצה"ט לימינו. **פ"ז** הלא כל הארץ לפניך הפרד נא (דפו"י דף פ' ע"ב)

כיון

יז

לך לך

בט פִּינּוֹן דַּאֲשֶׁתְּאַרְתּוּ נִשְׁמַתָּא בְּלֹא מְקַטְרָגָא, וְאַתְדְּכִי גּוּפָא מִהֵהוּא זֹהֲמָא, מִיַּד קב"ה אֲשֶׁרִי דִּינְרִיהּ אֲבִתְרִיהּ, וְזִרִית אַחְסַנְתָּא עֲלָאָה וְתַתָּאָה, וְאִית לִיהּ נִיּוּקָא בִּין צְדִיקָא, וְהֵהוּא לְטָא בִּין אִינוּן דְּרִשְׁעִיא, חָטְאן בְּהִדְיָה עַד דְּלֹא תָהוּ פּוּרְקָנָא לְחֻבְיָהּ.

צ מַה כְּתִיב וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו. וַיִּשְׁמַע אַבְרָם, דָּא נִשְׁמַתָּא, דַּאֲשֶׁתְּאַרְתּוּ בְּדַכּוּי וּבְגוּפָא. כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו, דָּא יֵצֵר הָרַע, דְּנִשְׁבָּה בִּין אִינוּן חֲיִיבָא בְּחֻבְיָן סְגִיאִין. וַיִּרְק אֶת חֲנִיכּוּי יְלִידֵי בֵיתוֹ. אֲלִין אִינוּן צְדִיקָא דְלַעֲאן בְּאוּרִייתָא דְאִינוּן שִׁיפֵי דְגוּפָא, זְרִיזִין לְמִיתָף בְּהִדְיָה י"ח וְשִׁלְשׁ מְאוֹת, אֲלִין רמ"ח שִׁיפֵין דְּגוּפָא, וְשִׁבְעִין דְּרָזָא דְנִשְׁמַתָּא, דְנִפְקָא מִתְּפָן. כֻּלָּא אֲנָדְרוּ לְמַסָּף תְּפָן, לְגַבֵּי אִינוּן חֲיִיבָא, לְאַתְבָּא לֹון מְחֻבְיָהוּן.

צא מַה כְּתִיב, וַיִּרְדֹּף עַד דָּן. רְדִיף אַבְתְּרִיָּהּ, וְאוֹדַע לֹון דִּינָא דְהֵהוּא עֲלָמָא, וְעוֹנֵשָׁא דְגִיְהֵנְס, וְלֹא יְהִיב דְמִיכּוּ לְעִינֵיהּ, בְּיַמָּא וּבְלִילֵיא, עַד דְּאוּכַח לֹון לְאִינוּן חֲיִיבִין, וְאַתִּיב לֹון בְּתִיּוּבְתָא לְגַבֵּי קב"ה. מַה כְּתִיב וַיֵּשֶׁב אֶת כָּל הָרְכוּשׁ, אַתִּיב לֹון בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימָא כְּדָקָא יְאוּת.

צב וְגַם אֶת לוֹט אַחִיו וְגו', אֲפִילוּ לְהֵתוּא יֵצֵר הָרַע אַתְקִיף בְּהִדְיָה, עַד דַּאֲכַפְיָהּ בְּעַל כְּרַחֲמֵיהּ וְאִמְתִּיק לִיהּ, כְּדָקָא חֲזִי. כֻּלָּא אַתִּיב בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימָתָא כְּדָקָא יְאוּת, בְּגִין דְּלֹא אֲשֶׁתְּכֶף יַמָּא וְלִילֵיא, עַד דְּאוּכַח לֹון וְרַדֵּף לֹון עַל הֵהוּא חוּבָא דְחָאבוּ, עַד דְּתַאבוּ בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימָתָא כְּדָקְתָּזוּ.

מסורת הזהר

א (בראשית י"ד) ח"א ק"א. ד"ח לך כ"ד טו שז שלח.
ב (בראשית י"ד) ד"ח לך כ"ד טו שז. ג (בראשית י"ד) ח"א ק"א. ז"ח לך כ"ה טא שב.
ט נ"א בהדי. י נ"א ברזא. יא נ"א מוסיף (ואברהם) בעובדין טבין בתשובה באורייתא בכלא. יב נ"א מחובין. יג נ"א ל"ג מן שלימא עד שלימא. יד נ"א מוסיף ולא. ונ"א ולא אמתיין ליה כד חזי ולא. טו נ"א אשתכח. טז נ"א כדקחזי. ונ"א כדקא חזי.

חלופי גרסאות

א נ"א בגויה ולא אתפרש מניה לעלמין (אה"ל). ב נ"א אחסנת עלאי ותתאי (אה"ל). ג נ"א ליטא. ד נ"א חייביא. ה נ"א חזי. ו נ"א ל"ג וישמע אברם כי נשבה אחיו. ז נ"א דגופא (אה"ל). ח נ"א תו אלין אינון שייפין (אה"ל). ט נ"א בהדי. י נ"א ברזא. יא נ"א מוסיף (ואברהם) בעובדין טבין בתשובה באורייתא בכלא. יב נ"א מחובין. יג נ"א ל"ג מן שלימא עד שלימא. יד נ"א מוסיף ולא. ונ"א ולא אמתיין ליה כד חזי ולא. טו נ"א אשתכח. טז נ"א כדקחזי. ונ"א כדקא חזי.

מאמר

כיון דאשתארת וכו': כיון שנשארה הנשמה בלי מקטרג, והגוף נטהר מאותה הזוהמא, מיד הקדוש ב"ה משרה משכנו עמו, והוא יורש נחלה העליונה והתחתונה. ויש לו נחת בין הצדיקים. ואותו הארור, דחיינו לוט, הוא בין הרשעים והם תוטאים עמו עד שאין להם עוד גאולה לחטאתם.

צ) מה כתיב וישמע אברם כי נשבה אחיו וכו': וישמע אברם, זוהי הנשמה שנשארה בגוף בטהרה. כי נשבה אחיו, זהו היצר הרע שנשבה בין הרשעים בהרבה עונות. וירק את חניכיו ילידי ביתו, אלו הם הצדיקים העוסקים בתורה, שהם אברי הגוף. כלומר, אברי הגוף מדומים לצדיקים העוסקים בתורה, המזוינים ללכת עמו, במספר שלש מאות ושמונה עשרה, שהם רמ"ח אברי (דפ"י דף פ' ע"ב)

הסולם

ויעמר אברם כארין הגוף, ועי' של סוד הנשמה, שהם כנגד ז' ספירות דז"א, שכל אחת במספר עשר, שהיא יוצאת משם, מז"ס דז"א. ורמ"ח עם עי' הם במספר שר"ח. בכולם נודיין ללכת שם אל אלו הרשעים, להחזיר אותם בתשובה על עונותיהם.

צא) מה כתיב וירדוף עד דן וכו': רדף אחריהם והודיעם הדין שבעולם האמת, ועונש הגיהנם, ולא נתן שינה בעיניו ביום ובלילה, עד שהוכיחם והחזיר אותם הרשעים בתשובה אל הקדוש ברוך הוא. מה כתוב, וישב את כל הרכוש, כי החזיר אותם בתשובה כראוי.

צב) וגם את לוט אחיו וכו': אפילו אותו יצר הרע, הנקרא לוט, התקיף אותו עד שכפה

צג) אהדרנא למלי קדמאי דפרשתא. פתיב * מצאוני השומרים הסוכבים בעיר וגו', * תנן, עבד קב"ה, ירושלים לעילא, פגוונא דירושלים דלתתא, בשורין, ומגדלין, ופתחין דפתיחין. ואינון תומות דתמן, אית עלייהו נטרין, * דנטרי תרעי דאינון תומות, ידכתיב * על חומותיה דירושלים הפקדתי שומרים וגו'. ומיכאל פהנא רבא, * עלאה מכלהו נטרי תרעי * דאינון תומות.

צד) נשמה פד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת, עאלת * בגנתא דעדן יב דארעא, דנטע קב"ה לרוחיהון דצדיקיא, פגוונא דהוא יב גנתא דעדן דלעילא, ותמן כל צדיקיא דעלמא.

צה) וכד * נשמתא נפקת מהאי עלמא, עאלת * במערתא דכפלתא, דתמן יד איהי פתחא דג"ע. פגעת באדם הראשון, ובאינון אכהן דתמן, אי זכאת

מסורת הזהר חלופי גרמאות

א) (שה"ש ה') ח"א פא: ז"ח כ' טב שמב כ"א טא ש"ב טב ש"ז. ב) (ישעיה ס"ב) ח"ב פט: ר"ב. ז"ח כ' טג שו. כ"א טב של. ג) ח"א נו: סה: קכו. ד) ח"א קכו. דא נשמה, ואמאי אתקרי נעמי משום ויהי נועם ה' אלקינו. מחלון דא רוחא קדישא. ולמה אתקרי מחלון שמחל לו הקב"ה [נ"א רמחל ליה קב"ה] רוח דא נפש קדישא ואמאי [נ"א ולמה] אתקרי רוח על שם תור, כליון דא רוחא דבעורא וע"ד אמר שלמה ע"ה רוח הבהמה דא יצר הרע, ערפה דא נפשא דשמאלא בת זוגיה דיצר הרע ואמאי [נ"א ולמה] אתקרי ערפה משום כי עם קשה עורף הוא. אי זכה בר נש סלקא נשמתא עלאה ואי לאו מסתלקי אינון דוברי [נ"א דוכרן] נשמתא ורוחא, ואשתאר נשמתא (עלאה) ונפש השכלית מה כתיב ותצא מן המקום אשר היתה שמה [וגו'] (ישתי כלותיה עמה ותאמר נעמי לכלותיה) שוכנה בנותי וגו' [ותאמר רוח אל תפגעני בי וגו'] (הנה שבה יבמתך) וערפה שבה אל עמה ולאליה. ואה"ל כתב כתיב מצאוני השומרים מכאן עד סוף הדרן תנן עבד קב"ה לא נמצא כפי המדויקים ועיין כפי הרא"ג זלה"ה, ובר"א כתב מן תנן עד שבה לעמה ולאליה מצויין. ב נ"א ל"ג ירושלים. ג נ"א לתתא. ד נ"א פתוחין, ה נ"א אינון, ו נ"א ל"ג מן דכתיב עד נשמה, ז נ"א מיכאל, ח נ"א לעילא. ט נ"א אינון. י נ"א מוסיף נשמה דאתקרי נעמי. יא נ"א בג"ע. יב נ"א ל"ג דארעא. יג נ"א בארעא. יד נ"א ג"ע. יו נ"א איהו.

מאמר הסולם ויעבור אכרם כארץ

שכפה אותו בעל כרחו והמתיקו כראוי. כולם השיב בתשובה שלמה כראוי. כי לא שקט יומם ולילה מלהוכיח אותם, ודרך אחריהם על כל עון ועון שחטאו, עד ששבו בתשובה שלמה כראוי.

צג) אהדרנא למלי קדמאי דפרשתא זכו': נחזור לברים הראשונים שבפרשה. כתוב, מצאוני השומרים הסוכבים בעיר וגו'. תנן עשה הקב"ה את ירושלים של מעלה, דהיינו בינה כעין ירושלים של מטה, שהיא מלכות, בתומות ומגדלים ופתחים פתוחים. **מגדלים**, ה"ס גדלות המלכות, דהיינו ג"ר **חומות**, ה"ס ו"ק שלה. פתחים, ה"ס מלכות שלה. וה"ס ראש תוך סוף. ונפש רוח נשמה. ואומר שירושלים של מעלה שהיא בינה, נכללה מהמלכות, שהיא ירושלים של מטה. באופן, שכל הנוהג בהמלכות נוהג בהבינה.

צה) וכד נשמתא נפקת מהאי עלמא זכו': וכשהנשמה יוצאת מעולם הזה, דהיינו בפטירתו של אדם, אם האדם זוכה, היא נכנסת בגן עדן הארץ, שנטע הקדוש ברוך הוא בשביל רוחות הצדיקים בהארץ שהיא מלכות. כעין גן עדן העליון, שהיא בינה, ושם עומדים כל צדיקי עולם.

(דפו"י דף פ' ע"ב *) פ"א ע"א

ל"ח

ל"ז

איהי, תדאן אָ בַּהּ, בַּוּפֶתְחִין לָהּ בַּפֶּתְחִין, וְעֵאלֶת. וְאִי לֹא, דְּחִיין לָהּ דְּלִבְר.
 וְאִי זִכְאֵת, עֵיילֶת לְגַנְתָּא דְעֶדְן, כִּינן דְעֵיילֶת, יִתְבָּא תַּמְן יִבְגַּנְתָּא,
 וְאִתְלַבְּשֶׁת תַּמְן, בַּלְבוּשָׁא דְדִיּוֹקְנָא דְהָאִי עֲלֵמָא, וְאִתְעַדְנֶת תַּמְן.
צ"ו סְתָרָא דְסְתָרִין, לְחַפְיֵי לִבָּא וְאִתְמַסְר, תַּלְתִּית דְרַגִּין אִינוּן,
 דְאִתְחִידֵן דָּא בְּדָא, וְאִלִּין יֵי אִינוּן: י"ב אָ נֶפֶשׁ, רוּחַ, וְנִשְׁמָה. י"ג נֶפֶשׁ, אִיהוּ חֵילָא,
 דְגוּפָא אִתְבְּנִי מִנִּיהּ. דְכַד פֵּר נִשׁ אִתְעַר בְּהָאִי עֲלֵמָא, לְאִוְדוּוּגָא בְּנוֹקְבִיָּה, כָּל
 דְשִׁיפֵי יֵי מִסְתַּכְמֵי וּמִתְתַּקְנֵי יֵי לְאִתְהַנְּאָה יֵי תַּמְן, וְהָהוּא נֶפֶשׁ וְרַעוּתָא דִּילֵיהּ,
 אִסְתַּכֵּם בֵּיהּ בְּהָהוּא יֵי עוֹבְדָא, וּמְשִׁיךְ לֵיהּ לְהָהוּא נֶפֶשׁ, וְאָעִיל יֵי לֵיהּ תַּמְן
 בְּהָהוּא וְרַעָא דְאוּשִׁיד.

צ"ז וּמְגוּ רַעוּתָא וּמְשִׁיכוּ דְנֶפֶשָׁא, בַּדְמִשִּׁיךְ תַּמְן, אִתְמַשֵּׁךְ חֵילָא וְאִתְחַרָּא
 תַּמְן, מְאִינוּן דְרַגִּין דְאִתְקֶרוּן אִישִׁים. וְעֵאל כֻּלָּא בְּמְשִׁיכוּ דְהָהוּא וְרַעָא,
 וְאִתְבְּנִי מִנִּיהּ גּוּפָא. וְדָא אִיהוּ חֵילָא קְדָמָאָה תַּתָּאָה, דְאִינוּן יֵי תַּלְתִּית.

ח'לופי גרמאות

מסורת הזהר

(א) לעיל בהקדמת הזהר דף קס"ו צ"א ב' ג'. א נ"א ביה. ב נ"א ופתחן. ג נ"א פתחא. ד נ"א מוסיף
 לבר. ומה היא אמרה כד רחיקין לה לבר מצאוני השומרים
 וגו' אזלת. לבתר דאזלת תמן מקמי דאתיא לעלמא דא ויהיבת נר על רישיה שנאמר בהלו נרו עליו ראשי כל מאן
 רחוקין לי מיה וגו', אני מלאה הלכתי בההוא אתר וריקס השיבני ה' בלא תורה ובלא מעשים טובים דעאל לי בגופא
 בישא למה תקראנה לי נעמי וה' ענה בי. ואה"ל כתב ומה היא גם זה הלשון עד יתבא תמן בגנתא לא נמצא בכ"י
 המדוייקים ובר"א מן ומה עד ענה בי מצויין. ה נ"א ל"ג ואי. ו נ"א מוסיף בגנתא ואודווגת נ"א ואודווג] באלמלך
 דא מחלוץ דרא רוח אודווג ברות דרא נפש השכלית, ואה"ל כתב גם זה הלשון לא נמצא, ור"א כתב מן ואודווגת
 עד השכלית הוא מצויין. ז נ"א ואתלבישו. ונ"א ואתלבישת (אה"ל). ח נ"א ל"ג ואתערנת תמן. ט נ"א אתמסרי (ד"א).
 י נ"א ארבע. יא נ"א ל"ג אינון (אה"ל). יב נ"א נפשא רוחא ונשמה. ונ"א נשמתא לנשמתא נשמתא עלאה דאתקרי
 קי"ד רוח ונשמה. יג נ"א מוסיף נפש. נפש איהו. יד נ"א שיפוי. טו נ"א מתכנשי. ונ"א מתכנשי תמן ול"ג ומתקני
 לאתנהא. טז נ"א לאתנהא. יז נ"א מוסיף לנשמה תמן. יח נ"א מוסיף עובדא ממש. יט נ"א לה. כ נ"א דאמשיך
 (אה"ל). כא נ"א אחרא. כב נ"א שלש (ד"א).

תלת דרגין נר"ג

הסולם

מאמר

שם. אם זוכה הם שמחים בה ופותחים לה הפתחים ונכנסת, ואם לא הם דוחים אותה לחזין. ואם זוכה נכנסת בגן עדן ויושבת שם, ומתלבשת בלבוש מצורת עולם הזה. ומתעדנת שם. וביאור הדברים תמצא להלן ברף מ"ב ד"ה ביאור המאמר.

מאמר תלת דרגין נר"ג

צ"ו סְתָרָא דְסְתָרִין לְחַפְיֵי לִבָּא: סְתֵר
 הַסְתָּרִים לְחַכְמֵי לִבְ נַמְסֵר, שְׁלִישֵׁי מַדְרַגּוֹת
 הֵן הַנֶּאֱחָזוֹת זֹו בּוֹז, וְאֵלוּ הֵן: נֶפֶשׁ, רוּחַ,
 נִשְׁמָה. נֶפֶשׁ, הִיא בְּחִינַת כַּחַּ שְׁהַגּוּף נִבְנָה
 מִמֶּנּוּ. כִּי כִשְׁהָאֲדָם מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם הַזֶּה
 לְהוֹדוּוּגָא בְּנוֹקְבִיָּה, כָּל הָאֲבָרִים מוֹסְכָמִים
 וּמִתְתַּקְנִים לְהַנּוֹת מִזֶּה, וְהַנֶּפֶשׁ וּרְצוֹן שֶׁל
 הָאֲדָם, נִכְנָס אֹז בְּהַסְכָּמָה בְּאוֹתָהּ הַפְּעוּלָה,
 וּמוֹשֵׁךְ אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמְכַנִּסָּהּ בְּהוֹרַע שְׁהוּצִיא.
צ"ז וּמְגוּ רַעוּתָא וְכוּ': וּמִתְנַךְ הַרְצוֹן
 וְעַם הַמְשַׁכֵּת הַנֶּפֶשׁ שְׁהַמְשִׁיךְ שָׁמָּה, נִמְשָׁךְ
 (דפוי"י דף פ"א ע"א)

פירושו. כי האדם הוא תולדה דו"ן דאצילות. (כנ"ל דף ז' ד"ה תאנא) ועל כן משורשו אין לו אלא בחינת נפש. כי אור הנמשך מהמלכות שה"ס הנוקבא דו"א, מכונה נפש. אמנם מתוך המיתוק, שהמלכות עלתה ונתמתקה בהבינה, נאחז האדם גם בבינה, ונמצא משום זה, שהאדם כולל ג' מדרגות, שהם בינה ת"ת ומלכות, שאור הבינה נקרא נשמה, ואור הת"ת נקרא רוח, ואור המלכות נקרא נפש. וז"ש תלת דרגין אינון דאחידן דא בדא, שהם: נפש, רוח, נשמה. כמו שהולך ומבאר. ואלו ג' מדרגות, נמשכים מג' עולמות: בריאה, יצירה, ועשיה. ואם זכה

ל"ב

ל"ד

צ"ח « ובגין דהאי נפש אקריב, בדבקוּתָא ויסודָא דגופָא, קַרְבְּנָא, דאתקריב לכפָּרא על נשמתָא, דאתְהיבַת חולקָא לאינון דרגין דאִישִׁים. ובגין דמשיכו דחולקָא דההוא נפש אַתי מנייהו. וְהִינוּ דְכְתִיב « אַתְ קַרְבְּנִי לַחֲמִי לְאִשִּׁי. בגין דהוא פּפְרָה דנפֶשׁ, נְטְלִי חוֹלְקִיהוֹן. וְכַד מִית בִּיג « בְּהַאי עֲלָמָא, הֵהִיא « נֶפֶשׁ לֹא אֲתַעְדִּי מִן יְבִי קַבְרָא לְעֲלָמִין. וּבְחִילָא דָא, « יַדְעִי יִמְתִּיא יִ וּמִשְׁתַּעוּ דָא עִם דָא.

צ"ט רוח, איהו דמקיים לנפש בהאי עלמא. ואיהו משיכו דאתערותא דנוקבא לגבי דכורא, פד אינון בתיאובתא דא, ויכדין אתערת לגבי דכורא

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

א) (במדבר כח) ח"א פטו: קסד. ח"ג קי. רכד. רכה. רמ. רמב. רנב: רנג. שו: ג) ח"ב קמב. ג) ח"א רכה. א נ"א וכגון. ב נ"א מוסיף נפש איהו. ונ"א נשמתא לנשמתא. ול"ג נפש אקריב. ג נ"א נפש. ד נ"א ואתיהיב. ונ"א ירב. ונ"א אתיהיב. ונ"א אתיהיבת. ה נ"א דאנשים דאתקרון רוח ונפש. ול"ג מן בגין עד והיינו (ד"א) ונ"א דאישים דאתקרון בגין (אה"ל) ונ"א אישים דאתקרון רוח ונפש השכלית. ו נ"א דמשיכו ול"ג בגין, ונ"א מוסיף בגין דמשיכו. ז נ"א נשמה. ח נ"א מוסיף לאשי מהו [את קרבני] לחמי לאשי ודא הוא שפע מאור דאינון מתהני מזיו השכינה. ט נ"א דמההוא. ונ"א דמההוא נטלי חולקיהון ול"ג דהוא כפרה דנפש. י נ"א ל"ג מן וכד עד רוח. יא נ"א בההוא (אה"ל). יב נ"א מקברא ול"ג מן. יג נ"א מיתיא. יד נ"א ומשתעי. טו נ"א מקיים. טז נ"א מוסיף וכדין איהו (אה"ל).

תלת דרגין נר"ג

הסולם

מאמר

רוח ונפש שבנפש, אשר נפש דנפש הוא מעולם העשיה, ורוח שבנפש, הוא מעולם המלאכים, מבחינת הנפש שבהם, הנקראים אישים. כמבואר.
צ"ח ובגין דהאי נפש אקריב וכו': ומשום שנפש הוּו מקרבת קרבן ברביקות יחד עם יסוד הגוף, שהוא נקרב כדי לכפר על הנשמה, ניתן חלק ממנו, לאלו המדרגות דבחינת אישים, משום שחלק מהנפש, שהוא הרוח שבנפש כנ"ל, נמשך מהם. והיינו שכתוב את קרבני לחמי לאשי, שפירושו לאישים הנ"ל. כי משום שהוא כפרה הבאה בכח הנפש, לוקחים גם הם חלקם. דהיינו לפי שיעור מדת חלקם המלוכב בנפש היא המקרבת את הקרבן.
וכד מית בר נש וכו': וכאשר האדם נפטר מעולם הזה, אותה הנפש לא תסור מן הקבר לעולם. ובכח הזה, של הנפש הנשארת בקבר יודעים המתים, ומדברים זה עם זה.
צ"ט רוח, איהו דמקיים וכו': רוח: הוא המקיים את הנפש בעולם הזה שחוא ממשיך שפע החיים ומשפיע להנפש. והוא מדרגה האמצעית מג' מדרגות הנ"ל. והיא המשכה הבאה בהתעוררות נוקבא דאצילות להדכר דאצילות, בעת שהם בתשוקה אחת, דהיינו בעת הזווג, כי אז מתעוררת להדכר מחמת תשוקתה לקבל ממנו אור הרוח, כעין הנוקבא דעולם הזה

זכה יותר הם נמשכים מבינה ות"ת ומלכות מעולם האצילות. והמשכה הראשונה היא אור הנפש. ומבאר כאן, שהיא כח שהגוף נבנה ממנו. והוא נמשך בכח אור הנפש של המולידים, כי בכח גודל תשוקת המולידים, שהיא בחינת הסכמה חזקה מאור הנפש שלהם, הם ממשכיכים מעולם העשיה הרוחני את אור הנפש של הולד, והוא מתלבש בהזרע שלהם שמוציאים, ומאור הזה הרוחני הולך ונבנה גופו של הולד. אמנם לא יצויר כלל מציאות של הארת אור הנפש בלי הארה מאור הרוח. כי אין לך דבר שלא יהיה בו בחינת זכר ונקבה. והרוח הוא זכר. והנפש היא נקבה. כנודע. וע"כ יחד עם אור הנפש נמשך לו אור הרוח מעולם המלאכים שהוא עולם היצירה. אבל בתחילת התהוותו של הולד אינו נמשך לו אז רוח ממש, אלא בחינת מלכות דרוח, דהיינו מהמלכות של עולם המלאכים. כי גם הם נחלקים לעשר ספירות, כח"ב חג"ת נה"מ, ונקראים: מלאכים, אראלים, שרפים, חיות, אופנים, השמלים, אלים, אלהים, בני אלהים, אישים, (כמ"ש זוהר בא אות רכ"ח) הרי שמדרגה אחרונה שלהם הוא, אישים, דהיינו בחינת מלכות של המלאכים, שערכו הוא כמו נפש דרוח, והוא מתלבש באור הנפש של הולד, ונבחן בזה שיש לו ב' אורות, (דפו"י דף פ"א ע"א)

פ"ד פ"ד

מ

בתיאובתא בדילה, ולהאי רוח. פגוונא דנוקבא דלתתא אשדיאת זרעא
בתיאובתא לגבי דכורא. וסתרא דא וקרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה.

ק) והאי רוח ינפקא מהאי עלמא, ואתפרשת מןפש, עאל
לגנתא דעדן, דבהאי עלמא, ואתלבש תמן גו אורא דגנתא. כמה
דמתלבשי מלאכי עלאי, בד נחתין להאי עלמא, בגין דאינון מההוא רוח
הו, דכתיב עושה מלאכיו רוחות וגו' .

קא) ורבמציעות גנתא, אית עמודא תרא, מרקמא מכל גוונין. וההוא
רוח, בד בעא לסלקא, אתפשט תמן מההוא לבושא, ופעאל גו ההוא
עמודא וסליק לעילא, גו ההוא אתר ידנפקת מניה, כדכתיב וקרוח
תשוב וגו'.

קב) ונטיל לה מיכאל פהנא רבא, ומקריב לה קרבן בוטמין, קמי
קב"ה, ויתבא תמן ומתעדנא, בההוא צרורא דתיי, דעין לא ראתה אלקים

חלופי גרסאות

א נ"א בתיאובתא. ב נ"א דילה. ג נ"א האי. ד נ"א כד
[ונ"א דכד] אשדיאת [נ"א אשדי ונ"א אשדית] שפע
בתיאובתיה לגבי נוקבא והכא רזא והרוח ול"ג מן כגונא
עד והרוח. ה נ"א מוסף רוח ונפש ונשמה ונשמתא לנשמתא
כד. ו נ"א מוסף כד נפקא. ז נ"א נפקן ונ"א נפקאן. ח נ"א
ואתפרש. ונ"א אתפרשן. ט נ"א ייה אסתלק לגנתא דעדן
בשמיא [ונ"א בשמיא] עלאה ומתלבש בדיוקנא עלאה מרקמא בכל גווני ול"ג מנפש. י נ"א מוסף ויה על. יא נ"א
בגנתא. יב נ"א לגנת. יג נ"א מוסף עלמא תתאה. יד נ"א עלאה. יו נ"א ממשין. יז נ"א הכי רוחא (רוח דא) מתלבש
(אתלבש) [אתלבשתן] בגן עדן דארעא (בארעא) בדיוקנא דהאי עלמא. יח נ"א מתעדנת בכל עיוונין (עידונים) בג"ע אית
ציורין (ציורין) ודיוקנין דהאי (כהאי) עלמא, ואית ציורין ודיוקנין דעלמא עלאה. יט נ"א אינון צדיקיא (צדיקין) אזלין
ומתעדנין תמן. כ נ"א דיוקנא (דיוקין) דא מרוח ואש דבהאי עלמא, ובדיוקנא דא אתעדנו בכל עדונין, ובכל זמני וירחי
ושבתי אסתלקי רוח ונפש. ומתפשטי מהאי גופא ומתלבשי בדיוקנא עלאה בג"ע דלעילא, מרקמא בכל גוונין, כאן אתר
הוא ייה בלושא דילה ואזוונגו כחרא ייה ויה, ואינון נהני מאור השכינה. כב נ"א ובאמציעות. כג נ"א לכל. כד נ"א
מוסף לבושא ונפשא אשתאר [נ"א אשתאר ד"א] תמן בגופא. כה נ"א וצאלת. כו נ"א מוסף ועאלת הרוח. כז נ"א וסלקת
ונ"א וסלקא. כח נ"א דנפק. כט נ"א ליה. לו נ"א מינה. כא נ"א כמ"א. כב נ"א ל"ג מן כדכתיב, עד מיכאל. כג נ"א כד
עיל לה מיכאל (אה"ל). כד נ"א מקריב כד נ"א ואתת ונ"א ואתי.

מסורת הזהר

(א) (קהלת י"ב) ח"א קו: קל: ריו: ח"ב צו: קמא: ח"ג
קח: רטו: רטו. וכד: ת"ז תק' ע' קלו: ז"ח שה"ש ס"א
טג שמו: רות פ"ח טד שמה. איכה צ"ב טד שי. ב) לעיל
בראשית ב' דף כז צ"ג וש"ג. ג) ח"א רכד: ח"ג כד:
כה. נה. עא: צב. ד) לעיל בראשית ב' דף י"א צ"ג וש"ג.

תלת דרגין נר"ג

יורדים לעולם הזה. משום שהם נתהוו מאותו
הרוח, שכתוב עושה מלאכיו רוחות וגו'.

הסולם

קא) ובמציעות גנתא וכו': ובאמצע הגן,
יש עמוד אחד מרוקם בכל הצבעים ורוח
ההוא, כשרוצה לעלות לעולם אצילות. מתפשט
שם מאותו הלבוש, דאורא דג"ע ונכנס תוך
העמוד, ועולה למעלה, אל המקום שיצא
משם דהיינו אל הנוקבא דאצילות (כנ"ל בסמוך)
כמו שכתוב, והרוח תשוב אל האלקים אשר
נתנה.

קב) ונטיף לה מיכאל וכו': ואז, מיכאל
כהן הגדול לוקח אותה, את הרוח. ומקריב
אותו

מאמר

הזה, המזרעת זרע בכח תשוקתה לקבל
מהזכר. וזה סוד, והרוח תשוב אל האלקים
אשר נתנה. דהיינו ששב אל הנוקבא הנקראת
בשם אלקים. ואע"פ שהרוח נמשך מז"א
שנקרא הוי"ה, מכל מקום, כיון שבא עם
התעוררות הנוקבא היא נחשבת לו לשורש,
שלאחר הפטירה מהגוף הוא שב אליה.

ק) והאי רוח נפקא וכו': ורוח הזה,
לאחר פטירת האדם, יוצא מעולם הזה ונפרד
מהנפש, הנשארת חופפת על הקבר, והוא נכנס
לגן עדן שבעולם הזה. ומתלבש שם בהאור
של גן עדן, כמו מלאכים העליונים היורדים
לעולם הזה. שמתלבשים באור הזה כאשר
(דפ"י דף פ"א ע"א)

מא זולתך וגו'. **לבתר** * **נחתא** לגו **גנתא דארעא**, ומתעדנא בכל עדונין, **ואתלבשת בההוא דלבושא**, **ויתבא תמן** ובעטורא, על חד תרין ומפמה דהות **בקדמיתא**.

קג **נשמה**, היא חילא עלאה על פל אלין, ואיהי מחילא דדכורא, ונא דאילנא דחיי. ונא סלקא לעילא מיד. וכל **הני** **תלת דרגין מתקשרין** **פחדא דא** **בדא**. וכד מתפרשן, **פלהו סלקין**, **ותבין לההוא אפר** **דנפקו מגיה**.

קד **פד האי** **רוחא** **ונפקת מהאי עלמא**, **ועאלת** **כגו מערתא** **כדאדם ואבהן תמן**, **אינון יהבין כלה** **פנקס סימנא**, **ועאלת לגבי גנתא** **דעדן**. **קריבת תמן** **ואשפחת פרוכים** **וההוא להט התרב המתהפכת**. אי **זכאת**, **תמאן פנקס סימנא**, **ופתחין כלה פתחא**, **ועאלת**. ואי לא, **דחין כלה לבר**.

קה **ויתבא תמן** **ל כל** **ההוא זמנא** **דיתבא**, **מתלבשא תמן**

חלופי גרסאות

א נ"א דנחתא. ב נ"א מוסיף גנתא דעדן. ג נ"א ואדרוגת בנפש דידיה. ול"ג ואתלבשת בההיא לבושא. ד נ"א נפש ול"ג לבושא, ונ"א מוסיף לבושא ואדרוגת [נ"א ואדרוגת] בנפש דידיה [נ"א דידה ד"א]. ה נ"א ל"ג ויתבא תמן בעטורא ונ"א בעטורא. ו נ"א ל"ג מכמה דהות בקדמיתא. ח נ"א מוסיף בקדמיתא ונא הוא בחול [נ"א מחול] ואסתלקא [נ"א ואסתלקת] בשיבות דג"ע ומתעסק [נ"א ומתעסקא] באורייתא ובכל ירשי יהוי חמני ושבתי נחתא ואדרוגת בנפש. ואה"ל כתב ונא ער בנפש אדל"ג. ט נ"א תשמה. י נ"א איהי. יא נ"א אינון. יב נ"א ל"ג תלת. יג נ"א מוסיף ברא ואחיד דא ברא [אה"ל]. יד נ"א ל"ג כלהו. טו נ"א ותאבין. טז נ"א רוח. יז נ"א נפק. יח נ"א עאל. יט נ"א גו. כ נ"א מוסיף האדם הראשון, ונ"א אדם הראשון ואבהן יהבין לה [אה"ל]. כא נ"א ואינון. כב נ"א ליה. כג נ"א קריב. כד נ"א ואשכח. כה נ"א זכה. כו נ"א ליה. כז נ"א ועאל. כח נ"א ליה. כט נ"א ויתבי. נ"א יתבא [ד"א]. ל נ"א ל"ג כל. לא נ"א ל"ג ההוא. לב נ"א דיתבי. לג נ"א מתלבש.

מסורת הזהר

(א) ז"ח נח כא:

הסולם

תלת דרגין נר"ג

עולה למעלה לגן עדן הארץ שבעוה"ו כמו הרוח, מתחילה לגן עדן הארץ שבעוה"ו כמו הרוח, אלא שעולית לשורשה מיד, דהיינו לז"א, שהוא שורשה מבחינת ההמשכה, כמבואר. **וכ"ל הני תלת דרגין וכו':** וכל שלש מדרגות הללו, שהן נפש רוח נשמה, מתקשרות זו בזו. וכאשר נפרדים מהגוף, כולם עולים וחוזרים אל המקום שיצאו משם. כמ"ש לעיל.

קד **כד האי רוחא וכו':** כאשר הרוח יוצא מעולם הזה, ונכנס בתוך המערה של אדם הראשון והאבות, הם נותנים לו שם מכתב לסימן, והולך אל גן העדן, כשהוא קרב שם פוגש הכרובים ואותה להט החרב המתהפכת. אם זוכה, הם רואים את מכתב הסימן, ופותחים לו הפתח ונכנס. ואם לא, הם דוחים אותו לתוף.

קה **ויתבא תמן וכו':** ויושבת שם כל הזמן שיושבת ומתלבשת שם בצורה של עולם

מאמר

אותו קרבן ריח ניחוח לפני הקב"ה היינו ז"א, והוא יושב שם, בז"א דאצילות, ומתעדן באותו צרור החיים, אשר עליו רומז הכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך. ואחר כך, חזור ויורד משם לגן עדן הארץ, ומתעדן בכל עדנים, ומתלבש שוב באותו הלבוש, דאורא דגן עדן, ויושב שם עתה בעטרה, הגדולה בכפלים ממה שהיה לו מטרם עליתו לזו"ן דאצילות.

קג **נשמה, היא הי"א עלאה וכו':** הנשמה: היא כח עליון על כל אלו, היינו על הנפש והרוח, והוא מכת הזכר, שהוא עץ החיים. כלומר שז"א הנק' עץ החיים מושך אותה מבינה דאצילות. ומשום שז"א מושך אותה הוא נבחן לשורשה. כמו הרוח, שהנוקבא נחשבת לשורשו, משום שממשכת אותו מז"א. אמנם אור ז"א נקרא רוח. ואור הבינה נקרא נשמה. ודא **ס"קא לעילא** **מיד.** והנשמה, אחר פטירתו של אדם, היא

(דפו"י דף פ"א ע"א * פ"א ע"ב)

מב

פך פך

בְּדִיּוֹקְנָא דְהָאֵי עֲלָמָא. וּבְרִישׁ יַרְחֵי וְשַׁבְתֵּי, פֶּד * בְּעָאֵת לְסַלְקָא, צְדִיקֵיָא
דְּכַגְנָתָא דְעֵדֵן, יַתְכִּין בְּ לֵה פְּנָקְס יִסְמְנָא, דְּוְסַלְקַת בְּהוּא * עֲמוּדָא, וְיַפְגַּעַת
בְּאִינוּן נְטָרֵי חוּמוֹת יְרוּשָׁלַם, אֵי יִזְכָּאָה, פְּתַחִין יִלֵּה פִתְחָא * וְעָאֵלֶת. וְאֵי
לָא, נְטָלִין * מִיְנָה הוּא פְּנָקְס וְדַחִין לֵה לְכַר. יִתְבַּת לְגַנְתָּא, * וְאָמְרָה
ב * מְצִאוּנֵי הַשּׁוּמְרִים הַסּוֹכְבִים בְּעִיר וְגו'. נִשְׂאוּ אֶת רְדִידֵי מַעְלֵי. דָּא אִיהוּ
פְּנָקְס סִימְנָא, דְּנְטָלֵי יִבְ מִיְנָה, שׁוּמְרֵי הַחוּמוֹת, אֲלִין אִינוּן נְטָרֵי חוּמוֹת
יִ יְרוּשָׁלַם * (עד כאן סְטָרֵי תוֹרָה).

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) ב"ב דף י"ד צ"ב ושי"ג. ב) לעיל דף ל"ז צ"א ושי"ג. א) נ"א בע"י. ב) נ"א ליה. ג) נ"א ל"ג סימנא. ד) נ"א וסלקא.
ה) נ"א ופגע. ו) נ"א זכה. ז) נ"א ליה. ח) נ"א ועאל.
ט) נ"א מניה. י) נ"א תב. יא) נ"א ואמר. יב) נ"א מינה. יג) נ"א מנה (אה"ל). יד) נ"א ירושלים (אה"ל). ט"ו) נ"א מוסיף
ירושלים. ט"ז) נ"א בכל יומא ויומא בת קול נפקת מטורא דחורב. ואמרת ווי לון לברוייתא מעלבונה דאורייתא, דכל מאן
דאשתדל באורייתא בהאי עלמא, כד נפק מיניה לית בההוא עלמא מאן דימחי בידיה. אלא כל אינון נטרי תרעי ונטרי
חומוות וכל דוכתי כלהו מקרימין לגביה שלם, וקביה עליה ולא דחיל, הה"ד אחר הרברים האלה היה דבר ה' אל
אברם וגו' כנרפס לקמן [דפרי"ן] דף פ"ה [אה"ל]. ונ"א מוסיף כדוגמא [נ"א ברוגמא ד"א] דא נשמתא לנשמתא אתפשט
מההוא לבושא דלעילא ומסתלק לעילא לעילא, ואתהני מאור השכינה, ונשמה [נ"א ונפשא ונ"א ונפש] אשתארת בגופא,
ובכל רישי ירחי וזמני ושבתו נחתא (נשמה לנשמה ומזדווגא לנשמה דאשתארת בגופא) ומזדווגא בנשמה, ודיוקנא דגנתא
דעדן דלעילא הוה [נ"א הוא] מן רוח ועפר ההוא דאשתמודע לגבי עילא ורוח יקרא הוא, ובלבושא דא מתלבש י"ה.
לבושא דגנתא דעדן דלתתא הוא מאש ומים [נ"א וממים] שנאמר שמים (עד הכא) ורוחא דשמאלא היורדת למטה אלת
לרוגא דיליה ונפש דיליה אשתארא [נ"א אשתארת] בגופא דארעא [נ"א בארעא] דכתיב אך בשרו עליו יכאב וגו'. ועל
דא אמרו דמתיא [נ"א דמתיא] ידעי בעלמא דאתי מיקרא דצדיקיא ומעלמא תתאה ומשתעיין דא עם דא (וכו') [עד
כאן] ואה"ל כתב מן כדוגמא עד עם דא לא נמצא בספרי כ"י, ובד"א כתב מן (כדוגמא עד עם דא) מצויין.

מאמר

הסולם

תלת דרגין נר"נ

ואחר שתא אלפי שני. כשתתוקן נקודה הזו,
אז נאמר ובלע המות לנצח.
אמנם מדת הדין הזה שה"ס צמצום א'
אינו שולט רק על המלכות לבדה ולא
כלום על ט"ר. ולפיכך הוא שורה רק על
הגוף הנמשך ממלכות הזו, וכן על הנפש
שה"ס אור המלכות שממנו נבנה הגוף,
(כנ"ל באות צ"ו) אבל לא על רוח ונשמה
שה"ס ט"ר, כי הרוח ה"ס ז"א הכולל
חג"ת נה"י, והנשמה, ה"ס אור הבינה הכולל
ג"ר, כי הם אינם נפגמים כלום, אלא
פורחים מהגוף ומסתלקים לשורשם. ומכל
מקום יש הפרש מרוח לנשמה, כי רוח,
ה"ס אור ז"א, שהוא מקיים את הנפש
(כנ"ל באות צ"ט) וע"כ יש לו התכללות
מן המלכות הזו דמדת הדין. וע"כ אינו
יכול לעלות תקף לשורשו אלא שצריך
למיתוק מחדש מן הבינה. אבל הנשמה
שהיא אור הג"ר, אין לה שום מגע עם
מלכות הזו דמדת הדין וע"כ אינה צריכה
שום מיתוק, וע"כ בעת מיתת הגוף היא
עולה תקף לשרשה. באופן שיש ג' הבחנות
ביניהם, א) הנפש והגוף, שעליהם רובץ כח
מדת הדין בזה, שנגלה עם המיתה, המכונה
קבר. ב) הרוח, שיש לו תקון לחזור לשורשו
ע"י

עולם הזה. (כנ"ל בהק' הזהר דף קי"ג אות
ק"ט ע"ש בהסולם) ובראש חודש ושבת
כשהיא רוצה לעלות לג"ע העליון, הצדיקים
שבגן עדן נותנים לה מכתב סימן. והיא
עולה דרך אותו עמוד שבאמצע גן עדן
התחתון, (כמ"ש באורך לעיל בראשית ב'
דף י"ד ד"ה ביאור ע"ש) והיא פוגשת
את שומרי חומות ירושלים. אם היא זוכה,
פותרים לה הפתח ונכנסת, ואם לא, לוקחים
ממנה את מכתב הסימן, ורוחים אותה לתוך.
והיא אומרת מצאוני השומרים הסובבים בעיר
וגו', נשאו את רדידי מעלי וגו'. רדידי,
זהו מכתב הסימן שלקחו ממנה אותם שומרי
החומות, שהם שומרי חומות ירושלים.

ביאור המאמר. כי המיתה באה לעולם
מכח חטא עצה"ד, שגילה הנקודה דמדת
הדין של המלכות, (כנ"ל בפרשת נח דף
ק"ח ד"ה פירוש) שאין לה תקון בשתא
אלפי שני, וע"כ אין צדיק בארץ שלא
יחטא. ואפילו זכה האדם להמשיך נפש רוח
נשמה במעשיו הטובים, מ"מ יש כח למלאך
המות לגלות הנקודה דמדת הדין הגנוזה
בשורשו ואז הוא מת. כי בכל מקום שנגלתה
נקודה זו מסתלקים אורות החיים משם.
(דפרי"ן דף פ"א ע"ב)

מג
פך פך
 קו) וירד אברם מצרימה לגור שם. מ"ט למצרים. אלא, בגין דשקיל
 לגן ה'. דכתיב, כגן ה' כארץ מצרים, דתמן שקיל ונחית חד נהרא, דאיהו
 לימינא, דכתיב שם האחד פישון הוא הסוכב את כל ארץ התולה אשר
 שם הזהב.

ה'לופי גרמאות
 א נ"א הסוכב וגו'.

מסורת הזהר

(א) (בראשית יב) ח"א פג: צח: קמ: קמז: ז"ח אחרי
 מיז טב שז. שה"ש ס"ב טד שלה. תק"ה ק"ח טא שמה.
 טד ש"ו.

הסולם

מאמר

תלת דרגין גר"ג
 עולה לג"ע העליון, וע"כ צריך מיתוק ב'
 בהבינה, וה"ס פנקס סימנא דיהבין ל'ה
 צדיקייא די בגנתא דעדן. וכ"ז אמור רק
 בהרוח, שצריך לאלו המתוקים בבינה אבל
 הנשמה אומר (באות ק"ג) ודא ס"קא ל'ע"א
 מיד, כי אינה צריכה למיתוקים כמבואר.

מאמר וירד אברם מצרימה

קו) וירד אברם מצרימה וכו': שואל
 מה הטעם שירד למצרים. ואומר, אלא משום
 שהוא נדמה לגן ה' דהיינו גן עדן שכתוב,
 כגן ה' כארץ מצרים. כי שם שקול וירד
 נהר אחד שהוא לימין. שכתוב שם האחד
 פישון וגו'. פירוש. כמו שהזהר מבאר להלן
 (בפ' ח"י שרה אות קמ"ג במדרש הנעלם) שמטפות
 שהעדן, שה"ס חכמה, מנטף לגן, שה"ס מלכות
 נעשה נהר גדול המתחלק ל' ראשים. שה"ס
 חו"ב תו"מ, אשר האחד המיוחד מכולם הוא
 פישון, שה"ס חכמה, והוא הנופל בארץ מצרים.
 ולפיכך היתה חכמת מצרים יותר מכל
 העולם, וזהו הנהר שראה יחזקאל בנבואתו,
 וע"כ אמר הכתוב, כי מלאה הארץ דעה
 את ה' שאותם מים מגדלים תמיד הידיעה
 בעולם. ע"כ לשונו בקיצור.

וזהו אמרו כאן, דתמן שקיל ונחית חד
 נהרא דאיהו לימינא. דהיינו חכמה שהוא
 בקו ימין. כי ג' קוין הם: תח"ן בימין.
 בג"ה בשמאל. דת"י באמצע. הרי שהחכמה
 היא בראש קו הימין. והוא לאפוקי מבחינת
 החכמה שהוא בקו שמאל, דהיינו בינה
 התורות לחכמה, שכל הארת חכמה שבזו"ן
 ממנה באים שהיא מכונה זהב. אבל נהר
 פישון הוא בחינת החכמה שבימין. שכתוב
 שם האחד פישון הוא הסוכב את כל ארץ
 התולה אשר שם הזהב. הרי שנהר פישון
 הוא החכמה שבימין, וע"כ סוכב ומשפיע
 לארץ התולה, שה"ס בינה, אשר שם הזהב,
 דהיינו הארת החכמה שבשמאל.

ואברהם

ע"י שמקבל מיתוק מהבינה. ג) הנשמה,
 שבלי שום מיתוק היא עולה תכף לשורשה.
 וזה אמרו, וכד מית בר נש בהאי
 ע"מא, ההיא נפש לא אתעדי מן קברא
 ל'ע"מין. כי קברא ה"ס כח מדת הדין
 שבמלכות שממנו מת האדם, ושם הוא נעול
 עד תחה"מ בסו"ה בפתחי את קברותיכם
 וגו'. והוא רובץ בעיקר על הגוף שה"ס
 מלכות הזו, ועל הנפש שה"ס אור המלכות
 המקיים את הגוף. וע"כ הם בקברא. וז"ש
 כד האי רוחא נפקת מהאי ע"מא, ועאלת
 בגו מערתא דאדם ואבהן תמן, אינון יהבין
 ל'ה פנקס סימנא: כי אותו הקליפה הקשה
 שה"ס קבר אינו שולטת על הרוח אלא
 שצריך מיתוק מחדש מבינה, כנ"ל, וע"כ
 הוא נכנס במערת המכפלה, שה"ס מקום
 המיתוק של ב' ההין יחדיו, שהם מלכות
 ובינה. ומיתוק זה מכונה בשם פנקס.
 שפירושו אגרת מקופלה, על דרך שאמרו
 בעובר במעי אמו, שמקופל פנקס ראשו
 בין ברכיו. (נדה ל' ע"ב) וזה יורה על
 עליית נה"י לחג"ת ג' גו ג'. (כמ"ש בתע"ס
 חלק י' דף תתפ"ד אות ל"ו ע"ש) וכשהרוח
 מקבל פנקס זה מאדם והאבות סימן הוא
 שנתמתק בבינה, די צרכו, ואז ועאלת לגבי
 גנתא דעדן וכו' המאן פנקס סימנא ופתחין
 ל'ה. והיינו גן עדן התחתון. כי גן ה"ס
 מלכות. וכשהוא מתוקנת להיות לגמרי באורות
 הבינה, הנקראת עדן, נקראת המלכות גן
 עדן. ואז נבחן בה ב' כלליות, א) כללות
 הבינה במלכות, שה"ס גן עדן תחתון. ב)
 כללות המלכות בבינה שה"ס גן עדן עליון.
 (כמ"ש לעיל בראשית ב' דף ה' ד"ה
 היכלא) ושם מדבר בדרך כללות מרוח
 ונשמה יחדיו וכאן מדבר בפרטות. וע"כ
 אומר שרק הרוח עולה לג"ע התחתון.

וז"ש ובריש ירחא ושבתא וכו' יהבין
 ל'ה פנקס סימנא. כי בר"ח ושבת הרוח
 (דפו"י דף פ"א ע"ב)

מד

ףך ךך

קז) ואברהם, פינן דידע, ועאל «בהימנותא שלימתא, בעא למנדע פל אינון דרגין, דאתאחדן לתתא. ומצרים הנה נטיל מימינא, וכג"כ, נחת למצרים. ות"ח, כפנא לא אשתכח בארעא, אלא פד מסתלקי רחמי מן דינא. קח) ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה. אמר ר"א, כאשר הקריב, כאשר קרב, מבעי ליה, מאי כאשר הקריב. אלא כדכתיב, ופרעה הקריב, דאיהו אקריב להו לישראל, לתיובתא. אוף הכא הקריב, דאקריב גרמיה לקב"ה, כדקא יאות. לבא מצרימה. לאשגחא באינון דרגין, ולארתחא מנייהו, ולארתחא מעובדי מצרים.

מסורת הזור

חלופי גרסאות

א) (בראשית י"ב) ח"א ורד: ח"ב קמג. תק"ח ק"ח טב
א) נ"א במהימנותא. ב) נ"א לימינא. ג) נ"א ליג בארעא.
ד) נ"א דכתיב. ה) נ"א דמצרים, (אה"ל).
שה. ו) (שמות י"ד) ח"ב מז.

מאמר

הסולם

וירד אברהם מצרימה

וע"ז רומז הכתוב, כגן ה' כארץ מצרים. וע"כ לא יכול אברהם להבנות במוחין הגדולים, דחכמה דימין, אלא אחר שליטת אותם הניצוצין ממצרים. כמ"ש לפנינו.

קח) ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה וכו': אמר רבי אלעזר, הכתוב אומר, כאשר הקריב, היה צריך לומר כאשר קרב, ולמה אומר כאשר הקריב, אלא כמו שכתוב, ופרעה הקריב, שביארו, שהוא הקריב את ישראל לעשות תשובה. אף כאן הקריב, יורה שהקריב את עצמו להקדוש ברוך הוא כראוי. לבא מצרימה, פירושו, להסתכל באלו המדרגות, שבמצרים, ולהתרחק מהן, ולהתרחק מעובדי מצרים.

ביאור הדברים. כי יש כאן ב' בחינות. א) הוא קריבה למצרים. ב) מעשה מצרים ממש. וההפרש ביניהם, כי מעשה מצרים, הוא המשכת אור החכמה ממעלה למטה, כמו החטא דעצה"ד. כי הכלים והניצוצין מבחינת החכמה, שפגם אדם בחטאו בעצה"ד, נפלו לחלקם של המצרים כנ"ל, וע"כ הם ממשיכים בחטא הזה. אמנם יש מדרגה קרובה למעשה מצרים ואינה מעשה מצרים ממש. והוא, כי הוא ממשיך הארת החכמה ממעלה למטה פעם אחת, כדי לחזק ולגדל את החסדים המכוסים מחכמה. שמצד אחד הוא כמו מעשה מצרים, כי הוא ממשיך ממעלה למטה כמוהם ומצד הב' הוא הפכי למעשה מצרים, כי הוא רק מחזק וקובע הארת החסדים המכוסים מחכמה, ולפיכך נבנת מדרגה זאת שהוא קרובה למצרים, ולא ארץ מצרים ממש.

וזה אמרו מאי כאשר הקריב אלא כדכתיב ופרעה וגו' אוף הכא הקריב דאקריב

(דפו"י דף פ"א ע"ב)

מה

פך פך

(קט) א"ר יהודה, תא חזי, כ בגין דנחת אברהם למצרים בלא רשו, אשתעבידו בנוי במצרים, ארבע מאה שנין, דהא כתיב, וירד אברהם מצרימה. ולא כתיב ירד מצרים, ואצטער כל ההוא ליליא בגינה דשרה.

(ק) ויאמר אל שרה אשתו הנה נא ידעתי פי אשה יפת מראה את. וכי עד דהיא שעתא לא הנה ידע אברהם, דאשה יפת מראה הות. אלא, דהא אוקמוה, דעד דהיא שעתא, לא אסתכל בדיוקנא דשרה, ובסגיאות צניעותא דהות ביניהון, וכד קריב למצרים, אתגליא איהי, וחמא בה.

(קיא) ד"א במה ידע. יא אלא על ידא דטורח אורחא, בינ מתבנה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (בראשית יב) ח"א מה. תק"ח ק"ח טב שו. א נ"א כיון. ב נ"א אברהם. ג נ"א רד אברהם מצרימה. ד נ"א ההוא. ה נ"א מוסף אברהם בשוי אנתתיה. ו נ"א ההוא. ז נ"א מסגיאות. ח נ"א באתגליא. ט נ"א איתת. י נ"א לה. יא נ"א אלא אפילו בארחא דאית ביה טורח היא קיימא. יב נ"א מוסף מתבוה שופריה.

וירד אברהם מצרימה

הסולם

מאמר

קרובה למעשה מצרים, דהיינו שהמשיך הארת חכמה ממעלה למטה, והוא השפיע אותם אל שרה, ואלו המוחין מכונים אצלה יפת מראה, כי מראה וראיה רומזים על מוחין דחכמה, ודעה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. דהיינו אחר שקבלה ממנו המוחין בסוד הקרבה למצרים. וזה אמרו, דעד דהיא שעתא לא אסתכל בדיוקנא דשרה בסגיאות צניעותא וכו', כי אברהם ושרה היו מרכבה לדבר ונוקבא שמחזה ולמעלה דו"א, ששם החסדים מכוסים מחכמה, המכונה ראה והסתכלות, וע"כ לא נסתכל בה. אלא כד קריב למצרים, דהיינו שהמשיך המוחין דחכמה ע"י קרבת מצרים כנ"ל, והשפיע אליה. או אתגליא איהי וחמא בה, או נתגלו החסדים שלה בהארת החכמה, המכונה ראה, וע"כ ראה בה.

(קיא) ד"א במה ידע וכו': פירוש אחר לפרש מאין ידע עתה שהיא יפת מראה יותר מתמיד, עד שאמר הנה נא ידעתי. כי על ידי טורח הדרך האדם מתבוה, ועם זה, היא עמדה ביפיה ולא נשתנתה. ע"כ ידע אז יותר מתמיד שהיא יפת מראה. פירוש. כי עוברי דרכים, כלומר, ההולכים בדרך ה' מטרם בואם למטרתם, הם בקטנות המוחין והם מתבזים, ושרה היתה גם היא בדרך, ולא עוד אלא דרך ירדה כמש"ה וירד אברהם מצרימה, ומכ"ש שמעשה המשכח המוחין היתה קרובה למעשה מצרים כנ"ל, ומ"מ האירו בה המוחין בכל שלמותם ע"כ אמר אז הנה נא ידעתי, כי ידע אז יותר מתמיד.

ד"א

דאקריב גרמיה לקב"ה כדקא יאות, כי הקריב פירושו שהקריב עצמו להקב"ה כראוי דהיינו למדרגת חג"ת דו"א שהיא חסדים מכוסים. לבא מצרימה פירושו, לא שגחא באינון דרגין דהיינו להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה כמו מדרגות המצרים, אבל לאתרחקא מנייהו, דהיינו להתרחק מהמשכח החכמה, ולהתרחקא מעובדי מצרים, אלא לחזק ולקבוע הארת החסדים המכוסים מחכמה, שהוא רחוק מקצה אל הקצה ממעשה מצרים. ושיעור הכתוב הוא, שהקריב עצמו להקב"ה וע"כ הקריב לבא מצרימה, לעשות כמעשיהם, אבל להתרחק מהם ולהתקרב להקב"ה, עשה מעשה זו. ע"כ נבנתה המעשה, שהקריב לבא מצרימה ועוד לא בא למצרים.

(קט) א"ר יהודה ת"ח וכו': א"ר יהודה בוא וראה, משום שירד למצרים בלי רשות, נשתעבדו בניו במצרים ארבע מאות שנים. שהרי כתוב וירד אברהם מצרימה ולא כתוב שאמד לו הקב"ה, רד מצרים. וע"כ, נצטער כל אותו הלילה בשביל שרה. וביאור הדברים הללו, תמצא להלן בדף מ"ח ד"ה ואין ע"ש.

(ק) ויאמר אל שרי וגו' יפת מראה את: ושואל וכי עד אז, עוד לא ידע אברהם שהיא אשה יפת מראה. ומשיב, אלא שבארוה, דעד אז לא היה מסתכל בצורתה של שרה, מרוב הצניעות שהיתה ביניהם. וכאשר קרב למצרים היא נתגלתה, וראה אותה. פירוש, כמ"ש לעיל בסמוך, בסו"ה, ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה, שפירושו, שהקריב את עצמו ועשה מעשה

(דפו"י דף פ"א ע"ב)

דף דף

מו

והיא קיימא בשפירו דילה, ולא אשפני. ד"א הנה נא ידעתי, דחמא עמה שכינתא. ובגין כך, ארתחץ אברהם, ואמר אחותי היא.

קוב ומלה דא אסתלק, לתרי גוונים. חד כמשמעו. וחד כדכתיב א"ר אמר לחכמה אחתי את. וכתיב א"ר אמרי נא אחתי את. ואת תדבר אלינו. למען ייטב לי בעבורך, כלפי ושכינה אמר, בעבורך ייטב לי קב"ה. וחייתה נפשי בגללה. בגין דבדא יסתלק בני, ויזכה לאסתלקא לאורחא דחיי.

קיג אמרי נא אחותי וגו'. ר' ייסא אמר, ידע יהוה אברהם דכלהו מצראי שטיפין אינון בזמה, וכיון דכל האי ידע, אמאי לא דחיל על אתתיה, דלא אהדר מארחא, ולא ייעול לתמן. אלא בגין דחמא שכינתא ידעמה טו.

קיד ויהי כבא אברהם מצרימה ויראו המצרים את האשה פי יפה היא מאד. א"ר יהודה, בתיבה אעיל ליה, ופתחו לה, למיסב ש מנה קוסטונא. כיון דאתפתח, הנה נהורא, כנהורא דשמשא, הה"ד פי יפה היא מאד.

חלופי גרסאות

א נ"א ארתחין. ב נ"א לומר. ג נ"א אסתלק. ד נ"א לתרי. ה נ"א דכתיב. ו נ"א שכינתא. ז נ"א לסלקא. ח נ"א לאורכא. ט נ"א לארחא. י נ"א מוסיף את וגו'. י"א נ"א ל"ג הוה. י"ב נ"א שטופי זמה אינון. י"ג נ"א כיון. י"ד נ"א אנתתיה. י"ה נ"א ל"ג עמה. טו בדפויי כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר בס"י י"ד. ואחיל כתב זה מה שחסר בחלופי גרסאות. י"ז נ"א האשה וגו'. יח נ"א ליה. י"ט נ"א מינה ונ"א מינה. כ נ"א נהירא.

מסורת הזהר

(א) (משלי ד') ח"א קיא: קיב. קמ: ח"ב יב. ח"ג קט. רצו. ת"ז תקי ט"ט קה. ז"ח יתרו ל"ח טא שיב. תק"ח קי"ח טב שיג. ב) (בראשית י"ב) ח"ג נב. תק"ח קי"ח טד שיא. טד שכה. ג) (דברים ה') ח"ג רסא. ד) (בראשית י"ב) ח"א רנה. תק"ח קיח טב שלט.

מה שחסר בחלופי גרסאות. טו מצרימה. הרמ"ק כתב כאן ליה. י"ט נ"א מינה ונ"א מינה. כ נ"א נהירא.

דרך אמת א' פ"י מכס.

הסולם

מאמר

כל זה למה לא פחד על אשתו, ולא חזר מדרכו זה, שלא יכנוס שמה. ומשיב, אלא משום שראה עמה השכינה, וע"כ בטח בה ולא היה מפחד.

קיד ויהי כבא אברהם מצרימה וגו': אמר רבי יהודה בתיבה הכניס אותה למצרים. והמצרים פתחו התיבה לקבל ממנה מכס. כלומר שאחר שהמשיך לשרה המוחין דחכמה חזר והעלה המוחין למחזה ולמעלה דווי"ן ששם החסדים מכוסים מחכמה, שתהיה משומרת מהמצרים, ומטעם זה מכונה שם **תיבה**, שאותיותיה למפרע ממלה הבית, (כנ"ל נח דף ס"ד ד"ה פירוש ע"ש) אמנם המצרים פתחו התיבה להחזירה לבחינת הבית, דהיינו בית פרעה. כדי לקבל מכס. כלומר, שפתחו כדי להמשיך הארת החכמה שבה ממעלה למטה, שרשות בידם לקבל זה בתורת מסים להייתה בארצם, כיון דאתפתח וכו': כיון שנפתחה התיבה היה האור

ד"א הנה נא ידעתי וכו': פירוש אחר על מה שאמר הנה נא ידעתי. כי ראה עמה את השכינה. כלומר שזכה לגילוי שכינה, וע"כ בטח אברהם ואמר אחותי היא.

קוב ומלה דא אסתלק לתרי גוונים. וכו': ומלה זו אחותי היא, מתבאר בב' פנים, אחד כמשמעו, דהיינו אחותי. ואחד כמו שכתוב, אמור לחכמה אחותי את. וכתוב כאן אמרי נא אחותי את, והמלה את פירושו השכינה. וכן כתוב ואת תדבר אלנו, שגם שם פירושו השכינה. למען ייטב לי בעבורך אמר כלפי השכינה, כלומר בעבוד השכינה, וכן והיתה נפשי בגללה, משום שבוה דהיינו במוחין הללו דחכמה, מתעלה האדם בדרך החיים. כי אור החכמה נקרא אור החיה כנודע.

קיג אמרי נא אחותי את וכו': רבי ייסא אמר, יודע היה אברהם שהמצרים כולם שטופי זמה הם, ושואל וכיון שידע (דפויי דף פ"א ע"ב *) דף פ"ב ע"א)

מז

פ"ד פ"ד

קטז) מאי מאד. אלא, דתמו «בתיבה» נהורא אחרא, אפיקו לה ותמו לה, כמלקדמין, הה"ד ויראו אותה שרי פרעה, דפנין דכתיב, ויראו המצרים את האשה. מאי «ויראו אותה שרי פרעה». אלא דאפיקו לה, ותמו לה, כמלקדמין. וכדין ויחלו אותה אל פרעה ווגו'.

קטז) א"ר יצחק. ווי לאינון תיבנא דעלמא, דלא ידעין ולא משגיחין בפעבדיתיה דקב"ה, ואנון לא מסתפלי דכל מה דהוי בעלמא, מעם קב"ה איהו, דאיהו ידע כקדמיתא, מה דלהוי בסופא, דכתיב «מגיד מראשית אחרית». ואיהו אסתכי ועביד «עבידן כקדמיתא, בגין לסלקא לון, לבתר יומין.

קיו) ת"ח, אלמלא יב דאנסיבת י שרי לגבי פרעה, לא אלקי הוא, ואלקאותא דא גרים אלקאותא לבתר פן, דילקון מצרים בנגעים גדולים, כתיב הכא «נגעים גדולים, וכתיב ה' ויתן ה' אותות ומופתים גדולים ונרעים במצרים, מה להלן עשר מכות, אף כאן עשר מכות. כמה דעביד קב"ה י נסין וגבורין

חלופי גרסאות

א נ"א דיוקנא אחרא בתיבה. ב נ"א דיוקנא. ג נ"א אחורא (אה"ל). ד אה"ל כתב מן כיון עד אלא אדל"ג. ה נ"א ותקח אותה בית פרעה ולי"ג וגו'. ו בדפו"י כתב כאן שייך מה שבז"ח דף ל"ח ע"ב. ז נ"א בעבדתי. ח נ"א מוסיף בכלא, דכל. ט נ"א מקדמת דנא. י נ"א להוי. י"א דהוי. י"ב נ"א עבידין. י"ג נ"א שרה. י"ד נ"א דאלקון. טו נ"א מוסיף מכות קב"ה. טז נ"א אף הכא. יז נ"א דקב"ה עבר. יח נ"א ניסין.

מסורת הזהר

(א) (שם) ח"ב כט: ת"ז ט: ו) לעיל כ"א דף ר"א צ"א (וש"י. ג) בראשית י"ב. ד) דברים ו'.

ויהי ככא אכרם מצרימה

ביפיה כמלפנים בעודה בתיבה. וע"כ יש כאן ב' ראיות: של המצרים ושל שרי פרעה.

קטז) א"ר יצחק ווי לאינון וכו': אר"י, ווי לרשעי עולם הללו, שאינם יודעים, ואינם מסתכלים כדי להבין, שכל מה שיש בעולם מהקב"ה הוא. כלומר, שהוא לבדו ית', עשה ועושה ויעשה את כל המעשים כולם שבעולם. שהוא ידע מראש מה שיהיה בסוף. שכתוב מגיד מראשית אחרית. והוא צופה ועושה מעשים מראשית, כדי לחזור עליהם ולעשותם בשלמות לאחר זמן.

קיו) ת"ח אלמלא דאנסיבת וכו': בוא וראה אלמלא לוקחה שרי אל פרעה לא היה פרעה מוכה, והכאה זו גרם הכאה לאחר מכאן, שיוכו המצרים בנגעים גדולים, ביציאת ישראל ממצרים. כי כאן כתוב בנגעים גדולים, ושם, ביציאת ישראל ממצרים, כתוב ויתן ה' אותות ומופתים גדולים וגו'. ויקיף גזירה שוה, גדולים גדולים, מה שם הם עשר מכות, אף כאן, הוכה פרעה עשר מכות. וכמו שעשה הקב"ה לישראל נסים וגבורות בלילה, אף כאן, עשה הקב"ה נסים וגבורות בלילה

הסולם

מאמר

האור כאור השמש. כלומר שהיה אורה של שרה, שהי' אור הלבנה גדול כאור החמה, בסוד ב' מאורות הגדולים. וזהו שכתוב כי יפה היא מאד.

קטז) מאי מאד וכו': ושואל מה רומז הכתוב בהמלה מאד, ומשיב, אלא שהמצרים ראו בתיבה אור אחר, דהיינו אור חסדים המכוסים, כנ"ל. הוציאו אותה מהתיבה והמשיכו האור ממעלה למטה בבחינת בית וראו אותה יפה כבתחילה, דהיינו כמו שהיתה בהתיבה. כלומר שמעשה מצרים לא פגמו אותה, ונשאר בה יפה כמו שהיתה בהתיבה.

הה"ד ויראו אותה שרי פרעה: ושואל כיון שכתוב ויראו המצרים את האשה, למה לי ויראו אותה שרי פרעה, הרי גם הם היו מצרים. ומשיב, אלא שהוציאו אותה מהתיבה, דהיינו שאור החכמה שהיה טמון בה המשיכו ממעלה למטה, בבחינת בית וראו אותה עומדת ביפיה כבתחילה, כעוד שהיתה בהתיבה. ואז ויהללו אותה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה. פירוש. כי המצרים פתחו את התבה, וראו את שרה בעודה בהתבה שהיה אורה כאור השמש. ושרי פרעה הם שהוציאוה מן התיבה, וראו אותה עומדת (דפו"י דף פ"ב ע"א)

מה

לך לך

לישראל א ליליא, אוף הקא ב עבד לה קב"ה לשנה ג נסין ד וגבוראן ה ליליא.

חלופי גרסאות

א נ"א לילה. ב נ"א עבד. ג נ"א נסין. ד נ"א וגבוראן. ה נ"א לילה.

מאמר

הסולם

ויהי ככא אברם מצרימה

כדברכס. כי הוא מטעם הנ"ל שאין הכלים והניצוצין האלו נמסרין מהמצרים לישראל אלא מדעתם ורצונם, וע"כ היה צריך פרעה לקום לילה ולומר לישראל מדעתו ורצונו, קומו צאו מתוך עמי וגו', שבדבורים הללו מסר להם הכלים מדעתו ורצונו.

ואין המוחין הללו נגמרים שהם מדרגת אור החיה, אלא בג' פעמים, שהם ג' בחינות מוחין. א) בדרך נסיון, כמו אברהם, שלא צוהו הקב"ה לרדת מצרימה, אלא ששלח רעב בארץ, והכריחו בזה לרדת מצרימה מדעתו עצמו, ואחר שלוקחה שרה בית פרעה ונצטער כל אותו הלילה, חשב שהענישהו הקב"ה על החטא שירד למצרים ונתחבר ברשעים הללו. ואחר שעמד בנסיון ולא הרהר אחר מדותיו ית', זכה לקבל מפרעה את הכלים והניצוצין למוחין הגדולים, שנפלו לרשותו בעת החטא דעץ הדעת כנ"ל, בסו"ה ולאברם היטיב בעבורה וגו', וכן יצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו, כדוגמת הכתוב ביציאת מצרים, ויהי בשלח פרעה את העם וגו'. שבוה מסר לו פרעה את הכלים מדעתו ורצונו הטוב כנ"ל. ובחינה זו נבחנת לבירורי הכלים, למוחין דו"ק של המדרגה דאור החיה, והוא מטעם שלא השיג אותה על ידי דבר ה', זולת ע"י חטא ונסיון.

ב) הוא על ידי מאמר ה', שהקב"ה אמר לו לרדת למצרים. וזהו מבואר בדבר ה', בהכתוב, ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. שה"ס מוחין דחיה ממש. וכן אמר ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה וגו'. ולפי שהירידה היה ברשות הקב"ה, ע"כ הכלים שהוציאו משם חשובים ביותר, וזכו בהם למוחין הגדולים דחיה. שה"ס המוחין דליל פסח.

ג) בסוד המעמד הקדוש, שזכו לשמוע מפי הגבורה אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וגו' שז"ס ההמשך של גילוי המוחין דיציאת מצרים, וה"ס המוחין דיחידה, שהוא סוד חרות ממלאך המות כנודע. והנה נתבאר שאין המוחין הללו נשלמים אלא בג' פעמים. והטעם, שבפעם הא', המה מחויבים לבא בדרך חטא ונסיון, הוא, משום שתחילת הבירור נעשה באיסור על ידי המצרים כנ"ל, ואם היה הקדוש ב"ה מצוהו לרדת מצרים, היה מתדבק בהם, ובמעשיהם הללו, ולא היה פורש מהם לעולם, ועל כך היה

בלילה. הרי, שבשעה שעשה המכות לפרעה, בשביל שרה, היה צופה ומביט לחזור עליהם ולעשותם בגמר שלימותם לאחר זמן, בעת יציאת ישראל ממצרים.

ויש כאן עמקות מאד נפלא, ומוכרחני להאריך בו, להיותו הקוטב של כל המאמר שלפנינו. והנה כבר נתבאר לעיל (דף מ"ד ד"ה ביאור) שסוד הכלים והניצוצין של מוח החכמה דאדם הראשון, שנשרו ממנו בסבת החטא דעץ הדעת ונמסרו לקליפות, המה נמסרו למצרים, שה"ס חכמת מצרים, שבשעה שישראל יבררו כל הכלים הללו מהם ויחזירו אותם לקדושה, נאמר אז, והאבדתי את חכמת מצרים. אמנם אין הבירור הזה יוכל להעשות אלא על ידי המצרים עצמם, ולא ע"י עובדי השם, כי אי אפשר לבררם לצורך הקדושה, זולת אם ימשיך לתוכם אור העליון ממעלה למטה, כי כמו שנפגמו על ידי המשכת האור ממעלה למטה, שה"ס איסור עץ הדעת (כנ"ל בראשית ב' דף ק"ע ד"ה ועל ע"ש) כן צריך להיות טהרתם מהקליפות ע"י המשכת האור אליהם מלמעלה למטה. שזסו"ה, כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וגו'. (במדבר ל"א). כי הכלים לא יפלטו מתוכם בליעת הטומאה, שה"ס זוהמא דחויא, שנבלע בהם בחטא עצה"ד, זולת שיכשירו אותם באותו הדרך שבלעו האיסור, דהיינו על ידי המשכת האור ממעלה למטה שהוא החטא דעצה"ד. ולפיכך אי אפשר שיעשה זה אלא על ידי המצרים עצמם, שחטא דעץ הדעת וזוהמתו דבוקה בהם, והמה מבררים הכלים ונותנים אותם לישראל, בסו"ה יכין רשע וצדיק ילבש. ובכדי שימסרו הכלים לישראל צריכים לזה ב' פעולות. א) היא בדרך כפיה, דהיינו שהקב"ה מכריחם על ידי מכות ויסורים, עד שימסרו אותם לישראל. ב) שהמסירה עצמה צריכה להיות מדעתם ומרצונם הטוב, שהסו"ה, וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים (שמות י"ב) הרי שלא יכלו ישראל לנצל את מצרים זולת על ידי מציאת חן שמצאו בעיני מצרים. וכן ז"ס שהקב"ה לא הוציא ישראל ממצרים בעל כרחו של פרעה אלא שצוה אליו, שלח את עמי ויעבדוני, דהיינו דוקא בהסכמתו, וכן היה באמת אחר מכת בכורות, שנאמר, ויקם פרעה לילה וגו' ויאמר קומו צאו מתוך עמי וגו' ולכו עבדו את ה'

(דפו"י דף פ"ב ע"א)

מ"ב

לך לך

ק"ח) ר' יוסי פתח «ואמר, ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. אמר דוד אע"ג דכל בני עלמא, ייתון לאגחא בי קרבא, ואתה ה' מגן בעדי. ת"ת, פתיב מגן בעדי. אמר דוד בלקב"ה, רבש"ע, מפני מה לא עבדי בי חתימה דברכה, פמה דחתימי ברכה באברהם, דכתיב וְאָנֹכִי מִגֵּן לְךָ, וְאָמַרְתִּי מִגֵּן אֲבִרְהָם.

ק"ט) א"ל קב"ה לדוד, וְאֲבִרְהָם כְּכֹר בְּחַנְתִּי וְצִרְפְּתִי, וְקָאִים קָמַאי בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. א"ל דוד, א"ה בְּחַנְנִי ה' וְנִסְנִי צָרְפָה כְּלִיּוֹתִי וְלִבִּי. פִּינָן וְדַעְבַּד זַהֲרִיא מְלָה דְבַת שְׁבַע, אֲדַכְּרַךְ דְּדוֹד קָמַיָה, עַל מַה דְּאָמַר, וְאָמַר בְּחַנְתָּ לְבִי פְקֻדָתָ לִילָה צִרְפְּתָנִי בַל תִּמְצָא וּמוֹתִי בַל יַעֲבֹר פִּי.

חלופי גרסאות

א וי"א ליג ואמר. ב וי"א קמי קב"ה מאריה דעלמא. ג וי"א מוסיף וכדון חתמין ואמרי. ד וי"א כבר בחנתי וצרפתי לאברהם. ה וי"א ליג דוד. ו וי"א דעבדי. ז וי"א ההוא. ח וי"א ליג אמר. ט וי"א תמצא וגו'.

מסורת הזהר

(א) (תהלים ג) ח"ב ע"ב. (ב) ח"א ת. נה. עג: עט: פב: פט: צא: עט. קלב. קנא: קסג: קסח. קעג. ה. רו. רלג: רמח: ח"ב כו. לא. עג. צח. קז: קח. קמ. רכז. רלב: רלג. רלה. ח"ג כג: כד: לח: נו. עח: קיד. קצה: רכב: רכג. רעב. רפז. רפח. רצב. ג) (בראשית ט"ו) ח"א פח: ח"ב רכז: רג. ד) (תהלים כ"ו) ח"ב קז. ח"ג רצב. ה) ח"א ת. עג: קז. ח"ג פג: לח: עח: רצב. ו) (תהלים י"ז) ח"א רג.

ויחי כבא אברם מצרימה

מצרים, דהיינו שהם רשימה והכנה לבירורי המוחין, ששיגו בשעה שיתן להם רשות לרדת מצרים, כמו שנתן רשות לישראל, שאמר לו אנכי ארד עמך מצרימה וכו' כי הווכה לזה ישיג או המוחין הגדולים דאור החיה, כנ"ל. וזהו שמשוה הנסים של שרה, לנסים של יציאת מצרים. כי כל המעשים דבחינה א' דמוחין דו"ק דחיה הם רשימה והכנה להמוחין דבחינה ב', שהם מוחין דחיה. וגם אברהם עצמו זכה בידיעה זו, כמ"ש, ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' שבידיעה זו השיג גם הוא אותם המוחין דיציאת מצרים.

הסולם

מאמר

היה מוכרח לבא מעצמו בדרך חטא, כדי שימחר להסתלק מהם.

וזה אמרו (באות קט"ז) ווי לאיגון הייבוא וכו' ואיגון לא מסתכלי דכל מה דהוי בעלמא, מעם קב"ה איהו. חייבא דעלמא, פירושו אותם שהתחילו לקבל מדרגות קדושות, ונתעכבו בתחילתם ואינם משיגים יותר, וזה עון פלילי, שהוזהר מכנה אותם דעיי"ל וְאֵלָּא נִפְקִי, ועיקר עכובם יקרה להם, בעת השגת מוחין דחיה בפעם הא' הנ"ל, מפאת שחושבים שמוחין הללו השיגו ע"י מעשיהם הם ולא על ידי הקב"ה, ואם היו חותרים לדעת ולהבין כמו אברהם, דכל מה דהוי בעלמא מעם קב"ה איהו, אז היו זוכים לבחינה הב' שהקב"ה יצוה אותם לרדת למצרים, שה"ס השגת מדרגה הגדולה מוחין דחיה, כמו שזכו ישראל ביציאת מצרים בליל פסח, כנ"ל. וז"ש וְאֵלָּא מִסְתַּכְּלִי, דהיינו שאינם מסתכלים להבין ולדעת כמו אברהם. וז"ש דִּאִיהוּ יָדַע בְּקִדְמִיתָא מַה דְּהוּי בְּסוּפָא וְכוּ' וְאֵלְקֻאוֹתָא דִּא גִרִים אֵלְקֻאוֹתָא לְבַתֵּר בֵּן וְכוּ'. שצריכים להסתכל עד שיזכו וישיגו שאלו המכות שקבל פרעה בפעם הא' באברהם, היה תכף על ידי הקב"ה עצמו, שהיה או צופה ומביט בראשית מה שיהיה באחרית, ביציאת (דפו"י דף פ"ב ע"א)

ק"ח) ר' יוסי פתח וכו' ר' יוסי פתח ואמר ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. אמר דוד, אפילו בני העולם יבואו ויעשו עמי מלחמה. לא יוכלו לי, כי ואתה ה' מגן בעדי. בוא וראה, כתוב מגן בעדי. אמר דוד להקב"ה רבוננו של עולם, מפני מה אין חותמים בי ברכה, כמו שחותמים ברכה באברהם, שכתוב אנכי מגן לך. ואומרים מגן אברהם. ולמה אין חותמים בי מגן דוד.

ק"ט) אמר ליה קב"ה לדוד וכו': והשיב הקדוש ב"ה לדוד. אברהם, כבר בחנתי וצרפתי, ועמד בנסיון לפני בקיום שלם. אמר לו

פ"ד פ"ד

ג

קכ אָמַר, אָנָּא אָמִינָא, בְּחַנְנֵי ה' וְנִסְנֵי, וְאַנְתָּ בְּחַנְתָּ לְבִי. אָנָּא אָמִינָא צְרַפְּהָ כְּלִיּוֹתִי, אָנְתָּ צְרַפְתָּנִי, בַּל תִּמְצָא, בַּל אֲשַׁפְּחֶתָ לִי כִדְקָא יָאוֹת. וְמוֹתֵי בַל יַעֲבֹר פִּי. מֵאֵן יִתֵּן וְהָאִי מַלְּהָ דְחֻשְׁבִּית, דְּלֹא יַעֲבֹר דְּלִי פּוֹמָאִי.

קכא וְעַם כָּל דָּא, תְּתַמֵּין בֵּיהּ בְּרַכְּהָ, דְקִאֲמַרְן מְגַן דְּוֹד. וְיִכְגֵּיכ אָמַר דְּוֹד וְאַתָּה ה' מְגַן בְּעַדֵי כְּבוֹדֵי וּמְרִים וּרְאִשֵי, וְיִדְאֵי דְרַגְא דְדָא יִקְרָא דִּילֵי, דְאָנָּא מִתְעַטְרָנָא בֵּיהּ.

קכב וַיִּצְוּ עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתוֹ. ת"ח, י קב"ה יא אֵיהוּ מְגַן

ח'לופי גרמאות

מסורת הזהר

א נ"א ואת. ב נ"א ולא. ג נ"א מוסיף דחשבת ואמרת קמך [קמך]. ד נ"א על. ה נ"א לבתר כך. ו נ"א מוסיף ט נ"א אתעטרנא. ז נ"א אעטרנא. י נ"א ל"ג מן קב"ה עד ראשי והאי. יא נ"א ל"ג ודאי ונ"א ודא. יב נ"א ל"ג דא. יג יצחק פתח שבאות קב"ה. יד נ"א ל"ג איהו.

ויחי ככא אברם מצרימה

הסולם

מאמר

וצרפתיו, וקאים קמאי בקיומא שלימ, כלומר שבפעם הא', אי אפשר להשיג מוחין הללו, אלא על ידי נסיון (כנ"ל דף מ"ח דף ו"א) ואין ע"ש) כמו אברהם שלא זכה בהם, אלא ע"י שבחנתיו בהנסיון של חטיפת שרה וכו', ואם אתה מוכן לבא בנסיון כמוהו, תוכל גם עתה לזכות בהם. וז"ש א"ל דוד אי הכי בחנני ה' ונסני וגו'. כלומר שאמר, כי גם הוא מוכן לכך כמו אברהם.

וז"ש, כיון דעבד האי מל"ה דבת שבע אדכר דוד וכו'. כי באמת היתה בת זוגו של דוד מיום שנברא העולם, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קל"ב אות קל"ב. ובנח דף קי"א אות שי"ט) אלא דוד לא היה יכול להשפיע לבת שבע אותם המוחין, כמו אברהם שלא היה יכול לברר אותם. וכמו שבררו המצרים אותם בשביל אברהם, (כנ"ל דף מ"ח ד"ה ויש) ואברהם קבל אותם מהמצרים בדרך חטא ונסיון כנ"ל, כן אוריה החתי נשא את בת שבע תחילה, והוא השפיע לה אותם המוחין, ואח"כ קבל דוד את המוחין הללו באמצעות בת שבע על ידי חטא ונסיון. בדומה לאברהם. ואז זכה באלו המוחין דמגן כמו אברהם. אלא שנדמה לו תחילה שלא עמד בנסיון כראוי, משום שהרג לאוריה בחרב בני עמון, וע"כ אמר בחנת לבי וגו' אבל לבסוף מחל לו הקב"ה וזכה בהמוחין הללו. וז"ש.

קכא וְעַם כָּל דָּא חֲתַמֵּין בֵּיהּ בְּרַכְּהָ דְקִאֲמַרְן מְגַן דְּוֹד, דְּהֵינּוּ שׁוֹכֵה בְּהַמוֹחֵין דְּמִגַּן, כְּמוֹ אַבְרָהָם. וּבְגִין כֵּךְ אָמַר דְּוֹד, וְאַתָּה ה' מְגַן בְּעַדֵי, וְאַתָּה שׁוֹכֵה בְּהֵם אָמַר דְּוֹד, וְאַתָּה ה' מְגַן בְּעַדֵי. כְּבוֹדֵי וּמְרִים וּרְאִשֵי וְדָאֵי דְרַגְא דָּא יִקְרָא דִּילֵי, דְאָנָּא מִתְעַטְרָנָא בֵּיהּ. כְּבוֹדֵי וּמְרִים וּרְאִשֵי, פִּירוּשׁוֹ, שְׂאֵמֵר, מִדְּרַגָּה זוּ דְּמִגַּן הוּא כְּבוֹדֵי וְדָאֵי, שְׂאֵנִי מִתְעַטֵּר בֵּהּ.

קכב וַיִּצְוּ עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתוֹ

אותו

לו דוד, אם כן, בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון שעשה אותו מעשה דבת שבע, נזכר דוד מה שאמר לפני הקב"ה. אמר, בחנת לבי וגו'.

קכ אָמַר, אָנָּא אָמִינָא וכו': אמר, אני אמרתי בחנני ה' ונסני, ואתה בחנת לבי בנסיון עש בת שבע. אני אמרתי צרפה כליותי, ואתה צרפתני כל תמצא. ומותי כל יעבר פי, מי יתן שאותו דבר שחשבתי לא היה עבר אל פי, ולא אמרתי אז בחנני ה' ונסני וגו'.

ביאור הדברים. כי סוד הכתוב ואתה ה' מגן בעדי. וכן אנכי מגן לך. סובב על מוחין הנ"ל. הנבררים על ידי המצרים. ומכונים מגן מבי טעמים. א) משום שאין מי שישגם אלא בדרך מגן והצלה. כמו שפרעה הוכה להגן על שרה ולהוציאה משם. וכן להגן על ישראל ולהוציאם ממצרים משום שהזוכה בהם אין לו עוד פחד משום דבר. ונבחנו ע"כ כמו שהם מגן בעדו. וזה אמרו אמר דוד, אע"ג דכ"ל בני ע"מא ויתון לאנהא בי קרבא, ואתה ה' מגן בעדי. דהיינו כמבואר שהזוכה בהם אינו מפחד עוד משום דבר.

וזה אמרו, מפני מה לא עבדי בי התימה דברכה כמה דחתמי באברהם, דכתיב אנכי מגן לך ואמרי מגן אברהם. כלומר שבקש על המוחין דמגן הנ"ל. כי בכל ברכה ממשיכים בה תחילה בחינת ו"ק ממדרגה המיוחדת לה. ובחתימת הברכה, ממשיכים הג"ר שבה. ובחתימה דמגן נמשכים בחינת הג"ר הגדולים, שהכלים נבררים ע"י המצרים. כנ"ל. ולפי שאברהם זכה בהם ע"כ כתוב בו אנכי מגן לך. וע"כ חותמים בו, מגן אברהם. ובקש דוד מהקב"ה שיזכהו ג"כ במוחין הגדולים הללו כמו לאברהם. וז"ש, א"ל קב"ה לדוד אברהם, כבר בחנתיו

(דפויי דף פ"ב ע"א)

נא

דף דף

לְצַדִּיקֵיָא, דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן * בְּהוּ בְּנֵי נֶשָׂא, וּבִקְבִ"ה אָגִין עַל אַבְרָהָם דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן בִּיהּ וּבְאַתְתֵּיהּ.

קכג ת"ח, שְׁכִינְתָא לֹא אֲתַעְדִי * מִינָה דְשָׁרָה, כָּל הָהוּא ד' לֵילֵיא, אָתָא פְרַעָה * לְמַקְרַב בְּתַדָּה, אָתָא י' מְלֹאךְ וְאַלְקֵי לֵיהּ, כָּל אֵימַת י' דְאַמְרָה שָׁרָה אֲלֵקֵי, * הוּא * מְלֵקֵי, וְאַבְרָהָם י' הוּוּ מִתְקִיף * בְּמֵאֲרֵיהּ, דְהָא שָׁרָה לֹא יְכַלִּין לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ, הַה"ד * וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יְבַטֵּחַ. וְהָכָא נְסִינָא * הוּא, דְּלֹא י' תְּרַהֵר * אַבְתְּרֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

קכד א"ר יִצְחָק, ת"ח, * דְבָגִין כְּפָךְ לֹא * פְקִיד קב"ה לְנַחְתָא * לְמַצְרִים, אֲלֵא הוּא * עֲצָמוּ מִגְרָמִיהּ נַחַת, בְּגִין דְלֹא יְהָא פְתַחוּן פְּהַ לְבָנֵי עֲלָמָא, דְאַמַר לֵיהּ כֵּן, וּלְבַתָּר אֲעֻטְעַר עַל אֲתַתֵּיהּ.

קכה ר' יִצְחָק פְּתַח וְאַמַר * צַדִּיק כְּתָמַר יִפְרַח * כְּאָרְזוּ בְלִבְנוֹן יִשְׁגָא צַדִּיק כְּתָמַר * יִפְרַח. מִפְּנֵי מָה אֲקִישׁ צַדִּיק לְתָמַר. מַה תָּמַר, כִּינּוּן דְגְזָרִין לֵיהּ לֹא סְלִיק עַד זְמַן סְגִיָא, אוּף הָכֵי * צַדִּיק, כִּינּוּן דְאַתְאַבִּיד מְעֲלָמָא, לֹא סְלִיק אַחַר * תְּחֻתוּי עַד זְמַן כֹּא סְגִיָא.

חֲלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

א נ"א בהון. ב נ"א והקב"ה. ג נ"א מנה. ד נ"א לילה. ה נ"א למיקרב. ו נ"א מלאכא. ז נ"א יהוה. ח נ"א הוה. ט נ"א מאלקי. י נ"א היה. יא נ"א במארי. יב נ"א הוה. יג נ"א הרהיר. יד נ"א אבתרי. טו נ"א בגין. טז נ"א מוסיף סגיא. יז נ"א ל"ג יפחה. יח נ"א ל"ג יפחה. יט נ"א ל"ג יפחה. כ נ"א הצדיק וליג הכי. כא נ"א מוסיף סגיא כארו בלבנון ישגא אוף הכי נמי.

דרך אמת א א"ר בני יצחק ישגא בגי שדי"י. בן ולא קשיא מה שארזיל עד שלא מת וכו' כי אמת שהצדיק נולד עד שלא מת הצדיק אבל אינו עדיין במעלותיו למלאות מקומו עד זמן רב.

מסורת הזהר

א (משלי כ"ח) ח"א רכו. רל: ח"ב קגו. ד"ח כ"ד טב שו. ב (תהלים צ"ב) ח"א רכו. ח"ג טו. רצב. ת"ז בהקדמה צב: תקי' ע' קלד. תקי' ו' בהשמטות קמו.

מוסיף פקיד ליה (אה"ל). יז נ"א אל מצרים. יח נ"א ל"ג יפחה. יט נ"א ל"ג יפחה. כ נ"א הצדיק וליג הכי. כא נ"א מוסיף סגיא כארו בלבנון ישגא אוף הכי נמי.

ויהי ככא אברהם מצרימה

שנסה ה' את אברהם, ולא הרהר אחר הקב"ה.
קכד א"ר יצחק ת"ח דבגין כך וכו': א"ר יצחק, בוא וראה, משום זה לא צוהו הקב"ה לירד למצרים, אלא הוא ירד מעצמו, כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, על הקב"ה. כי אמר לו לירד למצרים, ואחר כך נצטער על אשתו.

קכה רבי יצחק פתח וכו' ר' יצחק פתח ואמר, צדיק כתמר יפחה כארו בלבנון ישגא. ושואל צדיק כתמר יפחה, מפני מה משוה את הצדיק לתמר. ואומר, מה תמר כינון שקצצו אותו לא יחזור ויעלה עד זמן רב, דהיינו לע' שנים, אף הצדיק כן, כינון שנאבד מהעולם, לא יבא אחר תחיתו, עד זמן רב, דהיינו עד ע' שנים, שהם ז"ס חג"ת נהי"מ שכל אחת כלולה מעשר. והטעם הוא, מפני שאין לו שלמות זולת בהנוקבא שהיא המלכות, ספירה השביעית, וע"כ נצרך לכל ע' שנים.

כתמר

הסולם

מאמר

אותו וכו': בוא וראה הקב"ה הוא מגן לצדיקים, שלא ישלטו בהם אנשים. והקב"ה הגן על אברהם שלא ישלטו בו ובאשתו. פירוש, כי כאן בסוד ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו, מסר לו גמר הכלים דמוחין דמגן הנ"ל. שזהו כמו סו"ה ויקם פרעה לילה וגו' ויאמר קומו צאו מתוך עמי. וכן ויהי בשלח פרעה את העם. ואז נמשכו לאברהם המוחין דמגן באותם הכלים. וז"ש קב"ה איהו מגן לצדיקיא, וכו' ד"א ישלמוז ביה ובאתתיה. כלומר, כי עתה זכה במוחין דמגן, שהזוכה בהם אינו מפתד עוד משום איש. (כנ"ל דף ג' ד"ה ביאור ע"ש).

קכג ת"ח שְׁכִינְתָא וכו': בוא וראה, השכינה לא היתה מסתלקת משרה כל אותה הלילה. בא פרעה לקרב אליה, בא המלאך והכה אותו. בכל עת שאמרה שרה הך, הוא הכה. ואברהם היה מפציר בתפלה ברבוננו, על שרה, שלא יוכלו לשלוט עליה. וז"ש וצדיקים ככפיר יבטח. וכאן היה נסיון,

(דפו"י דף פ"ב ע"א)

נב

פך פך

קכו) פתמר יפרח, מה תמר לא סליק אלא דכר ונוקבא. אוף
הכי צדיק, לא סליק אלא דכר ונוקבא, דכר צדיק, ונוקבא צדקת, פגוונא
דאברהם ושרה.

קכז) פארז בלבנון ישגא. מה ארז בלבנון עלאה על פלא, וכלא יתבי
תחותוי, אוף הכי צדיק, הוא עלאה על פלא, וכלא יתבי תחותוי. ועלמא
לא קיימא אלא על צדיק חד, דכתיב * וצדיק יסוד עולם. ועליה קאים עלמא,
ובגנייה אסתמיה, ועליה אשתיל.

קכח) ר' יהודה אמר, והא יתנינן, דעל שבועה סמכין ועלמא קיימא,
דכתיב * חצבה עמודיה שבועה. א"ל ר' יוסי, הכי הוא ודאי, אבל פלהו
אתרנין * בשביעאה * קיימי, דאיהו סמכא דעלמא ואיהו צדיק. ודא אשקי
ורוי עלמא * וזן פלא. ועליה כתיב * אמרו צדיק כי טוב * כי פרי מעלליהם
יאכלו. וכתיב * טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו.

קכט) אמר ר' יצחק, הא כתיב * ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. דא
הוא סמכא דעלמא קאים עליה, ואיהו אשקי * לגנתא, וגנתא אשתקי מניה,

מסורת הזהר

חלומי גרסאות

א) לעיל בראשית א' דף רפ"ז צ"ג ושי"ג. ב) ח"א קפ"ו.
רלא. ח"ב רע"ו: ז"ח ג' טא שא. ויצא כז טא שטו. תשא
מ"ד טג שכא. רות עו טב שכה. ג) לעיל בראשית א'
דף רס"ז צ"א ושי"ג. ד) לעיל ב"א דף רס"ז צ"ב ושי"ג.
ה) לעיל ב"א דף ר"א צ"א ושי"ג.

מאמר

הסולם

ויהי כבא אברם מצרימה

קכו) כתמר יפרח וכו': הוא להורות,
מה תמר אינו עולה אלא זכר ונקבה, אף
הצדיק כן, שאינו עולה אלא זכר ונקבה.
הזכר הוא צדיק והנקבה היא צדקת, כמו
אברהם ושרה. ועל כן אינו נשלם אלא
בע' שנה שלמים כנ"ל.

קכז) **כארז בלבנון ישגא**. מה ארז
בלבנון הוא עליון על כל האילנות, אף
הצדיק, הוא עליון על כל, והכל יושבים
תחתיו. כלומר שמתקיימים בזכותו. פירוש כי
הצדיק, שה"ס יסוד דו"א שורשו הוא בבינה,
שהוא נכלל שם בסוד קו המכריע בין ב'
הקוין ימין ושמאל אשר שם. (כנ"ל ב"א
דף נ"ג ד"ה יסודא) וע"כ הוא נבחן לעליון
ע"פ כ"ל ז"ס חג"ת נהי"מ. וכן **וכלא יתבי**
תחותוי, כי הוא הממשיך המוחין מבינה
ומשפיע אותם להנוקבא, וממנה לכל
העולמות. וז"ש **ועלמא לא קיימא אלא על**
צדיק חד, והעולם שה"ס הנוקבא, אינה
עומדת אלא על צדיק אחד, כמו שכתוב,
וצדיק יסוד עולם. **ועליה קאים עלמא**,
ובגנייה אסתמיה, ועליה אשתיל. ועליו עומד

קכט) אמר רבי יצחק וכו': אר"י, הרי
כתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן
שהוא
(דפו"י דף פ"ב ע"א * פ"ב ע"ב)

נג **דף 47**
 ומנייה * עבדא פירין. וכלהו פירין פרחין בעלמא, ואינון קיומא דעלמא,
 קיומא דאורייתא, ומאן גינהו, נשמתהון דצדיקניא, דאינון פרי עובדוי
 דקודשא בריה דהוא.

קל (קל) ובגין כך בכל ליליא ולייליא, נשמתהון דצדיקניא סלקון, * וכד * אתפלג
 ליליא, קב"ה דאתי * לגנתא דעדן לאשתעשעא ובהו*. במאן. א"ר יוסי בכלהו.
 * בין אינון * דמדורייהון בטהוא עלמא, בין אינון דיתבי במדורייהון בטהאי עלמא,
 בכלהו * משתעשע * בהו קודשא בריה דהוא, בפלגות ליליא.

קלא (קלא) ת"ח, עלמא דלעילא, אצטריף לאתערוותא דעלמא * תתאה, וכד
 נשמתהון דצדיקניא נפקי מהאי עלמא, וסלקי לעילא, כלהו * מתלבשי בנהורא
 דלעילא, בדיוקנא זקו, ובהו קב"ה משתעשע, ותאיב לון, * דאנהו * פרי
 עובדוי. וע"ד אקרון ישאל, דאית לון נשמתין קדישין, בגין לקב"ה, כד"א
 * בנים אתם לה' אלקיכם, בנים ודאי, איפא דעובדוי.

חלופי גרסאות

א נ"א עבד. ב נ"א דצדיקין. ג נ"א אתפליג. ד נ"א
 מוסיף אתי עם צדיקיא. ה נ"א לגיע. ו נ"א מוסיף בהו
 כחדא. ז נ"א באינון וליג בין. ח נ"א דמדורייהו וניא מוסיף
 דיתבי במדורייהון. ט נ"א אשתעשע. י נ"א ל"ג בהו. יא נ"א
 דלתתא. יב נ"א ל"ג מתלבשי. יג נ"א דאינהו. וניא דאינון,
 (אה"ל). יד נ"א פירי.

מסורת הזהר

(א) לעיל בהקדמת הזהר דף קל"ט צ"א ושי"ג. (ב) ח"א
 ריד: רמה: ח"ב כ. כב. פו: פט: צ. צד: צח. קכה. ח"ג
 ז: כד: לד. מב פא. קיא: קכג: קנט: רכה. רלת. רמג.
 רעג: רעז: רעח: רפו: רצח. ת"ז בהקדמה ד: ה. ט. תכ"ב
 סח. תקי"ח צ"ד טא שכא. ק"ו טד שמח. קי"ז טא שלד.
 ק"כ טג שיט.

הסולם

הקב"ה משתעשע בנשמתהון דצדיקיא

וראה, עולם העליון, נצרך להתעוררות מעולם
 התחתון. וכאשר נשמות הצדיקים יוצאות
 מעולם הזה, ועולות למעלה לגן עדן,
 מתלבשות כולן באור העליון בצורה יקרה.
 ובהן הקב"ה משתעשע ומשתוקק אליהן, כי
 הן פרי מעשיו. ועל כן נקראים ישראל
 בנים להקב"ה, משום שיש להם נשמות
 קדושות, כמו שאתה אומר, בנים אתם לה'
 אלקיכם, כי הנשמות הן בנים ודאי, פרי
 מעשיו של הקב"ה.

פירוש. **עולם העליון**, היינו הנוקבא,
 הנקראת **ל"ה**. אשר שלמותה מצד קו
 השמאל, נגלית מחצות לילה ואילך שה"ס
 מחזה ולמטה של הנוקבא. בסו"ה ותקם
 בעוד לילה. אמנם להיות הארת השמאל
 בחינת חכמה בלי חסדים, הוא עוד לילה,
 כי אור החכמה אינו יכול להאיר בלי לבוש
 של חסדים. ור"ש, **עלמא דלעילא אצטריף**
לאתערוותא דעלמא תתאה, שעולם העליון
 שהיא הנוקבא, שהוא בבחינת חכמה בלי
 חסדים ואינו יכול להאיר הוא נצרך
 להתעוררות, דהיינו להעלות מ"ן, מעולם
 התחתון. דהיינו מעולם הזה, מהנשמות,
 שיעלו מ"ן אליה, שעל מ"ן הללו יוצאת
 קומת חסדים, ומגלה את קו האמצעי, שה"ס

מאמר

שהוא יסוד דז"א היוצא מבינה שחזרה לחכמה,
 הנקראת עדן. וזה הוא העמוד שהעולם עומד
 עליו, והוא המשקה להגן, שהיא הנוקבא, והגן
 מושקה ממנו, ועושה ממנו פירות, שהם
 נשמות בני אדם. וכל הפירות פורחים בעולם,
 שהיא הנוקבא, והן קיום העולם וקיום
 התורה. ושאל, מי המה פירות האלו. ואומר,
 הם נשמות הצדיקים, שהן פרי מעשיו של
 הקב"ה.

מאמר הקב"ה משתעשע בנשמתהון דצדיקיא

קל ובגין כך בכ"ל **ליליא וכו'**: ומשום
 זה, משום שהנשמות הן תולדות הקדוש
 ב"ה, בכל לילה ולילה עולות נשמות הצדיקים
 לגן עדן, וכשחלק הלילה הקב"ה בא לגן
 עדן להשתעשע בהן. ושאל, כמי. במי הוא
 בא להשתעשע, אם בנשמות החיים אם בנשמות
 הנפטרים. אמר רבי יוסי בכולן, הן באלו
 שמשכנן בעולם האמת, הן באלו שמשכנן
 בעולם הזה, בכולן הקב"ה משתעשע בהם
 בחצות לילה בגן עדן פירוש. לא לבר
 נשמות הנפטרים עולות בכל לילה למ"ן,
 אלא אפילו נשמות החיים עולות ג"כ למ"ן
 ולשעשועים בכל לילה. כמו שמבאר לפנינו
 להלן.

קלא (קלא) ת"ח **עלמא דלעילא וכו'**: בוא

(דפו"י דף פ"ב ע"ב) *מבואר בתע"ס חלק יד עמ' איתקיד אות מב

נד

דף דף

קלב) אמר ר' ייסא, ואפילו אינון דדבחהי עלמא, האיק. א"ל, בגין דכפלגות ליליא, כל אינון זכאי קשוט, פלהו דמתערי למקרי באורייתא, ולמשמע תושבתן דאורייתא, והא אתמר, דקב"ה וכל אינון צדיקא דגו גנתא ודעדן, פלהו צייתין לקליהון, וחוטא דחסד אתמשך עליהו ביממא, דכתיב יומם וצנה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

קלג) ועל דא תושבתן דסלקין בליליא קמיה, ודא תושבתתא שלים. ת"ח, בשעתא דישראל הוו סגירין בכתיהון, פד קטל קב"ה בכוריהון דמצראי, הוו אמרי הלילא ותושבתן קמיה.

קלד) ת"ח דדוד מלכא, הוה קם בפלגות ליליא, דאי י"א תימא י"ב דהוה יתיב או שכיב בערסיה, והוה אמר שירין ותושבתן, לא, אלא פמה דכתיב

מסורת הזהר

(א) (תהלים מ"ב) ח"א צב. קלג. קעח. קצד: ח"ב יח: כא. מו. נא: קמט. ח"ג יד. לא. סה. קג. קכא: קג. קצא: רעה: ת"ז בהק' ב. תקי י"ח לו. תקי ע' קכ: ז"ח בראשית י"ח ט"א ש"ז יתרו לה טא שלה.

חלופי גרסאות

א נ"א ר' ייסא אמר. ב נ"א דארעא. ול"ג דבחהי עלמא. ג נ"א די בפלגות. ד נ"א אתערי. ה נ"א למלעי. ו נ"א ל"ג דעדן. ז נ"א אינון תושבתן שלימין. ח נ"א בכרו מצרים. ט נ"א תושבתן. י נ"א דוד. י"א נ"א תמצא (ד"א). י"ב נ"א הוה. יג נ"א ותשבחן הא כתיב חצות. (אה"ל).

מאמר

הקב"ה המכריע ומלביש החכמה באור החסדים. (כנ"ל דף ג' ד"ה ת"ח ע"ש). וז"ש, וכד נשמתהון דצדיקיא נפקי מהאי עלמא וסלקי לעילא, כשהנשמות יוצאות מעוה"ז ועולות למעלה להנוקבא, הן מעלות מ"ן ומגלים בה את קו האמצעי, שה"ס הקב"ה, המכריע ומלביש החכמה בחסדים, שלבוש הזה דחסדים מכונה לבוש יקר, (כנ"ל בהק' הזהר דף כ"ג ד"ה וז"ש בעא ע"ש). וז"ש פלהו מתלבשי בנהורא דלעילא בדיוקנא יקר, כי שיעור האור שהתחתון גרם בעליון, זוכה בו גם התחתון, וע"כ כיון שהנשמות גרמו לבוש יקר דחסדים להנוקבא, זוכות בו גם הן, ומתלבשות בדיוקנא יקר הזה. וז"ש ובהו הקב"ה משתעשע ותאיב לון כי הקב"ה ה"ס קו אמצעי, שעל ידי העלאת מ"ן של הנשמות הוא בא להנוקבא, שה"ס גן עדן, ומשלים אותה בקו האמצעי, כנ"ל. וע"כ משתעשע עם הנשמות ההם, ומשתוקק אליהם. דאינון פרי עובדיו, שהן תולדות הקב"ה. (כנ"ל דף ט' אות י"ג). וע"כ נקראים ישראל בניו כמ"ש בניו אתם לה' אלקיכם.

הסולם

הקב"ה משתעשע בנשמתהון דצדיקיא

מתעוררים כולם לקרות בתורה ולהשמיע תשבחות של התורה. ולמדנו, שהקב"ה וכל אלו הצדיקים שבתוך גן העדן, כולם מקשיבים לקולותיהם, וחוט של חסד נמשך עליהם ביום. כלומר שע"י המ"ן שהם מעלים על ידי התורה והתשבחות, נמשך קו האמצעי אל הנוקבא, שה"ס אור החסדים, כנ"ל בסמוך. ולפי שהם גרמו לאור הזה, זוכים בו גם הם. וז"ש וחוטא דחסד אתמשך עליהו ביממא. דהיינו אותו השיעור שגרמו להנוקבא. וזסו"ה יומם וצנה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. שבשביל השירה שבלילה זוכים לחסדו בינו.

קלג) ועל דא תושבתן זכו: ועל כן, תשבחות העולות לפני הקדוש ברוך הוא בלילה, הן תשבחות שלמות. בוא וראה בשעה שישראל היו סגורים בבתיהם, כשהקב"ה הרג את בכורי מצרים, היו אומרים לפני הקב"ה הלל ותשבחות.

קלד) ת"ח דדוד מלכא זכו: בוא וראה, דוד המלך היה קם בחצות לילה. ואם תאמר שהיה יושב או שוכב במטה, ואומר שירות ותשבחות. לא. אלא כמ"ש, חצות לילה אקום להודות לך. אקום ודאי, בעמידה, היה עוסק בשירות ותשבחות של התורה. פירושו. מוחין דנה"י באור הנפש, מכונים שכיבה

נה **ךך**
קצות לילה אקום להודות לך. אקום: ודאי בעמידה, לאתעסקא בשירין ותושבתן דאורייתא.

קלה « ובגין כך, דוד מלפא, גחי לעלמין, ואפילו ביומי מלפא משיחא, גאיהו מלפא. דהא תנן מלפא משיחא, אי מן תייא הוא, דוד שמייה, ואי מן דמתיא הוא, דוד שמייה, ונאיהו הנה ואתער בצפרא עד לא ייתי, דכתיב עונה כבודי עונה הנבל וכנור אעירה שחר.

קלו ת"ח, כל ההוא ליליא, דשרה הות לגבייה דפרעה, אתו מלאכי עלאי, לזמרא ליה לקב"ה, בשירין ותושבתן, אל קב"ה, פלכו זילו וועבידו מכתשין רברבין במצרים, רשימו למאן דאנא זמין למעבד לכתר. מה כתיב וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים וגו'.

קלז ת"ח, מה כתיב, ויקרא פרעה לאברם וגו'. מנא הוה ידע, דהא לא כתיב הכא, כמה דאתמר באבימלך, דכתיב, ונעתה השב אשת האיש פי נביא הוא וגו', והכא לא אמר ליה מדי.

חלופי גרמאות

א נ"א בגין, ב נ"א ל"ג חי, ג נ"א מוסיף דוד איהו (אה"ל). ד נ"א מיתיא. ונ"א מיתיא. ה נ"א ודוד (אה"ל). ו נ"א מתער צפרא. ז נ"א עבדו. ח נ"א לאתר דא. ט נ"א לבתר דא. ט נ"א פרעה וגו' נגעים גדולים על דבר שרי אשת אברם, והרמ"ק מוסיף ואת ביתו כמה דאתקן אתמחי דקשי ליה שמשא דעוסא בגין דלא יקרב בהרה דשרה, ואה"ל כתב נגעים גדולים וגו' במין ראקן אתמחי דקשי ונ"א מוסיף לאברם ויאמר, יא נ"א ל"ג הוה.

מסורת הזהר

(תהלים קי"ט) ח"א צב: ח"ב כו. ח"ג ריג: רכב: ז"ח בראשית י"ח טא שיד. תשא מ"ה טד שיד. אחרי מ"ז טג שכב. ו) (תהלים נ"ז) ח"ב כו. ז"ח י"ג טג שכו. ג) (בראשית י"ב) ח"א פב. ק"ג: ח"ג נב: רז: תק"ח קי"ח טג שא. שכג. ד) (בראשית י"ב). ה) (בראשית כ') ח"א קיב: קיג:

הס

הקב"ה משתעשע כנשמתהון דצדיקיא

הוא יהיה מבין החיים, דוד שמו. ואם הוא יהיה מנשמות הנפטרים שיעמדו לתחייה, דוד שמו. והוא היה מעורר השחר מטרם שיבא, שכתוב עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. שהיה קם לעסוק בתורה תמיד, מטרם שיאיר השחר.

מאמר

שכיבה, שאין להשוכב שום קומה. מוחין דו"ק מכוונים ישיבה, כי היושב, נמצאים נה"י שלו מקופלים תחתיו, והוא חסר או נה"י דכלים וגו' דאורות. מוחין דג"ר מכוונים עמידה, כי אז כל ג' חלקי קומת האדם זקופים שהם: ראש, תוך, וסוף. וז"ש **דאי תימא דהוה יתיב**, דהיינו ששיבת להקב"ה במוחין דו"ק הנבחנו **לשיבה** או שכיב בערסיה, או ששיבת במוחין דנה"י הנבחנו **לשכיבה**, אלא כמה דכתיב וכו', אקום ודאי בעמידה לאתעסקא בשירין וכו'. דהיינו במוחין דג"ר הנבחנו לעמידה. ובמוחין האלו היה עוסק בשירות ותשבחות לפני הקב"ה, ששיעור קומתו גדלה בכל הגדלות.

מאמר וינגע ה' את פרעה

קלו ת"ח כל ההוא ליליא וכו': בוא וראה, כל אותו הלילה, ששרה היתה אצל פרעה, באו מלאכים העליונים לומר לפני הקב"ה בשירות ותשבחות. אמר להם הקב"ה: לכו כלכם ועשו נגעים גדולים במצרים, לרשימה וסימן, למה שאני עתיד לעשות לאחר כך. מה כתוב. וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים וגו'.

קלה ובגין כך דוד מלפא וכו': ומשום זה, משום שעסק בשירות ותשבחות במוחין דג"ר שה"ס עמידה, וה"ס אור החיה, דוד המלך חי לעולם. ואפילו בימות המלך המשיח, הוא המלך. כי למדנו, אשר מלך המשיח, אם (דפו"י דף פ"ב ע"ב)

קלז תא הזי מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, ויקרא פרעה לאברם. ושואל מאין ידע ששרה אשת אברם היא, שהרי לא כתוב כאן כמו שנאמר באבימלך, שכתוב, ועתה השב

נז

לך לך

קלח) אמר רבי יצחק, הא כתיב על דבר שרי אשת אברם. דהכי הווי אמרי ליה, על דבר שרי אשת אברם. דהא לא תוה ממליל עמיה, כמה ב דממליל באבימלך, אלא במלה דא אפמר, ולא יתיר, מכתשא דא, על דבר שרי אשת אברם איהי, ולא תוה ממליל עמיה, כדן ידע דהא אפתיה דאברהם איהי, מיד ויקרא פרעה לאברם ויאמר וגו'.

קלמ) ויצו עליו פרעה אנשים. למה, בגין דלא יקרב בר נש בהו, לאבאשא לון. וישלחו אותו. לוייה עבדו ליה, בכל ארעא דמצרים. אל ל קב"ה י הכי אנת זמין למעבד לבנוי, את תוזיף לון מארעף, דכתיב ויהי בשלח פרעה את העם. דאוזיף לון מפל ארעיה.

קמו) א"ר אבא, כל כף למה אנדמן ליה לאברהם, ולמאי אצטרף. אלא, בגין לגדלא שמיה דאברהם ושרה בעלמא, דאפילו במצרים, דאינון תרשי עלמא, ולא תוה יכיל בר נש לאשתויב מנייהו, אתגדל אברהם, ואסתליק לעילא, דהא הוא דכתיב ויעל אברם מצרים, לאן אתר, הנגבה י.

קמוא) אמר רבי שמעון, תא חזי, פלא רנא דחכמתא איהו, וקא רמו הקא בחכמתא, ודרגין דלתתא, דקא נחית אברהם לעומקיא דלהון, וידע לון, ולא אתדבק בהו, ותב ל לקמי מריה.

מסורת הזהר

א לעיל דף נ"ה צ"ג ושי"ג. ב לעיל דף נ"ז צ"א ושי"ג. ג מוסיף באבימלך דכתיב (ד"ז). ד נ"א ל"ג במלה. ונ"א מלה. ה נ"א ל"ג הוה. ו נ"א מלה. ונ"א מתמלל. ונ"א ממלל (אה"ל). ז נ"א מוסיף דא עמיה. ח נ"א מוסיף ידע הוא. ט נ"א מוסיף יכיל. יב נ"א דאשתויב. יג נ"א אסתלק. יד נ"א מוסיף ומאי נ"א וטעם הוא ואשתו וכל אשר לו אלא לאורעא דלא גזלו [מניה] מדעם מאינון מתן דיהבו ליה בריל שרה דתהא למלכא. טו נ"א דקא. טז נ"א לעומקא. יז נ"א לקמיה. ונ"א לקיומיה וליג מריה.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

וינע ה' את פרעה

חשב אשת האיש וגו', וכאן לא אמר הקב"ה לפרעה כלום.

קמ) א"ר אבא וכו': א"ר אבא למה נודמן לו לאברהם כל כך, ולמה נצרך כל זה. ואומר, אלא שהוא כדי להגדיל שמו של אברהם ושרה בעולם. שאפילו במצרים, שהמה מכשפי העולם שאיש לא יכול להציל עצמו מהם, גם שם נתגדל אברהם ונתעלה למעלה. וזהו שכתוב ויעל אברם מצרים, לאיזה מקום, הנגבה, דהיינו למדרגתו שהיה בה בתחילה.

קמא) אמר ר' שמעון ת"ח וכו': א"ר שמעון כוא וראה. הכל סוד החכמה הוא. והכתוב מרמו כאן בכחינת החכמה ומדרגות שלמטה, דהיינו מדרגות המצרים שממשיכים החכמה מלמעלה למטה. (כנ"ל דף מ"ח ד"ה ויש) אשר אברהם ירד לעמוקות שלהם, וידע אותן, ולא נתדבק בהם, אלא חזר אל רבונו.

ולא

חשב אשת האיש וגו', וכאן לא אמר הקב"ה לפרעה כלום.

קלח) אמר רבי יצחק וכו': הרי כתוב, על דבר שרי אשת אברם. כי כן היו המלאכים אומרים על דבר שרי אשת אברם. כי לא דבר עמו הקב"ה כמו שדבר עם אבימלך, אלא מלות אלו נאמרו לו ולא יתור: נגע זה על דבר שרי אשת אברם. וגם זה לא דבר עמו הקב"ה, אלא המלאכים המכים אמרו זה, אז ידע כי היא אשת אברם. מיד ויקרא פרעה לאברם וגו'.

קלט) ויצו עליו פרעה אנשים וכו': ושואל למה עשה זה. ואומר כדי שלא יקרב אדם להרע להם. וישלחו אותו, לוייה עשו לו, דהיינו שליוו אותו, בכל ארץ מצרים אמר לו הקב"ה, לפרעה, כן אתה עתיד לעשות לבנוי, אתה תלוה אותם מארצך, שכתוב, ויהי

(דפו"י דף פ"ב ע"ב *) דף פ"ג ע"א)

כ"ד **כ"ה**
קמב וְלֹא אֶתְפַּתָּא בְּהוּ, כְּאַדָּם, דְּכַד מְטָא לְהוּוּא דְרָגָא, אֶתְפַּתָּא בְּנַחֲשׁ, וְגָרִים מוֹתָא לְעֵלְמָא. וְלֹא אֶתְפַּתָּא בְּנַחֲשׁ, דְּכַד נְחַת וּמְטָא לְהוּוּא דְרָגָא, מַה כְּתִיב, וַיִּשְׁתֶּן מִן חַיִּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֶהְלֵה. אֶהְלֵה כְּתִיב בְּה"א.

קמג אָבֵל יִבְאָכְרֵהֶם מַה כְּתִיב, וַיַּעַל אֲבָרָם מִמְצָרִים. יִדְסְלִיק וְלֹא נַחֲת, וְתָב לְאַתְרֵיהּ, לְדְרָגָא עֲלָא, דְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא. וְעוֹבְדָא דָא הוּוּ, בְּגִין, לְאַחֲזָא חֲכָמָא, דְאַתְקַיִים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, כְּדָקָא חֲזִי לֵיהּ, וְלֹא אֶתְפַּתָּא, וְקָם יִבְקִיּוּמָא וְתָב לְאַתְרֵיהּ. הַנְּגַבְהַ: דָּא דְרוּם, דְרָגָא עֲלָא, דְאַתְאָחִיד בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, דְכְתִיב הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנְּגַבְהַ. אוּף הַכָּא יִבְהַנְּגַבְהַ, אֶתְר דְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא.

קמד ת"ח, רְזָא דְמַלְהָ, אִי אֲבָרָם לֹא יִיחֹת לְמְצָרִים, וְלֹא יִצְטַרְף תַּמָּן בְּקַדְמִיתָא. לֹא יִהְיֶה חוֹלֵק עַדְבֵּיהּ בְּקַב"ה. כְּגוֹוְנָא דָא לְכַנּוּי, כַּד בְּעָא קב"ה לְמַעַבְדַּד לֵיהּ עֲמָא חָדָא, עֲמָא שְׁלִים, וְלִקְרָבָא לֹון לְגַבִּיהּ, אִי לֹא נַחֲתוּ בְּקַדְמִיתָא לְמְצָרִים, וְלֹא יִצְטַרְפוּן תַּמָּן, לֹא הוּוּ עֲמָא יַחֲדָא דִּילֵיהּ.

קמה כְּגוֹוְנָא דָא, אִי לֹא אֶתְיַיְחִיבַת אַרְעָא קַדִּישָׁא לְכַנְעֵן בְּקַדְמִיתָא, וַיִּשְׁלוֹט בָּהּ, לֹא יִהְיֶה הַתְּ אַרְעָא חוֹלְקִיהּ וְעַדְבֵּיהּ, דְקַב"ה. וְכֹלָא רְזָא יִחָדָא.

קמו ר"ש הוּוּ אֲזִיל בְּאַרְחָא, וְהוּוּ עַמִּיהּ ר' אֶלְעָזָר בְּרִיהּ, וְרַבִּי אַבָּא

מסורת הזוהר
 א) לעיל נח דף ק"י צ"א ושי"ג. ב) ח"א עג. פ. פד. א) נ"א אתפתה. ב) נ"א אתפתה. ג) נ"א אתפתה. ד) נ"א נחית. ה) נ"א ליג אהלה כתיב. ו) נ"א אברהם. ז) נ"א סק. ח) נ"א ליג דא. ט) נ"א אתפתה. י) נ"א בקיומיה. יא) נ"א דאתאחר. יב) נ"א מוסיף ביה באברהם. יג) נ"א ליג הנגבה. יד) נ"א הוה. טו) נ"א דקביה. טז) נ"א ליג כגוונא דא לבנוי (אה"ל). יז) נ"א לון. יח) נ"א יצטרפו. יט) נ"א הוה. כ) נ"א מוסיף חדא ועקרא חדא. נ"א ועקרא דרזא ר"ש הוה. (אה"ל).

<p>מאמר קמב וְלֹא אֶתְפַּתָּא בְּהוּ. כְּאַדָּם וְכוּ': ולא נתפתה מהם, כמו אדם, כאשר הגיע לאותה מדרגה, נתפתה על ידי הנחש, וגרם מות לכל העולם. ולא נתפתה כנח, כאשר ירד לאותה המדרגה, מה כתוב, וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. אהלה כתיב בה' שה"ס אשה זרה, (כנ"ל בפרשת נח דף ק"ח אות ש"ח ע"ש).</p> <p>קמג אָבֵל בְּאֲבָרָהֶם מַה כְּתִיב וְכוּ': אבל באברהם מה כתיב בו, ויעל אברם ממצרים, שעלה ולא ירד, וחזר למקומו, למדרגה העליונה, שנתדבק בה בתחילה. ומעשה זו היתה כדי להורות חכמה, שנתקיים בקיום שלם כראוי לו, ולא נתפתה אחר המצרים, ועמד בקיומו וחזר למקומו, הַנְּגַבְהַ, זהו רות דרום, חסד דז"א, הוא מדרגה העליונה שאחזו בה בתחילה, שכתוב הלוך ונסוע הַנְּגַבְהַ. אף עתה הַנְּגַבְהַ, דהיינו המקום שנתדבק בו בתחילה. (דפו"י דף פ"ג ע"א)</p>	<p>חלופי גרסאות א) נ"א אתפתה. ב) נ"א אתפתה. ג) נ"א אתפתה. ד) נ"א נחית. ה) נ"א ליג אהלה כתיב. ו) נ"א אברהם. ז) נ"א סק. ח) נ"א ליג דא. ט) נ"א אתפתה. י) נ"א בקיומיה. יא) נ"א דאתאחר. יב) נ"א מוסיף ביה באברהם. יג) נ"א ליג הנגבה. יד) נ"א הוה. טו) נ"א דקביה. טז) נ"א ליג כגוונא דא לבנוי (אה"ל). יז) נ"א לון. יח) נ"א יצטרפו. יט) נ"א הוה. כ) נ"א מוסיף חדא ועקרא חדא. נ"א ועקרא דרזא ר"ש הוה. (אה"ל).</p>
---	---

נב **דף דף**
קמוט ת"ח, אינון דלא אסתאבו, פד סלקי בערסייהו, נפשא סלקא
 דועאלת בין כל הגי דרגין בקנמיתא, וסלקא ונלא אתדבקת בהו. וולבכתר
 אזלא ושטאת, וסלקא כפום אורחה.
קג התיא נפשא דזכת לסלקא, אתחזיאת קמיה דסבר אפי יומין,
 ואתדבקת ברעותא לאתחזאה בתיאובתא עלאה, למחמי בנועם מלפא, ולבקר
 בהיכליה. ודא הוא בר נש דאית ליה חולקא תדיר בעלמא דדאית.
קנא ודא סו היא נפשא, דדכסיפא ידילה, יס פד סלקא, בקב"ה, ונלא
 אתדבקת בהגי נא זינין טהירין אתרנין, והיא אזלת בתר זינא קדישא,
 באתרא דנפקת מתמן. ובג"כ פתיב נפשי אויתיך בלילה. בגין למרדף בתרה
 ולא לאתפתאה ב בתר זינא אתרא נוכראה.
קנב ת"ח, נפשי: כה דא נפש דאיהי שלטא בלילה, ולמרדף בתר
 דרגא. רוח ביום, דכתיב נפשי אויתיך בלילה, דא נפש דאיהי שלטא
 בלילה, אף רוחי בקרבי אשתרך. דא רוח ב דאיהו שלטא ביממא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א סליקו. ב נ"א נפשיהו. ג נ"א סלקת. ונ"א סלקו.
 ד נ"א ועאלין. ה נ"א מוסיף דרגין ורגין. ו נ"א ל"ג
 ז נ"א דוכאת. יא נ"א אתחזיית. יב נ"א בחיובתא. יג נ"א למיחמי. יד נ"א דאתי תדיר. טו נ"א ודא נפשא דכסופא
 דיליה בקב"ה תדיר דכסופא דילה כד סלקא בקב"ה. טז נ"א ל"ג היא. יז נ"א דכסופא. יח נ"א דיליה. יט נ"א ל"ג
 כ נ"א מוסיף בקב"ה תדיר. ונ"א ל"ג בקב"ה (אה"ל). כא נ"א זיני. נב נ"א זינין. כג נ"א בתר אתרא (נב"א
 אתרא אה"ל). כד נ"א אבתרך. כה נ"א אתר. כו נ"א ל"ג דא נפש. ואה"ל כתב דא נפש דאיהי שלטא בלילה אדל"ג.
 כז נ"א מוסיף דרגא דילה. כח נ"א דאיהו.
 דרך אמת אן שתאותה. בן מיני אורות אחרים שהם צד הקליפה היצונית.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

נפשי, זו היא השולטת בלילה, ולרדוף אחר
 המדרגה שלה, שהיא הנוקבא דז"א, להדבק בה.
 רוח, שולט ביום. שכתוב **נפשי אויתיך**
בלילה, זו היא הנפש השולטת בלילה.
 דהיינו כנ"ל, שאז עולית ומתראית אל פני
 המלך וכו'. **אף רוחי בקרבי אשתרך**, זה
 הוא רוח, השולט ביום. פירושו. נפש רוח
 נמשכים מוז"ן, הרוח מז"א, שה"ס חסדים.
 והנפש מהנוקבא. וכמו שז"א שולט ביום
 כן הרוח שולט ביום. וכמו שהנוקבא שולטת
 בלילה, בסו"ה ותקם בעוד לילה, כן הנפש
 שולטת בלילה, ומטעם זה אומר לעיל באות
 קמ"ו **לאו כל חד וחד חמי אפי מלכא**
אלא נפשא סלקא, להיותה דומה אל הנוקבא,
 שבה נוהג ראייה, (כנ"ל בראשית א', דף
 ע"ד ד"ה ועלמא. ודף רע"ו ד"ה ועוד)
 אבל שאר המדרגות, רוח ונשמה הנמשכים
 מו"א ובינה, אינם עולים להראות לפני
 המלך, כי בהם אינה נוהגת ראייה כמ"ש
 שם.

קמט **תא הזי אינון וכו'**: בוא וראה.
 אלו שלא נטמאו ביום, כשעולים למטתם
 לישן, עולה הנפש ונכנסת מתחילה בין כל
 אלו מדרגות הקליפות הנ"ל, ועולה מהן,
 ואינה מתדבקת בהן. ואחר כך הולכת
 ומשוטטת ועולה למעלה לפי מדרגתה.
קנ **ההיא נפשא וכו'**: אותה הנפש
 שזכתה לעלות. היא מתראית אל פני המלך,
 ומתדבקת בהרצון להראות, בתשוקה עליונה,
 לראות בנועם המלך ולבקר בהיכלו. וזה
 הוא אדם שיש לו חלק תמיד, בעולם הבא.
קנא **ודא היא נפשא וכו'**: וזו היא
 נפש, אשר בעת שהשתוקקת שלה עולה,
 היא להקב"ה, ואינה מתדבקת במיני אורות
 אחרים, והיא הולכת אחר מינה הקדוש,
 במקום שיצאה משם. שה"ס הנוקבא, שהיא
 יוצאת ונמשכת ממנה. ומשום זה כתוב, נפשי
 אויתיך בלילה, כדי לרדוף אחרך להדבק
 בו, ולא להתפתות אחר מין אחר זה.
קנב **תא הזי נפשי וכו'**: בוא וראה,
 (דפו"י דף פ"ג ע"א *) דף פ"ג ע"ב

ואי

פך פך

ס

קגג) ואי תימא, דתרין דרגין אינון בפרודא. לאו הכי, דהא דרגא חד אינון, ואינון תרין, בחבורא חד. ומד עלאה, דשלטא עליהו, ואתדבק בהו, ואינון ביה, «ואתקריאת נשמה».

קגד) וכלהו דרגין סלקאן ברוזא דתחממא, דכד מסתכלן אלין דרגין, יסתפל ב"ג, בתחממה עלאה, והאי נשמה עייל בהו, ומתדבקן ביה, וכד האי שלטא, פדין שהוא ב"ג, אקרי קדוש, שלים מפלא, רעותא תדא לגבי קב"ה.

קגה) נפש: איהו אתערותא תתאה, ודא סמיכא בגופא, וונת וליה, וגופא אחיד ביה, ויהיא אתאחדת בגופא. לבתר אתתקנת, ואתעבדת פרסייא לאשראה עלה רוח, באתערותא דהאי נפש. דאתאחדת בגופא, סכמה דכתיב «עד יערה עלינו רוח ממרום».

קגו) לבתר דמתקני תרווייהו, זמינין לקבלא נשמה, דהא רוח אתעביד פרסייא לגבי נשמה, לאשראה עליה, ויהאי נשמה, איהי סתימא, עלאה על פלא, טמירא דכל טמירין.

קגז) אשתכח, דאית סו פרסייא סו לפרסייא, ופרסייא לגבי עלאה ו עלייהו. וכד יסתפל בדרגין, תשפח רזא דתחממא בהאי מלה. וכלא הוא תחממא לאתדבקא יט בהאי גוונא מלין סתימין.

קגח) ת"ח, נפש י איהי אתערותא תתאה, דאתדבקא ביה בגופא. פגוונא

מסורת הזהר
(א) (ישעיה ל"ב) ח"ג ע: קיב: קכב.
א נ"א ואקרי, ונ"א ואקרו, ב נ"א סלקן, ג נ"א מסתלקאן (אה"ל). ד נ"א ומסתכלין, ונ"א ומתנין (אה"ל). ה נ"א ביה, ו נ"א לה, ז נ"א ואיהי אחידא ביה, ח נ"א מוסיף ההוא רוח, ט נ"א כד"א, י נ"א דמתקני, יא נ"א מוסיף האי נשמה, יב נ"א כרסיא, יג נ"א דהא (אה"ל), יד נ"א מוסיף דאית לה, טו נ"א כרסיא, ונ"א כרסיא, טז נ"א לכרסיא, יז נ"א דעליהו, יח נ"א לארובקא, יט נ"א כהאי, כ נ"א דאיהי, כא נ"א דאתרבקת.

מאמר
הסולם
נפש רוח נשמה
של הנפש הנאחזת בהגוף, כמו שכתוב עד יערה עלינו רוח ממרום.
קגו) לבתר דמתקני וכו': לאחר שכבר נתקנו שניהם, הנפש והרוח, הם עתידים לקבל נשמה, כי הרוח נעשה כסא אל הנשמה שתשרה עליו. ונשמה זו היא עליונה על כולם וסתומה, בלתי מושגת, נסתרת מכל נסתר.

קנד) וכזהו דרגין וכו': וכל המדרגות עולות בסוד החכמה. כי כשהמדרגות מסתכלות זו בזו, מסתכל אז האדם בחכמה העליונה, ונשמה הזו נכנסת בהם, בנפש ורוח, והם מתדבקים בה. וכאשר זו שולטת, דהיינו הנשמה, נקרא אז האדם, קדוש, שלם מכל, והוא ברצון אחד אל הקב"ה.

קנה) נפש איהו וכו': נפש היא התעוררות תחתונה, כלומר, היא התחתונה מהאורות נר"ן. וזו סמוכה להגוף, ומוזינה אותו, והגוף אחוז בה, והיא נאחזת בהגוף. לאחר כך, הנפש מתתקנת ע"י מעשים טובים שעושה האדם, ונעשית כסא, שישרה עליה הרוח, בכח התעוררות (דפו"י דף פ"ג ע"ב)

סא

דף דף

דנהורא א דבוצינא, דנהורא תתאה, ב דאיהי א אוכמא ג אתדבקת ד בפתילה,
ו ולא אתפרש י מנה, ו לא אתתקנת אלא בה. וכד אתתקנת בפתילה,
אתעבדת י פרסייא לנהורא עלאה תוורא, ו דשריאי על ההוא נהורא ט אוכמא.

קנט) לבתר פד א מתתקנן תווייהו, י אתעבדת ההוא נהורא תוורא
י פרסייא לנהורא י סתימאה, דלא אתתוי ו לא אתיידע, מה דשרא על ההוא
נהורא ט תוורא. וכדין, נהורא שלים. ט וכף י הוא פר נש, דאיהו שלים בכלא.
וכדין אקרי קדוש, פד"א א לקדושים אשר בארץ המה י וגו'.

קס) כגוונא דא ברזא עלאה. ת"ח פשעתא דעאל י אברהם לארעא, אתתוי
ליה קב"ה, פמה דאתמר, דכתיב א לה' הנראה אליו, וקביל תמן נפש כ ובנה
מזבח לההוא דרגא. לבתר הלוח א ונסוע ב הנגבה, א דקביל רוח. ג לבתר
דסליק לאתדבקא גו נשמה, פדין א ויבן שם מזבח לה' סתם, דא היא נשמה,
דאיהי סתימא דכל סתימין.

קסא) לבתר ידע ב דבעי ב לאצטרפא ולאצטרפא בדרגין, קיד א ויירד

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

א נ"א דבוצינא. ב נ"א דאיהו. ג נ"א ואתדבקת. ד נ"א
מוסיף בפתילה אתעבדת כוסייא. ה נ"א ליג מן ולא ער
אתעבדת כוסייא (אה"ל). ו נ"א מינה. ז נ"א כוסייא.
ח נ"א דשרא. ט נ"א דשריא. ט נ"א אוכמה. י נ"א מוסיף
לבתר דא. יא נ"א מתתקנו (אה"ל). יב נ"א אתעבד. יג נ"א
אתעבדת (אה"ל). יד נ"א כוסייא. יז נ"א סתימא. טו נ"א
ליג תוורא. טז נ"א כך. יז נ"א מוסיף הוא שלים. יח נ"א
ואירוי כל הפעי במ וליג וגו'. יט נ"א אברם. כ נ"א
ליג ובנה. כא נ"א ליג הנגבה. כב נ"א מוסיף דקביל ביה.
כג נ"א ער. כד נ"א מוסיף לבתר סליק ער דסליק (אה"ל).
כז נ"א ליג היא. כח נ"א דבעא. כו נ"א לצרפא. נ"א
לאחרפא. נ"א לאתרפא (ד"א).
דרך אמת א עיין בשליה ומה שאמר חמשה דרגין ארוז
לבנות ביה עיין ע"ד א' בגי' הכתוב משמו בפנחס ר"ז
ב' ולפי דרכנו למדנו שקורא לת"ת ז"א.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

אקרי קדוש, כד"א לקדושים וגו'. ואז נקרא
האדם בשם קדוש. כמו שאתה אומר,
לקדושים אשר בארץ המה וגו'.

קס) כגוונא דא ברזא עלאה, תא הזי
וכו': כעין זה בסוד עליון הוא בהכתובים
שלפנינו. כוא וראה. בשעה שאברהם בא
לארץ נראה לו הקב"ה. כמו שאמרנו, שכתוב
לה' הנראה אליו. והשיג שם אור הנפש.
ובנה מזבח למדרגה זו. לאחר זה כתוב,
הלוח ונסוע הנגבה, שהשיג בזה אור הרוח.
ואחר כך, שעלה להתדבק תוך אור הנשמה
שה"ס בינה הנק' עלמא דאתכטיא. כתוב אז ויבן
שם מזבח, סתם. שלא כתוב לה' הנראה
אליו. אשר זה הוא נשמה, שהיא סתומה
מכל סתום. וע"כ לא כתוב בה לה' הנראה
אליו, כמו שכתוב באור הנפש.

קסא) לבתר ידע דבעי וכו': לאחר כך,
ידע אברהם שהוא צריך להצרף, ולהתעטר
עוד

קנט) לבתר כד מתתקנן וכו': לאחר
ששניהם מתתקנים, אור השחוד ואור הלבן שעליו,
נעשה אור הלבן כסא, לאור סתום שאינו
נראה ולא נודע, מה ששורה על אור הלבן
והוא כנגד אור הנשמה ואז הוא אור שלם.
כאופן שיש באור הנר ג' אורות זה על
זה. א) אור שחור הדבק בפתילה, שהוא
למטה מכולם. ב) אור הלבן השורה על
אור השחור. ג) אור סתום לא נודע, השורה
על אור הלבן. וכך הוא בר נש דאיהו
שלים בכלא, וכן הוא האדם השלם בכל,
שיש לו ג"כ ג' אורות זה על זה, כנ"ל
באור הנר, שהם נפש רוח נשמה. וכדין
(דפו"י דף פ"ג ע"ב)

כג

פך פך

קסד) וילך למסעיו. כל אינון דרגין, דרגא בטר דרגא, כמה דאתמר. מנגב * ועד בית אל, לאתקנא אתריה, ולתברא לון ב'יתודא שלים. דהא מנגב ועד בית אל, אשתכח נזא דחכמתא, פדקא יאות.

קסו) אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה אהלה בה"א, מאן אהלה, דא בית אל, אכן שלמה ב'נדאמרן. תו רשים ואמר, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. דכתיב לה הנראה אליו. וכדין * ויקרא שם אכרם בשם ה'. בדין אתדבק במהימנותא שלימתא.

קסז) ת"ח, בקדמיתא סליק מתתא לעילא, דכתיב וירא ה' אל אכרם, וכתיב לה הנראה אליו. ודא הוא דרגא קדמאה, פדאמרן אכן ושלמה. ולבטר הלוך ונסוע הנגבה. דרגא בטר דרגא, עד דאתעטר בדרום, חולקיה ועדביה. ולבטר סתים מלה, פד סליק, ואמר לה סתם, דא עלמא עלאה. ומתמן נטיל בדרגין, ונחית מעילא לתתא, ואתדבק פלא באתריה, פדקא יאות.

חלופי גרסאות

א נ"א מוסף ובג"כ וילך. ב נ"א לאתקנא. ג נ"א אהלה בה"א בתחלה מאן תחלה [ונ"א אהלה] דא. ד נ"א ליג אהלה בה"א. ונ"א אהלה. כתיב (אה"ל). ה נ"א כדאמרן. ו נ"א מוסף שלמה מסע [בנחן] וכתיב למסעו [למסעין]. ז נ"א ולבטר סליק. ח נ"א ליג מלה. ט נ"א ורא.

מסורת הזהר

(א) לעיל דף ל"ד צ"ג ו"ש.

ויפך למסעיו

הסולם

מאמר

בתחילה: אהלה כתיב עם ה' ולא עם ו'. זהו יורה אשר אהלה הוא בית אל, הנקראת אכן שלמה, כמו שאמרנו (באות ע') דהיינו הנוקבא דו"א. עוד מציין שכוונתו על הנוקבא, ואומר, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה, שכתוב בו לה הנראה אליו, שה"ס הנוקבא כנ"ל (באות ק"ס) ואז, ויקרא שם אכרם בשם ה'. כי אז נתדבק באמונה שלמה. דהיינו בהנוקבא בשלמותה, שנקראת אמונה שלמה.

קסז) ת"ח בקדמיתא וכו': בוא וראה, בתחילה עלה במדרגות ממטה למעלה. שכתוב וירא ה' אל אכרם. וכתיב לה הנראה אליו. וזה הוא מדרגה הראשונה, כמו שאמרנו, שה"ס אכן שלמה, דהיינו מדרגת הנוקבא, (כנ"ל באות ע') שבה נוהג ראייה. ומכאן השיג נפש. ואחר כך כתוב, הלוך ונסוע הנגבה, דהיינו שהלך מדרגה אחר מדרגה עד שנתעטר בדרום שהוא חסד דו"א. שהוא חלקו וגורלו, ומכאן השיג רוח. אחר כך, כשעלה יותר למעלה סותם הדבר, ואומר ויכן שם מזבח לה' סתם, ואינו אומר לה הנראה אליו. (כנ"ל באות ק"ס) זה הוא עולם העליון. דהיינו בינה, ומכאן זכה בנשמה, (כנ"ל באות ק"ס) ומשם נסע עוד במדרגות. דהיינו שירד למצרים ועלה משם, שבוה השיג

דהיינו אכן שהיא מלכות, של המלך שהשלום שלו. כי שלמה רומז על המלך שהשלום שלו שהוא ז"א (כנ"ל ב"א דף רמ"א אות רצ"ג). ואכן שלמה היא הנוקבא דו"א. ויליף גזירה שוה שאף כאן, היא הנוקבא דו"א. **מסע, כמה דאתמר.** מסע פירושו, כמו שנתבאר שם (בפרשת נח דף קי"ד אות שכ"ו). ע"ש.

קסד) וילך למסעיו וכו': למסעיו, פירושו, שהלך בכל אלו המדרגות מדרגה אחר מדרגה. כמו שנתבאר לעיל (באות קס"א) **מנגב ועד בית אל,** הוא כדי לתקן את מקומו שהוא חסד הנקרא נגב, ולחבר אותו עם בית אל שהיא הנוקבא, ביתור שלם. כי מנגב עד בית אל נמצא סוד החכמה כראוי. פירושו. כי הנוקבא הנקראת בית אל, היא מאירה באור החכמה, כי נקראת חכמה תתאה. אמנם אין החכמה יכולה להאיר בה בלי חסדים. וע"כ אומר. **דהא מנגב,** שהוא חסד, עד בית אל **אשתכח רזא דחכמתא כדקא יאות.** כי כשמחבר את הנגב שהוא חסדים, עם החכמה, שבבית אל יכולה החכמה להאיר כראוי. אבל מטרם שנתחברה בנגב אין החכמה שבבית אל יכולה להאיר. (כנ"ל דף ס"א ד"ה לבתר).

קסו) אל המקום אשר היה שם אהלה

(דפו"י דף פ"ג ע"ב *) דף פ"ד ע"א

סד

לך לך

קסח) וְהָכָא כַּד תִּסְתַּפֵּל בְּדַרְגִין, תִּשְׁפַח רַזָּא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה, מַה כְּתִיב, וַיֵּלֶךְ אֶלְמַסְעוּ מִנְגַב, מִסְטָרָא בְּדִימִינָא, שִׁירוּתָא דְעֲלָמָא עֲלָאָה, סְתִימָא עֲמִיקָא לְעֵילָא, עַד אֵין סוּף, וְנִחִית דְרָגָא בְּתַר דְרָגָא, מִנְגַב יוֹעַד בֵּית אֵל יִמְעִילָא לְתַתָּא.

קסט) וּכְתִיב, וַיִּקְרָא שֵׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה'. אַדְבַק יְחוּדָא בְּאַתְרֵיהּ, כְּדָקָא יְאוּת, דְּכְתִיב, אֵל מְקוּם הַמְזֻבָּח אֲשֶׁר עָשָׂה שֵׁם בְּרֵאשׁוֹנָה, מֵאֵי אֲשֶׁר עָשָׂה שֵׁם. דְּסֵלִיק לָהּ מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְהִשְׁתָּא כִּי נִחִית בְּדַרְגִין מְעִילָא לְתַתָּא, בְּגִין דְּהוּא לֹא תַעֲדֵי מֵאִינוּן דְרָגִין עֲלָאִין, וְאִינוּן לֹא יַעֲדוּן יְבִי מְנַה, וְיִתְיַחַד כְּלָא בְּיַחוּדָא תְדָא כְּדָקָא יְאוּת.

קע) כְּדִין אֲתַעֲטַר אַבְרָהָם, וְהוּהוּ חוֹלַק עַדְבֵיהּ דְּקַב"ה וְדָאֵי. וְכַאֲיִן אִינוּן צְדִיקָאֵי, דְּמִתַּעֲטְרֵי בֵיהּ, בְּקַב"ה. וְהוּא, מִתַּעֲטַר בְּהוּן. וְכַאֲיִן אִינוּן בְּעֲלָמָא דִין, וְכַאֲיִן אִינוּן בְּעֲלָמָא דְאַתֵּי. עֲלֵייהוּ כְּתִיב אֶעֱמֶם כְּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ. וְכְתִיב אַוֹרַח צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן הַיּוֹם.

קעא) אֲזֵלוּ, כַּד מְטוּ בְּתַד בֵּי חֻקַּל, יְתַבּוּ. פִּתַח ר' שְׁמַעוֹן וְאָמַר, אֶפְנֵה אֵלֵי וְחַנְנִי וְגו'. הָאֵי קָרָא אֵית לְאִסְתַּכְלָא בֵיהּ, וְהָא אֻקְיַמְנָא לֵיהּ, בְּכַמְהָ אַתְר. אַבְל יְבִהָאֵי קָרָא, מְלִין סְתִימִין אֵית בֵּיהּ, פְּנֵה אֵלֵי. וְכִי דוּד אָמַר פְּנֵה אֵלֵי וְחַנְנִי.

מסורת הזהר

א לעיל בראשית א' דף שי"א צ"א. ב לעיל ב"א דף ונ"ב צ"א וש"ג. ג תהלים פ"ו ח"ג פד. קצה: א נ"א למסעו. ב נ"א לימינא. ג נ"א שרותא. ד נ"א ונחת. ונ"א ונטל. זנ"א ונטיל. (אה"ל) ה נ"א מוסיף עד מנגב. ו נ"א עד וליג מנגב. ז נ"א ליג מעילא לתתא (אה"ל). ח נ"א אתרבק. ט נ"א עשה וגו'. י נ"א ליג שם. יא נ"א נחת. יב נ"א מינה. יג נ"א ויתייחד. יד נ"א מוסיף וכתבי צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עליה (הרמק). טו נ"א נוגה וגו'. טז נ"א חד. יז נ"א האי

חלופי גרסאות

כאמר

הסולם

וי"ך למסעו

השיג מדרגת חכמה שמצד ימין שחסד נעשה לחכמה, כנ"ל. ואח"כ ירד ממעלה למטה, כמ"ש כאן בהכתוב וילך למסעו כנ"ל. ונתדבק הכל במקומו. כראוי להיות. קסח) והכא כד תסתכל וכו': וכאן כאשר תסתכל במדרגות שבכתוב, תמצא כאן סוד חכמה העליונה, דהיינו החכמה שמצד ימין. מה כתוב, וי"ך למסעו מנגב שפירושו מצד ימין, שהוא דרום, והוא התחלה של העליון, דהיינו בינה, הסתום ועמוק למעלה עד אין סוף. פירוש, הנגב, שאומר כאן פירושו חכמה שבראש קו ימין, שהוא התחלה ושורש אל הבינה העומדת בראש קו שמאל. שחכמה זו סתומה ועמוקה עד א"ס. ומשם ירד מדרגה אחר מדרגה ממעלה למטה, מנגב עד בית אל שהיא הנוקבא.

קע) כדין אתעטר וכו': אז נתעטר אברהם, ונעשה חלק גורלו ודאי בה'. אשריהם הצדיקים שמתעטרים בהקב"ה, והוא מתעטר בהם. אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא. עליהם כתוב ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וכתוב, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום.

קעא) אזלו כד מטו וכו': הלכו, כשהגיעו לשדה אחד ישבו. פתח ר"ש ואמר, פנה אלי וחנוני וגו'. מקרא הזה יש להסתכל בו. והרי בארונהו בכמה מקומות. אבל דברים

קסט) וכתוב ויקרא וכו': וכתוב ויקרא שם אברם בשם ה'. דהיינו שהדביק היחוד במקומו כראוי. שכתוב אל מקום המזבח

(דפו"י דף פ"ד ע"א)

סה

ףך

קעב) אלא, בגין דרגא «דיליה, דאיהו אתעטר ביה קאמר, תנה עוף לעבדך. תנה עוף, דא ג' עז עלאה, כדכתיב «ויתן עז למלכו. מאן מלכו. דא מלך סתם, מלפא משיחא. אוף הקא לעבדך, דא מלפא משיחא, ד' פדאמן מלך סתם.

קעג) והושיעה לכן אמתך. וכי לא י' הוה בריה דישי יאיהו, עד דאיהו יאמר בשמא דאמיה, ולא בשמא דאבוי. אלא, הא אוקימנא, דכד ייתי ב"ג ל' לקבל מלה עלאה ל' לאדפרא, בעי למהך במלה דאיהו ודאי. ועל דא, אדפר לאמיה, ולא לאבוי. ותו, י' הא תנינן י' דא מלך פדאמן.

קעד) אמר ר' שמעון, ת"ח, מה פתיב, א ויהי ריב בין רעי מקנה י' אכרם, רב פתיב, חסר יוד, דכעא לוט למקדור לפולחנא נוכרא, דפלחי יתבי ארעא, וסופיה דקרא אוכח, דכתיב והכנעני והפריזי או יושב בארץ.

קעה) ומנלן דלוט אהדר י' לסרחניה, לפולחנא נוכרא, י' דכתיב, ויסע לוט מקדם. מאי מקדם, מקדמונו של עולם. י' פתיב הקא, ויסע לוט מקדם, וכתיב א ויהי בנסעם מקדם, מה לחלן נטילו מקדמונו י' של עולם אוף הקא י' בן.

חלופי גרסאות

א נ"א דילה. ב נ"א מוסיף לעבדך סתם. ג נ"א עז. ד נ"א כדקאמן. ה נ"א מוסיף הוה דוד. ו נ"א ל"ג איהו עד (אה"ל). ז נ"א מוסיף אמר (והושיעה לכן) בן אמתך. ח נ"א לקבל. ט נ"א לאתדכרא. י נ"א דהא. יא נ"א דא. יב נ"א אברם וגו'. יג נ"א לסרחניה. יד נ"א הה"ד. טו נ"א מוסיף אמר (לוט) אי אפשר (נ"א אפשר) באברהם ולא באלוהו כתיב (הרמ"ק ואה"ל). טז נ"א דעלמא. יז נ"א מקדמונו. דעלמא ול"ג כן.

מסורת הזהר

וי"ף למסעיו

הסולם

מאמר

הרי למדנו שזוהו מלך סתם כמו שאמרנו. כלומר, שלא התפלל בשביל עצמו אלא בשביל הנוקבא הנקראת מלך סתם, וע"כ הזכיר לאמו, שה"ס הנוקבא ולא הזכיר לאביו.

מאמר ויהי ריב בין רועי מקנה אברם

קעד) אמר ר' שמעון ת"ח זכוי: אמר ר"ש בוא וראה מה כתוב, ויהי ריב בין רעי מקנה אברם. רב כתוב חסר י' יורה, שלוט רצה לחזור לעבודה זרה, שיושבי הארץ עבדו. וסוף הכתוב מוכיח זה. שכתוב והכנעני והפריזי או יושב בארץ. שזה מלמד שלוט היה רוצה לעבוד ע"ז כמותם. ומה שאומר רב חסר י' מורה על עבודה זרה. וה"ס הכתוב ורב יעבוד צעיר. וכן עשו אמר ליעקב יש לי רב. ויעקב אמר לו יש לי כל. וכן ה"ס וערב רב עלה אתם.

קעה) ומנלן דלוט זכוי: ומאין נשמע שלוט חזר לסורו לעבודה זרה. שכתוב, ויסע

דברים סתומים יש במקרא זה. פנה אלי, שואל, וכי דוד שהיה עניו, יאמר פנה אלי וחנני.

קעב) אלא זכוי: ומשיב אלא שאמר זה, בשביל מדרגה שלו שהוא מתעטר בה. דהיינו שהתפלל בשביל הנוקבא דו"א, תנה עוף לעבדך זכוי: תנה עוף, זה הוא עז העליון, שהוא חכמה, שכתוב ויתן עז למלכו. מי הוא מלכו, זה הוא מלך סתם שהוא מלך המשיח. דהיינו המלכות שהיא נוקבא דו"א, (כנ"ל בראשית א' דף רמ"א אות רצ"ג) אף כאן לעבדך הוא מלך המשיח, כמו שאמרנו מלך סתם. דהיינו הנוקבא.

קעג) והושיעה לכן אמתך: שואל, וכי לא היה בננו של ישי, עד שהיה צריך לומר בשמו של אמו, ולא בשמו של אביו. ומשיב, אלא בארונהו. כאשר יבא האדם להזכיר עצמו לקבל דבר עליון, הוא צריך לבא בדבר שהוא ברור. וע"כ הזכיר את אמו, שאמר לכן אמתך ולא לאביו. ועוד (דפו"י דף פ"ד ע"א)

פו

ף דף

קפ וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו וגו'. ר' אבא פתח ויגם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וגו', ווי למאן דאסתתר מקמי קב"ה, דכתיב ביה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה'. והוא אתי למערק מקמיה.

קפא אלא, פתיב יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. יונתי: דא פנסת ישראל. בחגוי הסלע: דא ירושלם, דאיהי סלקא על כל עלמא. מה סלע, איהי עלאה ותקיפא על כלא, אוף ירושלם איהי עלאה ותקיפא על כלא. בסתר המדרגה: דא אתר דאקרי בית קדש הקדשים, דלכא דכל עלמא.

קפב ובג"כ פתיב בסתר המדרגה, בגין דתמן הות שכניתא מסתתרא, פאתתא דאיהי צנועה לבעלה, ולא נפקא מביתא ולבר. פמה דאת אמר, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך וגו'. כן פנסת ישראל לא שרייא לבר ומאתרתא, בסתירו דרנגא, אלא בזמנא דגלותא, דאיהו בגו גלותא, וכגין דאיהי בגלותא, שאר עמין אית לון טיבו ושלוח יתיר.

חלופי גרסאות

א נ"א וכי מן קמי דכתיב. וליג מן ווי עד דכתיב. ונ"א וכי מאן יכיל למערק מקמיה הקב"ה (הרמ"ק) ונ"א וכי מאן יכיל לערקא מקמי קב"ה (אה"ל). ו נ"א דערקי. ונ"א דאסתר. ג נ"א מוסיף דא בית המקדש. ד נ"א בלבא. ונ"א מוסיף אתר דאיהו לבא (אה"ל). ה נ"א מביתה. ו נ"א ליג לבר. ז נ"א מאתרה. ח נ"א דאיהו.

מסורת הזהר

(א) (בראשית י"ג) ח"א פה. צה. קה. קנה. ח"ב רכו: (ב) (יונה א') ח"א פה. ח"ב קע: קעא. ג) (ירמיה כ"ג) לעיל פרשת נח דף ס"ט צ"ד ושי"ג. ד) (שה"ש ב') ח"ג סא. ז"ח שה"ש ע"ה טב שכה. תקיף קט"ז טג שלה. ה) (תהלים קכ"ח) ח"א קטו: קטו. רלח. ח"ב קכ. קע: ח"ג קכה: קכו.

מה אמר אחרי הפרד לוט

מחוץ למקומה, שהוא בסתר המדרגה, אלא בזמן הגלות, שהיא בתוך הגלות. ומשום שהיא בתוך הגלות, ע"כ שאר האומות יש להם טובה ושלוה יותר מישראל. פירוש, בית המקדש ה"ס הנוקבא. וכתוב, והבדילה הפרכת כסם בין הקדש ובין קדש הקדשים. כי הפרכת ה"ס הפרסא שבמקום החזה המבדילה בין מחזה ולמטה, ששם החסדים מגולים בהארת חכמה, שה"ס הקדש, ובין מחזה ולמעלה, ששם החסדים מכוסים ונעלמים מהארת חכמה, שה"ס קדש הקדשים, וע"כ נקרא קדש הקדשים בשם סתו המדרגה, כי החכמה מסתרת שם ואינה מתגלית. אמנם מקום הזווג אינה אלא בבחינת מחזה ולמעלה, (כנ"ל בראשית א' דף פ"ו ד"ה וזה אמרו) דהיינו במקום קדש הקדשים. וז"ש דתמן הות שכניתא מסתתרא כאתתא דאיהי צנועה לבעלה, ולא נפקא מביתא לבר, כי אין פני אדם אלא שם, כנ"ל ע"ש.

הסולם

מאמר

קפ וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט וגו': רבי אבא פתח, ויגם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וגו' ווי למי שמסתיר עצמו מלפני הקב"ה, שכתוב בו, הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה'. ומתמה, ויונה בא לברוח מלפני הקב"ה.
קפא אלא כתיב יונתי וכו': ומשיב אלא כתוב יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. יונתי, היא כנסת ישראל, דהיינו השכינה, בחגוי הסלע היא ירושלים, שהוא גבוה מכל העולם. מה סלע הוא גבוה וחזק מכל, אף ירושלים היא גבוה וחזקה מכל. בסתר המדרגה זהו המקום שנקרא בית קדש הקדשים שהוא הלב של כל העולם.
קפב ובגין כך כתיב וכו': ועל כן כתוב, בסתר המדרגה, על הקדש קדשים. משום שהשכינה היתה מסתרת עצמה שם, כאשר שהיא צנועה לבעלה, ואינה יוצאת מביתה לחוץ. כמו שאתה אומר, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך, כך כנסת ישראל אינה שורה

ת"ח

(דפו"י דף פ"ד ע"א)

סח

פך פך

קפג) ת"ח, בזמנא ד'ישראל שרין על ארעא קדישא, כלא הוה מתתקן פדקא יאות, א' ו'כרסניא שלים עלייהו, ועבדי פולחנא, ובקע אורין דעלמא, וסליק ההוא פולחנא לעילא לאתריה, בגין דארעא לא אתתקנת לפולחנא, אלא לישראל בלחודייהו. ובג"כ, שאר עמין בעעכו"ם, הוו מתרחקי, דלא הוו שלטין בה ד' פדהשפא, בגין דלא אתזנו אלא מתמצית.

קפד) ואי תימא, הא חמינן כמה מלכין הוו, דשליטין בזמנא דבית המקדש קיים על עלמא. ת"ח, בבית ראשון, עד לא סאיבו ישראל ארעא, לא הוו שלטין שאר עמין בעעכו"ם, אלא, אתזנו מתמצית, ובה הוו שלטין, ולאו כל פה. פיון דחבו ישראל, וסאיבו ארעא, ופדין פכיכול, דחו לה לשכינתא מאתריה, ואתקבת לדוכתא אחרא, וכדין שלטין שאר עמין, ואתייהיב לון רשו לשלטה.

קפה) ת"ח, ארעא ד'ישראל, לא שליט עליה ממנא אחרא, בר קב"ה בלחודי. ובשעתא ד'חאבו ישראל, והוו מקטרין לטעוון אחרנין, בגו ארעא, פכיכול אדחייא שכינתא מאתריה, ומשכי ומקטרי לאתקשרא טעוון אחרן בגו שכינתא, וכדין אתייהיב לון שלטנותא, א' בגין דקטרת ד'קטרא הוה לאתקטרא. ו' וכדין, שלטו שאר עמין, ובטלו נביאים, וכל אינון דרגין עלאין לא שלטו בארעא.

חלופי גרמאות

א נ"א וכרסניא. ב נ"א ל"ג עעכו"ם. ונ"א עע"ז. ג נ"א ל"ג בה. ד נ"א כהשתא. ה נ"א שליטין. ו נ"א ל"ג עעכו"ם ונ"א עע"ז. ז נ"א ל"ג כרין. ח נ"א מאתרהא. ט נ"א מוסף ולא אחרא. י נ"א דחבו. יא נ"א אחרן. יב נ"א אתדחיה. יג נ"א בגו. יד נ"א קטרא. ונ"א קטורא. טו נ"א איהו. טז נ"א ומכדין. (אה"ל).
דרך אמת א' לפי שהקטרת הוא מקשר המדרגות יחד ולכן נקרא בשם קטרת שהוא לשון קשור בשלשון תרגום.

מסורת הזהר

א ח"א נו: סא. סח: עג: עח. פג. צד: קח: קעו: ח"ב לג. עט. קל: קלו. קח: קמא: קנא: קנב. קנ. רט. ח"ג יור. עב: ו' ח"א סא. קח: ח"ב לג. קל: קמ: קנא: רט.
יב נ"א אתדחיה. יג נ"א בגו. יד נ"א קטרא. ונ"א קטורא. טו נ"א איהו. טז נ"א ומכדין. (אה"ל).
דרך אמת א' לפי שהקטרת הוא מקשר המדרגות יחד ולכן נקרא בשם קטרת שהוא לשון קשור בשלשון תרגום.

הסולם

מאמר

וה' אמר אחרי הפרד ל'ט

שולטים גם בזמן שהיה בית המקדש קים בעולם. בוא וראה בבית ראשון, טרם שטמאו ישראל את הארץ, לא היו שולטים שאר האומות כל כך, אלא שניזונו מתמצית, ומתמצית הוה היתה שליטתם אז, וע"כ לא היתה שליטתם חזקה כל כך, כיון שחטאו ישראל וטימאו את הארץ, אז, כביכול, דחו את השכינה ממקומה, ונתקרת למקום אחר, ואז שלטו שאר האומות, כי ניתן להם רשות לשלוט.

קפה) תא חזי ארעא ד'ישראל וכו': בוא וראה ארץ ישראל, ממונה אחר אינו שולט עליה חוץ מהקב"ה בלבדו. ובשעה שחטאו ישראל, והיו מקטרים בתוך הארץ לאלהים אחרים, נדחה כביכול השכינה ממקומה, כי היו מושכים ומקטרים לאלהים אחרים שיתקשרו בהשכינה, ואז ניתן להם השליטה. הקטרת עושה קשר להתקשר וע"כ ינקו מהשכינה וקבלו ממנה השליטה, ואז שלטו

קפג) תא חזי בזמנא וכו': בוא וראה, בשעה שישראל שרוים בארץ הקדושה הכל היה מתוקן כראוי, והכסא שהוא הנוקבא היה שלם עליהם, כלומר שהיתה כסא שלם לישראל העליון ועבדו עבודת השם, דהיינו שהעלו מ"ן, ובקעו אורים של העולם, והעבודה עלתה למעלה למקומה לזו"ן, וגרמו להם זוגג. כי הארץ אינה מתוקנת לעבודה רק לישראל בלבדם. ועל כן שאר האומות היו מתרחקים מהארץ, שלא היו שולטים בה כמו עתה, כי לא היו נוונים אלא מתמצית, כלומר השפע שהמשיכו ישראל ע"י עבודתם, השלים גם את אומות העולם, אבל עיקר השפע הגיע לישראל, והאומות קבלו רק תמצית מהשפע, לפיכך היתה הממשלה לישראל.

קפד) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר הרי אנו רואים כמה מלכי האומות היו (דפוי' דף פ"ד ע"ב)

ע

דף דף

לפום צערייהו. אכל בזמנא אחרא לא אתגלייא, ובג"כ יונה, בגין דלא תשרי
עלוי שכינתא, ולא תתגלי עליה, אול מארעא קדישא, וערק. הה"ד
מלפני ה'. דוכתיב ^א כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא בורח.

קצא ת"ח פמה דשכינתא לא אתגלייא, אלא באתרא דאתחזי לה, אוף
הכי לא יאתחזי ולא יאתגלייא, אלא בב"נ דאתחזי לה. דהא מן יומא
דסליק על רעותיה דלוט, לאתהפכא בסרחניה, אסתלקת ירוחא קדישא
מאברהם. ^ב וכד ^ג אסתלק לוט מגיה, מיד שרא רוח ^ד קודשא בדוכתייה.
הדא הוא דכתיב, וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו י וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א עלוי. ב נ"א מן ארעא. ג נ"א מוסיף ה' לברוח
חרישה. ד נ"א ליג מן וכתוב עד ת"ח. ה נ"א הכא.
ו נ"א אתחזייא. ז נ"א אתגלייא. ח נ"א ליג לה. ט נ"א ליה. י נ"א רוח קודשא. יא נ"א כיון דאסתלק.
יב נ"א אתפרש (אה"ל). יג נ"א קדשא. יד נ"א מוסיף וגו' שא נא עיניך וראה כל המקום אשר אתה שם וגו'.

הסולם

מאמר

ולמטה לבחינת חצוניות, כי לא יוכלו
להתברר ולהשתלם מטרם גמר התקון, כי
או יקבלו הווי"ן השלמה דמין הב' כמ"ש
באות קל"ג.

וזהו ההפרש מנשמת ישראל לאומות
העולם, כי ישראל נמשכים מבחינת כלים
דפנים, והם ראויים לקבל אורות שלמים גם
מטרם גמר התקון. אבל אומות העולם
נמשכים מבחינת כלים החצוניים, וע"כ לא
יוכלו לקבל שום שלמות מטרם גמר התקון,
ועד"ז נחלקו העולמות לפנימיות וחיצוניות.
וארץ ישראל, ה"ס כלים דפנים מבחינת
העולם. וחזן לארץ הם כלים דחיצוניות.
וע"כ אין שלמות בחזן לארץ מטרם גמר
התקון, כי אז נאמר והיה ה' למלך על
כל הארץ וגו'. וכן ומלאה הארץ דעה וגו'.
אבל מטרם גמר התקון. אין שלמות רק
בהכלים דפנים מהעולם בלבדם. שהם סוד
ארץ ישראל.

וזה אמרו, **ארעא דישראל לא שליט**
ע"ה ממנא אחרא בר קב"ה בל"הודוי. כי
ארץ ישראל להיותה מבחינת כלים דפנים,
קבלה תקון גם בזמן הזה, בסו"ה ארץ
אשר עיני ה' אלקיך בה וגו' והשכינה
מתגלית בה. מה שאין כן בחזן לארץ, כי
נתנה לשליטת ע' שרים, שגם הם בחינת
חיצוניות מהקדושה, דהיינו שנמשכים מכלים
החיצוניים שאין להם שום שלמות מטרם
גמר התקון, ולפיכך עוד לא נתקיים, והיה
ה' למלך על כל הארץ, אלא בארץ ישראל
לכד.

וזה"ש **כמה דשכינתא לא אתגלייא אלא**
באתרא דאתחזי לה, דהיינו בארץ ישראל.
אוף

בית המקדש, אבל בזמן אחר לא נגלה
השכינה בחזן לארץ. ומשום זה ברח יונה,
כדי שלא תשרה עליו השכינה, ולא תתגלה
עליו, וע"כ הלך מארץ הקדושה וברח. וזהו
שכתוב, מלפני ה', וכתוב כי ידעו האנשים
כי מלפני ה' הוא בורח.

קצא תא חזי כמה זכו: בוא וראה,
כמו שהשכינה אינה מתגלה אלא במקום
הראוי לה, כן אינה נראית ואינה מתגלה
אלא לאיש הראוי לה, שהרי מיום שעלה
ברצונו של לוט להתהפך בחטאו, נסתלק
רוח הקדש מאברהם, וכשלוט נפרד ממנו.
מיד שרה רוח הקדש במקומו, דהיינו על
אברהם, וזהו שכתוב, וה' אמר אל אברהם
אחרי הפרד לוט מעמו וגו'.

ביאור המאמר, כי ידעת שכל מדרגה
נחלקת לפנימיות וחיצוניות, ששורשו של
התחלקות הזה, ה"ס עלית ה"ת לעינים,
ונעשה סיום חדש בסיום גלגלתא ועינים
שה"ס פרסא, ואח"פ יצאו לחזן מהמדרגה.
(ע"י בפתיחה לחה"ק אות ע"ז) ולפיכך
הכלים שלמעלה מפרסא שנשארו בהמדרגה
נקראים פנימיות. והכלים שיצאו למטה
מפרסא נקראים חיצוניות, או אתורים, עש"ה,
ואע"פ שבעת גדלות מוחזרים הכלים החצוניים
שלמטה מפרסא אל המדרגה, עם כל זה.
כיון שז"ת דאצילות. שהם זו"ן, אינם נשלמים
רק בדרך עליה להמקום שלמעלה מחזה,
שה"ס השלמת התחזון בעליון, ואינם נשלמים
במקומם עצמם, בהמקום שמחזה ולמטה,
כמו שנתבאר באורך בפתיחה לחכמת הקבלה
מאות קל"ד עד אות קמ"ד, עש"ה, ע"כ
נבחנים תמיד הכלים בינה ותו"מ שמחזה
(דפו"י דף פ"ה ע"א)

עא

לך לך

קצב ת"ח, פיון דתמא אברהם, דלוט הנה תב לסרתיניה, הנה דחיל
"אברהם, אמר דילמא ח"ו, בגין חברותא דדא, אבידנא בגיניה תולקא קדישא,
דאעטר לי קב"ה. פיון דאתפרש מניה, א"ל «שא נא עיניך וראה מן המקום
אשר אתה שם.

קצג מאי ב מן המקום אשר אתה שם. דאתדבקת ביה בקדמיתא,
ואתעטרת בהימנותא שלימתא. צפונה, ונגבה, וקדמה, וימה. אלין אינון
מסעיו, דהוו בקדמיתא, דכתיב וילך למסעיו. וכתיב הלך ונסוע הנגבה.
אלין דרגין עלאין, דאתעטר בהימנותא שלימתא בקדמיתא.

קצד וכדין אתבשר, דלא יעדי מניה ומן בנוי לעלמין, דכתיב פי את
כל הארץ אשר אתה רואה. מאי אשר אתה רואה. דא דרגא קדמא דאתגליא
ליה, כד"א לה הנראה אליו. ובג"כ אשר אתה רואה, בגין דדרגא דא קדמא,
אתגליל מכלהו דרגין, וכלהו אתחזון ביה, ובג"כ, כי את כל הארץ אשר
אתה רואה וגו'.

קצה ר' אלעזר אערע בבי ואושפיזא בלוד, והוה עמיה רבי חזקיה. קם

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

א נ"א ליג אברהם. ב נ"א ליג מן המקום. ג נ"א ליג
הנגבה. ד נ"א קדמיתא. ה נ"א וכלהו. ו נ"א אתחזון.
ז נ"א אושפיזיה.

א) לעיל דף ס"ז צ"א וש"נ. ב) לעיל דף ס"ב צ"ג וש"נ;
ג) לעיל דף ל' צ"א וש"נ.

והי אמר אחרי הפרד לומ

הסולם

מאמר

המקום שנתדבקת בו בתחילה ונתעטרת
באמונה שלמה, דהיינו צפונה ונגבה קדמה
וימה, אלו הם המסעות שנסע בתחילה,
שכתוב וילך למסעיו, כמו שנתבאר (באות
קס"ה) שה"ס נפש רוח נשמה ותייה ע"ש.
צפונה ה"ס בינה ונשמה. נגבה, ה"ס חכמה
ותיה. קדמה ה"ס ת"ת, ורות. ימה, ה"ס
מלכות, ונפש. וכתיב הלך ונסוע הנגבה
וכו': אלו הן מדרגות העליונות שנתעטר
בהם באמונה שלמה בתחילה.

קצד וכדין אתבשר וכו': ואז נתבשר,
שלא יסורו ממנו ומן בניו לעולם. שכתוב,
כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך
אתנה ולזרעך. ושואל מהו אשר אתה רואה
ואומר, זה הוא מדרגה הראשונה שנתגלה
לו שהיא מדרגת הנפש, כמו שאתה אומר, לה'
הנראה אליו (כנ"ל באות קס"ז) ומשום זה
נאמר אשר אתה רואה, משום שמדרגה זו
הראשונה, שהיא הנוקבא, נכללת מכל
המדרגות, וכל המדרגות נראות בה, ומשום
זה נאמר, כי את כל הארץ אשר אתה
רואה וגו'.

מאמר כתפוח כעצי היער

קצה רבי אלעזר אערע וכו': רבי אלעזר
הזרמן במלון בלוד. והיה עמו שם רבי
חזקיה

אוף הכי וכו' כבר נש דאתחזי לה וכו',
דהיינו שיהיה נשמר מלעורר הזווג בחיצוניות
הנוקבא, שהיא במקום שלמטה מחוזה, כי
אז הוא מפריד הנוקבא מז"א, והשפע הולכת
לחזן לארץ, אל ע' שרים של אומות העולם
שהם בעלי הכלים החיצונים המתאיים לאותו
השפע. וז"ש (אות קפ"ה) **ובשעתא דהאבו**
והוו מקטרין לטעוון אחרנין וכו', דהיינו
שעוררו זווג בכלים החיצונים של הנוקבא
והמשיכו השפע ממעלה למטה, שאז הולכת
השפע לאלהים אחרים כנ"ל. וכדין שלטו
שאר עמין וכו', כי השפע הגיע לע' שרים
שלהם. ובג"כ כ"הו ינקין מן שכינתא
דאתקריבת גבייהו, כי הכלים החיצונים של
השכינה, קרובים לאומות העולם, כי רק
הם מקבלים מהם כנ"ל. ובדרך הזה תבין
כל המאמר.

קצב תא חזי כיון וכו': בוא וראה,
כיון שראה אברהם שלוט חזר לסורו, היה
מפחד, אמר, אולי ח"ו, משום התחברותי
עם זה, אבדתי בשבילו, חלק הקדוש שהקב"ה
העטיר אותי. כיון שלוט נפרד ממנו, א"ל
הקדוש ב"ה, שא נא עיניך וגו'.

קצג מאי מן וכו': ושואל מהו מן
המקום אשר אתה שם, ואומר שפירושו,
(דפו"י דף פ"ה ע"א)

עב

דף דף

בליקיא למלעי באורייתא, קם רבי חזקיה גביה, א"ל ר' אלעזר, ^(א) בקיסטרא
ב דקוסטא, תברייא שכיחי.

קצו פתח ר' אלעזר ואמר, ^(א) כתפוח בעצי היער וגו'. כתפוח, דא קב"ה
דאיהו חמיד ומתעטר בגונוי, מפל שאר אילנין, דלא אית דדמי ליה. רשים
איהו מכלא, דרשים הוא, דלית אחרא פנותיה.

קצו בגיני פך, בצלו חמדתי. בצלו: ולא בצלא אחרא. בצלו: ולא בצלא
דשאר ממנן. חמדתי, אימתי, מן יומא דהנה אברהם בעלמא, דאיהו חמיד
ורחים ליה לקב"ה באהבה. כד"א ^(א) ואברהם אוהבי. ופריו מתוק לחפי,
^(ב) דא הוא יצחק, דאיהו ^(ג) איבא קדישא.

קצח ד"א, בצלו חמדתי וישבתי, דא יעקב. ופריו מתוק לחפי, דא יוסף

מטרת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (שה"ש ב) ח"א פה: ח"ב קכב. קכח. רכג: ח"ג
כה. עד. קג. קלג: ננה: רפו: ת"ז תקי כ"ה ע: ב) לעיל
דף ב' צ"ב.
ו נ"א מוסיף חמדתי וישבתי. ז נ"א מוסיף זרע אברהם.
א"ב.
דרך אמת אן באהל שלנים בו האורחים ונמכר להם הכל
במדה שם מצויים תמיד חברים אשר הם עוברים ושבים
שכן הם באים לאושפיוז א' בלוד כמבואר.

מאמר

הסולם

כתפוח בעצי היער

השכינה בצל אחר, דהיינו בצל דעלי תאנה
(כנ"ל בראשית ב' דף קפ"א ד"ה ויתפרו
ע"ש) **בצלו ולא בצלא דשאר ממנן**, דהיינו
בצל של ע' שרים, כנ"ל. חמדתי אימתי,
שואל, בצלו חמדתי מאימתי חמדה, כי אי
אפשר לומר שחמדה תמיד, שהרי מסבת החטא
נטתה לע' שרים כנ"ל בדבור הסמוך, ואומר,
שהוא מיום שבא אברהם לעולם, ואהב את
הקב"ה באהבה, כמו שאתה אומר **אברהם
אוהבי**. או תקן את השכינה, וחזרה ונתיתדה
כד"א, **ופריו מתוק לחפי**, זהו יצחק, שהוא
פרי קדוש של אברהם. פירוש. כי בעוד
שנתה לע' שרים, שה"ס הארת השמאל,
היתה ריקנית הן מחכמה והן מחסדים כנ"ל
(דף י"ג ד"ה והענין) ואחר שאברהם תקנה
לווג עם ז"א, וקבלה ממנו קו ימין שה"ס
חסדים המכוסים הנבחנים **יצ"ל**, חזר להאיר
בה גם קו השמאל, שה"ס הארת החכמה
המתלבשת בחסדים דימין. (כנ"ל דף י"ז
ד"ה כיון) ונמצא הארת החכמה בבחינת
פרי ותולדה דקו ימין. כי לא יכלה להאיר
מקודם לכן. וז"ס אברהם הוליד את יצחק.

חזקה, קם ר' אלעזר בלילה ללמוד תורה.
עמד אצלו ר' חזקיה, בסמוך לו, כי היה צר
להם המקום. אמר לו ר' אלעזר, בארמון צר
החברים מצויים. כלומר מתוך שהם מרבים
בתורה וממעטים במלאכה, לכן פוגשים אותם
תמיד בבית מלונות צרים וקטנים. כי אין
להם כסף לשכור בתים מרווחים. **קיסטרא**,
פירושו ארמון, לפי הענין. **קוסטא**, פירושו
מקום צר ורחוק. כמ"ש (תענית כד.) דיירנא
בקוסטא דחיקא.

קצו פתח רבי אלעזר וכו': פתח ר"א
ואמר. כתפוח בעצי היער וגו'. כתפוח, זהו
הקב"ה, שהוא נחמד ומתעטר בגונוי שה"ס
ג' קוין חג"ת, הנבחנים לג' גוונים, לבן אדום וירוק.
שאר דומה לו, בכל שאר אילנות, שהם ע'
שרים המתדמים לקדושה בקוף בפני אדם. מצוין
הוא מכל, מצוין הוא שאין אחר כמותו.
פירוש. כי מחמת חטא דעצה"ד, נמשכה
השכינה לצד ע' שרים, שהם בחינת חיצוניות
דז"א, כמ"ש לעיל (בהסולם באות קצ"א
ע"ש) וע"כ אחר שנתקנה וחזרה ונתדבקה
בז"א, הנקרא הקב"ה, אמרה השכינה כתפוח
בעצי היער וכו' שאין דומה לו בע' שרים
שנתדבקה מקודם, וניכר יתרונו ית' עליהם
עתה, כיתרון האור על החשך.

קצו בגיני כך בצלו חמדתי בצלו ולא
בצלא אחרא וכו': כי מטרים תקונה היתה
(דפו"י דף פ"ה ע"א)

קצח דבר אחר בצלו וכו': פירוש אחר.
בצלו חמדתי וישבתי, זה יעקב, שהוא סוד
קו אמצעי, שלהיותו מכריע בבחינת מסך
דחירק, הממעט הקומה, (כנ"ל דף י"ז
ד"ה

נג

דך דך

הצדיק, דעבד פירין קדישין בעלמא. וע"ד « כתיב » אלה תולדות יעקב יוסף. דכל אינון תולדות דיעקב ביוסף הצדיק קיימי, דעבד תולדות. ובג"כ, אקרוז ישראל, על שמא דאפרים, דכתיב « תבן יקיר לי אפרים וגו'.

קצט) ד"א כתפוח בעצי היער. דא אברהם. דדמי ליה לתפוח, דסליק ריחין, « ואתרשים במהימנותא שלימתא, על כל בני דריה, ואתרשים יחד לעילא, ואתרשים יחד לתתא, דכתיב « אחד הנה אברהם.

ר) מאי טעמא תוה אחד. דלא תוה אחרא בעלמא, « די סליק למהימנותא דקב"ה, בר איהו. א"ל ר' חזקיה, וקא כתיב « ואת הנפש אשר עשו בחרן. א"ל עד קען, אינון לא תו פורגין עלאין, דאתעטר בהו אברהם.

רא) לבתר א"ל, תו שמענא, דלא אקרי אברהם אחד, עד « דאסתלק ביצחק ויעקב. פין דאסתלק ביצחק ויעקב, « ותו פלהו « תלתהון אבהן דעלמא, פדין אקרי אברהם אחד. וכדין « הוא תפוח בעלמא. רשים מכל בני עלמא. אמר ליה שפיר קא אמרת.

רב) ד"א, כתפוח בעצי היער, דא « קב"ה. פן דודי, דא קב"ה. בצלו,

חלופי גרסאות

א נ"א וכתוב וליג וע"ד, ונ"א עד כתיב (אה"ל). ב נ"א יעקב (אה"ל). ג נ"א יוסף איהו דעבד תולדות כעין כלהו שבטים. ד נ"א דעבד (אה"ל). ונ"א מוסיף דעבד תולדות כעין כלהו שבטים. זנ"א כעין כלהו וליג שבטים. ח ל"ג ואתרשים חד לעילא. ו נ"א ל"ג חד ונ"א מוסיף למהו חד. ז נ"א מוסיף למהו חד. ח נ"א דיסליק (אה"ל). ט נ"א במהימנותא. י נ"א מוסיף איהו. כתפוח היער דא אברהם דדמי לתפוח דסליק ריחין ואתרשים במהימנותא שלימותא (אה"ל). יא נ"א דאתעטר. ונ"א דיתעטר (אה"ל). יב נ"א והא. יג נ"א תלתיהון. יד נ"א הוה. טו נ"א דריה (אה"ל). טז נ"א מוסיף היער כמה דאתמר. יז נ"א מוסיף קב"ה כמה דאתמר (אה"ל). יח נ"א מוסיף דודי בין הבנים.

מסורת הזהר

א) (בראשית ל"ז) ח"א כא: קעו: קפ. קפב: ח"ב קמה. רמב. ח"ג רמח: ז"ח וישב כ"ט טד שכא. תשא מ"ד טא שמו. ב) (ירמיה ל"א) ח"ב יב: ח"ג קמא: ת"ז תק' ו' כא: ג) (יהוקאל ל"ג) ח"א רנו: ד) לעיל דף כ' צ"ב וש"נ.

הסולם

כתפוח בעצי היער

אמר לו רבי חזקיה. והרי כתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן. שפירושו, שאברהם היה מגייר את האנשים ושרה את הנשים. הרי שהיו בעלי אמונת הקב"ה חוץ ממנו. אמר לו, ובכל זאת, עוד לא היו באותן מדרגות העליונות שאברהם נתעטר בהן.

רא) לבתר אמר ליה וכו': אחר כך אמר לו, עוד שמעתי. שלא נקרא אברהם אחד, עד שנכלל ביצחק ויעקב. כיון שנכלל ביצחק ויעקב, וכל השלשה יחד היו לאבות העולם, אז נקרא אברהם אחד. כלומר, אחר שנכלל כאחד בכל ג' הקוין נקרא אחד, ולא מקודם לכן, ואז הוא נקרא תפוח בעולם כלומר שיש לו ג' גוונין לבן אדום ירוק כמו תפוח, שהם דומין לג' הקוין, והוא נצטיין מכל בני דורו. אמר לו, יפה אמרת.

רב) ד"א כתפוח וכו': פירוש אחר, כתפוח בעצי

מאמר

ד"ה כיון) ע"כ נבחן לצ"ל, ולבחינת ישיבה. ופריו מתוק לחבי, זה יוסף שה"ס יסוד שהוא עשה פירות קדושים בעולם דהיינו נשמות וע"כ כתוב אלה תולדות יעקב יוסף, שכל אלו תולדות דיעקב ביוסף הצדיק עומדים, שהוא בחינת יסוד של יעקב, ומשום זה נקראים ישראל על שם אפרים, שכתוב הבן יקיר לי אפרים וגו'.

קצט) דבר אחר כתפוח בעצי היער וכו': זהו אברהם שהוא דומה לתפוח המעלה ריח. והוא נצטיין באמונה שלמה יותר מכל בני דורו. ונצטיין לבחינת אחד למעלה ובבחינת אחד למטה, שכתוב, אחד היה אברהם.

ר) מאי טעמא וכו': שואל, מהו הטעם שהיה אחד. ואומר, שלא היה אז אחר בעולם, שיתעלה באמונת הקב"ה חוץ ממנו.

(דפו"י דף פ"ה ע"א * פ"ה ע"ב)

פך פך

עד

דא קב"ה. חמדתי וישבתי, ביומא דאתגלי קב"ה, על טורא דסיני, וקבילו
ישראל אורייתא, ואמרו «נעשה ונשמע».
(ג) ופריו מתוק לחפי. אלין מלין דאורייתא, דכתיב «בהו» ומתוקים
מדבש ונופת צופים. ד"א ופריו מתוק לחפי, אלין נשמתהון דצדיקא, דכלהו
אִיבא בִּדְעוּבְדוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקִימֵי עֲמִיהָ לְעֵילָא.
(ד) ת"ת, פל נשמתין דעלמא, דאינון איבא בִּדְעוּבְדוּי דְקב"ה, פלהו
חד, בְּרִזָּא חַד, וְכַד נְחֵתִי לְעֵלְמָא, דְּכֵלְהוּ מִתְּפָרְשִׁין, בְּגוּוֹנִין יְדִכֵּר וְנוֹקְבָא,
וְאִינוּן דְּכֵר וְנוֹקְבָא מְחוּפְרִין פְּתָדָא.
(ה) וְת"ח, תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, עביד נפש. ורעותא
דתיאובתא דכורא, לגבי נוקבא, ואתדבקותא דיליה בה, אפיק נפש, וכליל
תיאובתא דנוקבא, ונטיל לה. ואתכליל תיאובתא תתאה, בתיאובתא
דלעילא, ואתעבידו רעותא תדא, פלא פרודא.
(ו) וכדין כליל פלא נוקבא, ואתעפרת מן דכורא, ותיאובתין דתרווייהו
מתדבקן פתדא, ועל דא, פלא כליל דא בדא. וכד נשמתין נפקין, דכר ונוקבא
פתדא נפקין.

חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג בהו. ב נ"א ל"ג דעובדו. ג נ"א מוסיף לעילא
במרומי רומה (אה"ל). ד נ"א כלהון. ה נ"א כנונין. ו נ"א
דכר. ז נ"א ל"ג מן ואינון עד ותיאובתא דכורא (אה"ל).
ח נ"א ת"ת. ט נ"א מוסיף ותאובתא דכורא לגבי (לגביה)
נוקבא עביד נפש. ונ"א ותיאובתיה (אה"ל). י נ"א ל"ג מן
תיאובתא עד ואתדבקותא. י' נ"א תיאובתיה. יב נ"א ל"ג דנוקבא. יג נ"א בתיאובת.
יד נ"א נטיל. טו נ"א תרווייהו. טז נ"א נפקי.

מסורת הזהר

(א) (שמות כ"ד) ח"א א: צ. רסו: ח"ב ג. טו: רכו. ח"ג
סא: קח: קסב. קצ: קצנ. שח: ב) לעיל פרשת נח דף
צ' צ"א וש"ג. ג) ח"א ט. פב: ד) ח"א צ: צא: ח"ב
רמו: ח"ג מג: רפג: ה) ח"א פא. קפב. רט.
דתיאובתא עד ואתדבקותא. י' נ"א מוסיף וכליל ועבית. יא נ"א תיאובתיה. יב נ"א ל"ג דנוקבא. יג נ"א בתיאובת.
יד נ"א נטיל. טו נ"א תרווייהו. טז נ"א נפקי.

דרך אמת א) לעיל פ"ב ב'. ב) עיין בפרדס רמנים מהרמ"ק שער ח' פרק כ"ב ופקודי רמ"ז א'.

הסולם

מאמר

כתפוח בעצי היער

לעולם כל הנשמות בבחינות זכר ונקבה,
וכל נשמה היא זכר ונקבה מחוברים כאחד.
(ה) ותא חזי תיאובתא זכור: וכוא וראה
השתוקקותה של הנקבה להזכר עושה נפש.
וכן רצון השתוקקותו של הזכר להנקבה,
ודבקותו בה, מוציא נפש, והיא כוללת את
הנפש מהשתוקקות הנקבה, ולוקחת אותה.
ונכלל השתוקקות של התחתון הנקבה
בהשתוקקות של העליון הזכר. ונעשו ב'
הנפשות רצון אחד בלי פירוד.
(ו) וכדין בל"ג זכור: ואז הנקבה כוללת
הכל. שלוקחת ב' הנפשות, ומתעברת מן הזכר,
בהן. והשתוקקותם של שניהם מתדבקים
ונעשו אחד, ועל כן, כלול הכל זה בזה.
וכאשר הנשמות יוצאות, זכר ונקבה כלולים
בהן כאחד.

בעצי היער זהו הקב"ה, דהיינו קו ימין. מן
דודי, זהו הקב"ה, היינו קו שמאל. בצ"ו זהו
הקב"ה, היינו קו אמצעי. חמדתי וישבתי, הוא
ביום שנגלה הקב"ה על הר סיני וישראל
קבלו את התורה, ואמרו נעשה ונשמע. אז
אמרה השכינה חמדתי וישבתי.

(ג) ופריו מתוק לחפי: אלו הם דברי
התורה, שכתוב בהם ומתוקים מדבש ונופת
צופים. פירוש אחר. ופריו מתוק לחפי אלו
הן נשמות הצדיקים, שכולן הן פרי מעשיו
של הקב"ה, ועומדים עמו למעלה.

(ד) תא חזי כל נשמתין זכור: כל
נשמות העולם, שהן פרי מעשיו של הקב"ה,
כולן הן אחד בסוד אחד, כלומר שלמעלה
עוד לא ניכר בהן שהן זכר ונקבה, אלא כשירדת
(דפו"י דף פ"ה ע"ב)

לבתר

עה

ף ך

רז) « לכתר, פיון דנחתי, מתפרשן דא לסטרא דא, ודא לסטרא דא, וקב"ה מזווג לון לכתר. ולא אתייהיב זווגא לאתרא, אלא לקב"ה בלחודוי, דאיהו ידע זווגא דלהון לחברא לון פדקא יאות.

רח) ופאה הוא ב"ג, דזכי בעובדוי ואזיל באורח קשוט. בגין דאדתחבר נפש בנפש, כמה דהנה מעיקרא. דהא אי זכי בעובדוי, דא הוא ב"ג שליט פדקא יאות, ובג"כ פתיב, ופריו מתוק לחכי. דהוא בפתקונא מברך, לאתברכא מניה עלמא, בגין דכלא בעובדין דבר נש תליא, אי זכי אי לא זכי.

רט) א"ר חזקיה, הכי שמענא, דכתיב ממני פריך נמצא. קב"ה אמר לה לכנסת ישראל, ממני ודאי, פריך נמצא, לא כתיב, אלא פריך, שהוא תיאובתא דנוקבא, דעביד נפש, ואתפליל בתוקפא דדכוורא, ואתפליל נפש בנפש, ואתעבידו חד, פליל דא בדא, כדאמרן. לכתר אשתפחו תרווייהו בעלמא, ודא בחילא דדכוורא, אשתכח איפא דנוקבא.

רי) ד"א בתיאובתא דנוקבא, אשתכח איפא דדכוורא, דאי לאו תיאובתא דנוקבא לגבי דכוורא, לא אתעבידו פירין לעלמין, הה"ד ממני פריך נמצא.

חלופי גרסאות

א נ"א ולכתר. ב נ"א ידיעה לאחרא בזווג. ג נ"א באר. ד נ"א דיתחבר. ה נ"א מעקרא. ו נ"א דא הוא. ז נ"א תקונא. ח נ"א דקביה. ט נ"א פרי. י נ"א דעבר. יא נ"א ל"ג כדאמרן. יב נ"א ודאי (אהל). יג נ"א תאובתא.

מסורת הזהר

א) ח"א פט: קלו. רכט: ו (זווג): ח"א יד: כא מט: נ. ט: עג: פט: צ: צד. קיב. קל: קלג. קלו. קמח: קנה. קעו. קפו. רד. רמה. ח"ב כח. פט. קיא: קלו: רה. ריט. רלה. רנה. רנט: ח"ג יט. לו: מט. עז. פא: פב. פר. צ. קד: קיח: קכו. קמג. קסז: קעו. רכז. רטו. רעו. רפב: (הושע י"ד) ח"א קטו: רכו: ח"ב רכג:

כתפוח בעצי היער

הסולם

מאמר

פריך, להורות על אותה השתוקקות של הנקבה העושה בחינת הנקבה של הנפש, שנכללת בתוקפו של הזכר ונכללו נפש הנקבה בנפש הזכר, ונעשו אחד כלולים זה בזה כמו שאמרנו. ודאי שבכחו של הזכר, נמצא הפרי של הנקבה, בעולם, פירוש. המלה פריך, קאי על פירות הנקבה, דהיינו על הנפש הנמשך בהשתוקקותה, ומשמיענו הכתוב, שאפילו נפש הנקבה אינה מבחינתה עצמה, אלא מכת התכללותה בנפש הזכר. וע"כ אומר ממני פריך נמצא.

רו) לכתר כיון זכו: אחר כך, כיון שיורדים לעולם הם נפרדות זה מזה, הזכר והנקבה, זה פונה לעברו וזה פונה לעברו. והקב"ה מזווג אותם לאחר כך. ולא ניתן מפתח הזווג לאחר אלא להקב"ה בלבד, שרק הוא יודע זווגם לחבר אותם כראוי. דהיינו, שיהיו זכר ונקבה מנשמה אחת.

רי) ד"א בתיאובתא זכו: פירוש אחר. על הכתוב ממני פריך נמצא. כי בהשתוקקות הנקבה עצמה שחשם באה בחי' הנקבה של הנפש, נמצא פריו של הזכר. כי לולא השתוקקות הנקבה אל זכר, לא היו נעשים פירות בעולם, כלומר שלא היו שום תולדות. וז"ש ממני פריך נמצא.

רח) זכאה זכו: אשרי האיש הזוכה במעשיו, והולך בדרך האמת, כדי שיתחברו לו נפש בנפש, זכר בנקבה, כמו שהיו מקודם שירדו לעולם. אבל אם אינו זוכה לא יתנו לו בת זווג. וע"כ כתוב עליו ופריו מתוק לחכי. כי איש הזה נתברך בתקון זכר ונקבה כראוי, שיתברך ממנו העולם בפירות מתוקים, דהיינו תולדות נאות, משום שהכל תלוי במעשיו של האדם אם זכה או לא.

רט) א"ר חזקיה הכי זכו: א"ר חזקיה, כך שמעתי. שכתוב ממני פריך נמצא. הקב"ה אמר לכנסת ישראל, שהיא השכינה, ממני ודאי פריך נמצא, ולא כתוב פריי נמצא אלא (דפויי דף פ"ה ע"ב)

ויהי

עו

לך לך

רי"א וַיְהִי בַיּוֹם אֲמַרְפֶּל מֶלֶךְ שֹׁנְעַר וּגּוֹי. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, אֲמַר מִי הָעִיר מִמְּזוּרַח
צָדֵק יִקְרָאֶהוּ לְגִלּוֹ וּגּוֹי. הַיּוֹם קָרָא אוֹקְמוּהָ תְּכַבְּרֶינָא. אַבְל הָאִי קָרָא בְּרִזָּא
דְּחִקְמָתָא אִיהוּ. דְּהָא תְּנִינָן, אֲשֶׁר שָׁבַע רַקִּיעִין עֲבַד קַב"ה לְעֵילָא, וְכִלְהוּ
אֲשֶׁרְתַּמּוּדַע יִקְרָא דְקַב"ה, וְכִלְהוּ קְיָיִמִין בְּלֹא דְעָא רְזָא דְמַהִימְנוּתָא עֲלָאָה.

רי"ב ת"ח אֵת רַקִּיעָא עֲלָאָה סְתִים, לְעֵילָא מְנִיָּהוּ, דְּאִינוּן שְׁבַעָה, וְדָא
הוּא רַקִּיעָא דְדַבְרִי לֹון וְנִהִיר לֹון לְכִלְהוּ, וְדָא לָא אֲתִידַע, וְקִימָא בְּשַׁאֲלָתָא,
דְּלָא יְדִיעָא, בְּגִין דְּאִיהוּ סְתִים וְעִמִּיק, וְכִלְאָ אֲתִידַע עֲלֵיהּ, וּבְגִי"כ אֲקָרִי מִי,
כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ דְּכִתִּיב מִי מִבְּטָן מִי יֵצֵא הַקְּרַח, וְאֲתַמְר. אֲוַהִי הוּא רַקִּיעָא
עֲלָאָה, דְּקִימָא עַל כָּל אִינוּן שְׁבַעָה.

רי"ג וְאֵת לְתַתָּא רַקִּיעָא, דְּאִיהוּ תַתָּאָה מְכִלְהוּ וְלָא נִהִיר. וּבְגִין דְּאִיהוּ
תַתָּאָה דְּלָא נִהִיר, הַהוּא רַקִּיעָא דְּעֲלִיָּיהוּ, אֲתַחְבַּר בֵּיהּ, וְאֵלִין תְּרִין אֲתָנוּן,
כְּלִיל לֹון בְּגוּיָה, וְאֲקָרִי יָם, דְּהַהוּא רַקִּיעָא עֲלָאָה, דְּאֲקָרִי מִי.

רי"ד בְּגִין דְּכָל אִינוּן רַקִּיעִין אֲתַרְנִין, אֲתַעְבִּידוּ נְחִלִין, וְעֵאלִין לְגַבִּיָּה,
וּכְדִין אִיהוּ יָם עֲלָאָה, וְעַבְדִּי אִיבִין וְנוֹנִין לְנוֹנִיָּהוּ, וְעַל דָּא אָמַר דּוּד וְזָה
הַיּוֹם גְּדוּל וְרַחֵב יָדִים שָׁם רַמְשׁ וְאִין מִסְפַּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוּלוֹת.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א בראשית י"ד. ב) לעיל בראשית ב' דף צ"ה צ"ב ושי"ג. א) לעיל ב"א דף שט צ"ב ושי"ג. ד) לעיל ב"א דף רמ"ז צ"ב ושי"ג. ה) ע"י לעיל בהקדמת הזהר דף ח' צ"ב ושי"ג. ו) (תהלים קי"ד) ח"א י"ז: רל"ו. ח"ב מה: מט. נו: ח"ג י"ד. ס.

דרך אמת א) כלם מתמיהים. ב) בהקדמה א' ב' ופ' ויהי רליז ב'.

מאמר

הסולם

ויהי בימי אמרפל

רי"א וַיְהִי בַיּוֹם אֲמַרְפֶּל וּגּוֹי: רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, מִי הָעִיר מִמְּזוּרַח צָדֵק יִקְרָאֶהוּ לְגִלּוֹ וּגּוֹי. הַיּוֹם קָרָא אוֹקְמוּהָ תְּכַבְּרֶינָא. אַבְל הָאִי קָרָא בְּרִזָּא זֶה בְּסוּד הַחֲכָמָה הוּא. כִּי לְמַדְנָא, ז' רַקִּיעִים עֲשָׂה הַקַּב"ה לְמַעַלָּה שְׁחַם ז' דְּאֲצִילוֹת, חֲגִי"ת נְהִירָם. וְכֹלָם הֵם כְּדִי לְהַכִּיר כְּבוֹד הַקַּב"ה. וְכֹלָם עוֹמְדִים לְהוֹדִיעַ סוּד הָאֲמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה.

רי"ב תָּא חֲזִי אֵת רַקִּיעָא וְכוּי: כּוּא וְרָאָה, יֵשׁ רַקִּיעַ עֲלִינוּן סְתוּם, לְמַעַלָּה מְאֵלוּ שְׁבַעָה רַקִּיעִים, שְׁח"ס בִּינָה דְּאֲצִילוֹת, זֶה הוּא הַרְקִיעַ הַמְנַהֵג אוֹתָם וּמְאִיר אֵל כּוֹלָם. וְהוּא לָא אֲתִידַע, וְהִינוּ גִירִי שְׁלֹו, שְׁח"ס אֲר"א.

וְעוֹמֵד בְּשַׁאֲלָה, שְׁהִיא לָא יְדוּעָ, הִינוּ ז' תְּ שְׁלֹו, שְׁח"ס יִשְׁטוּיָת, מִשּׁוּם שְׁהוּא סְתוּם וְעִמּוּק וְהַכֵּל תַּמְהִים כּוּ. וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא מִי, הִינוּ חו"ת שְׁלֹו, כְּמוּ שְׁבַארוּהוּ, שְׁכְּתוּב מִבְּטָן מִי יֵצֵא הַקְּרַח. וְזֶה נִתְבָּאָר (לְעֵיל בְּרִאשִׁית א' דף רנ"ו אות שי"ג). וְהוּוּ רַקִּיעַ הָעֲלִינוּן, הָעוֹמֵד עַל כָּל שְׁבַעָה הַרְקִיעִים.

(דפו"י דף פ"ה ע"ב * * דף פ"ו ע"א)

ועל

עז **דף דף**
רטו ועל דא פתיב א מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו. מי העיר ממזרח דא אברהם. צדק יקראהו לרגלו, דא הוא רקיעא תפאה דכלהו רקיעין, דאתעביד ים. יתן לפניו גוים. מאן האי. הוא רקיעא תפאה ידאמרן, דעביד נוקמין, ואפיל שנאין. ובהאי אשתבח דוד ואמר א ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי אצמיתם.

רטז יתן לפניו גוים. אלין אינון עמין דתהו דדיף עליהון אברהם, וקב"ה תהו קטיל לון. ומלכים ירד, א אלין ממנן רכרכן דלעילא. דכד עביד קודשא בריה הוא דינא בבעלמא, בכלא עביד דינא, בעילא ותתא.
ריז ירדפם יעבור שלום ארח ברגליו לא יבוא. ירדפם, דא אברהם. דאברהם תהו דדיף לון וקב"ה תהו עבר קמיה, וקטיל לון. דכתיב יעבור שלום, דא קודשא בריה הוא דאקרי שלום.

ריח ארח ברגליו לא יבוא. וכי סלקא דעתך, דתהו אברהם אזיל בגו ענני או בגו סוסון ורתיכין. אלא ארח ברגליו לא יבוא, דלא תהו אזיל קמיה דאברהם, לא מלאכא, ולא שליחא, אלא קב"ה בלחודו, דכתיב ארח ברגליו, מאן רגליו, אלין מלאכין דאינון תחותי דקב"ה, כד"א ונעמדו רגליו ביום ההוא וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א ליג מן מי עד מי. ב נ"א מוסיף לרגלו דא שרה, ד"א צדק יקראהו לרגלו (וגו'). ג נ"א היא. ד נ"א גוים וגו'. ה נ"א מוסיף דא הוא. ו נ"א ליג ו נ"א ליג (ומלכים ירד) אלין מלכין ממנן דלעילא עליהו יתן לפניו גוים אלין עמין דלתתא. ומלכים ירד. יא נ"א אילין. יב נ"א בעמא. יג נ"א שלום וגו'. יד נ"א ליג דא. טו נ"א עביר. ונ"א עביר. טז נ"א ליג וכי. יז נ"א ליג אזיל יח נ"א מלכא.
 דרך אמת אן אלו שרי מעלה משבעים אומות שבעולם.

ויהי בימי אמרפל

הסולם

מאמר

שאברהם היה רודף אחריהם, והקב"ה הורגם. ומלכים ירד, אלו הם המלאכים הממונים עליהם למעלה. כי כשהקב"ה עושה דין בעולם, בכלום הוא עושה הדין, למעלה ולמטה, דהיינו בהעמים שלמטה ובשרים שלהם שלמעלה בשמים.
 ריז) ירדפם יעבור שלום וגו': ירדפם, זהו אברהם. כי אברהם היה רודף אותם, והקדוש ב"ה היה עובר לפניו והורגם. שכתוב, יעבור שלום, זהו הקב"ה שנקרא שלום.
 ריח) אורה ברגליו לא יבא: שואל וכי יעלה על דעתך, שהיה אברהם הולך בתוך העננים, או על סוסים ומרכבות, כי נאמר אורה ברגליו לא יבא. ומשיב, אלא, אורה ברגליו לא יבא, פירושו, שלא מלאך ולא שליח הלך לפני אברהם, אלא הקב"ה בלבדו, שכתוב

רטו ועל דא כתיב וכו' ועל זה כתוב, מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו, מי העיר ממזרח, זה אברהם. כלומר, אברהם העיר את רקיע העליון הנקרא מ"י, שישפיע החכמה לרקיע התחתון הנקרא י"ם צדק יקראהו לרגלו, זה הוא רקיע התחתון מכל ד' הרקיעים, שנעשה י"ם. יתן לפניו גוים, שואל מי הוא לפניו. ואומר, הוא רקיע התחתון שאמרנו, שהוא העושה נקמות ומפיל השונאים. ובו משתבח דוד ואמר, ואיבי נתת לי עורף ומשנאי אצמיתם. פירוש כי הארת החכמה משמידה כל התצוננים והקליפות, ולפי שרק רקיע התחתון מקבל הארת החכמה, ולא ששה העליונים ממנו, ע"כ אומר, שהוא עושה נקמות ומפיל האויבים, וכן יתן לפניו גוים.
רטז יתן לפניו גוים: אלו הם העמים (דפ"י דף פ"ו ע"א)

ע"ה

לך לך

רי"ט ד"א, מי העיר ממזרח. ת"ת, בשעתא דקב"ה אתער עלמא, «לאיתאה לאברתם, ולקרבא ליה לגביה, האי אתערותא, בגין דזמין יעקב למיפק מניה, ולקיימא תריסר שבטין, פלהו זכאין קמיה דקודשא בריך הוא. **רכ** צדק יקראהו לרגלו. דקב"ה תהו קרי ליה תדיר, מן יומא דאתברי עלמא, כד"א «קורא הדורות מראש. ובג"כ, צדק יקראהו, ודאי. לרגלו: לאתחברא ביה בפולחניה, ולקרבא ליה לגביה. כד"א «העם אשר פרגליך.

רכ"א ד"א מי העיר ממזרח. דמתמן שרותא דנהורא לאנהרא. בגין דדרום ההוא תוקפא דנהורא דיליה, מגו מזרח איהו, ועל דא מי העיר ההוא נהורא דדרום, ממזרח. בגין דאיהו נטיל ואתון בקדמיתא, ותיאובתא דההוא רקיעא עלאה, למיהב ליה למזרח.

רכ"ב צדק יקראהו לרגלו. דא מערב, דאיהו קרי ליה תדיר ולא שכיף. כד"א «אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. בגין דמערב אתער תדיר לגביה. יתן לפניו גוים ומלכים ירד. דהא מניה קביל תוקפא דלאכנעא כל אינון עמין דעלמא.

מסורת הזהר

(א) ישעיה מא (ח"א רכ"ו ב) (שמות י"א ג) (תהלים פ"ג)
(א) ח"א ע"ה קע"ח ח"ב קמ. תנו: ח"ג ר"ט. ז"ח רות פ"ה
טא שמב.

חלופי גרסאות

א נ"א מוסיף לאיתאה ליה. ב נ"א ולקרבא. ג נ"א למפק.
ד נ"א וכל מלכין דעלמא (אה"ל).

מאמר

הסולם

ויהי בימי אמרפל

העם המחובר בך. אף לרגלו, שבכאן פירושו להתחבר עמו.

רכ"א דבר אחר מי העיר ממזרח: כי משם האור מתחיל להאיר. משום שדרום, שהוא חסד, כל תוקף האור שבו הוא ממזרח, שהוא ת"ת, וע"כ אוה"כ מי העיר את אור הדרום שהוא חסד, ממזרח, המזרח שהוא ת"ת העיר אותו, כי הוא, דהיינו הת"ת, לוקח וניזון תחילה, ואח"כ הוא נותן לשש קצוות הכלולים בת"ת, שבתוכם הוא הדרום, שהוא חסד. וחשקו של רקיע העליון, דהיינו בינה, הוא להשפיע למזרח, שהוא ת"ת, כלומר שהמקבל מבינה הוא ת"ת. שהוא העיקר מהשש קצוות, ואח"כ הוא משפיע להקצוות. שאור החסד בתוכם, ונמצא הדרום אינו מקבל מבינה, אלא ממזרח. וע"כ אומר הכתוב מי העיר ממזרח.

רכ"ב צדק יקראהו לרגלו: זהו מערב, שהוא מלכות, שהוא קורא למזרח תמיד, שהוא ת"ת. ואינו שוקט. כמש"א אלקים אל דמי לך וגו', משום שהמערב שהוא המלכות הנק' אלקים, מתעוררת אליו תמיד. יתן לפניו גוים ומלכים ירד, כי ממנו, מן המזרח, מקבל כח להכניע כל עמי העולם.

ר'

(דפו"י דף פ"ו ע"א)

ע"ב

דף דף

רכג) רבי יהודה אמר מי העיר ממונח, דא אברהם. דלא נטיל אתערותא לגבי קב"ה אלא ממונח, בגין דחמא שמשא דנפיק בצפרא, מסטרא דמונח, נטיל אתערותא לנפשיה דאיהו קב"ה, אמר דא הוא מלכא דברא יתי, פלח ליה כל ההוא יומא. לרמשא, חמא שמשא דאתכניש, וסייהרא נהרא. אמר דא הוא ודאי, דשליט על ההוא ופולחנא דפלחית כל האי יומא, ודקא אתחשף קמיה ולא נהיר. פלח ליה כל ההוא ליליא.

רכד) לצפרא, חמא דאזלא חשוכא, ואתנהיר סטרא דמונח, אמר ודאי כל אלין, מלכא אית עלייהו, ושלטי דאנהיג לון. פין דחמא קב"ה, תיאובתא דאברהם לגביה, כדין אתגלי עלוי, ומליל עמיה, דכתיב צדק יקראהו לרגלו. דמליל עמיה, ואתגלי עליה.

רכה) רבי יצחק פתח דובר צדק מגיד מישרים. קב"ה, כל מלוי אינון בקושטא, ועביד מישרים, במה עביד מישרים. בגין, דכד ברא קב"ה עלמא, לא תהו קאים, ותהו מתמוטט להכא ולהכא. א"ל קב"ה לעלמא, מה לך דאת מתמוטט. א"ל רבונו של עולם, לא יכילנא למיקם, דלית בי יסודא, על מה דאתקיים.

רכו) א"ל הא אנא זמין למיקם בך חד צדיק, דאיהו אברהם, די ירחים לי. מיד קאים עלמא בקיומיה, הה"ד אלה תולדות השמים וקהרץ בהפראם; אל תקרא א בהפראם אלא באברהם. באברהם מתקיים עלמא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (ישעיה מ"ה) ב) לעיל בראשית ב' דף ק"א צ"א ושי"ג. א) נ"א מוסיף ממורה שמש. ב) נ"א ולא. ג) נ"א ל"ג דאיהו קב"ה (אה"ל). ד) נ"א ל"ג וסייהרא נהרא. ונ"א וירחא נפקת [נפקא]. ונ"א מוסיף וירחא נפקא וסייהרא נהרא (ד"א). ונ"א ונהרא סיהרא. (אה"ל). ה) נ"א ודאי דא הוא. ו) נ"א ל"ג פולחנא. ונ"א דפולחנא ליה כל האי (אה"ל). ז) נ"א דהאי. ח) נ"א לירחא. ט) נ"א ל"ג ההוא. י) נ"א חשוכא. יא) נ"א שליט (אה"ל). יב) נ"א עבר. יג) נ"א דאנת. יד) נ"א מאריה דעלמא. טו) נ"א ואיהו. טז) נ"א אתקיים. דרך אמת א) לעיל ג' ב' וכו"ה א'.

ויהי בימי אמרפל

הסולם

מאמר

חשקו של אברהם אליו. אז נגלה אליו ודיבר עמו. שכתוב צדק יקראהו לרגלו. צדק זה הקב"ה שקרא אותו, ודבר עמו ונגלה עליו.
רכה) ר"י פתח וכו': ר"י פתח. דובר צדק מגיד מישרים, הקב"ה, כל דבריו אמת, ועושה מישרים, ושואל, במה עושה מישרים. ואומר, כי כאשר ברא אלקים את העולם לא היה העולם עומד, אלא היה מתמוטט לכאן ולכאן, אמר לו הקב"ה אל העולם: מה לך שאתה מתמוטט, א"ל רבונו של עולם אני יכול לעמוד. כי אין בי יסוד שעליו אעמוד.
רכו) א"ל הא אנא וכו': א"ל הקב"ה, הרי אני עתיד להעמיד בתוכך צדיק אחד, שהוא אברהם, שהוא יאהב אותי. מיד עמד העולם

רכג) רבי יהודה אמר וכו': ר"י אמר מי העיר ממזרח זהו אברהם, שלא לקח התעוררות אל הקב"ה אלא ממזרח. כי כשראה את השמש יוצא בבקר מצד מזרח, לקח לעצמו התעוררות, שהוא הקב"ה, אמר על השמש, זהו המלך שברא אותי. ועבד אל השמש כל היום, לערב ראה ששקעה השמש והלבנה האירה, אמר על הלבנה, זהו ודאי השולט על עבודה ההיא שעבד כל אותו היום, אל השמש, שהרי השמש נחשך מפני הלבנה ואינו מאיר. עבד אל הלבנה כל אותה הלילה.
רכד) לצפרא חמא וכו': בבוקר ראה שהלבנה הולכת לה חשוכה, והאיר צד המזרח, אמר, בודאי, שיש מלך ושליט על כל אלו שמנהיג אותם. כיון שראה הקב"ה (דפו"י דף פ"ו ע"א * פ"ו ע"ב)

פך פך

פ

רכז) אמר רבי תייא, * מגיד מישרים. דהא אתיב ליה עלמא לקב"ה, ההוא אברקם זמין ¹ הוא ² דיפקון מגיה בנין ³ דינחריכו ⁴ מקדשא, ⁵ ויוקידו אורייתא. אמר ליה, זמין חד ב"נ ⁶ למיפק מגיה, דאיהו יעקב, ויפקון מגיה תריסר שבטין, פלהו ופאין. מיד אתקיים עלמא בגיניה הה"ד מגיד מישרים.

רכח) רבי אלעזר אמר, הא אתערנא, וידבר, ויגד, ויאמר, פלהו לטעמייהו מתפרשן, וידבר: איהו באתגליא, דרנא לבר, דלא איהו דרנא פנימאה, פאינון דרנאין עלאין, ודא איהו דובר צדק.

רכט) ויגד: איהו רמוז לדרנא פנימאה עלאה, ⁷ דשלטאה על דבור, ודא הוא ⁸ מגיד מישרים, ⁹ מאן מישרים, דא דרנא עלאה דיעקב שרייא ביה. הדא הוא דכתיב ¹⁰ אתה כוננת מישרים, וכג"כ מגיד כתיב, ולא כתיב דובר.

רל) א"ר יצחק, והא כתיב, ¹¹ ויגד לכם את בריתו. א"ל הכי הוא ודאי איהו דרנא דשלטא על תתאה, דאיהו דובר צדק. וכלא ¹² איהו ¹³ לאסתפלא ¹⁴ הקא. ת"ח, דאע"ג ¹⁵ דדבור איהו תתאה, לא תימא, דלא עלאה איהו, אלא

חלופי גרסאות

א נ"א ומגיד. ב נ"א ליג הוא. ג נ"א ליג דיפקון מגיה בנין. ונ"א לנפקא [נ"א למיפק ד"א] מגיה [מנייה] ישמעאל א"ל הא יצחק א"ל זמין למיפק [נ"א לנפקא ד"א] מגיה [נ"א מנייה] עשו. (חילא אה"ל) דיחבר. ד נ"א די יחריב. ונ"א דיחבר. ה נ"א מטיף בי מקרשא ו נ"א ויוקיד. ונ"א לאשתלא. זנ"א מטיף בנין לאסתכלא. ונ"א בנין לאשתלא. יא נ"א איבא ונ"א איבא ונ"א אטיא.

מסורת הזהר

א) לעיל דף ע"ט צ"א וש"נ. ב) (תהלים צ"ט) ח"א רלב; ח"ב נא; ח"ג לט; נט. ז"ח חוקת נ"א טב שכא. שה"ש ט"ו טד שכא שמב. ג) (דברים ר"י) ח"ב עט; ד) לעיל בראשית ב' דף קמ"ז צ"א וש"נ. ז) נ"א למפק. ח) נ"א רשלטא. ט) נ"א בהו. י) נ"א יא נ"א איבא ונ"א איבא ונ"א אטיא.

דרך אמת אן בוהר שיר השירים מאן מישרים אלין י"ה דרחימו דילהון לגבי וא"ו וכו'.

ויהי בימי אמרפל

הסולם

מאמר

מדרגות העליונות סתומה. וזה היא דובר צדק. דהיינו המלכות שהיא בחינת דיבור, כמבואר.

רכט) ויגד, רומז למדרגה פנימיות עליונה ממלכות, שהיא שולטת על הדיבור שהיא מלכות. וזה הוא מגיד משרים, מי הוא מישרים זה הוא מדרגה עליונה, אשר יעקב שורה בה. דהיינו ת"ת. וז"ש אתה כוננת מישרים ועל כן כתוב כאן מגיד ואינו כתוב דובר, להורות שהכונה הוא כאן על ת"ת, ולא על המלכות. ור' אלעזר מביא בדבריו אלו, ראיה לדברי ר' חייא.

רל) אמר רבי יצחק וכו': א"ר יצחק, והרי כתוב ויגד לכם את בריתו. ואם כן כמו שכתוב הגדה אצל ברית יכול לומר ג"כ אצל צדק. אמר לו כן הוא ודאי, שהגדה הוא גם בחינת ברית, דהיינו יסוד, כי ת"ת וברית חד הוא. אבל יסוד הוא מדרגה השולטת על התחתונה, שהוא דובר צדק. ועל כן יתכן לומר גם בה לשון הגדה. והכל

העולם על קיומו. הה"ד אלה תולדות השמים וארץ בהבראם. אל תקרי בהבראם אלא באברהם, כי באברהם נתקיים העולם, (ועי' לעיל בהקדמת הזהר מדף ס"א והלאה, שנכתבו זה באורך).

רכז) אמר ר' חייא וכו': אר"ת. מגיד מישרים פירושו כי העולם השיב להקב"ה, אותו אברהם. עתיד שיצאו ממנו בניו שיחריבו את בית המקדש וישרפו התורה. אמר לו הקב"ה אדם אחד עתיד לצאת ממנו, שהוא יעקב, ויצאו ממנו י"ב שבטים כולם צדיקים. מיד נתקיים העולם בשבילן. וזה שכתוב מגיד מישרים. כי מישרים ה"ס יעקב שהוא ת"ת.

רכח) ר' אלעזר וכו': ר"א אמר, הנה הערנו, וידבר, ויגד, ויאמר, יש לכל אחד טעם מיוחד. וידבר, פירושו בגלוי, שה"ס מלכות שנקי עלמא דאתגליא. והיא מדרגה חיצונית לכולן, ואינה מדרגה פנימיות כאלו (דפו"י דף פ"ו ע"ב)

פא

דף דף

ודאי «דבור מלייא איהו מכללא, ודרגא עלאה איהו. ג' וסימניה» כי לא דבר רק הוא מכם.

רלא) רבי אלעזר, הנה אזיל לבי חמוי, והווי עמיה רבי חייא, ורבי יוסי, ורבי חזקיה. אמר ר"א, קא חמינא דאתערותא דלעילא לאו איהו, אלא פד אתער לתתא, דהא אתערותא דלעילא, בתיאובתא דלתתא תלייא.

רלב) פתח ואמר, אלקים אל דמי דלך אל תתירש ואל תשקוט אל. דא הוא אתערותא דלתתא. בגין לשלטאה. אמר דוד, אלקים אל דמי דך, לאתערא לגבי ועלאה, ולא תחברא גבי ימינא*.

רלג) מאי טעמא, בגין א פי הנה ואויביך יהמיון וגו', א פי נועצו לב יחדיו עליך ברית יכרותו, ובגין כך, אלהים אל דמי דך, לאתערא לגבי עילא, דהא פדין אתערת ימינא, וקטירת לה בהדה. וכד אתקשרת בימינא, פדין אתפר שניין, דכתיב, ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

רלד) ותא חזי, בשעתא דאתחברו כל אינון מלכין, לאגתא קרבא עליה

חלופי גרסאות

א נ"א דבר, ונ"א דבר. ב נ"א וסימן. ג נ"א מוסיף תלייא מלתא. ד נ"א לך וגו', ה נ"א מוסיף אלקים אל דמי דך דא. ו נ"א עילא. ז נ"א אויבך ה' וגו', ח נ"א מוסיף וכתוב, ט נ"א מוסיף דהא כדן אתערא (נ"א אתערת) ימינא לאתערא לגבי עילא. י נ"א יתבר, יא נ"א כד"א.

מסורת הזהר

א) (דברים ל"ב) ח"א קטן, קטן, ח"ג ו' ב) (תהלים פ"ג) לעיל דף ע"ח צ"ג ושי"ג. ג) תהלים פ"ג. ד) (תהלים פ"ג) ח"ב רמא. ה) (שמות ט"ז) ח"א רסו: ח"ב ג. כו. לו: נב: נו: נז: נח: נט: סו. פא. ח"ג כד. לו. קמב: קעת. רא. ת"ז תקי' מ"ז פד: תקי' ס"ט קא:

הסולם

אלקים אל דמי דך רלב) פתח ואמר אלקים אל דמי דך וגו': זה הוא התעוררות מלמטה, מצד הנוקבא, כדי לשלוט. אמר דוד, אלקים אל דמי דך, מלהתעורר אל העליון, לז"א ולהתחבר בימין. בחסד שלו.

רלג) מאי טעמא זכו: מה הטעם. משום כי הנה אויבך יהמיון וגו' כי נועצו לב יחדיו עליך ברית יכרותו. כי הנוקבא היא בחי' שמאל, שהי' חכמה בלי חסדים, ואין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים. וע"כ, כל הקליפות ואויבי הקדושה מרימים ראש. ומשום זה אלקים אל דמי דך מלהתעורר למעלה, לז"א, כי אז מתעורר הימין דז"א וקושר אותה עמו. וכשמתקשרת בימין, דהיינו שהחכמה שבה מתלבשת בחסדים שבימין, אז נשכרו השונאים כי הארת החכמה משמדת כל אויבי הקדושה. שכתוב ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

רלד) ות"ח. בא וראה בשעה שנתחברו כל אלו המלכים לעשות מלחמה עם אברהם, נתעצו להעבירו מן העולם. וכיון ששלטו בלוט בן

מאמר

והכל הוא להסתכל כאן, בוא וראה, אע"פ, שאמרנו שדבור הוא תחתון מכולן, אל תאמר בשביל זה, שהוא אינו מדרגה עליונה וחשובה אלא ודאי דבור, יורה שהוא מלא מכל המדרגות, ומדרגה עליונה היא. והסימן שלך שכתוב כי לא דבר רק הוא מכם. פירוש. כי הגם שדבור היא מדרגה החיצונה מכולם, דהיינו מלכות, אמנם אין המלכות נקראת בשם דבור, אלא בשעה שהיא נבנית ונעשית פרצוף פנימי עליון בשוה עם ז"א פנים בפנים, שאז נקרא ז"א קול' והנוקבא דבור. הרי שמצד אחד, דבור פירושו מלכות, שהיא חיצונה ותחתונה מכולן. ומצד הב' יורה על בנינה השלם פב"פ עם ז"א, שאז היא מדרגה עליונה.

רלא) רבי אלעזר זכו: ר"א היה הולך אל חמוי, והיה עמו ר' חייא ור' יוסי ורבי חזקיה. אמר רבי אלעזר, אני רואה, שהתעוררות העליון אינה אלא על ידי התעוררות התחתון, כי התעוררות העליון בתשוקתו של התחתון תלוי.

(דפו"י דף פ"ו ע"ב) *מבואר בתע"ס חלק יד עמ' א'תקנ אות כב, עמ' א'תקטו אות מד אחי

פב

פך פך

דאברקהם, אתייעטו לאעברא ליה מן * עלמא, וכיון דדשלוטו בלוט, בר אחוה דאברקהם, מינד אזלו, דכתיב * ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו. דמ"ט, בגין, דדיוקניה דלוט תהו דמי לאברקהם, ובגין פך וילכו, דכל מהו קרבא, בגיניה תהו.

רלה מאי טעמא. בגין, דתהו אברקהם אפיק בני עלמא מפולחנא נוכרא, ואעיל לון, בפולחנא דקב"ה. ותו, קב"ה אתער לון בעלמא, בגין לגדלא שמא דאברקהם בעלמא ולקרבא ליה לפולחניה.

רלו ורזא דמלה, פינן דאברקהם אתער למרדף אבתרייהו, פדין אלקים אל דמי לה, עד דאתקשר כלא באברקהם, וכד אתקשר ופלא באברקהם, פדין אתברו פלהו מלכין מקמיה, ופדקא אמרן, דכתיב ימינך ה' תרעץ אויב וגו'.

רלז ומלכי צדק מלך שלם הוציא לתם ויין. רפי שמעון פתח ואמר ויהי בשלם סכו וגו'. ת"ח, פד סליק ברעותא דקב"ה למברי עלמא, אפיק חד שלהובא דבוצינא דקרדינותא, ונשף זיקא בזיקא, תשכאת ואוקינת. ואפיק מגו * סטרי יב תהומא, חד טיף, ותפר לון פחד, וברא יב בהו עלמא.

חלופי גרמאות

נטורת הזהר

א בראשית י"ד. ב) (בראשית י"ד) ח"א פז: ח"ג צ: א נ"א מעלמא ול"ג מן. ב נ"א מוסיף דשלוט ליה. ג נ"א רכושו וגו'. ד נ"א מוסיף מ"ט וילכו. ה נ"א דהא כל (אחיל). ו נ"א מלה. ז נ"א כדקאמרן. ח נ"א ל"ג וגו'. ט בדי"ז כתב כאן עד דהוו אזלי שבאות רמ"ד עד סוף אות ר"ס ומתחיל ומלכי צדק אחר זה. י נ"א חשכא. ונ"א חשוכא (אחיל). י"א נ"א סטרי ונ"א סטרי (אחיל). י"ב נ"א תהומי. י"ג נ"א בהון.

דרך אמת א) כאן שייך עד דהוו אזלי הכתוב ברף שאחר זה באמצע הרף. ב) הוציא מהעלם אל הגילוי שלהבת אחת והוא מציאות קו הדין שנתאצל מבוצינא דקרדינותא הנו לעיל בריש דף ט"ז א, ג) והיה מנשב ומכה רוח עליון ברוח תחתון שהוא הפך אש היסודי. ד) טיפה אחת והוא קו החסד שהוא החכמה סוד אות וי"ד שהוא טיפה אחת.

אלקים אל דמי פך

הסולם

מאמר

נתלבשה בחסדים ונשלמה הארתה וכשנקשר הכל באברהם אז נשברו לפניו כל המלכים. כמו שאמרנו לעיל (באות הסמוך) שכתוב אז, ימינך ה' תרעץ אויב.

מאמר ומלכי צדק

רלז) ומלכי צדק מלך שלם וגו': ר' שמעון פתח ואמר, ויהי בשלם סכו וגו', בוא וראה. כשעלה ברצונו של הקדוש ברוך הוא, שהוא סוד בינה, לברוא העולם, שהוא ז"א הנקרא עולם, הוציא להבה אחת של בוצינא דקרדינותא, ונשב רוח ברוח, ונחשכה הלהבה, וגם שורפת. והוציא מתוך צדדי התהום טפה אחת, ותבר אותם כאחד, דהיינו הטפה עם הלהבה, וברא בהם את העולם, שהוא ז"א. פירושו. כדי לבאר הכתוב ומלכי צדק וגו', וסוד הברכה אשר ברכנו הוצרך לבאר היטב בדיוק סדר עליית זו"ן אל הבינה בסוד מ"ן, כדי להשלים הארתה. שבוה

אחי אברהם. מינד הלכו. שכתוב ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו. מה הטעם, משום שצורתו של לוט היתה דומה לאברהם, ומשום זה, וילכו. כי כל מלחמה הו בשבילו היתה. וחשבו שכבר נפל בדיהם.

רלה מאי טעמא זכו: ושואל, מה הטעם שרצו להרוג את אברהם. ואומר, שהוא משום שאברהם הוציא את בני העולם מלעבוד עבודה זרה, והביאם לעבודת הקב"ה. וע"כ רצו להורגו. ועוד. כי הקב"ה עורר אותם בעולם, להלחם באברהם, כדי לגדל שמו של אברהם בעולם, ולקרבהו לעבודתו.

רלו) ורזא דמלה זכו: וסוד הדבר. כיון שנתעורר אברהם לרדוף אחריהם, אז נאמר אלקים אל דמי לך וגו', שהנוקבא נתעוררה לז"א, והעלתה מ"ן אליו להמשיך חסד שהוא סוד ימין. עד שהכל נקשר באברהם, שה"ס חסד דז"א, דהיינו שהחכמה שבה (דפרי"ך דף פ"ו ע"ב *) פ"ו ע"א)

פג

פך פך

רלח) ההוא א שלהובא סליק, ב ואתעטרך בשמאלא, ויהוא טיף סליק
ו אתעטר בימינא, סלקו חד בחד, ג אחלפו דוכתי, דא לסטרך דא, ודא
לסטרך דא, ד דנחית סליק, ודסליק נחית.

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

א ניא שלהובה, ב ניא ואתעטר, ג ניא אחלפו, ד ניא
ודנחית.

א) ח"א ל: לג: חב קלב: ת"ז תקי כ"ב סח:

ומלכי צדק

הסולם

מאמר

עלה או למ"ן עם המסך שלו אל ז"ת
דבינה, ונעשה לה בחינת רוח. שזה נבחן
כנשיבת הרוח ברוח. ואז השכנת ואוקידת,
כלומר שנכפלו הדינים בז"ת דבינה, כי
מטרם שנעשה זיווג על המסך דז"א, לא
לבר שלא נתקן האש דקו שמאל אלא עוד
שקו השמאל נתמעט ונחשך לבחינת ו"ק,
(כנ"ל דף ט"ז ד"ה עור) שה"ס חרן, ע"ש,
ונמצא דהשכנת מטעם המסך דז"א שעלה,
וגם אוקידת, כי עוד לא יצא הזיווג על
המסך שימשיך קומת החסדים.

ואחר זה נעשה הזיווג מאור העליון על
המסך דז"א ויצאה עליו קומת חסדים. וז"ש
ואפיק מגו סטרי תהומא חד טיף, המסך
דצמצום ב' מכונה תהום (כנ"ל בראשית א'
דף ל"ח ד"ה אבנין ע"ש) וקומת החסדים
שה"ס קו אמצעי מכונה חד טיף, טפה
אחת, כי ג' הקוין מכונים ג' טפות, (כנ"ל
בראשית א' דף רס"ד אות שכ"א) ואומר
שהוציא בסוד הזיווג על המסך, המכונה
סטרי תהומא, טפה אחת דהיינו קומת
החסדים, ודבר לון בחד, שקומת החסדים
חיבר ב' הקוין, ימין ושמאל דבינה להיות
כמו קו אחד. דהיינו שעשה שלום ביניהם,
ונתלבשו זכ"ו החכמה שבשמאל בהחסדים
שבימין וכן החסדים שבימין בהחכמה
שבשמאל. וברא בהו עלמא, ובאלו המוחין
ברא את העולם, שהוא ז"א. כי מתוך שז"א
גרם הארת המוחין הללו בבניה, זכה בהם
גם הוא. כנ"ל.

רלח) ההוא שלהובא וכו': אחר שביאר
דרך כלל, ענין יציאת המוחין בבניה.
והמשכתם לז"א, בא עתה לבאר זה בפרטיות.
ואומר, שלהבת היא עלתה ונתעטרה בקו
שמאל דבינה, וטפה היא שהיא קו אמצעי,
עלתה ונתעטרה בקו ימין דבינה. ואז סלקו
חד בחד, נכללו ב' הקוין זה בזה. אחלפו
דוכתי דא לסטרך דא ודא לסטרך דא,
החליפו מקומותיהם הימין והשמאל, החסדים
שבצד ימין נמשכו ובאו לצד שמאל, והארת
החכמה שהיה שם בשמאל, כשלהבת שורפת,
נתלבשת בהחסדים וחזרה לבחינת הארת
חכמה

פ"ד פ"ד

פ"ד אַתְּקָשְׁרוּ דָּא בְּדָא, נְפִיק מְבִינֵיהוּ רוּחַ שְׁלָיִם. כְּדִין אֵינוּן תְּרִין סְטְרִין, אַתְּעִבִידוּ חַד, וְאַתְיָהִיב בִּינֵיהוּ, וְאַתְעִשְׂרוּ חַד בְּחַד. כְּדִין אַשְׁתַּכַּח שְׁלָם לְעֵילָא, וְשְׁלָם לְתַתָּא, וְדַרְגָּא אַתְקֵיָם.
ר"מ דַּאְתְּעִשְׂרַת ה"א בּוּא"ו, וְא"ו בְּה"א, כְּדִין סְלָקָא ה"א, וְאַתְקַשְׁרָא בְּקַשְׁרָא שְׁלָיִם. כְּדִין וּמַלְכֵי צְדָק מְלַךְ שְׁלָם. מְלַךְ שְׁלָם וּדְאֵי, מְלַךְ וְאִיהוּ דְשְׁלִיט בְּשְׁלִימוּ, אֵימְתֵי אִיהוּ מְלַךְ שְׁלָם, בְּיוֹמָא דְכַפּוּרֵי דְכָל אַנְפִין נְהִירִין ^ה.

חלופי גרמאות

א נ"א שלם אשתכח. ב נ"א ודרג (ד"ק). ג נ"א אתקיימת (אה"ל). ד נ"א ואתעטר (אה"ל). ה נ"א ה. ו נ"א ואתקשרת. ז נ"א דאיהו שלים (אה"ל). ח בדפוי מוסיף ד"א ומלכי צדק מלך שלם אר"ש בעא קביה למיפק (נ"א לאפקא) כהונתא משם כד"א ברוך אברם לאל עליון כיון דאקדים ברכתא דאברהם לברכתא דמריה (נ"א דמאריה) א"ל אברהם וכי מקדימין ברכתא דעבדא לברכתא דמריה (נ"א דמאריה) מיד אתיהיבת [אתיהיבת] כהונתא לאברהם דכתיב נאם ה' לארוני שב לימיני. וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק דכתיב והוא כהן לאל עליון (נ"א מוסיף הוא כהן) ואין זרעו כהן (נ"א כדין).

ומלכי צדק

הסולם

מאמר

השמאל נתעטר בחסדים דימין ונשלם החכמה שבו, והימין נתעטר בחכמה שבשמאל ונשלם בג"ר גם הוא. וקו האמצעי נתעטר בהחסדים דימין, והשיג גם הוא ג"ר מהימין. כדין אשתכח שְׁלָם לְעֵילָא וְשְׁלָם לְתַתָּא, או נמצא שלימות למעלה בבניה ושלימות למטה בז"א, ודרגא אתקיים. והמדרגה של המוחין דז"א נשלמה.
ר"מ אַתְעִשְׂרַת ה"א בּוּא"ו וכו': ונמצא שנתעטרה ה' ראשונה דהויה, שהיא בינה, עם הו' דהויה שהוא ז"א. כי על ידי עלית ז"א לבינה נתגלו המוחין שבה, בסוד תל"ת נפקי מחד. וז"א בְּה"א, הו' דהויה, שהוא ז"א נתעטר במוחין על ידי הו' דהויה. שהיא בינה, בסוד חד בתל"ת קיימא, כנ"ל. כדין סְלָקָא ה"א וְאַתְקַשְׁרָא בְּקַשְׁרָא שְׁלָיִם או עלתה ה' אחרונה דהויה, שהיא הנוקבא דז"א, אל הו' דהויה, שהוא ז"א, ונקשרה בו בקשר שלם, שקבלה ממנו המוחין דבינה. כדין וּמַלְכֵי צְדָק מְלַךְ שְׁלָם מְלַךְ שְׁלָם וּדְאֵי, ואז נאמר על ה' אחרונה הנקראת מלכי צדק, הכתוב ומלכי צדק מלך שלם. כי היא עתה מלך שלם בודאי. שפירושו, מְלַךְ אִיהוּ דְשְׁלִיט בְּשְׁלִימוּ, היא עתה מלך השולט בשלמות, אימתי איהו מְלַךְ שְׁלָם, ושואל, אימתי נכחת הנוקבא דז"א שהיא מלך שלם. ואומר ביומא דכפורי, דכ"ל אַנְפִין נְהִירִין בּוּיּוֹם כַּפּוּר, שאז עלתה המלכות ומלבשת את הבינה, וכל פנים מאירים, דהיינו שגם הפנים של הנוקבא מאירה כמו הפנים של הבינה.

ומלכי

חכמה המתוקה והארת החכמה שבשמאל נמשכה ובאה לצד ימין. והחסדים שהיו שם בימין בבחינת ו"ק קבלו עתה מהארת השמאל בחינת ג"ר. דְּנַחֲיַת סְלִיק וּדְסְלִיק נַחֲיַת, כלומר, דנחית, מי שירד מקודם לכן, דהיינו הארת השמאל שהאירה מקודם לכן ממעלה למטה, נמצא עתה סְלִיק. שעולה הארתו להאיר רק ממטה למעלה. וּדְסְלִיק, מי שעלה הארתו מקודם לכן, דהיינו הארת הימין, שהאירה מקודם לכן רק ממטה למעלה, נמצא עתה, אחר שנכללה בהארת השמאל, שהיא נַחֲיַת, שמאירה ממעלה למטה. וטעם השינוי, הוה נתבאר לעיל (בראשית א' דף ש"ג ד"ה ונודע) ע"ש ואין להכפיל דברים.

ר"מ אַתְקָשְׁרוּ דָּא בְּדָא וכו': נתקשרו ב' הקוין, ימין ושמאל דבינה, זה בזה, ויצא מהם רוח שלם. דהיינו שז"א הנקרא רוח נאצל מזווגם. כמו שכתוב (לעיל בראשית א' דף רפ"ז אות שס"ג) תל"ת נפקי מחד, חד בתל"ת קיימא כיון שז"א גרם בעלייתו לבינה, שיצא ג' קוין דבינה, לכן זכה גם ז"א באותם ג' קוין, וז"ש כאן, נְפִיק מְבִינֵיהוּ רוּחַ שְׁלָיִם, דהיינו שז"א נאצל מהם בג' קוין. ומבאר, אֵינוּן תְּרִין סְטְרִין, ימין ושמאל דבינה, אַתְעִבִידוּ חַד, נכללו זה בזה ונעשו בז"א לאחד. וְאַתְיָהִיב בִּינֵיהוּ, והרוח עצמו, ניתן ביניהם בבחינת קו אמצעי, וע"כ יצא בו ג' קוין. וְאַתְעִשְׂרוּ חַד בְּחַד, וכל ג' הקוין דז"א נתעטרו זה בזה, דהיינו כמו שנתבאר לעיל בג' הקוין דבינה אשר

(דפוי"י דף פ"ז ע"א)

פה

פך פך

רמזא * ומלכי צדק. דא עלמא בתראה. מלך שלם, דא עלמא עלאה. דא תעטר חד בחד, בלא פרוודא, תרין עלמין פחדא, ואפילו עלמא תתאה, בלא חד מלה איהו. הוציא לחם ויין, דתריין אלין ביה. והוא כהן לאל עליון ומשמש עלמא לקבל עלמא. והוא כהן, דא זמינא. לאל עליון, * עלמא עלאה. ובגין פך, בעי פהנא, לברכא עלמא.

רמב ת"ח, ברכאן נטיל האי עלמא תתאה, פד אתחבר בכהנא ופא. פדין, ויברכהו, ויאמר * ברוך אברם לאל עליון. הכי הוא ודאי. פגוונא דא בעי פהנא לתתא, לקשרא קשרין, ולברכא האי דוכתא, בגין דיתקשר בימינא, לאתקשרא תרין עלמין פחד.

רמג ברוך * אברם. ונא דמלה, תקונא דברכאן יב איהו. ברוך אברם,

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

א נ"א מוסיף ד"א ומלכי ב נ"א לאתעטרא. ג נ"א מוסיף הוא וחד. ונ"א כלא בה וחד מלה. ד נ"א בה. ה נ"א ל"ג מן והוא כהן עד והוא כהן. ו נ"א מוסיף דהא

(אה"ל). ט נ"א מוסיף כד נטיל. ונ"א נטיל (ד"א). י נ"א אברם וגו'. יב נ"א ל"ג איהו. עמא מוסיף אברם וגו'. יא נ"א מוסיף מוסיף אברם וגו'. יב נ"א ל"ג איהו.

דרך אמת אן פ' בינה ועיין פ' תרומה ק"ב א'.

ומלכי צדק

הסולם

מאמר

פא"ל עליון, הוא עולם העליון, דהיינו בינה. ושיעור הכתוב הוא, והוא כהן, שהנוקבא משמשת באור החסדים הנק' כהן, פא"ל עליון, בשביל הבינה. כי הכרעת קו אמצעי בבינה, שיצאה ע"י הווג על המסך דחירק, נמצאת הנוקבא דו"א לנושאת את המסך הזה, וע"כ הנוקבא משמשת לבחינת כהן דהיינו להאיר את החסדים, פא"ל עליון, אל הבינה. (כנ"ל ב"א דף כ"ה ד"ה זיהירו) וע"כ מתברכת גם הנוקבא בחסדים.

רמב ת"ח ברכאן נטיל האי עלמא תתאה כד אתחבר בכהנא רבא: עולם התחתון, שהיא הנוקבא, מקבלת ברכות. בעת שמתחבר בכהן גדול, דהיינו בקו ימין שבבינה הנק' כהן גדול, בדין ויברכהו, אז, אחר שהנוקבא קבלה הברכות מכהן גדול, היא ברכה את אברהם, כמ"ש, ויאמר ברוך אברם לאל עליון. כי כן הוא ודאי. כעין זה הכהן למטה בעולם הזה, צריך לקשור קשרים, דהיינו ליחד יתודים, כמ"ש לפנינו, ולברך את המקום הזה, דהיינו הנוקבא דו"א, כדי שתקשר בהחסדים שבימין הבינה, שבוה נמצאים מתקשרים ב' העולמות, הנוקבא והבינה, ונעשים אחד.

רמג ברוך אברם. רזא דמלה תקונא דברכאן איהו. סוד הדבר, שברכה זו ברוך אברם וגו', מסודר בה תיקון הכונה שצריכים לכוון

(דפו"י דף פ"ז ע"א)

פו

פך פך

כמה דאמרינן ברוך אתה. לאל עליון, ה' אלקינו. קונה שמים וארץ, מלך העולם. והאי קרא, רזא בדברכאן איהו. ויברכהו, מתתא לעילא. וברוך אל עליון, מעילא לתתא. ויתן לו מעשר מכל. לאתדבקא באתר דקשורא אתקשר לתתא.

חלופי גרמאות

א נ"א דאמרן, ב נ"א מוסיף תקונא דברכאן, ונ"א דברכן, ג נ"א ליג ויברכהו, ונ"א מוסיף בגיכ ויברכהו, ד נ"א ליג לעילא, ה נ"א מוסיף עליון אשר מגן צריך בידוך.

מאמר

הסולם

ומלכי צדק

לכוון בכל הברכות שאנו מברכים. כי ברוך אברם, כמה דאמרינן ברוך אתה: ברוך אברם, דומה למה שאנו אומרים בכל ברכה ברוך אתה. לאל עליון ה' אלקינו. לאל עליון שבכאן, דומה למה שאנו אומרים בכל ברכה ה' אלקינו. קונה שמים וארץ, דומה למה שאנו אומרים בכל ברכה מלך העולם. והאי קרא רזא דברכאן איהו, פסוק הזה ה"ס הברכה. ויברכהו, מתתא לעילא, ויברכהו ויאמר ברוך אברם וגו', הוא סדר הכוונה ממטה למעלה. וברוך אל עליון, מעילא לתתא, וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידוך, הוא סדר הכוונה ממעלה למטה. ביאור הדברים. כי כונת הברכה בכל מקום, הוא, שמתחילה מורידים שפע מבינה לזו"ן כדי שיוכלו לעלות אל בינה ולהוציא בה את המוחין. וזה נבחן לבחינת ממטה למעלה, כלומר שמעלים זו"ן ממקומם למעלה אל הבינה להשלים אותה. וסדר זה הוא בחצי ברכה הראשונה עד מלך העולם. ולבסוף ממשיכים השפע ממעלה למטה, דהיינו מהבינה אל זו"ן ואל התחתונים. שזהו בסיום הברכה אחר מלך העולם. והביאור הוא, כיון שכל זכותם של הזו"ן לקבל את המוחין מבינה, הוא משום שעלו והשלימו את המוחין דבינה עם קו אמצעי היוצא על המסך שלהם, בסוד תלת נפקי מחד, אשר אז זוכים גם הזו"ן אותו השיעור שהאיר מכם בהבינה, בסוד חד בתלת קיימא, כנ"ל א"כ אם אנו רוצים להמשיך איזה מדרגה מבינה אל זו"ן, צריכים מקודם להעלות הזו"ן אל הבינה, שיגרמו בה תוספת מוחין, שאח"כ יקבלו גם הם אותה התוספת שגרמו בבינה, וסוד עליות זו"ן אל הבינה הוא ע"י אתון אל"ה דאלקים, שבעת מיעוטה של הבינה יורדות לזו"ן, ובעת גדלותה שמחזרת אליה אתון אל"ה עולים אליה עמהם גם הזו"ן, (וכנ"ל דף פ"ג ד"ה ונודע ע"ש). ולפיכך מסודר נוסח חצי הברכה הראשונה, בבחינת ממטה למעלה, שפירושו

עד

(דפוי" דף פ"ז ע"א)

פז **פך פך**
רמוד עד דהוו אַזלי, אַערע בהו ר' ייסא וחד יודאי בהדיה. « וְהוּה אָמַר הֵהוּא יודאי, « לְדוּד אַלִיך ה' נפשי אַשא. לְדוּד, וְכִי אָמַאי לֹא כְתִיב, מְזֻמֹּר לְדוּד, אוּ לְדוּד מְזֻמֹּר.
רמה אַלֹא, בְּגִין דְּרַגְיָה קְאָמַר לְדוּד, בַּתּוּשְׁבַחְתָּא יְבָאמַר בְּגִינְיָה. אַלִיך ה' נפשי אַשא. אַלִיך ה', לְעִילָא. יְנַפְשִׁי: « מֵאֵן יְנַפְשִׁי. דָּא יְדוּד, « דְּרַגְא קְדַמְאָה דְקְאָמְרֵן. אַשא: אַסְלַק. כּד"א « אַשא עֵינֵי אֶל הַהָרִים. בְּגִין, דְּכָל יוֹמֵי דְדוּד, הָוּה מְשַׁתְּדַל לְסַלְקָא דְרַגְיָה, לְאַתְעֻטְרָא לְעִילָא, וּלְאַתְקַשְׂרָא תַמָּן יְבָקְשׁוּרָא שְׁלִים, פְּדָקָא יָאוּת.
רמו בְּגוּוּנָא דָּא, « לְדוּד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת ה', « בְּגִין יְבָ דְרַגְיָה קְאָמַר, וּמֵאֵי יְבָ אָמַר, בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת ה'. אֵת: לְאַתְקַשְׂרָא בְּקַשְׁוּרָא יְבָ לְעִילָא. וְכָל קְרַבִּי, מֵאֵן קְרַבִּי. אַלִין שְׁאָר חֵינֵן בְּרָא, דְאַקְרוּן קְרַבִּים, כּד"א « וּמְעֵי « הֵמוּ יְבָ עֲלִיו ד"א, בְּרַכִּי נַפְשִׁי, בְּגִינְיָה קְאָמַר. יְבָ אֵת ה', דָּא שְׁלִימוּ דְכָלֹא, « אֵת ה' « פְּלָלָא דְכָלֹא.
רמוז « א"ל ר"א לְרַבִּי יִיסָא, תְּמִינָא לָךְ, דְהָא עִם שְׁכִינְתָּא קְאֲתִית וְאַתְחַבְרַת. א"ל, הֲכִי הוּא וְדָאֵי, וְתַלְת פְּרָסֵי כ הוּא דְאֻזְלֵנָא בַּהְדִּיָה, וְאָמַר לִי פְמָה מִיְלֵי מְעַלְיָתָא, וְאַנָּא אַגִּידְנָא לִיָּה לְיוֹמָא דָּא, וְלֹא יְדַעְנָא דְאִיהוּ בּוֹצִינָא דְנִהִיר כַּ כְּדַחְמִינָא כַּ הַשְׁתָּא.

חלופי גרסאות

א תהלים כ"ה ח"ב רב: ח"ג כב. קכא. רמא: שז: א נ"א מוסיף פתח והוה. ונ"א פתח ואמר וליג והוה
ב ח"א רח: ח"ב פג. קי. ג (תהלים קג) ח"א צז: אמר (אה"ל). ב נ"א תושבחתא דא. ג נ"א ליג דאמר
ח"ג קכו. קכז. ד) שה"ש ה'. בגיניה (אה"ל). ד נ"א מוסיף נפשי אשא (אה"ל). ה נ"א
מוסיף מאן הוא נפשי. ונ"א ליג מא נפשי. ו נ"א מוסיף
נפשי אשא. ז נ"א ליג דוד. ח נ"א מוסיף הוא דרגא. ט נ"א ליג דוד. י נ"א קשורא. יא נ"א מוסיף בגין דוד.
יב נ"א לדרגיה. יג נ"א מוסיף איהו [נ"א הוא אה"ל] דאמר. יד נ"א דלעילא. טו נ"א לו. ונ"א עלי. טז נ"א ואת
(אה"ל). יז נ"א ליג את ה'. יח נ"א מוסיף דא כללא. יט נ"א אמר. כ נ"א אינון. ונ"א הוו. כא נ"א ליג כרחמינא.
כב נ"א כהשתא.

דרך אמת א] בהקדמה י"ג א' ע' כי שם אמר כי נשמת ישראל מן המעים לנו לנו וצ"ע.

מאמר **הסולם** **ומלכי בדק**
רמוד עד דהוו אַזלי וכו': בעוד שהיו מהלכים פגע אותם ר' ייסא ויהודי אחד עמו, ואמר אותו היהודי שכתוב לדוד, אליך ה' נפשי אשא. ושאל, נאמר לדוד, למה לא נאמר, מזמור לדוד או לדוד מזמור.
רמה אַלֹא בְּגִין וכו': ומשיב אלא בשביל מדרגתו עצמו אמר לְדוּד, והשבת שאמר בשביל עצמו הוא. אליך ה' נפשי אשא, פירושו, אַלִיך ה' למעלה, נפשי, מי היא נפשי, זהו דוד, שהוא מדרגה הראשונה שאמרנו, דהיינו מלכות, שהיא הראשונה מחטה למעלה. אַשא פירושו אַעֲלָה, כמש"א אשא עיני אל ההרים. כי בכל ימיו של דוד היה משתדל להעלות מדרגתו לבינה, להעטירה למעלה בבינה ולקשרה שם בקשר (דפו"י דף פ"ז ע"א)

רמו כְּרַבִּי נַפְשִׁי אֵת ה', אָמַר גַּם כֵּן בְּשִׁבִיל מְדַרְגַּתוֹ עֲצֻמוֹ. וּמָה אָמַר. בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת ה'. אֵת פִּירוּשׁוֹ, לְהַתְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר לַמַּעְלָה, בְּבִינָה. וּכְפִי קְרַבִּי, מָה הִיא קְרַבִּי, אֵלּוּ הֵם שְׁאָר חַיּוֹת הַשָּׂדֶה הַיְיָנוּ סְפִירוֹת הַנוֹקְבָא, הַנִּקְרָאִים קְרַבִּים. כַּמְש"א וּמְעֵי הֵמוּ עֲלִיו. ד"א. בְּרַכִּי נַפְשִׁי בְּשִׁבִיל מְדַרְגַּתוֹ עֲצֻמוֹ אָמַר. אֵת ה'. זְהוּ שְׁלִימוֹת הַכֹּל. הַכֹּל שֶׁל הַכֹּל. כְּלוּמַר א"ת ה"ס הַמַּלְכוּת ה' ז"ס ז"א, אֵת ה' הִיא רוּמוֹ עַל יְחוּד הַשְּׁלֵם שֶׁל ז"א וּנְקֻבְיָהּ.
רמוז אָמַר לִיָּה ר' אַעֲזָר וכו': אמר לו ר"א לרבי ייסא, אני רואה אותך, שעם השכינה

פה

ףך ךך

רמח א"ל רבי אלעזר, «לההוא יודאי, מה שמך, א"ל יועזר. א"ל יועזר ואלעזר יתיבן פחדא. זיתבו גבי חד טגרא * בתהוא חקל. פתח תהוא יודאי ואמר, «אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחסאטיך לא אפכור, מאי טעמא, תרי זמני, אנכי אנכי.

רמט אלא, חד בסיני. וחד בפשעתא דברא עלמא. דכתיב, א אנכי ה' אלקיך, דא הוא בסיני. ח וחד ט פד ברא עלמא, דכתיב, א אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי. י הוא בגין לאחזאה, דלא הוי פרודא בין עילא י ותתא.

רנ מוחה פשעיך. מעביר פשעיך לא כתיב, אלא מוחה, בגין דלא יתחזון לעלמין. למעני. מאי למעני, בגין אינון רחמין דתליין בי. דכתיב ט פי אל רחום ה' אלקיך וגו'.

רנא ד"א, מוחה פשעיך למעני. ת"ח, י תייבי עלמא י עבדין פגימותא לעילא, דכד אינון חובין סלקין, י רחמין, י ונהירו עלאה, וניקרו דברכאן, לא נחית לתתא, והאי דרגא לא נטיל ברכאן דלעילא, י לינקא י לתתא. ובג"כ למעני, בגין דלא יתמנעון ברכאן לינקא י לכלא.

מסורת הזהר

א ישעיה מ"ג. ב ח"ב ג. פד: פה: צ. צא. רעו. ח"ג יא: פד: קיא: רסב. רעג. ת"ז תקי' לי עד. תקי' ל"ב עו. ג) (ישעיה מה) ח"א קלא: קלד: רה: T) (דברים ד) ח"ג קכב: לתתא. יג נ"א חייבין דעלמא. יד נ"א עברי. טו נ"א מוסיף רחמין סלקין. טז נ"א נהירו. יז נ"א דינקא. יח נ"א לינקא. יט נ"א לתתא. יט נ"א ליה. נ"א מוסיף לכלא ליה (ד"א). נ"א ועילא (אה"ל).

חלופי גרסאות

א נ"א ליג לההוא יודאי. ב נ"א מוסיף ואלעזר מלה חדא. ג נ"א יתיבו. ד נ"א ליג יתבו. ונ"א יתבא. ה נ"א חדא. ו נ"א וחדא. ז נ"א כד ברא וליג בשעתא. ח נ"א ליג וחד. ט נ"א וכד. י נ"א כתיב. יא נ"א חר. יב נ"א לתתא. יג נ"א חייבין דעלמא. יד נ"א עברי. טו נ"א מוסיף רחמין סלקין. טז נ"א נהירו. יז נ"א דינקא. יח נ"א לינקא. יט נ"א לתתא. יט נ"א ליה. נ"א מוסיף לכלא ליה (ד"א). נ"א ועילא (אה"ל).

מאמר

הסולם

ומלכי צדק

השכינה באת ונתחברת. כי ראה שהשכינה שרתה על אותו היהודי שבא עמו. אמר לו כן הוא ודאי. וג' פרסאות, הוא שהלכתי עמו, ואמר לי כמה דברים טובים, ואני שכרתי אותו שישמשני יום הזה, ולא ידעתי שהוא נר המאיר כמו שאני רואה עתה.

רמח א"ל ר"א לההוא וכו': א"ל ר"א לאותו היהודי, מה שמך. א"ל יועזר. א"ל יועזר ואלעזר יושבים יחד. כלומר שמבטאם קרובים. ישבו אצל אבן אחת באותה השדה. פתח אותו היהודי ואמר, אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך וגו' ושאלו מה הטעם שאומר ב' פעמים אנכי אנכי.

רמט אלא חד בסיני וכו'. והשיב אלא אנכי אחד הוא בסיני ואנכי אחד בשעה שנברא העולם. פירוש, אנכי הוא שם המלכות. וזהו בסיני. אבל בבריאת העולם הוא שם הבינה, כי בסוד עלית המלכות (דפ"י דף פ"ז ע"א *) דף פ"ז ע"ב) לפגם

פ"ט

פ"ד

רנב) פגונא דא, כן ראו עתה פי אני אני הוא, ללחזא דלא הוי פרוניא, בין עילא ותתא. כמה דאתמר.

רנג) ת"ח, פגונא דא, כד אשתפתו זכאין בעלמא, אתערו בברכאן לעלמין פלהו. פיון דאתא אברהם, אתער ברכאן לעלמא. דכתיב וברכה ויהיה ברכה מאי ויהיה ברכה. רמז דישתפחו בריגיה ברכאן, לעילא ותתא. דכתיב ונברכו בך יוג' וכתוב וברכה מברכך.

רנד) אתא יצחק, אודע לכלא, דאית דין ואית דיין לעילא, ללחזא דאתפרעא מרשיעיא, ואיהו אתער דינא בעלמא, בגין די דחלוין ליה לקב"ה, כל בגי עלמא. אתא יעקב, ואתער רחמי בעלמא, ואשלים מהימנותא בעלמא, כדקא חזי.

רנה) ביומי דאברהם מה פתיב, ומלכי צדק מלך שלם, דאתעטרת פרסייא כדוכתיה, וכדין אשתכח מלך שלם, בלא פגימו כלל. הוציא לחם ויין דאפיק מזונין לעלמין, פלהו כדקא חזי. הוציא לחם ויין, דלא אתמנעו ברכאן מפלהו עלמין, הוציא: כד"א תוצא הארץ, מדרגין דלעילא אפיק מזונין וברכאן לעלמין פלהו.

חלופי גרסאות

א לעיל בראשית א' ק"ג צ"ד וש"נ. ב לעיל דף י"ח
צ"א וש"נ. ג לעיל בראשית ב' דף ק"י צ"א וש"נ.
א נ"א לאתחזא. ב נ"א ברכו. ג נ"א אתער. ד נ"א
דישתכחו. ה נ"א לעלמא לתתא (אה"ל). ו נ"א ולתתא.
ז נ"א ל"ג וגו'. ח נ"א מוסיף כל משפחות האדמה. ט נ"א
לא וכתוב. ט נ"א מן חייביא. י נ"א ביומי. יא נ"א ברוכתא (אה"ל). יב נ"א לעלמא. יג נ"א מוסיף הארץ נפש
חיה למינה תוצא הארץ מדרגין (אה"ל).

מסורת הזהר

הסולם

ומלכי צדק

רנד) אתא יצחק אודע וכו': בא יצחק הודיע לכל, שיש דין ויש דיין למעלה להפרע מן הרשעים. והוא העיר הדין בעולם, כדי שכל בני עולם יראו את הקב"ה. בא יעקב, והעיר רחמים בעולם, והשלים האמונה בעולם כראוי. כי אברהם המשיך החסד, שה"ס קו ימין של האמונה שה"ס הנוקבא. ויצחק המשיך לה הדין והגבורה. שה"ס קו שמאל שלה. ויעקב השלים אותה בהמשכת הרחמים שה"ס קו האמצעי.
רנה) ביומי דאברהם וכו': בימי של אברהם מה כתוב. ומלכי צדק מלך שלם. שנתעטר הכסא, דהיינו הנוקבא, במקומה. בבינה. ואז נמצאת הנוקבא שהיא מלך שלם בלי פגם כלל. הוציא לחם ויין שהנוקבא הוציאה מזונות לכל העולמות כראוי. הוציא לחם ויין, יורה שלא נמנעו הברכות מכל העולמות. הוציא, הוא כמש"א, תוצא הארץ, שהיא הנוקבא. שהוציאה ממדרגות העליונות מזונות וברכות לכל העולמות.

מאמר

לפגם ומשום זה אומרת לעעני, שלא ימנעו ממני, הברכות להניק לכל.
רנב) פגונא דא ראו עתה וכו'. כעין זה כתוב ראו עתה כי אני אני הוא. ששם ג"כ אני א' יורה על בינה, ואני ב' על המלכות, כדי להראות שאין פירוד בין הבינה שלמעלה והמלכות שלמטה. כמו שאמרנו. בהכתוב אנכי אנכי וגו'.
רנג) תא חזי פגונא דא וכו': בוא וראה, כעין זה, כאשר נמצאים צדיקים בעולם נמשכות הברכות לכל העולמות. כיון שבא אברהם, נמשכו הברכות לעולם, שכתוב ואברכך, והיה ברכה. ושואל, מהו והיה ברכה. ואומר, רמז, שבכותו תמצאנה הברכות למעלה, בעולמות העליונים, ולמטה, בעולמות תחתונים, שכתוב ונברכו בך וגו', דהיינו התחתונים, וכתוב ואברכה מברכך, דהיינו עולמות העליונים. שבשעה שמשפיעים ברכות למטה הם מתברכים תחילה, כנודע שז"ס ואברכה מברכך.

והוא

(דפו"י דף פ"ז ע"ב)

ז

דף דף

רנו « והוא כהן לאל עליון. דאשתכח * כללא, בשלימו עלאה, פדקא תזי. ב לאתתוזה כמה דתיביא עבדי פגימו בעלמא, ומנעי ברקאן. הכי נמי, בגין זכאין דאתיין ברקאן לעלמא, ובגינייהו דאתברקאן כל בני עלמא. **רנז** « ויתן לו מעשר מכל. מאי מעשר מכל, מאינון ברקאן, דנפקי מכל. בגין דאיהו אתר, דכל ברקאן דנחתי לעלמא, מתמן נפקי. ד"א, ויתן לו מעשר מכל. קב"ה יתב ליה מעשרא. ומאן איהו, דא דרגא, דכל פתחין דמתימנותא, וברקאן דעלמא, ביה קנימי. ואיהו מעשר, ואיהו חד מעשרה, ואיהו עשרה ממאה. מפאן ולהלאה עאל אברהם, בקיומא דלעילא, פדקא תזי. אמר ליה רבי אלעזר שפיר ט קא אמרת.

רנח א"ל ר' אלעזר, מאי עבדתך. א"ל קרנא דרדקי באתרי, השתא אתא ר' יוסי דכפר חנין למתא, וסליקו י' לון י' מגבאי, ואותבו לון י' לגביה. והוה יתבין לי י' כל בני מתא אנרא, פההוא זמנא דדרדקי הוה גבאי. ואסתפלנא בנפשאי, דלא אתחזי לי לאתהני מנייהו למגנא, ואגירנא גרמאי י' בהדי י' דהאי חפים. אמר רבי אלעזר, ברקאן דאבא אצטריכו הקא. **רנט** קמו. אתו קמיה י' דר"ש, ותהה יתיב ולעי כל יומא קמיה דר"ש. י' ויומא חד, הוה עסיק בנטילת ידים קמיה, אמר, כל מאן דלא נטיל ידיו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) לעיל דף פ"ב צ"ב וש"ט. (ב) ת"ז. תקי י"ח עו. א נ"א כלה. ב נ"א לאחואה. ונ"א לתוואה. ג נ"א ליג בגין. ד נ"א אתחזיאן. ה נ"א אתברכו. ו נ"א מעשרה. ז נ"א ברקאן. ח נ"א עלה. ט נ"א קאמרת. י נ"א ליג ר' אלעזר. יא נ"א עבודתך. יב נ"א וסליקו. יג נ"א לון לדרדקי. יד נ"א מגבאי (ר"ז). טו נ"א גביה. טז נ"א ליג כל. יז נ"א בהדיה. יח נ"א דההוא. יט נ"א הא. י"ט נ"א מוסיף דר"ש לבתר. כ נ"א יומא.

מאמר

הסולם

ומלכי צדק

רנו והוא כהן לאל עליון; היינו שנמצא הכל בשלימות עליונה כראוי. דהיינו בשלימות הבינה הנקראת אל עליון. להורות כמו שהרשעים עושים פגם בעולם, ומונעים הברכות מן העולם, כן בשביל הצדיקים באים ברכות לעולם, ובשבילם מתברכים כל בני העולם. **רנז** ויתן לו מעשר מכל: שואל מהו מעשר מכל. ואומר, שנתן לו מלכי צדק מאלו הברכות היוצאות מכל שהוא יסוד. כלומר שמלכי צדק שהיא הנוקבא קבלה המעשר שה"ס הברכות, מהיסוד, והשפיעה לאברהם. ולמה מהיסוד. משום שהוא המקום, אשר כל הברכות היורדות לעולם, משם הן יוצאות. דבר אחר, ויתן לו מעשר מכל, שהקב"ה נתן לאברהם מעשר, ומה הוא מעשר, הוא אחד מעשרה, והוא עשרה ממאה. דהיינו המלכות, אשר בקטנותה אין בה אלא ספירה אחת כתר, והיא אז אחת מעשר ספירות שבז"א. ובגדלותה יש לה עשר ספירות שלמות, (דפו"י דף פ"ז ע"ב)

צא

דף ל"ד

פדקא זאות, אע"ג דאתענש לעילא, אתעניש לתתא. ומאי עונשיה לתתא, דגרים ליה לגרמיה מספנותא. כמה דעונשיה, כף הכי הוא וכי, מאן דנטיל ידוי פדקא זאות. דגרים * לגרמיה ברקאן דלעילא, דשראן בברקאן על ידוי פדקא זאות, ואתברך בעותרא.

רס) * ד לכתר אקדים ר"ש, תמא ליה, * דאנטל ידוי במיא, ונטיל לון, פשיעורא יסגיא דמיין. אר"ש ימלא ידיו מברכותיק. וכה תה, מההוא יומא ולקלאת, אתעתר, * ואשפת סימא, ותה לעי באורייתא, ונהיב מזונא למספני כל יומא, ותה תדי עמהון * ומספר לון אנפין נהירין. קרא עליה ר"ש, ואתה תגיל בה בקדוש יוגו *.

רסא) * אתר הדברים האלה היה דבר ה' אל * אברים יוגו. ר' יהודה פתח * אני לדודי ועלי תשוקתו. * הוא אוקמוה, * אכל * באתערותא דלתתא, אשתכח אתערותא * לעילא, * דהא לא אתער לעילא, עד דאתער לתתא. * וברקאן דלעילא לא משתכחי, * אלא במה דאית ביה ממשא, ולא איהו ריקניא. **רסב)** מנלן * מאשת עובדיהו, דאמר לה אלישע * הגידי לי מה יש לך

חלופי גרסאות

א נ"א מסיף ליה לגרמיה. ב נ"א ליג ברכאן. ג נ"א ליג כדקא יאות. ד נ"א יומא חה. ה נ"א דאזלו. ונ"א דאמלי (אה"ל). זנ"א דאנטלו. חנ"א דאולי. ונ"א דאטלי. ו נ"א סגינא. ו נ"א קביה ימלא ידיו מברכוי (אה"ל). ח נ"א ואשתכח. ט נ"א ואסברי. י נ"א מוסיף בקדוש ישראל תתהלל ול"ג יוגו. יא בדרופי כתב חסר. יב נ"א מוסיף אברם במחזה לאמר, יג נ"א ליג אבל. יד נ"א דבאתערותא. טו נ"א דלעילא. טז נ"א ליג דהא לא אתער לעילא. יז נ"א אלא כד משתכחי ברכאן לתתא.

מסורת הזהר

א לעיל דף מ"ט צ"ג ושינ. ב (שה"ש ז') ח"ג קלב; רפת. ג) ח"א לה. עז: ח"ב לא: קלה: רסה: ח"ג לא: מ. פז: צב: צט: קה. קי: קיב: קמה. קנב. קפג: ד) ח"א פח: רמ. ח"ב סג: פז: פח. קנג: קנו: ח"ג לר. ה) (מלכים ב' ד') ח"ב פז: קנז: ח"ג לר.

דרך אמת אן יתרו פ"ז ב' ותרומה קכ"ג ב' ופרס רמונים שער ח' פ"כ.

מאמר	הסולם	ומלכי בדרק
-------------	--------------	-------------------

בהלכות נטילת ידים. אמר ר' שמועון, כל מי שאינו נוטל ידיו כראוי, מלבד שנענש על זה למעלה, נענש גם כן למטה בעולם הזה. ומה ענשו למטה. הוא שגורם לעצמו עניות. וכמו שהוא ענשו, כן הוא שכרו ג"כ למעלה ולמטה. ומי שנוטל ידיו כראוי, גורם לעצמו ברכות של מעלה. שהברכות העליונות שורות על ידיו כראוי, וכן מתברך למטה בעשירות.

מאמר אחר הדברים האלה

רסא) אחר הדברים האלה יוגו: ר' יהודה פתח. אני לדודי ועלי תשוקתו כבר בארוה, אבל על ידי התעוררות של מטה נמצא התעוררות של מעלה. כי לא נתעורר מלמעלה מטרם שנתעורר מלמטה. והברכות של מעלה אינן נמצאות, רק במה שיש בו ממש, ולא במקום ריקן, שאין בו ממש.

רסב) מנלן מאשת עובדיהו וכו': מאין לנו זה, מאשת עובדיהו, שאלישע אמר לה

רס) לבתר אקדים וכו': אחר כך הקדים ר"ש עצמו לדאות איך נוטל ידיו. ראה אותו נוטל ידיו במים, ונטלם במדה גדולה של מים. אמר ר' שמועון מלא ידיו מברכותיק. וכך היה, מאותו יום ואילך נתעשר ומצא מטמון והיה לומד בתורה, ונותן בכל יום (דרפ"י דף פ"ז ע"ב *) דף פ"ח ע"א)

פ' פ' ד'

צב

בפית, דהא ברקאן דלעילא, לא שרין על פתורא ריקנא, ולא באתר ריקנא. מה פתיב, ותאמר אין לשפתך כל בפית פי אם אסוף שמן. מאי אסוף. אלא א"ל, שיעורא דהאי משחא, לאו איהי, אלא פדי משיחת אצבעא זעירא.

רסג) א"ל, ונחמנני. דהא לא ידענא, היאך שרון ברקאן דלעילא, בדוכתא ריקנא, אכל השתא דאית לה שמן, דא הוא אתר, ולאשתפחא ביה ברקאן. מנלן דכתיב פשמן הטוב וגו'. וסיפיה מה פתיב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובאתרא דא שראן ברקאן.

רסד) ויא' תימא כטל חרמון שיורד על הררי ציון, ולא כתיב שמן אלא טל. אלא, איהו שמן, ואיהו טל. ההוא טל, ואיהו, דאטיל קב"ה ממשחא עלאה. דההוא שמן נפק לסטרא דמינא.

רסה) תרין אינון: זין ושמן. ואנלו לתרין סטרין, זין לסטר שמאלא, שמן לסטר ימינא. ומסטרא דמינא, נפקי ברקאן לעלמא, ומתמן אתמשח מלכותא קדישא. ובגין דשמן הוה אתתקן לתתא בקדמיתא, שמן אנדמן לעילא, אריקו דברקאן.

רסו) ת"ח, מאתערותא דהאי שמן דלעילא, קאי לארקא על דוד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) תהלים קל"ג) ח"ב פז: ח"ג ז: לר. לט. פח: קלב: רט. רעב: רצה: ז"ח חוקת נ"א טג שמא. ב) (תהלים קלג) ח"ג ט: יא. לו. קיו: קית. רצו: ג) לעיל צ"א וש"נ. יא נ"א מוסיף שמן וגו' (אה"ל). יב נ"א מוסיף ההוא. ונ"א הוא. יג נ"א ואולי. יד נ"א ומסטרי. טו נ"א ברק. טז נ"א לעילא. דרך אמת א' צו א' ולעיל ע"ב ב' ויקרא ז' ב' וצו ל"ד א' ואמור פ"ח ב'.

אחר הדברים האלה

הסולם

מאמר

ה' את הברכה. ולא כתוב שמן אלא טל. נמצא שטל הוא מקום הברכה ולא שמן. ומשיב, אלא הוא שמן והוא טל. כלומר ששניהם בחינה אחת הם. כי טל הוה הוא שהטיל אותו הקב"ה משמן העליון, ששמן הוה יוצא לצד הימין.

רסה) תרין אינון וכו': שנים הם, זין ושמן, והולכים לב' צדדים, זין לצד שמאל ושמן לצד ימין, ומצד הימין יוצאות ברכות לעולם. ומשם נמשה מלכות הקדושה. דהיינו למלכי ישראל. ומשום ששמן היה מתתקן למטה מתחילה, דהיינו שהיה לה אסוף שמן, שה"ס אתערותא דלתתא. נודמן שמן מלמעלה, דהיינו הורקת הברכות מלמעלה, שה"ס אתערותא דלעילא. כמ"ש שם (מלכים ב' ד') הם מגישים אליה והיא מוצקת.

רסו) תא הזי אתערותא וכו': בוא וראה. מן אתערותא דלעילא של שמן הזה, כנ"ל

לה, הגידי לי מה יש לך בבית. כי הברכות שלמעלה אינן שורות על שולחן ריקן כמ"ש להלן בלחם הפנים, ולא במקום ריקן. כמ"ש באשת עובדיהו. מה כתוב, ותאמר אין לשפתך כל בבית כי אם אסוף שמן. ושואל מהו אסוף, ואומר אלא, שהיה בו רק כדי משיחת אצבע קטנה. שה"ס ו"ק בלי ראש המכונה אצבע קטנה, בסוד ו' קטועה.

רסג) אמר לה וכו': אמר אלישע, נחמתני כי לא ידעתי, איך תשרינה הברכות של מעלה במקום ריקן. אבל עתה שיש לך שמן, זה הוא מקום שתמצאנה בו הברכות. מאין לנו זה. כי כתוב כשמן הטוב וגו', ובסופו מה כתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. הרי שבמקום הזה, דהיינו בשמן שורות הברכות.

רסד) ואי תימא. כטל חרמון: ואם תאמר, הרי כתוב שם, כטל חרמון שיורד על הררי ציון. שהוא בסמוך להכתוב, כי שם צוה (דפו"י דף פ"ח ע"א *) דף פ"ח ע"ב)

צג **צד**
ושלמה, לאתברכא א בנאי, מנ"ל, דכתיב, « ויעמד השמן. כתיב הקא ויעמד. וכתב התם א שרש ישי, אשר עמד לגס עמים.

רסז ת"ח, משלחן דלחם הפנים, ב דברכאן נפקין מתמן, ומזונא לעלמא, לא בעי לאשתפתא וריקניא, אפילו רגעא תדא, בגין דלא יסתלקון ברכאן מתמן, אוף " הכי לא מברכין על שלחן וריקניא, ודקא ברכאן דלעילא, לא שריין " על " שלחן וריקניא.

רסח ת"ח, מה כתיב אני לדודי ועלי תשוקתו. אני לדודי בקדמיתא, ולבתר ועלי תשוקתו. אני לדודי, לאתקנא ליה דוכתא בקדמיתא, ולבתר, ועלי תשוקתו.

רסט ד"א " אני לדודי. דקא תנינן שכינתא לא אשתפכת עמהון דתייבאי, פין דאתי בר נש לאתדפאה, ולמקרב " גבי דקב"ה, פדין שכינתא שריא " עליה. הה"ד אני לדודי בקדמיתא, ועלי תשוקתו לבתר. " אתי בר נש לאתדפאה, מדפאין ליה.

רע ת"ח, אחר הדברים האלה, דרדף אברהם בתר " אלין מלכין, וקטיל לון קב"ה, הנה אברהם " תוהא, אמר דילמא ת"ו, גרענא תהוא אגרא, דתוינא אהדר בני נשא לגבי קב"ה, ואחידנא בהו, לקרבא לון לגביה, והשתא " אתקטילו בני נשא על " ידי. מיד א"ל קב"ה, " אל תירא " אברהם אנכי מגן לך שרדך הרבה וגו'. אגרא " קבילת עלייהו, דקא פלהו לא זכון לעלמין.

מסורת הזהר
א (מלכים ב' ד') ח"ג לר. ב (ישעיה יא) ח"ב רכא: א נ"א מוסיף על בנוי. ב נ"א דברכא. ג נ"א דלא. ד נ"א ריקניא. ה נ"א הכא. ו נ"א ריקנא. ז נ"א ל"ג מן דהא עד ת"ח. ח נ"א ל"ג על. ט נ"א בשלחן. י נ"א ל"ג מן אני עד ד"א. יא נ"א ל"ג אני לדודי. יב נ"א גביה. יג נ"א עליו. יד נ"א אילין. טו נ"א תיה. טז נ"א אתקטלו. יז נ"א ידוי. יח נ"א אברהם וגו'. שכוך הרבה מאד. יט נ"א קביל.

מאמר **הסולם** **אחר הדברים האלה**
כנ"ל, עומד להריק על דוד ושלמה, שיתברכו בניהם. מאין לנו, שכתוב, ויעמוד השמן. וילפינן גזירה שוה, כתוב כאן ויעמוד, וכתוב שם, שורש ישי אשר עומד וגו'. מה שם דוד ושלמה ובניהם אחריהם, שהם משורש ישי. אף כאן דוד ושלמה ובניהם אחריהם.
רסז **תא חזי משלחן וכו':** בוא וראה, משלחן של לחם הפנים, שמשם יוצאות ברכות ומזונות לעולם, אשר אינו ראוי שימצא ריקן אפילו רגע אחד, כדי שלא יעברו הברכות משם. כן אין לברך על שלחן ריקן, כי הברכות של מעלה אינן שורות על שלחן ריקן.
רסח **תא חזי מה כתיב וכו':** בוא וראה, מה כתיב, אני לדודי ועלי תשוקתו, שמתחילה אני לדודי. ואחר כך ועלי תשוקתו. (דפנ"י דף פ"ח ע"ב)

רעה ת"ח, עד לא אתגזר בר נש, לא אתאחיד בשמא דקב"ה, פין דאתגזר, עאל בשמיה, ואתאחיד ביה. ואי תימא אברהם, דאתאחיד ביה, עד לא אתגזר. הכי "הוה, דאתאחיד ביה ולא פדקא גאות, דהא מגו רחמיותא עלאה דרחים ליה קודשא ברין הוא קריב ליה.

רעו לבתר פקיד ליה, ודיתגזר, ואתיהיב ליה ברית. קשורא דכלהו דרגין עלאין. ברית קשורא לאתקשרא פלא פחדא, ולאכללא דא פדא, ברית קשורא, דכלא אתקשר ביה, ובג"כ אברהם עד לא אתגזר. מלוי לא הוה עמיה, אלא במחנה. כמה דאתמר.

רעז ת"ח. בשעתא דברא קב"ה עלמא. לא אתפרו אלא על "ברית. וכד"א בר"א-שי"ת ברא אלקים, והיינו זברית, דעל "ברית קיים קב"ה עלמא וכתיב "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, דהא ברית קשורא איהו, דיומא "ולילה "לא "מתפרשאן.

רעה אמר רבי אלעזר, פד ברא קב"ה עלמא, על תנאי הוה, דכד ייתון ישראל, אם יקבלון אורייתא גאות, ואם לאו הרי אנא אהרר "לכו, לתהו ובהו. ועלמא לא אתקיים, עד דקיימו ישראל, על טורא דסיני, וקבילו אורייתא, וכדין אתקיים עלמא.

רעט ומההוא יומא ולהלאה, קב"ה פרי עלמין, ומאן אינון, וזוגין דבני

חלופי גרסאות

א נ"א הוא. ב נ"א מוסף דיתגזר ואתגזר. ג נ"א לאתכללא. ד נ"א מוסף מליל עמיה. ה נ"א מוסף ברית אש. ו נ"א כר"א בראשית ברא אלקים דהיינו ברית אש דעל. ז נ"א ליג ברית. ח נ"א ליג ברית. ט נ"א מוסף וליליא קשורים כחדא ומחוברים וב"כ אקרי ברית יומם ולילה (הרמ"ק). י נ"א מוסף וליליא ובג"כ אוקרי ברית יומם ולילה (אה"ל). י"א נ"א ולא. י"ב נ"א מתפרשן. י"ג נ"א עלמא.

מסורת הזהר

הסולם

מאמר כדי לדבר עמו. ואז נתעלה אברהם בכל המדרגות כמו שנתבאר. **רעה** ת"ח עד "א וכו': בוא וראה, כל עוד שלא נמול האדם, אינו נאחז בשם הקב"ה. כיון שנמול, נכנס בשמו ונאחז בו. ואם תאמר, הרי אברהם, שנאחז בו מטרם שנמול. ומשיב, כן הוא, שנאחז בו, אבל לא כראוי להיות. כי מתוך אהבה עליונה שאהב אותו הקב"ה, קרבהו אליו. ועכ"ז לא היה כראוי. **רעז** לבתר פקיד וכו': אחר כך, צוה אותו הקב"ה למול, וניתן לו הברית שהוא יסוד הוא הקשר של כל מדרגות העליונות. ברית, הוא קשר, שיהיו נקשרות כולן יחד, לכללם זו בזו. ברית הוא קשר, שהכל נקשר בו. ומשום זה, מטרם שנמול אברהם, לא היו דיבוריו עמו אלא במחזה. כמו שאמרנו. שהיה חסר בה מדרגות העליונות, כי היה חסר הברית שהוא המקשר כל המדרגות יחד.

היה אל אברהם במחזה

רעז תא חזי בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שהקב"ה ברא את העולם, לא ברא אותו אלא על ברית. כמו שאתה אומר בראשית ברא אלקים. ושית היינו ברית. כי על ברית ברא הקב"ה את העולם. וכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. כי ברית קשר הוא, שיום ולילה, שהם ז"א ונוקבא, לא יפרדו. (וביאור הענין עי' לעיל בראשית א' דף רפ"ה ד"ה וזה).

רעח אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, כשברא הקב"ה את העולם, היה על תנאי, שאם יבואו ישראל ויקבלו את התורה תתקיימו ואם לא, הריני מחזיר אתכם לתהו ובהו. והעולם לא נתקיים עד שעמדו ישראל על הר סיני, וקבלו התורה, ואז נתקיים העולם.

רעט ומההוא יומא ולהלאה וכו': ומיום ההוא ואילך, הקדוש ברוך הוא בורא עולמות. ומי המה, הם הווגים של בני אדם.

(דפו"י דף פ"ט ע"א)

צ"ב

דף דף

א לאונקלוס, לתרגם בההוא לישנא דגלי קב"ה באורייתא. ולישנא דא סתים
איהו מגו מלאכי ב עלאה. במחנה, דתהו סתים ממלאכי עלאי דלא ידעי בדא,
פד ממליל ביה באברהם.

רצ) ד מ"ט, בגין דאברהם לא תהו מהול, ונתהו ערל, וסתים בשרא.
והגין פד תהו סתים מנייהו, בלשון תרגום. פגוונא דא בלעם, דכתיב
א אשר מחנה שדי יחנה. סתים תהו מלה מגו מלאכי השרת, בגין דלא
יהא לון פטרא, דקב"ה ממלל בההוא ערל ט מסאבא. דהא א מלאכי קדישי
לאו ב נזקקין בלשון תרגום.

רצא) אי תימא דלא ידעי, והא גבריאל אוליף ליוסף ע' לשון, ותרגום
חד מע' לשון הוא. אלא מנדע ידעי, אכל י לא נזקקין תנן, דלא חיישי ולא
משגיחין עליה, דהא מאיס איהו קמיהו, מפל שאר לשון.

רצב) ואי תימא, הואיל ומאיס איהו ט ממלאכי עלאי, אמאי תרגום אונקלוס
אורייתא בהאי לשון, ויונתן בן עוזיאל המקרא. אלא מאיס הוא ט קמיהו,
והכי אצטריך א דלית קנאה למלאכי עלאי בהדיהו י דישראל יתיר, ועל דא
תרגום י תורה ומקרא פד, ולאו מאיס איהו, דהא בכמה דוכתי כתב קב"ה
באורייתא הכי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א לעיל דף צ"ד צ"ב ושי"ג ב) ח"א ט: ער: עה: ח"ב
ד נ"א ומ"ט. ה נ"א ל"ג והוה ערל (אה"ל). ו נ"א וסתים
בבשרא. ת"א וסתים בבשריה. ונ"א וקיימא קדישא לא הוה
סתים בבשריה (אה"ל). ז נ"א מוסיף ובג"כ הוה סתים מגו מלאכי עלאה [נ"א עלאין] בגין דלא יהא לון פטרא דקביה
מליל עם בר נש [נ"א בבין] ערל. ח נ"א מוסיף מחנה סתים. ט נ"א במסאבא (אה"ל). י נ"א קדושי ת"א מוסיף
עלאי קדושי (אה"ל). יא נ"א לא. יב נ"א יקרון. יג נ"א ואי. יד נ"א ל"ג לא. טו נ"א קמי מלאכי עלאי מכל שאר
לשון (אה"ל). טז נ"א קמיהו. יז נ"א דאית (שליה). יח נ"א מוסיף דישראל אלא אורייתא ואלמלא הוו ידעי שבחי
דאורייתא הוה להו קנאה בהדיהו דישראל יתיר (אה"ל). יט נ"א מוסיף של תורה. נ"א תרגום של תרגום ול"ג תורה
ומקרא כך. כ נ"א אורייתא ול"ג קביה.

היה אל אברם במחנה

הסולם

מאמר

רצא) אי תימא דלא ידעי וכו': ושואל
אם תאמר, שהמלאכים שאינם יודעים לשון
תרגום. הרי גבריאל למד את יוסף ע' לשון,
ותרגום הוא אחד מע' לשון. ומשיב, אלא
שהם יודעים אבל לא נזקקין תנן, שפירושו,
שאינם חוששים לו ואינם משגיחים עליו,
כי לשון זה נמאס להם מכל הלשונות.

רשות לאונקלוס לתרגם התורה באותו לשון
שגילה הקב"ה בתורה. ולשון זה סתום הוא
ממלאכי עליון, ולא הכירו בה כאשר דבר
הקב"ה עם אברהם.

רצ) מאי טעמא, בגין וכו': ושואל, מהו
הטעם, שהקב"ה דבר עם אברהם בלשון שלא
יכירו בו המלאכים. ומשיב, לפי שאברהם לא
היה מהול, והיה ערל אטום בשר, ומשום
זה היה הדיבור בלשון תרגום הסתום מהם
מהמלאכים. כמו זה, בבלעם. שכתוב בו,
אשר מחנה שדי יחנה. יהוה, מילה זו היתה
סתומה ממלאכי השרת, שהוא לשון ארמית,
כדי שלא יהיה להם פתחון פה, שהקב"ה
מדבר עם אותו ערל הטמא, כי מלאכים
הקדושים אינם נזקקים ללשון תרגום. ועל
כן לא ידעו שהקב"ה דבר עם בלעם.

רצב) ואי תימא הואיל וכו': ואם תאמר,
אם נמאס הוא ממלאכי עליון, למה תרגם
אונקלוס את התורה באותו הלשון, ויונתן
בן עוזיאל את המקרא. ומשיב, אלא רק
להם הוא נמאס, וכן נצרך להיות, כדי
שמלאכים העליונים לא יקנאו את ישראל.
באמרם קדושה דסודרא וכדומה, (כמ"ש בזהר תרומה
דף כ' אות נ"ב) אבל לנו אינו נמאס, ועל כן
תרגמו

(דפו"י דף פ"ח ע"ב * פ"ט ע"א)

ק

לך לך

רצג) ובג"כ סתים איהו מגו מלאכי עלאי קדישי. ועל דא אתגלי ביה
בבאברהם בַּאונח סתים, דלא ישגחון ביה מלאכין קדישין, ולא יהא לון
פטרן, דקודשא בריך הוא אתגלי על בר נש ערל.

רצד) אימתי אתגלי ליה בַּאתגליא דמלאכי עלאי, בד יחיב ליה ברית
קנימא קדישא, דכתיב א וַיִּדְבֹר אֶתְּוֹ אֱלֹקִים לְאָמֹר. אֱלֹקִים שְׂמָא דְקוּדְשָׁא,
ולא כתיב במחנה, שְׂמָא בַּאתגלייא.

רצה) לאמר. מאי לאמר, לאמר וְלֹא־אֶכְרְזָא בְּכֹל לְשׁוֹן, דְּלֹא תִּהְיֶה
בַּאתפסיא, לאו בלישנא אחרא, אלא בלישנא דכלא משתעיין בה, דכלי
למימר דא לדא, ולא יכלי לקטרגא ולמימר פטרן, ועל דא וַיִּדְבֹר אֶתְּוֹ
אֱלֹקִים לְאָמֹר. אֱלֹקִים, ולא מחנה. בגין דהוה מעייל ליה בכרית קנימא קדישא,
וקריב ליה לגביה.

רצו) ר' יהודה אמר, בג"כ יאת ה' לא אתייב ליה עד דאתגור. מ"ט.
דאיהי ממש ברית אקרי. וע"ד פיון דעאל בכרית, פדין אתייבית ליה יאת
ה"א. דכתיב, אני הנה בריתי אתך והיית לאלב המון גוים וְלֹא יִקְרָא עוֹד
שְׂמֵךְ אֲבֶרֶם וּגְוִי.

רצז) אמר הדברים האלה. רבי חייא תוה אזיל למחמי לרבי אלעזר,
פגע ביה רבי חגאי, א"ל האי ארקא דמתקנא קמיה דמר, לאן איהו אזיל.

מסורת זוהר

א) (בראשית יז) ח"א צו: א) (בראשית י"ז) ח"א סה:
צו: א) (שם) ח"א קה. קער. ח"ג ריו: זית לך כיה טא
שלה כיו טא שמא. שה"ש ע"ב טב שכה. טג שיא. תקיח
ק"כ טא שכב.
כגון הוה. יח נ"א אות. יט נ"א אתיהיב. ונ"א אתיהיב. כ נ"א אתיהיב. כא נ"א לית (ד"א). כב נ"א אות. כג נ"א
ה. כד נ"א מתקנא.

חלופי גרסאות

א נ"א ליה. ב נ"א לאברהם. ג נ"א בארת. ד נ"א מלאכי.
ה נ"א קדישי. ו נ"א ליג נש. ז נ"א אתגלייא. ח נ"א
באתגלייא. ט נ"א ליג אלקים. י נ"א ליג לאמר. יא נ"א
לאכרזא. יב נ"א מתכסיא. יג נ"א לא. יד נ"א כלישנא.
טו נ"א ליג בלישנא. טז נ"א מוסיף פטרן אחרא. יז נ"א
כגון הוה. יח נ"א אות. יט נ"א אתיהיב. כ נ"א אתיהיב. כא נ"א לית (ד"א). כב נ"א אות. כג נ"א
ה. כד נ"א מתקנא.

מאמר

תרגמו התורה והמקרא בלשון זה, ואינו נמאס,
שהרי בכמה מקומות כתב הקב"ה בתורה
מלשון הזה.

רצג) ובגין כך סתים איהו זכו: ומשום
זה שהוא סתום ממלאכים העליונים הקדושים,
על כן נגלה לאברהם בדרך זה הסתום,
כדי שלא יסתכלו בו מלאכים הקדושים,
ולא יהיה להם פתחון פה לקטרג, שהקב"ה
נגלה על אדם ערל.

רצד) אימתי אתגלי וכו': שואל, מתי
נגלה לו בגלוי לפני מלאכים העליונים.
ואומר, הוא כאשר נתן לו את ברית הקדוש.
שכתוב אז, וידבר אתו אלקים לאמר,
אלקים שהוא שם קדוש, ולא כתוב **במהוה**,
אלא שם באתגליא שהוא אלקים.

רצה) לאמר מאי לאמר וכו': ושואל,
לאמר, מהו לאמר, ומשיב לאמר פירוש
לומר ולהכריז בכל לשון, שהקב"ה דבר עם
(דפו"י דף פ"ט ע"א)

הסולם

היה אל אברם במחנה

אברהם. שלא יהיה עוד בעלם מהמלאכים
ולא בלשון אחר שהוא תרגום, אלא בלשון
שהכל מדברים בה, שיוכלו לספר זה לזה.
ולא יוכלו לקטרג ולומר ולפתוח פה. ועל
כן וידבר אתו אלקים לאמר, **אלקים** ולא
מהוה, משום שהיה מכניסו באות ברית
קדש, וקרבהו אליו.

רצו) ר' יהודה אמר וכו': ר"י אמר
לפיכך לא ניתן לו אות ה' שהיא השכינה,
עד שנמול. מהו הטעם, משום שהיא נקראת
ברית ממש. ועל כן כיון שנכנס בכרית,
ניתן לו אז אות ה' בשמו. שכתוב, אני
הנה בריתי אתך, והיית לאלב המון גוים
ולא יקרא עוד שמך אברם וכו'.

מאמר ר"ח אזיל למחמי לר"א

רצז) אחר הדברים האלה וכו': רבי
חייא הלך לראות את ר' אלעזר. פגע בו
ר' חגאי. אמר לו, דרך זה המתוקן לפני
אדוני

פ' דף

קב

מה הוא יצה"ר? תענג גופא כמה דאתחזי ליה, «יכול בשרא». פ' כ'ק' עשב נתתי לכם את כל.

שב) פד אכיל בשרא, מההוא בשרא אתענג בשרא דיליה, ואתערב דא בדא, ואתרבי גופא מיניה, ומההוא ענג, גופא חטא בכמה חטאין. אמר קב"ה כפרה על גופא בשרא. ב' בשרא אכיל, ובשרא אתרבי מיניה, וביה חטא, בג"כ ל'כפרא על גופיה בשרא. ה' ובשרא דאכיל בשרא, עביד דמא לגופא, ובג"כ דמא דאשתאר מההוא בשרא ל'בר, ח' אתעתד ל'כפרא על דמא, דאתעביד מההוא בשרא דיליה, ד'כתיב א' כי הדם הוא בנפש יכפר.

מסורת הזוהר

(א) בראשית ט. טו. (ב) ויקרא י"ז. ח"א ונח:

א נ"א ויכול. ב נ"א ל"ג מן בשרא עד ובשרא דאכיל.
ג נ"א לכפרה. ד נ"א בשרא דאכיל בי"ג עביר ולי"ג ובשרא
דאכיל בשרא (אה"ל). ה נ"א בשרא. ו נ"א מוסף בג"כ דמא דאשתאר מההוא בשרא דאכיל בשרא עביר [עבר] דמא
לגופא בג"כ. ז נ"א דיליה (אה"ל). ח נ"א אתעתד (אה"ל).

חלופי גרסאות

ר"ח אזיל לטחמי לר"א

מתבטלים אשר מרגע זו מטרם שנתבטלו מקבלים הקליפות, ועי"ז נפרדים מהקדושה עש"ה.

וזה אמרו כאן, קב"ה עביד רוח בני נשא וכו' רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היא למטה. כי רק בחינת האדם נעשה מתוקן לקדושה, וניתן לו הרוח חיה, שיאיר ממטה למעלה. כנ"ל. אבל רוח הבהמה יורדת למטה, שהיא נוטה לקבל רק ממעלה למטה, מבחינת ג"ר דבשר כנ"ל. וז"ש עד לא חטא וכו' לכם יהיה לאכילה ולא יתיר. שלא הותר לו אלא עשב ולא בשר, והוא מטעם, שרוח הבהמה יורדת למטה, ויכול בשר בהמה להזיק לו ולהחטיאו שימשיך גם הוא ממעלה למטה כמעשה עצה"ד. כיון דחטא ויצה"ר אשתאיב בגופא וכו' אתא נח וכו' אקריב קרבן. כי מאחר שהקליפות נאחזו בהגוף ע"י אכילות עצה"ד דהיינו שיש להם כח להחטיאו תמיד כנ"ל, עתה אין תקון אחר אלא להקריב קרבן. כי ע"י הקרבן נמשך לס"א השפע שממעלה למטה המיוחס להם, ואז תכף מתפרדים מגוף האדם (כנ"ל בפרשת נח אות ק"ל עש"ה). ואחר שהקריב קרבן, יכול להעלות מ"ן ולתקן אותו התקן של הקרבן גם באכילתו עצמו את בשר בהמה, וע"י הזווג שגורם למעלה באכילתו מפריד הקליפות כמו הקרבן, בסו"ה זה השלחן אשר לפני ה', וז"ש אמר קב"ה מבאין ולהאיה הואי' וגופא אשתאיב מההוא יצה"ר יתענג גופא כמה דאתחזי ליה. שהקב"ה אמר, כיון שהיצה"ר להמשיך ממעלה למטה כבר נבלע בגוף, על כן אכילת בשר

בהמה

הסולם

מאמר

ואילך, הואיל והגוף כבר נבלע מאותו יצר הרע, יתענג הגוף כמה שירצה, ויאכל בשר, ואחד, כירק עשב נתתי לכם את כל.

שב) פד אכיל וכו': כאשר האדם אוכל בשר, מתענג בשר האדם מאותו בשר ומתערבים זה בזה, בשר אדם ובשר בהמה. והגוף מתגדל ממנו. ומאותו העונג שנתענג באכילת הבשר, חוטא הגוף בכמה חטאים. אמר הקב"ה, בשר, יהיה כפרה על הגוף, דהיינו בשר הקרבן. כי בשר אכל, ובשר נתגדל ממנו בהגוף, וכו' חטא. לפיכך, יהיה הבשר של הקרבן, לכפרה על גופו. ובשר, דהיינו הגוף, האוכל בשר, עושה דם בהגוף, ומשום זה, דם הנשאר מבחורן שנשאר מהבשר של הקרבן, מזומן לכפר על הדם של האדם שנעשה מאותו הבשר של הבהמה. שכתוב כי הדם הוא בנפש יכפר.

פנימיות הדברים. וצריך שתזכור כל המתבאר לעיל פרשת נח דף מ"ח אות ק"ל בהסולם עש"ה ואין להכפיל דברים. היוצא משם שהכלי דבשר שבכל פרצוף הוא מחוסר שלמות, משום שהמאציל לא תקן רק בחינת ו"ק של הכלי דבשר, להמשכת ו"ק דאור החיה, דהיינו לבחינת הארה שממטה למעלה. והג"ר דכלי דבשר שהוא המשכת האור ממעלה למטה, נמצאים עוד בשבירה, שהם הקליפות וס"א שלא יתקנו מטרם גמר התיקון. וה"ס האיסור של עץ הדעת, שהמשיך האורות ממעלה למטה, דהיינו להשלים הג"ר דכלי דבשר. כמ"ש שם עש"ה. גם נתבאר שם סוד הקרבנות לכפרת עונות, שע"י המ"ן העולה מהקרבן נעשה זווג עליון, שבתחילת הזווג נמשך מג"ר הללו אור דחיה, ותכף הם

(דפו"י דף פ"ט ע"ב)

קג **פך פך**
שג פתיב קרבני, וכתוב קרבנכם, דכתוב ^אתקריבו את קרבנכם, מה בין האי להאי. אלא קרבני, כגון שלמים דאתיין על שלום. קרבנכם: כגון חטאות ואשמות דאתיין על חטא ואשם, בג"כ את קרבני: בשרא. לחמי: נהמא ונתמרא. ג"ח: דא קטורת. נחתי: דא נחת רוח, דעביד פתנא ברעותא דשמא קדישא, ולינאי, ברעותא דשיר ושכחה.

שד ^אתשמרו להקריב לי במועדו. במועדו מאי הני, אי תימא ^בבכל יומא בבקר ובערב, מאי איהו במועדו. אלא מועדו, דשלטא בההוא זמנא רעוא. רעו דאשתכח לעילא בדרגא ידיעא. ועל דא פתיב במועדו.

שה כד קרבן אתקריב, פלא נטלין חולקא, ואתברין קליפין לכל

מסורת הזהר **חלופי גרסאות**
 א) לעיל דף ק"ב צ"ב ושי"ג. ב) לעיל נח דף ל"ט צ"א ושי"ג.
 א) נ"א ריחא. ב) נ"א ליג בכל יומא. ג) נ"א מאי אריא. [נ"א אריא אח"ל] דאיהו מועדו [במועדו].

מאמר **הסולם** **ר"ח אויל צמחמי לר"א**
 בהמה לא יקלקלו יותר, אלא אדרבה אם יתענג הגוף כמו שראוי, דהיינו שיעלה מ"ן באכילתו כמו בקרבן, הרי אז יפריד את יצה"ד הזה מהגוף, וע"כ אמר **יתענג גופא כמה דאתחזי ליה. וז"ש ואתערב דא בדא ואתרבי גופא מניה.** כי ע"י התערבות בשר בהמה בבשר האדם הוא מעלה מ"ן לזווג עליון, אשר בתחילתו יורד בחינת ג"ר החסרות לגוף, ומטרם שנפסק מקבל אותו גם גוף האדם, והוא נגדל ממנו, כלומר שמקבל תקון לבחי' ג"ר החסרים לבשר הגוף, כנ"ל אצל קרבן. **וז"ש ואתרבי גופא,** דהיינו שקונה בחינת גדלות. אמנם אם אינו אוכל בקדושה וטהרה ואכילתו אינו כמו קרבן. נמצא הבשר בהמה שאוכל, שמקלקלו עוד יותר, **וז"ש ומההוא ענג גופא חטא בכמה הטאין.** ומ"מ הותר לו לאכול, כי אמר הקב"ה **כפרה על גופא בשרא.** שאין כפרה אחרת על עון דעצה"ד אלא בשר שאוכל בטהרה כנ"ל. לפיכך **בשרא אכיל' ובשרא אתרבי מניה,** שאם אוכל בטהרה הרי בשר הגוף מתגדל משפע הזווג בתחילתו כנ"ל. וביה **הטא,** ואם אינו אוכל בטהרה, נמצא שמתקלקל עוד יותר וחוטא בו. ובג"כ **לכפרה על גופיה בשרא,** כלומר, גם אחר שתטא מכת אכילת הבשר, אין תקנה אחרת לכפר על הגוף רק ע"י שיחזור ויאכל בשר בטהרה. כנ"ל.

אמנם בשר בהמה עצמו, אינו מתערב בגוף האדם להגדילו, שהוא מטעם, רוח הבהמה היורדת היא למטה, שהיה מתערב על ידי זה ברוח האדם, וע"כ נעשה תקון, (דפו"י דף פ"ט ע"ב)

פך פך

קד סטרא, וייתודא אתקריב ואתייתד, ובוצינין * אתנהרין, ואשתכח רעוא
ב ורעו בכל עלמין, וקב"ה אשתכח בנזא דיתודא * תדא כדקא תזי. אתא ר' ^א
חייא ונשקיה, אמר ליה, יאות אנת ברי ד מני, למיהף למחמי * ליה * .
שז) יאזלו, פד * מטון לגביה, תמא לון * יתבי על תרעא, יא"ל
לשמשא, זיל ואימא לון, האי * פרסיא דתלת * קנימין, מהו * כל אחר. אמרו
ליה, זיל ואימא ליה למר, * דלאו למגנא אמר דוד מלפא דאיהו רביעא, ^א
^א * אכן מאסו הבונים. א"ל זיל ואימא לון דאן געלו ביה בדרוד, דאיהו
אמר אכן מאסו הבונים.
שז) אהדר רבי חייא רישיה * לגבי יר' * חגאי, ואמר * ליה שמעת
בהאי נ מר. אמר * שמענא, בהאי קרא דכתיב * בני אמי נחרו בי שמוני
וגו'. * דהאי קרא * שלמה מלפא אמרו, ועל דוד מלפא אתמר, פד דחו ליה
אחיה מנייהו.
שח) * ותו שמענא, מאי תמא קב"ה למיהב מלכותא ליהודה מפל

חלופי גרסאות

א) לעיל ביא קייב ציא וש"י. ב) לעיל ביא קייב צ"ב. א) נ"א אתנהרין. ב) נ"א ליג ורעו. ג) נ"א ליג חרד. ד) נ"א
מיני. וניא ליג מיני למיהך (אה"ל). ה) נ"א ליג ליה.
ו) נ"א מוסיף לסבר אנפין דיומין. וניא לסבר אפי יומין (אה"ל). ז) נ"א תו פתח ואמר דוד מלכא איהו (ניא דאיהו)
רביעא ואיהו אכן מאסו הבונים. וניא אמאי דוד מלכא אחסין מלכותא דאיהו (ניא דאיהו) רביעאה. וליג מן אולו עד
אהרו. ח) נ"א מטו. ט) נ"א דיתבי. וניא דיתבו (ד"א). י) נ"א אמר לשמשיה. יא) נ"א כורסייא. יב) נ"א סמכין. יג) נ"א
כלא חר. וניא כלא חרין. וניא בלא חר (אה"ל). יד) נ"א דלא (אה"ל). טו) נ"א מוסיף דכתיב אכן (אה"ל). טז) נ"א
א"ל לר' חגי שמעת (אה"ל). יז) נ"א ליג ר'. יח) נ"א חגי. יט) נ"א ליג ליה. כ) נ"א מלה מה (אה"ל). כא) נ"א
שמעית דביומא דאתבנו בי מקדשא עבר טיבו סגי לדוד מלכא דבתר דאזדמן ליה ההוא חובא ואציג דמחל ליה קביה
כר נפיק מהאי עלמא לא שבקיה מלאכי עלאי למיעבר תרעו דירושלם דלעילא והוא יתיב אבראי וביומא דאתבנו בי
מקדשא קרא קביה למיכאל ברברא קדישא ומני ליה למהו הוא ושיתין קדישין עלאן אפוטרופסין דישאל אינון דאסחרן
כורסיא קדישא ויקריה ומני ליה למיכאל למעל לדוד משיחא בתרעו ירושלם דלעילא ולאחנא ליה עם אבהתנא ותוכא
קדישא וכתיב ביהודה סבוי דגעילו ביה אחוי הה"ד ויודי יהודה מאת אחיו דסרו ליה מגאותיה וקביה לא ניהא קביה
מכל בניו דיעקב למהו שלטנא דמלכותא לעלמין אלא ליהודה הה"ד לא יסור שבט מיהודה ולו יקחת עמם ולא לשאר
בניו דיעקב (אה"ל). כב) נ"א דהא (אה"ל). כג) נ"א דרוד. וניא על דוד וניא בדרוד (ד"א). כד) נ"א ליג מן ותו עד
ותו (אה"ל).

מסורת הזהר

ר"ח אויל למחמי לר"א

העמודים הקודמים לדוד, שהם חג"ת. אמר לו
להמשמש שלו, לך ואמור להם, איפה מאסו
הבונים בדרוד, שהוא אמר, אכן מאסו הבונים.
שז) אהדר רבי חייא וכו': החזיר רבי
חייא ראשו אל רבי חגאי, ואמר לו. שמעת
דבר בזה. אמר שמעתי במקרא הזה שכתוב
בני אמי נחרו בי שמוני וגו'. שכתוב הזה
שלמה המלך אמרו. ונאמר על דוד המלך
כאשר דחו אותו אחיו. ורמו לו התשובה
בזה, שהכתוב, אכן מאסו הבונים אמר דוד,
בעת שהיה לו מוחין דאחוריים, אשר אז
אחיו דחו אותו.
שח) ותו שמענא וכו': ועוד שמעתי.
מה ראה הקדוש ב"ה ליתן המלכות ליהודה
יותר

הסולם

מאמר

הקליפות לכל עבר, והיחוד של זוג מתקרב
ונתיחד, והנרות מאירים שהוא סוד מדרגות
העליונות, ונקרא רצון ורעות בכל העולמות,
והקב"ה נמצא בסוד היחוד דאחד כראוי.
כא ר' חייא ונשקן א"ל ראוי אתה יותר
ממני ללכת לראות אותו. היינו לר' אלעזר.
שז) אזלו פד מטון וכו': הלכו. כאשר
הגיעו אצלו, אצל רבי אלעזר, ראה אותם
יושבים על יד השער. אמר להמשמש שלו,
לך ואמור להם, כסא הזה של שלשה
עמודים, מה הם כל אחד ואחד מהם. אמרו
לו לך ואמור לאדוננו, שלא בתנם, אמר
דוד המלך, שהוא עמוד הרביעי של הכסא,
אכן מאסו הבונים, ובה רמזו לו גם את ג'
(דפו"י דף פ"ט ע"ב)

קד **דף דף**
 אַתּוּהִי, אֶלָּא אַתּוֹן דְּשָׁמַיָּה תְּקִינָן בֵּיהּ, וְקב"ה יְתִב וְקָרָא לְשָׁמַיָּה, וּבְג"כ
 אַתְּסִין מַלְכוּתָא. וְתוּ שְׁמַעְנָא, יְהוּדָה הָא אַתּוֹן דְּשָׁמַיָּה וּדְאִי, א' ד' לִיתִיה
 אַמַּאי. אֶלָּא יְדָא דְּוֹד מַלְכָּא, וְדָאֲתַקְשֵׁר בְּשָׁמַיָּה מִפְּלַג בְּנֵי עֲלָמָא, דְּכְתִיב,
 «וּבְקִשׁוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דְּוֹד מַלְכָּם וּגּו', הָא דְּוֹד קִשִּׁיר בְּשָׁמַיָּה,
 תוּ, דְּאִיהוּ קִשֵׁר שְׁל תְּפִלִּין, וּדְאִי י' ד' דְּוֹד מַלְכָּא, וּבְג"כ מִדְּוֹד אַתְּקְשֵׁר
 בְּשָׁמַיָּה.

שט עָאלוּ, בִּינֵן דְּעָאלוּ יְתִיבוּ קַמֵּיהּ, אֲשֵׁתִיק מִרְבִּי אֶלְעָזָר, וְאִינוּן
 אֲשֵׁתִיקוּ. עָאל י' ר' אֶלְעָזָר לְאֲדַרְיָה, שְׁמַע חַד קָלָא דְּתַרְהּ אָמַר, זִיל וְאִימָא לֹן
 מַה דְּאִינוּן בְּעֵינֵן דְּכִשְׁרִין אִינוּן. אַהֲדַר י"א לְגַבִּייהוּ. אָמַר י"ב לֹן, י' אִית מָאן
 דְּשְׁמַע מִלָּה לִימָא לִי. אָמַרוּ לִיה אֲנִן מְחַפְּאֵן לְאַנְהָרָא מִגּוּ צַחוּתָא דְּבוּצִינָא
 עֲלָהּ וּסְכָרָא * נְסַבְר.

ח'לופי גרסאות

א נ"א דלת (אה"ל). ב נ"א ל"ג ליתיה. ונ"א לית. ג נ"א
 ל"ג דא. ד נ"א דאיהו אתקשר ונ"א איהו דאתקשר. ה נ"א
 כל. ו נ"א דלת (אה"ל). ז נ"א מוסיף מלכא קשר (נ"א קשרי ד"א) של תפילין (איהו אה"ל) ודאי. ח נ"א דלת (אה"ל).
 ט נ"א ל"ג ר' אלעזר (אה"ל). י נ"א ל"ג ר' אלעזר (אה"ל). י"א נ"א מוסיף, לגבייהו עד דנתיב רמש ליליא אכלי עד
 דהוו אכלין אשתיק ואינון אשתיקו כד אכלו קמו למשכב אמר לון אית מנכון דשמע מלתא אימא לי פתח ר' דוסתאי
 ואמר אנן סברא וסיכו למנדע את אימא לן אמר לון שמעתון האי מלתא דא"ר יצחק כל הקורא ק"ש חתנה
 על מטתו נשמתו עולה לשוט בארץ החיים הה"ד סי גבורים סלמי"י א"ל לימא לן מר אמר לון בק"ש אית שיתין
 אתוותא ידעין עד ובשרין ועל כל את ואת אית סוד יקרא דמלכותא קרישא דשליטא עלאה ופולחניה דבי"ע קמיה עד
 דיקרב דעתיה לכורסי יקרא דמלכותא קרישא ובההוא שעתא נסיב לון מן פומיה מאריה דאפי"א די שמיא כשמא דמאריה
 והוא אטיק לון לעילא עם נשמתין דצדיקייא קמיה מרבחא יקרא דלעילא ונסבין לון שתין מלאכין דסחרין כורסי יקרא
 כל חד וחד את חד וזומרין בהון כל ליליא הה"ד ולקח הכהן הטנא והניחו לפני מזבח ה' אלקיך ולקח הכהן דא
 הוא מטטרון הטנא אלין שתין אתוותא דק"ש דליליא וכד אולין להו נפק נשמתהון מנייהו וחמו מה דחמו ואתערו
 אמר חד לחד לא נתיב הכא לית אנן חזיין להאי מאן דאיהו מלאכא עלאה להוי בהאי יקר מאי הוה דעתייהו חזון
 מלאכייא דחזין לון לבר ואצטערו עד דחמו מאי דחמו ונשמתייה דר' אלעזר אעבר להו ואשתזיב אמר לההוא כהנא
 רבא דאתא למקביל אולפניה דר' אלעזר ואמר רבא קרישא סק סק א"ל משכני אחרין נרוצה א"ל מאן אלין גבך א"ל
 רברבי דרא אינון א"ל מאן רשותא ברא דקב"ה אמר לי לקבלא אפך ואנא עיילנא קמיה הה"ד הביאני המלך חדריו
 ובחזין קרישא כל חילא דשמיא נגילה ונשמחה בך הה"ד יעלו חסידים בכבודו דא הוא מטטרון נגילה ונשמחה בך
 א"ר יצחק כך על כל צדיקא עביד קב"ה למטטרון שר הפנים דילק נשמתיהון לעילא הוא אומר סק סק לנשמיה
 אטיק ליה ואומר משכני אחרין נרוצה והואיל ורעותיה אנא אעייל באדרין עלאין. עכ"מ בס"י (אה"ל). י"ב נ"א לן.
 י"ג נ"א מוסיף אי אית (אה"ל).

מסורת הזהר

(א) לעיל נח דף ק"ב צ"ג וש"נ:

ר"ח אזיל למחמי לר"א

הוא דוד המלך, ומשום זה דוד נקשר בשמו
 הקדוש, כי בשם יהודה יש הוי"ה שהוא
 ז"א, ויש ד' שהיא דוד המלך שה"ס הנוקבא
 דז"א.

שט עֲאָלוּ בִּינֵן וּבּוֹ: נַכְּסוּ, כִּינֵן שַׁנְכְּסוּ
 יִשְׁבוּ לַפְּנֵי. שְׁתַּק רַבִּי אֶלְעָזָר, וּגַם הֵן
 שְׁתַּקּוּ. נַכְּסוּ ר' אֶלְעָזָר לְחַדְרוֹ. שְׁמַע שֵׁם
 קוֹל אַחַד שֶׁהִיא אוֹמֵר, לָךְ וְאִמּוֹר לְהֵם מַה
 שֶׁהֵם רוֹצִים כִּי צְדִיקִים הֵמָּה. חֲזוּ אַעֲלֵם.
 אָמַר לְהֵם, יֵשׁ מִי בִּינֵיכֶם שֶׁשְׁמַע דְּבַר,
 יֵאמֵר לִי. אָמְרוּ לוֹ, אַנְחֵנוּ מִחֲתִים לְהֵאִיר
 עַל יְדֵי צַחוּת נֹר הָעֲלִינֵן, וְדַעַת נְבִין.

פתח

הסולם

מאמר

יותר מלכל אחיו. ומשיב, אלא אותיות שמו
 הקדוש היו חקוקות בו. כי יש שם הוי"ה
 בהשם יהודה. והקב"ה נתן כבוד לשמו, ומשום
 זה ירש המלכות. ועוד שמעתי. יהודה הם
 ודאי אותיות שמו הקדוש, אבל ד' אין בו
 בשם הוי"ה. ושואל, למה, ומשיב, אלא ד' זו
 דיהודה, הוא דוד המלך, שנקשר בשמו יותר
 מכל בני העולם, שכתוב ובקשו את ה'
 אלקיהם, ואת דוד מלכם וגו'. הרי שדוד
 קשור בשמו הקדוש. ועוד, שהוא קשר של
 תפילין. שדוד ה"ס קשר של תפילין של הקב"ה
 שה"ס הנוקבא דז"א. ודאי הוא שהד' זיהודה

(דפו"י דף פ"ט ע"ב * צ' ע"א)

קו

ף ך

שי פתח ואמר וְהָיָה בְּהִיכַל קִדְשׁוֹ הַסּ מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. כַּד בְּעֵי קַב"ה לְמַבְרֵי עֲלְמָא, אֶסְתַּפַּל אֲגוּ מִתְּשֻׁבָּה, הָזָא דְאֹרְיִיתָא, וְרָשִׁים רְשׁוּמִין, וְלֹא הָוָה יָכִיל לְמִיקָם עַד דְּכָרָא תְּשׁוּבָה, דְּאִיהִי הִיכְלָא פְּנִימָאָה עֲלָאָה, וְהָזָא סְתִימָא, וְתַמְן יִתְרַשְׁמוּ דְּאֶתְרִישִׁימוּ דְּאֶתְרִישִׁימוּ אֶתְרִישִׁימוּ בְּגִלְפִיָּהוּ.

שיא בְּיָוֵן דְּאֶתְבְּרֵי דָא, הָוָה מִסְתַּפַּל בְּהֵאֵי הִיכְלָא, וְרָשִׁים קַמִּיה צִיּוּרִין דְּכָל עֲלְמָא, דְּכִתִּיב הַסּ מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. רָשִׁים קַמִּיה רְשׁוּמִין וְצִיּוּרִין דְּכָל עֲלְמָא. בְּעֵי לְמַבְרֵי שְׁמַיִם, מַה עֲבַד, אֶסְתַּפַּל בְּאֹר דְּקַמְמָאָה וְאֶתְעַשְׂף בִּיָּה, וְכָרָא שְׁמַיִם. דְּכִתִּיב עוֹטָה אֹר כְּפֵי נוֹטָה שְׁמַיִם פְּרִיעָה.

ח'לופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א מגו, ב נ"א רוא, ג נ"א אתצירו ואתרשימו ונ"א אתרשמו (אה"ל), ד נ"א אצטירו, ה נ"א מהאי. א (חבקוק ב') ח"ב קצ"ח, ת"ז תקי ג' ית: ב) לעיל. ב"א ר"פ צ"ג ושי"ג.

דרך אמת א) פ"י מבניה ונקודי מחכמה וטעמי מכתב. ב) פנחס רמ"ה ב' בר"מ.

ר"ח אזיל למהמי לר"א

הסולם

מאמר

וכשרוצה להשפיע ג"ר מוציא ה' מן אור ההיכל וחזר להיות אור. וזו"ה וה' בהיכל קדשו, וה' ה"ס הבינה, בהיכל קדשו, היינו היכל הנוכר, נקודה בהיכליה. וז"ש, דכתיב הַסּ מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ שְׁפִירוֹשׁוּ רָשִׁים קַמִּיה רְשִׁימִין וְצִיּוּרִין דְּכָל עֲלְמָא. רְשִׁימִין, הַסּ מוֹחִין דו"ק, וְצִיּוּרִין, הַסּ מוֹחִין דג"ר. דכל עֲלְמָא, היינו דו"ן, הנקראים עולם, דהיינו כמבואר שבהיכל זה תלויים, מדירות כל המוחין.

בעי למבריי שמים וכו': רצה לברוא השמים, שהם ז"א, מה עשה, הסתכל באור הראשון, דהיינו בהיכל הראשון, שה"ס או"א (כנ"ל ב"א דף ז' אות ג') ונתעשף בו וברא שמים. שכתוב עוטה אור כשלמה ואח"כ נוטה שמים כיריעה. פירושו, ה' שה"ס המלכות, שנכנסה לאור ההיכל ונעשה אור, הוא נקרא אז, אור מעוטף, כנ"ל (בראשית א') דף ט' ד"ה ועבד). ונעשה אז בכינה ב' היכלות. היכל א' בג"ר דבינה, ונק' או"א עלאין. והוא נשאר תמיד אור מעוטף, כי ה' אינה יוצאת מן האור של היכל הזה. והיכל ב' נעשה בז"ת דבינה, ונק' ישו"ת. ובעת שרוצה להשפיע חכמה מוציא ה' מאור היכל הזה, ונודע שז"א הוא תמיד בבחינת חסדים מכוסים כמו או"א. שה"ס היכל א'. וז"ש עוטה אור בשלמה, שמתחילה מתעטף בסוד אור מעוטף מן או"א עלאין, ואח"כ נוטה שמים כיריעה, שהוא ז"א. כי ז"א תמיד באור מעוטף כמבואר.

שי פתח ואמר וכו': פתח ואמר וה' בהיכל קדשו הַסּ מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. כאשר רצה הקב"ה. שה"ס הבינה, לברוא העולם, שה"ס זו"ן, הנקראים שמים וארץ הסתכל תוך המחשבה שה"ס חכמה. סוד התורה. ורשם רשומות דהיינו שרשם רשומות והמשיך אור החכמה אל זו"ן, שה"ס שמים וארץ, והעולם לא היה יכול לעמוד, כלומר, שלא יכלו לקבל האור מוחמת כח הצמצום והדיון שהיה בהמלכות. עד שברא תשובה, שהיא היכל פנימי ועלין, וסוד סתום. **עד שברא תשובה,** פירושו, עד שהעלה המלכות לבינה, שאז נקראת הבינה בשם תשובה, שנתמעטה הבינה, בסוד נקודה בהיכליה, שבוה נתמתקה מדת הדין שבמלכות הבינה, ונעשית ראויה לקבל אור החכמה. כמ"ש לעיל. (בראשית א' דף י"ב ד"ה וכד אתתקן ע"ש כל ההמשך) והוה שאומר והוא היכל פנימי ועליון וסוד סתום. כי ההיכל נסתם בסוד ה' שנכנסה באור ההיכל, והאור נעשה לאור, כמ"ש שם בארוכה.

ותמן אתרשימו וכו': ושם, בהיכל הנוכר, נתרשמו ונצטיירו האותיות שהם זו"ן, בחקיקותיהם. כלומר שנעשו ראויים לקבל המוחין משם.

שיא ביון דאתברי דא וכו': כיון שנברא היכל הזה, בסוד נקודה בהיכליה. כנ"ל, היה מסתכל בהיכל הזה, ורשם לפניו ציורים, דהיינו מוחין, של כל העולם. שכל מדות המוחין הם מכאן, כי כשרוצה להשפיע מוחין דקטנות לזו"ן מעלה ה' לאור ההיכל ונעשה אור, שפירושו מוחין דו"ק ורוח.

(דפו"י דף צ' ע"א)

אסתכל

קז **לך לך**
שיב אסתכל למעבד עלמא תתאה, עבד היכלא אוחרא, ועאל ביה, ומניה אסתכל ורשים קמיה כל עלמין לתתא, וברא לון. הה"ד וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. הס מפניו: ה"ס רשים קמיה, כל נקודין דכל עלמא, דאינון שתין וחמש, פחושבן ה"ס, שתין אינון, וחמש אינון, וכלהו רשים קמיה, פד ברא עלמא. בג"כ יקרא דקב"ה לאו איהו, אלא לאינון דנדעין ארחוי, ומתכין בה באורח קשוט, פדקא יאות.

שיג אדהכי דהוה משתעי בהדיהו, אתא נורא ואסחר ליה, ואינון יתבו לבר. שמעו חד קלא דהוה אמר, אי קדישא, א הביאני המלך חדריו, בכל אינון ואידרין, ודסבר דאנפין עולימא קדישא אאתמסרו מפתחן דלהון בידיה, וכלהו מתקנן לה, ולאינון דבגינה. ובתיף קדישא כל תילא דשמא, נגילה ונשמחה בה.

שיד פד חמו א אלין הכי, אנדעזעו, ודחילו סגי נפל עלייהו, אמרי לית אנן חניין להאי, נפוק מפאן, ונהף לאורחין, י יתבו תמן כל ההוא יומא, ולא יכילו למתמי ליה, ונאמרו לית רעותא דקב"ה, ד דגיתיב הכא, נפקו מתמן ונאלי.

מסורת הזהר א נ"א לו, ב נ"א ל"ג קמיה, ג נ"א ריעני, ד נ"א (שה"ש א') ח"א קלו, רכט, ח"ג ה, נט, ת"ז ת"ע ומהלכין, ה נ"א ל"ג מן הוה עד ודחילו סגי, ו נ"א חורין, ז נ"א דסבא, ח נ"א עולימתא [עולמתא ד"א] קדישתא, ט נ"א דאתמסרו ונ"א דאתמסרו, י נ"א דשמייא, יא נ"א אילין, יב נ"א אלו וליג יתבו תמן, יג נ"א אמרו (אה"ל), יד נ"א ל"ג דנתיב הכא, ונ"א דנתיב (אה"ל), טו נ"א ואזלו.

מאמר **הסולם** **שיב** אסתכל למעבד וכו': נסתכל לעשות עולם התחתון, שהיא נוקבא דז"א, הצריכה לאור החכמה שאינו מקבל מהיכל הא' הנ"ל עשה היכל אחר, הוא היכל ישו"ת (כנ"ל בדבור הסמוך) שבו יוצא ה' מאויר, ונכנס בו, וממנו הסתכל ורשם לפניו כל העולמות שלמטה דהיינו כל מדות המוחין שהם צריכים וברא אותם, וזהו שכתוב וה' בהיכל קדשו, דהיינו בהיכל הב', **הס מפניו כל הארץ**: ה"ס מקובלים מפניו. כלומר, מספר ה"ס רשם לפניו, שהוא מספר כל הנקודות שהן הספירות, שבכל העולם שהיא הנוקבא. שהם ששים וחמש נקודות כמספר ה"ס ששים המה הם ששה ספירות חג"ת נה"י, שכל אחד כולל מעשר. וחמש אינון, היינו חצי המלכות, שחמש האחרונות שמוחה ולמטה חסרים לה (כנ"ל בראשית ב' דף קנ"ח ד"ה ולא יקשה ע"ש), וכל אלו ס"ה נקודות של הנוקבא רשם לפניו להשפיע לה בעת שברא העולם. שהיא הנוקבא. ומה שחושב לעיל (ב"ב דף קנ"ח), מ"ה זיני נהורין בהנוקבא, וכאן חושב ס"ה נקודות. הוא כי שם מדבר בערך קבלתה של הנוקבא מחמשים שערי בינה. וכאן מדבר בערך קבלתה מבחינת ז"ס תחתונות חג"ת נה"מ. וכבר נתבאר (דפו"י דף צ" ע"א)

שיד כד חמו אלין וכו': כאשר אלו ראו את זה, נודעו ופחד גדול נפל עליהם. אמרו אין אנו ראויים לזה. נצא מכאן ונלך לדרכנו

קה

דף 47

שמו עד דהוו אזלי, פתח רבי חייא ואמר « ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו'. ופאין אינון ישראל מכל שאר עמין » דעלמא, « דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין, ובעבד לון תולקיה ואחסנתיה, ועל דא יתיב לון אורייתא קדישא, » בגין דכלהו הוו ברעותא חדא על טורא דסיני ואקדימו « עשיה לשמיעה.

שמו פיון דאקדימו עשייה לשמיעה, קרא קב"ה לפמליא דיליה, אומר לון, עד הכא אתון הויתון יחידאין קמאי בעלמא, מפאן ולהלאה הא בני בארעא חברים בהדייכו בכלא. לית לכו רשו לקדשא שמי, עד דישראל תתפרון בהדייכו בארעא, וכלהו תהוון פחדא חברים לקדשא שמי, בגין דאקדימו ועשיה לשמיעה, כגוונא דמלאכי עלאי עבדי ברקיעא, דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמע בקול דברו. עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמע.

שיו דבר אחר, ברכו ה' מלאכיו. אלין אינון צדיקיא בארעא, דאינון חשובין קמי קב"ה, כמלאכי עלאי ברקיעא, בגין, דאינון גבורי כח, דמתגברי על יצריהון כגבר טוב דמתגבר על שנאיה. לשמוע בקול דברו. דזכאן בכל יומא למשמע קלא מעליא, בשעתא דאצטריכו.

שיח השתא מאן זכיל למיקם בהדיהו, דאינון קדישין עליונין, ופאין אינון דיכלי למיקם קמיהו, ופאין אינון דיכלי לאשתובא מקמיהו,

חזופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א מטיף דעלמא עע"ו. ב נ"א ל"ג מן דקב"ה עד ועבד. ג נ"א אומין דעלמא (אה"ל). ד נ"א דעבד. ונ"א דעביד. ה נ"א ל"ג בגין. ו נ"א עשייה. ז נ"א עשייה. ח נ"א דאצטרופיה. ט נ"א וזכאין. י נ"א דייכול ונ"א דיכלין. ונ"א מטיף למאן דייכול.

ברכו ה' מלאכיו

הסולם

מאמר

אין לכם רשות לקדש את שמי עד שישראל יתחברו עמכם בארץ, וכלכם יחד תהיו חברים לקדש את שמי. משום שהקדימו עשיה לשמיעה כמו מלאכים העליונים עושים ברקיע. שכתוב ברכו ה' מלאכיו וגו' עושי דברו מתחילה, ואחר כך לשמוע. (ופנימיות הדברים עי' בהקדמת הזהר דף ט' ד"ה וז"ש נשמע).

לדרכנו. ישבו שם כל אותו היום, ולא יכלו לראות אותו. ואמרו, אין רצונו של הקב"ה שנשב כאן. יצאו משם, והלכו.

מאמר ברטו ה' מלאכיו

שטו עד דהוו אזלי וכו': עוד שהיו מהלכים, פתח ר' חייא ואמר. ברכו ה' מלאכיו וגו' עושי דברו לשמוע בקול דברו. אשרי הם ישראל מכל שאר אומות העולם, שהקב"ה בחר בהם מכל שאר העמים. ועשה אותם לחלקו ונחלתו. ועל כן נתן להם התורה הקדושה, משום שכולם היו ברצון אחד על הר סיני, והקדימו עשיה לשמיעה. שאמרו נעשה קודם לנשמע. (שמות כ"ד ט').

שיו דבר אחר, ברכו וכו': פירוש אחר על ברכו ה' מלאכיו. אלו הם הצדיקים בארץ, שהם חשובים לפני הקב"ה כמו מלאכים העליונים ברקיע, משום שהם גבורי כח, שמתגברים על יצרם כגבור המתגבר על שונאיו לשמוע בקול דברו, היינו, שזוכים בכל יום לשמוע קול ממרום ובכל שעה שצריכים.

שטז כיון דאקדימו וכו': כיון שהקדימו עשיה לשמיעה. קרא הקדוש ב"ה לפמליא שלו דהיינו למלאכים, אמר להם: עד כאן הייתם לפני יחידים בעולם, מכאן ואילך, הנה בני בארץ חברים עמכם לכל דבר,

(דפו"י דף צ' ע"א)

שיח השתא מאן זכוי: עתה, מי יוכל לעמוד עמהם, עם אלו הקדושים העליונים. אשריהם

קב **דך דך**
 אֲשַׁחֲתָא דְקַב"ה עֲלֵיהּוּ בְּכָל יוֹמָא, הֵיךְ אָנִן * יְכִילֵן לְמֵיעַל קַמִּיהּוּ. וְעַל
 דָּא כְּתִיב * אֲשֶׁרִי תִבְחַר בַּתְּקַרְבַּי, וּכְתִיב * אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ בְּךָ וְגו'.

(עַד כְּאֵן סַתְרֵי תוֹרָה)
שיט * ת"ח, אָנְכִי מְגֵן לְךָ. אָנְכִי, דָּא הוּא דְרַגְא קְדָמָא, דְּאִתְאַחֲד
 בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא. * וַיֹּאמֶר אַבְרָם, אֲדֹנָי ה' מַה תַּתֵּן לִי. * אֲדֹנָי: אֶלֶף דְּלֵת
 נֹון יוֹד. וְאֶלְקִים יוֹד הָא יוֹנוּ הָא. אֶלָּא נְזָא דְמַלְהָ, תְּבַרְךָ דְתַרְנִן עֲלָמִין
 כְּתָדָא, עֲלָמָא תַּתְּאָה, וְעֲלָמָא עֲלָאָה.

שכ * מַה תַּתֵּן לִי וְאָנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. דְּלִית לִי בֵּר, וְאוֹלִיפְנָא דְכָל
 מָאן דְּלִית לִיהּ * בְּרָא בְּהַאי עֲלָמָא, אֶקְרִי עֲרִירִי. כְּד"א * עֲרִירִים יִהְיוּ.
 וְאֶבְרָהָם עַל מַה אָמַר מְלָה דָּא, דְּאָמַר מַה תַּתֵּן לִי, כְּבִכּוֹל כְּאִילוּ לֹא יִבְהַאֲמִין
 בֵּיהּ בְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

שכא אֶלָּא, א"ל קַב"ה אָנְכִי מְגֵן לְךָ, בְּהַאי עֲלָמָא. שְׂכָרְךָ תִּרְבֶּה מְאֹד,
 בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. מִיָּד אֲתַעַר אַבְרָהָם בְּרַזָּא דְחֻכְמָתָא, וַאֲמַר מַה תַּתֵּן לִי, דְהָא
 יִדְעָנָא, דְלֹא קָבִיל אָגַר לְמֵיעַל בֵּיהּ בְּהַהוּא עֲלָמָא, ב"נ דְלֹא אוֹלִיד בֵּר, וְע"ד
 * אָמַר מַה תַּתֵּן לִי וְאָנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי, דְהָא לֹא תַּתֵּן לִי דְלֹא זְכִינָא בֵּיהּ.
 מְכָאן, * דְּב"נ דְלֹא זְכִי בְּבִנִין בְּהַאי עֲלָמָא, לֹא זְכִי בְּהַהוּא עֲלָמָא, לֹאֲעֲלָא גו'
 פְּרַגּוּדָא.

חלופי גרסאות
 א נ"א יכילין, ב נ"א מוסיף ותקרב ישכון חצריך, ג נ"א
 האתאחיר (ד"ז), ד נ"א ליג מה תתן לי, ה נ"א ליג
 אדני, ו נ"א הויה, ז נ"א הויה בניקוד אלקים, ח נ"א אלקים
 הויה בניקוד אלקים, ט נ"א ואו, י נ"א מוסיף לי בהאי
 עלמא (אה"ל), יט נ"א מוסיף ערירי, מה תתן לי בהאי
 עלמא, י נ"א דהא לית, יא נ"א בר, יב נ"א הימין, יג נ"א ליג אמר, יד נ"א בר נש, טו נ"א בפרגודא וליג גו.

מסורת הזהר
 א (תהלים ס"ה) ה"א צד: קטו. קל. ח"ב נו. עט: רלה:
 ז"ח נח כ"א טב שלט. כ"ב טא שלג. ב (תהלים פ"ד)
 ח"א קמב. ח"ב קסג. רלה: ג) לעיל דף מ"ט צ"ג וש"נ.
 ט (בראשית ט"ו. ה) (ויקרא כ').

מאמר ויאמר - מה תתן לי
 אשריהם היכולים לעמוד לפניהם, אשריהם
 היכולים להנצל מהם. השגחתו של הקב"ה
 עליהם בכל יום. איך אנו יכולים לבא
 לפניהם כל זה אמר ר' חייא בהפלגת מעלת ר'
 אלעזר, ועל שלא יכלו להיות עמו. ועל כן כתוב,
 אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, וכתוב
 אשרי אדם עוז לו בך וגו'. (ע"כ ס"ח).

הסולם
 כי אדני הוא עולם התחתון שהוא הנוקבא.
 הוי"ה בניקוד אלקים הוא עולם העליון
 שהוא בינה. ובמאמר הזה נתיחדו שתייהם
 יחד.

מאמר
 שיט) ת"ח אָנְכִי מְגֵן לְךָ: אָנְכִי, זֶה
 הוּא מִדְרַגָּה הַרְשׁוּנָה, שְׁנֵאֲחֹז בַּהּ מִתְחִילָה,
 וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי הוִי"ה מַה תַּתֵּן לִי, וּכְתוּב
 הוִי"ה בְּנִיקוּד אֱלֹקִים. אֲדֹנָי בְּמִילּוּא הוּא אֶלֶף
 דֵּלֶת נֹון יוֹד, שֶׁה"ס הַנוֹקְבָא. הוִי"ה בְּנִיקוּד
 אֱלֹקִים, הוּא הוִי"ה בְּמִילּוּא כוּה. יוֹד הִי וְאוּ
 הִי. (כצ"ל) שֶׁה"ס בֵּינָה. וְהוֹקְשָׁה לוֹ, מַה הִטְעַם
 שְׂכָתוֹב ב' הַשְּׁמוֹת הַלְלוּ בְּמֵאֲמַר אֶחָד. וְעַל זֶה
 אוֹמַר, אֵלָּא סוּד הַדְּבָר, הוּא חִיבוּר שֶׁל שְׁנֵי
 הָעוֹלָמוֹת בִּיחָד, עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

שכא אֶלָּא אָמַר זְכוּ: אֵלָּא אָמַר לוֹ
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָנְכִי מְגֵן לְךָ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, שְׂכָרְךָ הִרְבֵּה מְאֹד בְּעוֹלָם הַבָּא, מִיָּד
 נִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּסוּד הַחֲכָמָה וַאֲמַר, מַה
 תַּתֵּן לִי, כִּי אֲנִי יוֹדַע שְׂאִישׁ שֶׁלֹּא הוֹלִיד
 בֶּן אֵינוֹ מְקַבֵּל שְׂכָר שִׁיבוּא בּוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.
 וְעַל כֵּן אָמַר, מַה תַּתֵּן לִי וְאָנְכִי הוֹלֵךְ
 עֲרִירִי

(דפו"י דף צ' ע"א) * פ"ט ע"א ** צ' ע"א

קי

קך

שכב וְאֶכְרְהֶם הָיָה חָמִי אֲבָצְטַגְנִינֹת דִּילִיָּה בְּדָלָא גִיּוֹלִיד. מַה פְּתִיב
אֲוִיּוּצָא אוֹתוֹ חֲחוּצָה וְגוֹ. אֲלֵל קב"ה לֹא תִסְתַּפֵּל בְּהַאי, אֲלֵא בְּרִזָּא דְשָׁמַי,
יְהֵא לָךְ בְּרַ. הַה"ד פֶּה יְהִיָּה וְרַעְדָּ. רִזָּא דְשָׁמָא קַדִּישָׁא, דְּמַתְּמָן אַתְקַשְׁר לִיה
יְבָדָא, וְלֹא מִסְטָרָא אַתְרָא.

שכג זִכְהָ: הֵהוּא תְרַעָא לְצִלוֹתָא, בְּהָ יִשְׁפַח בְּרַכְהָ, בְּהָ יִשְׁפַח בִּינֵי
שְׁאֵלְתֵיהָ. פֶּה: הֵהוּא סְטָרָא דְאַתְיָא מִסְטָרָא דְגְבוּרָה, דְהָא מִסְטָרָא דְגְבוּרָה
קָא אַתָּא יִצְחָק. וְהֵהוּא סְטָרָא דְגְבוּרָה פֶּה אַקְרִי, דְּמַתְּמָן אַתְיָן אִיבִין וּפְיִרִי
לְעֵלְמָא, וְלֹא מִסְטָרָא דִלְתַתָּא, יְדַכְכְּבִיא וּמְזוֹלוֹת.

שכד פְּדִין אֲוִהָמִין בְּהָ. אַתְדַּבֵּק לְעֵילָא, וְלֹא אַתְדַּבֵּק לְתַתָּא. וְהָאֲמִין
בְּהָ, וְלֹא בְּכַכְבִּיא וּמְזוֹלִי. אֲוִהָמִין בְּהָ, דְאַכְטַח לִיה יְבִי דִיִּסְגִי אַגְרִיָּה לְעֵלְמָא
יְדַתְי. וְהָאֲמִין בְּהָ, בְּהֵהוּא דְרַגָּא דְאַתְיָהִיב יְדִיָּה, דְּמַתְּמָן יִתִּי לִיה וְרַעָא
לְאוּלְדָא בְּעֵלְמָא.

שכה וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ: דָּאֲעִיג טוֹ דְּאִיְהִי טוֹ דִּינָא יְבִי פְּאִילוֹ
הִיא יְרַחֲמִי טוֹ הָאִי פֶּה. ד"א, וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, דְּקָשִׁיר קֶשְׂרָא עֲלָאָה
בְּתַתָּאָה, לְחַבְרָא לֹזֶן פְּתָדָא.

ח'לופי גרמאות

מסורת הזהר

א (בראשית ט"ו) ח"א צו. קכ. ח"ב קעא: ח"ג קמח. א נ"א באצטגנינותא. ב נ"א דהא לא. ג נ"א אוילד.
רטז: רסט. ז"ח שה"ש ע"ב טב שיג תקי"ח ק"א טב ד נ"א ל"ג וגו'. ה נ"א מוסיף א"ל קב"ה צא מאצטגנינות
שכה. ו (שם) ח"ג קמח. תקי"ח קי"א טא שמ. [מאצטגנינותא] דילך אברם אינו מוליד אברהם מוליד. ו נ"א
ברא. ז נ"א ל"ג מן כה עד כה (אה"ל). ח נ"א דהיא. ט נ"א ופירין. י נ"א דככביא דלתתא. יא נ"א ל"ג והאמין בה'. יב נ"א דסגו (אה"ל). יג נ"א ל"ג דאת. יד נ"א
ל"ג ליה. טו נ"א דהיא. טז נ"א דדינא. יז נ"א מוסיף חשבה לון כאלו. יח נ"א חשבה כאלו (אה"ל). יט נ"א דרחמי.
נ"א דחמי האי בה (ר"א). יט נ"א ל"ג האי כה.

מה תתן לי

הסולם

מאמר

נולד יצחק, ואותו צד הגבורה נקרא **כה**,
שמשם באים איבים ופירות לעולם, ולא
מהצד שלמטה שהוא הככבים והמזלות.

עירי: כי לא תתן לי, שלא זכיתי בו.
מכאן שאדם שלא זכה לבנים בעולם הזה,
אינו זוכה בעולם הבא לכנוס למחיצתו של
הקב"ה.

שכד כְּדִין וְהָאֲמִין וכו': אִז, וְהָאֲמִין
בְּהָ. הֵינְנו שְׁנַדְבַּק לְמַעְלָה בְּהַקְדוּשָׁה בְּהַשֵּׁם
בְּהָ, וְלֹא נִתְדַבֵּק לְמַטָּה, בְּסִטְרָא אַחְרָא.
וְהָאֲמִין בְּהָ, וְלֹא בְּכַכְבִּים וּמְזוֹלוֹת. וְהָאֲמִין
בְּהָ, שֶׁהַכְּבִיחַ לוֹ שֶׁשָׁכְרוּ הִרְבָּה מְאֹד לְעוֹלָם
הַבָּא. וְהָאֲמִין בְּהָ, בְּאוֹתוֹ הַמְדִרְגָּה שְׁנִיתָן
לוֹ, דְּהֵינְנו הַשֵּׁם בְּהָ, הָאֲמִין שֶׁמֶשֶׁם יִמְשַׁךְ לוֹ
לְהוֹלִיד בְּנִים בְּעוֹלָם.

שכב וְאֶבְרָהָם הוּהו חָמִי וכו': וְאֶבְרָהָם
הִיָּה רֹוֵאָה בְּחִכְמַת הַכּוֹכְבִים, שְׁלֹא יוֹלִיד.
מַה כְּתוּב. וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ חֲחוּצָה וְגוֹ. אִמְר
לוֹ הַקְּבִ"ה, לֹא תִסְתַּכֵּל בּוֹה, בְּחִכְמַת הַכּוֹכְבִים,
אֲלֵא בְּסוּד הַשֵּׁם שְׁלִי, שְׁהִיא הַנוֹקְבָא, יְהִיָּה
לָךְ בֶּן. זֶהוּ שְׁכָתוּב בְּהָ יְהִיָּה זֶרַעְךָ. כֹּה,
הוּא סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, שֶׁמֶשֶׁם נִקְשֵׁר לוֹ
בֶּן. וְלֹא מִסְטָרָא אַחְרָא, שֶׁהוּא הַכּוֹכְבִים
וְהַמְזוֹלוֹת.

שכה וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה: הֵינְנו, וַיִּחְשְׁבֶהָ
לוֹ לְהַשֵּׁם בְּהָ הוּהו אַע"פ שֶׁהוּא דִין, חֲשַׁבָה
כְּאֵלּוֹ הוּא רַחֲמִים. פִּירוּשׁ אַחֵר, עַל וַיִּחְשְׁבֶהָ
לוֹ צְדָקָה, שֶׁקֶשֶׁר קֶשֶׁר לִיחֻד הַעֲלִיּוֹנָה, שְׁהִיא
בִּינָה, בְּתַחֲתוֹנָה, שְׁהִיא הַנוֹקְבָא, לְחַבְרָא אוֹתָן
יַחַד. פִּירוּשׁ. הַנוֹקְבָא נִקְרָאת צְדָקָה וּבַעַת
שְׁנִיתִּחַדָּה לְאַחַת עִם בִּינָה, מִמְּשַׁכַּת מִמְּנָה
ה'

שכג כֹּה דְהוּא תְרַעָא וכו': כֹּה, שֶׁהוּא
שַׁעַר לְקַבְּלַת הַתַּפְּלָה, שְׁהִיא הַנוֹקְבָא, בְּהָ יִמְצָא
בְּרַכְהָ, בְּהָ יִקְבַּל הָאָדָם בְּקִשְׁתּוֹ בְּהָ, הוּא
אוֹתוֹ צִד הַבָּא מִצִּד הַגְּבוּרָה, דְּהֵינְנו הַנוֹקְבָא
הַנּוֹבִיט מִשְׁמַאֲל, שֶׁהוּא גְבוּרָה, כִּי מִצִּד הַגְּבוּרָה
(דְּפוּרִי דָךְ צִי עִיָּא * צִי עִיָּב)

פך דף
שכו ת"ח, אָהא אַתְעָרו אַבְרָהָם מוֹלִיד, אַבְרָם אִינוּ מוֹלִיד, וְכִי תִימָא
בְּדָהא אוֹלִיד יִשְׁמַעְאֵל בְּעוֹד דְּאִיהוּ אַבְרָם. אֲלָא הָהוּא בְּרָא דְאַבְטָח לִיה
קב"ה לֹא אוֹלִיד, בְּעוֹד דְּאִיהוּ אַבְרָם, דְּהָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ אַבְרָם, אוֹלִיד לְתַתָּא,
פִּינָן דְּאַתְקָרִי אַבְרָהָם, וְעָאֵל בְּפָרִית, פְּדִין אוֹלִיד לְעִילָא, וּבְג"כ אַבְרָם אִינוּ
מוֹלִיד בְּקִשְׁוֹרָא עֲלָאָה, אַבְרָהָם מוֹלִיד, כְּמָה דְאַמְרָן וְאַתְקִשְׁר לְעִילָא בִּיצְחָק.

שכז וַיְהִי אַבְרָם בֶּן תְּשָׁעִים שָׁנָה וַתְּשַׁע יָשָׁנִים וּגְוִי. רַבִּי אַבָּא
פְּתַח בְּכִי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' וּמִי צוּר וּגְוִי. דוֹד מְלָפָא אָמַר הָאִי קָרָא כִּי
מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה'. מָאן הוּא שְׁלִיטָא אוּ מְמַנָּא דִּיכּוֹל לְמַעְבַּד מְדֵי מִבְּלַעְדֵי
ה', אֲלָא וְמָה דְאַתְפַּקֵּד מְעַם וְקב"ה, בְּגִין דְּכִלְהוּ לֹא בְּרִשְׁוֹתֵיהוּ קִימִי,
וְלֹא יְכִלִי לְמַעְבַּד מְדֵי. וּמִי צוּר: וּמָאן אִיהוּ תְקִיף דִּיכּוֹל לְמַעְבַּד תּוֹקְפָא
וּגְבוּרָה מְגַרְמִיָה, מִבְּלַעְדֵי אֲלֶקְינוּ. אֲלָא כְּלָהוּ בִּידָא דְקב"ה, וְלֹא יְכִיל
לְמַעְבַּד מְדֵי בְּרִי בְּרִשְׁוֹתֵיהָ.

שכח ד"א, כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה'. דְּקב"ה כְּלָא בְּרִשְׁוֹתֵיהָ, וְלֹא
כְּמָאן דְּאַתְחַזִּי בְּחִיזוּ דְכִכְבִּיא וּמְזִלִי, דְּכִלְהוּ אַתְחַזִּין מְלָה, וְקב"ה אַחְלַף לִיה
לְגוּוֹנָא אַתְרָא. וּמִי צוּר וְזוֹלְתֵי אֲלֶקְינוּ. הָא אוּקְמוּתָא, דְּדִלִית צִייר כְּמָה
דְּקב"ה, דְּאִיהוּ צִייר שְׁלִים, עֶבֶיד וְצִייר דְּיוֹקְנָא גוּ דְּיוֹקְנָא, וְאַשְׁלִים לְהָהוּא
דְּיוֹקְנָא בְּכָל יְתְקוּנֵיהָ, וְאַעִיל בְּהָ נֶפֶשׁ עֲלָאָה, דְּדָמִי לְתַקּוּנָא עֲלָאָה, בְּג"כ
לִית צִייר יְתְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא.

חֲלוּפֵי גְרַמְטוֹת

א) (שם י"ז) ח"א צב, ב) (שמואל ב' כב.) ח"א צא. א) נ"א ל"ג הא אתער. ב) נ"א והא. ג) נ"א לון. ד) נ"א
מוסיף ויאמר ה' אל אברם. ה) נ"א ה' וגו'. ו) נ"א מאן.
ז) נ"א ה'. ח) נ"א דלאו וליג דכלהו לא. ט) נ"א למיעבד. י) נ"א מוסיף מדי בר מרשותיה. יא) נ"א הוא. יב) נ"א ה',
ונ"א איהו. יג) נ"א יכלי. יד) נ"א מרשותיה. טו) נ"א ל"ג ה'. טז) נ"א מבלעדי. יז) נ"א לית צייר כקב"ה (ד"א). יח) נ"א
תקונייהו. יט) נ"א בר קב"ה.

מסורת הזהר

הסולם

מאמר
ה' שה"ס ה' ראשונה שבשם הוי"ה, ואז
נקראת הנוקבא צדקה, שהוא צדק עם ה'
מבינה. וזהו שלמד מהכתוב ויחשבה לו
צדקה, דקשיר קשרא ע"אָה בתתאה, כי
ע"כ חשבה עתה בהשם, צדקה, כמבואר.
שכו ת"ח הוּא אַתְעָרו וְכוּ: בּוּא
וּרְאָה. הִנֵּה אִמְרוּ, אַבְרָהָם עִם ה' מוֹלִיד
אַבְרָם אִינוּ מוֹלִיד. וְאִם תְּאִמְרוּ, הִרִי הוֹלִיד
אֶת יִשְׁמַעְאֵל בְּעוֹד הוּא אַבְרָם. וּמִשִּׁיב, אֲלָא
אוֹתוּ הִבֵּן שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַקַּב"ה לֹא הוֹלִיד
בְּעוֹד הוּא אַבְרָם, כִּי בְּעוֹד הוּא אַבְרָם
הוֹלִיד רַק לְמַטָּה, שְׁהוּא יִשְׁמַעְאֵל, כִּינָן שְׁנַקְרָא
אַבְרָהָם, וּנְכַנַּס בְּבְרִית, אִז הוֹלִיד לְמַעְלָה
בְּהַקְדוּשָׁה. וּמִשּׁוּם זֶה, אַבְרָם אִינוּ מוֹלִיד
בְּקִשְׁר הַעֲלִינָן, אֲלָא לְמַטָּה, אַבְרָהָם מוֹלִיד,
כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, שְׁנַתְקִשְׁר לְמַעְלָה בִּיצְחָק.
שכז וַיְהִי אַבְרָם בֶּן תְּשָׁעִים שָׁנָה וּגְוִי:
(דפו"י דף צ"ב)

כ"א
רבי אבא פתח. כי מי אל מבלעדי ה' ומי
צור וגו'. דוד המלך אמר את הכתוב הזה.
כי מי אל מבלעדי ה'. היינו, מי הוא
המושל או הממונה שיכול לעשות דבר,
מבלעדי ה', אלא שעושים מה שנצטוו מאת
הקב"ה, כי כולם אינם ברשותם עצמם,
ואינם יכולים לעשות משהו ומי צור, ומי
הוא תקיף, שיוכל לעשות תוקף וגבורה
מעצמו, מבלעדי אלקינו, אלא כולם הם
ביד הקב"ה, ואינם יכולים לעשות משהו
רק ברשותו.
שכח ד"א כִּי מִי אֵל וְכוּ: פִּירוּשׁ אַחַר
עַל מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה'. כִּי הַקַּב"ה הַכֹּל
הוּא בְּרִשְׁוֹתוֹ, וְלֹא כְּמוֹ הַנְּרָאָה בְּמִרְאָה
הַכִּכְבִּים וּמוֹזוֹלוֹת, שֶׁהֵם מְרַאִים דְּבַר, וְהַקַּב"ה
מַחְלִיפוֹ לְאוֹפֵן אַחֵר. וּמִי צוּר זוֹלְתֵי אֲלֶקְינוּ,
הִרִי

קיב

דף דף

שכט ת"ח, מההוא ורעא דב"ג, פד אתער תיאובתיה לגבי נוקביה, ונוקביה אתערת לגביה, פדין מתחברין תרנוויהו פחדא, ונפק מנייהו פר חד, דכליל מתרין דיוקנין פחד, בגין דקב"ה צייר ליה בציורא דאתכליל מתרנוויהו. וע"ד בעי ב"ג לקדשא גרמיה בההוא זמנא, בגין דישתכח ההוא דיוקנא בציורא שלים פדקא חזי.

של א"ר חייא ת"ח, פמה אינון רברבין עובדוי דקב"ה, דהא אומנותא יוציורא דב"ג איהו פגוונא דעלמא, ובכל יומא ויומא דקב"ה פרי העלמא, ומזוג זוגין כל חד וחד פדקא חזי ליה, והוא צייר דיוקניהון עד לא ייתון לעלמא.

שלא ת"ח, דאמר ר"ש, פתיב א) זה ספר תולדות אדם. וכי ספר הוה ליה. אלא ב) אוקמוה דקב"ה א) אחמי ליה לאדם הראשון, דור דור ודורשיו וכו'. היאך אחמי ב) ליה, אי תימא דחמא ברוח קודשא, דאינון זמינין למיתי לעלמא. פמאן א) דחמא פחכמתא, מה דייטי לעלמא, לאו הכי. אלא חמא בעינא, פלהו. ב) וההוא דיוקנא דומינין ג) למיקם ד) ביה ט) בעלמא, פלהו חמא בעינא, מ"ט, בגין דמיומא דאתברי עלמא, פלהו ט) נפשאן דומינין למיקם בכני נשא פלהו י) קיימין י) קמי קב"ה, בההוא דיוקנא ממש, דומינין למיקם ביה בעלמא. ז)

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) לעיל בראשית ב' דף ר"א צ"א ושי"ג. ב) לעיל ב"ב ר"א צ"ב ושי"ג. ג) ז"ח בלק ניג טב שי"ז. ד) נ"א ל"ג קב"ה. ה) נ"א עלמין. ו) נ"א מוסף וקב"ה מזוג. ז) נ"א ל"ג ליה. ח) נ"א מוסף הא אוקמוה. ט) נ"א לון. י) נ"א בעלמא, יא נ"א חמי. יב נ"א בההוא. יג נ"א מוסף למיקם בה (אה"ל). יד נ"א ל"ג ביה, ונ"א בהאי. טו נ"א עלמא. טז נ"א נפשן. יז נ"א קיימין. יח נ"א קמיה דקב"ה. יט נ"א דרך אמת א) עיין בפרסם בסוף שער מהות והנהגה ולעיל נ"ה א'.

הסולם

מאמר

כי מי אל ומי צור מבלעדי אלקינו

יום ויום הקב"ה בורא עולם, דהיינו שמוזוג זוגים לכל אחד כראוי לו, שזוהו נבחן לבודא עולמות. והוא צייר צורתם של כל אחד מטרם שבאו לעולם.

שלא תא חזי דאמר ר"ש וכו': בוא וראה, מה שאמר רבי שמעון. כתוב זה ספר תולדות אדם. ושואל וכי ספר היה לו. ומשיב אלא בארוה, שהקב"ה הראה לו לאדם הראשון דור דור ודורשיו וכו'. ואיך הראה לו כל הצורות. אם תאמר, שראה ברוח הקדש שהן עתידות לבא בעולם, כמו המסתכל בחכמה לדעת מה שעתיד לבא בעולם. אינו כך, אלא ראה אותן כולן בעין, ובאותו הצורה שהן עתידות לעמוד בה בעולם, הכל ראה בעין.

מה טעמא בגין וכו': ושואל, מה הטעם שהיה יכול לדאותם כולם בעינו. ואומר, משום שמיום שנברא העולם, כל הנפשות העתידות לקום

הרי בארוה, שאין צייר כמו הקב"ה, שהוא צייר השלם, שעושה ומצייר צורה תוך צורה, דהיינו עובר במעי אמו, ומשלים אותה הצורה בכל תקניה, ומכניס בתוכה נפש עליונה הדומה לתקון העליון. ומשום זה, אין צייר כמו הקב"ה.

שכט תא חזי מההוא זרעא דב"ג, וכו': בוא וראה מאותו זרע של האדם. בעת שנתעורר חשקו אל הנוקבא, והנקבה נתעוררת אליו, אז מתחברים שניהם יחד, ויוצא מהם בן אחד, הכלול מב' הצורות כאחד. ועל כן צריך האדם לקדש את עצמו באותו זמן, כדי שתהיה אותה הצורה בציור שלם כראוי.

של א"ר חייא וכו' אמר ר' חייא בוא וראה, כמה גדולים הם מעשיו של הקב"ה. כי האומנות וציור של האדם הוא כמו אומנות וציור של העולם. כלומר, שהאדם כולל בתוכו כל מעשה העולם, ונקרא עולם קטן. ובכל (דפו"י דף צ"ב * דף צ"א ע"א)

שלב ב) כגון דא, כל אינון צדיקייא בתר א דנפקין מהאי עלמא, פלהו
 ב נפשאן סלקן, וקב"ה אומין לון דיוקנא אתרא לאתלבשא בהו, כגוןא דהו
 בהאי עלמא, בג"כ פלהו קיימין קמיה, ותמא לון אדם הראשון בעינא.
שלב ג) ואי תימא, בתר דתמא לון, לא קיימי בקיימיהו. ת"ח כל מלוי
 דקב"ה, בקיימא אינון, וקיימו קמיה עד דנחתו לעלמא, כגוןא דא פתיב א) כי
 את אשר ישנו פה וגו'. הא אוקמוה דכלהו בני נשא דומינין למהוי בעלמא,
 פלהו ד אשתכחו תמן.
שלב ד) הקא אית לאסתפלא, דהא כתיב, את אשר אינו פה וגו', ומשמע
 י הנהו דיפקון מאינון דקיימו תמן, בגין דכתיב עמנו היום, ולא כתיב עמנו
 עומד היום. אלא ודאי ופלהו ב קיימו תמן, אלא דלא א) אתחזו לעינא, בג"כ
 פתיב עמנו היום, אף על גב דלא אתחזון.
שלב ה) ואי תימא, מ"ט לא אתחזון הקא, כמה דאתחזון לאדם הראשון,
 דתמא לון עינא בעינא, והא הקא אתחזו יתיר. אלא, הקא פד ב) אתייהיבת
 אורייתא לישראל, חיזו אתרא, ודרגין עלאין, הו תמאן י) ומסתפלן עינא
 בעינא, והו תאיבין לאסתפלא י) ולמחמי ביקרא דמריהון, ובג"כ תמו י) יקרא
 עלאה דקודשא בריך הוא בלחודוי, ולא מאתרא.
שלו ו) וע"ד, פלהו בני נשא דומינין לקיימא בעלמא, פלהו קיימי קמי

מסורת הזהר
 חלופי גרסאות
 א) (דברים כ"ט) ח"א רסו. ח"ב פג. ח"ג שז. ת"ז תמ"ט א) נ"א דנפקי. ב) נ"א נפשן. ג) נ"א קיימו. ד) נ"א אשכחן.
 ה) נ"א ליג וגו'. ו) נ"א כלהו. ז) נ"א דכלהו אינון (אה"ל).
 ח) נ"א מוסף הכא כלהו. ט) נ"א קיימין. י) נ"א ליג אלא. י"א נ"א ולא. י"ב נ"א אתחזו. י"ג נ"א אתייהיב. י"ד נ"א
 ומסתכלן. י"ה נ"א ולמחמי. י"ו נ"א ביקרא.

מאמר
 לקום בבני אדם, כולם עומדים לפני הקב"ה,
 באותה הצורה ממש, שעתידים להיות בעולם.
שלב ב) כגוןא דא כ"ז וכו': כעין זה,
 כל אלו הצדיקים אחר שנפטרים מעולם
 הזה, כל הנפשות שלהם עולות. והקב"ה
 מזמין לכל אחד שם, צורה אחרת להתלבש
 בה, כעין שהיו מלובשות בעולם הזה. משום
 זה, כל הנשמות נמצאות לפניו. וראה אותן
 אדם הראשון, בעין.
שלב ג) ואי תימא וכו': ואם תאמר, אחר
 שראה אותן לא נשאר בקיום אלא שנתבטלו
 אחר כך. בוא וראה, כל דברי הקב"ה הם
 בקיום, ועומדים לפניו עד שהגיע זמנו לירד
 לעולם. כעין זה כתוב, כי את אשר ישנו
 פה וגו'. ובארוהו, שכל בני אדם העתידיים
 להיות בעולם היו כולם נמצאים שם.
שלב ד) הכא אית לאסתפלא וכו': כאן
 יש להסתכל שהרי כתוב, את אשר אינו
 פה וגו'. ומשמע, רק אותם שיוולדו מאלו
 העומדים שם, כי על כן לא כתוב עמנו
 עומד היום, שהיה משמע שעומדים שם עממה.
 (דפויי דף צ"א ע"א)

הסולם
 מי אל ומי צור וולתי אלמינו
 אלא כתוב. עמנו היום, שמשמע שאינם נמצאים
 עממה. ומשיב, אלא ודאי שהיו עומדים שם
 כולם, אלא משום שלא היו נראים לעין,
 על כן אומר הכתוב עמנו היום, כלומר,
 אע"פ שאינם נראים. ולא היה יכול לומר,
 משום זה, עמנו עומד היום.
שלה ואי תימא מאי וכו': ואם תאמר,
 מה הטעם שלא נראו כאן על הר סיני, כמו
 שהיו נראים לאדם הראשון, שהוא ראה
 אותם עין בעין. והרי כאן, במתן תורה, היה
 ראוי יותר שיתראו כל הדרות עין בעין.
אלא הכא וכו': ומשיב, אלא כאן,
 כשניתן התורה לישראל, מראה אחרת,
 ומדרגות עליונות היו רואים ומסתכלים עין
 בעין, והיו משתוקקים להסתכל ולראות בכבוד
 רבונם, ומשום זה ראו את כבוד העליון
 של הקב"ה בלבדו, ולא ממה שהוא אחר
 חזן ממנו.
שלו וע"ד דא כ"הו וכו': ועל כן, כל
 בני אדם העתידיים להמצא בעולם, כולם
 עומדים

פך פך

קיד

קב"ה, « באיננו דיוקנין ממש, דומינן לקיימא ביה, הה"ד גלמי ראו עיניך ועל ספרך וגוי. גלמי ראו עיניך. מ"ט, בגין דדיוקנא אחרא עלאה הוי פהאי, ובג"כ פתיב וימי צור זולתי אלקינו. מאן צייר טב, ה' דצייר פלא פקודשא בריה הוא.

שלז) ד"א, כי מי יאלוה. דא רנא דמלה, דהא אל פלא הוא, דאתפליל מפלהו דרגין, ואי תימא, דהא אל איהו דרנא אחרא, בגין דכתיב א אל זועם בכל יום. תא תוי, דהא לית אל מפלעדי ה', דלאו איהו בלחודוי, ולא אתפרש לעלמין. וע"ד פתיב כי מי אל מפלעדי ה' וגוי וימי צור וגוי. דהא צור לאו איהו בלחודוי, אלא פלא חד, פדכתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא ה' האלקים וגוי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א בהווא דיוקנא. ב נ"א מוסיף ספרך כלם יכתבו. ג נ"א ליהוי בהאי. ד נ"א צייר דיוקניהו דבני נשא כקב"ה. ה נ"א דיכול לצייר כלא כקב"ה. ונ"א וכליל כלא דא ברא כקב"ה. זנ"א דיכול לצייר למהוי דא ברא כקב"ה. ח נ"א דיכול לציירא כלא כקב"ה. ט נ"א אל, ז נ"א ליג הוא. ח נ"א דאתכלל (ד"א). ט נ"א דא. י נ"א דלא. יא נ"א ליג כתיב (אה"ל). יב נ"א וימי צור זולתי אלקינו י"ד נ"א מוסיף האלקים אין עוד.

(א) (תהלים קלט) ח"א קכא. רכד. רלג: ח"ב רעה: ז"ח יתרו ל"ז טב שכה. (ג) (תהלים י"ח) ג) (תהלים ז') ח"א ח. קעז. רמט. ח"ב קמו. ונא. ח"ג ל: קיט: קעז: קעז. ד: שג. ת"ז ת"ע קט: (ד) (דברים ד') ח"א יב. ח"ב כה. כז. לח. קסא. ח"ג מז. סה. קמג. ז"ח שה"ש צ' טד שי.

ול"ג וגוי. יג נ"א ליג וימי צור וגוי. יד נ"א מוסיף האלקים אין עוד. דרך אמת אן בהקדמה ח' א'.

הסולם

מאמר

ואי תימא זכור! ושואל, ואם תאמר שהשם אל הוא מדרגה אחרת ואינו בחינת ימין, משום שכתוב ואל זועם בכל יום, שמשמע, שמדת השם אל, הוא זעם וגבורות. ומשיב, בוא וראה כי מי אל מפלעדי הויה, פירושו, שהנוקבא אינה בלבדה, אלא מיוחדת עם הויה, שהוא ז"א, בזוג שאינו נפסק לעולם, כי הכתוב מדבר, בעת שזו"ן עלו והלבישו לאו"א עלאין, שאז נבחינים בזוג דלא פסיק לעלמין, כמו אר"א. כי התחתון שעלה לעליון נעשה כמוהו. ועל זה כתוב, כי מי אל מפלעדי הויה, ומי צור מפלעדי אלקינו, כי צור, שה"ס השמאל שבנוקבא אינו בלבדו, אלא הכל אחד. כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הויה הוא האלקים. דהיינו כשזו"ן עולים ומלבישים לאו"א, או נעשה היחוד הזה של הויה הוא האלקים. ואז כל המדרגות כלולות בנוקבא. ובחינת הימין ה"ס השם אל, ובחינת השמאל ה"ס השם צור. ומיוחדים כאחד. אבל הכתוב אל זועם בכל יום, מדבר בהנוקבא במקומה, מטרם שעלתה לאו"א, ואז יש בה גבורות תמיד. ועי' לעיל בהק' הזהר דף קכ"ט אות קכ"ט, ששם פירש הזהר הכתוב הזה באופן אחר. וע"ש בהסולם.

עומדים לפני הקב"ה באלו הצורות ממש העתידים להיות בהן. וז"ש גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו. גלמי ראו עיניך, מהו הטעם, שראה הקב"ה את גלמו. ואומר, משום שצורה אחרת העליונה, העומדת לפניו מקודם בריאת העולם כנ"ל, היתה כמות. וע"כ ראה אותה. ומי צור זולתי אלקינו, היינו, מי היה צייר טוב שיוכל לצייר הכל כמו הקב"ה. שלז) ד"א כי מי אלוה: זהו סוד הדבר. כי הנוקבא שנקראת אל היא כלל, כי היא כלולה מכל המדרגות, הן ממדרגות הימין שהן חסדים, והן ממדרגות השמאל שהן גבורות. פירוש שהכתוב מדבר בעת שהויה אלקים מיוחדים, כמו שמסיק הזהר לפנינו בסו"ה הויה הוא האלקים, ואז הנוקבא כלולה מכל המדרגות מימין ומשמאל, הימין שבה מקבלת מהויה, והשמאל שבה היא בחינתה עצמה, שהיא השם אלקים. וזהו שכתוב. מי אל, היינו הנוקבא בסוד ימין שבה, מפלעדי ה' היינו שמקבלת מהשם הויה שהוא ז"א. ומי צור, היינו הנוקבא בסוד השמאל שבה, מפלעדי אלקינו, כלומר שהיא בחינתה עצמה של הנוקבא הנקראת אלקינו.

ת"ח (דפוי' דף צ"א ע"א)

קמו

לך לך

שלח ת"ח, עד לא אתגזר אברהם, הוה ממליל עמיה מגו מתנה בלחודוי, פמה דאתמר, דכתיב א הנה דבר ה' אל אברהם במתנה וגו'. במתנה: ב בההוא ג חזו דרגא דכל א דיוקנין אתחזין ביה, פמה דאתמר. והאי מתנה איהו נון דכרית.

שלט ואי תימא, דבגין כך אקרי מתנה, בגין דאיהו דרגא חזו דכל דיוקנין אתחזין ביה, הוה אמרת ופקדמיתא, דעד לא אתגזר אברהם, לא הוה ממליל עמיה בר האי דרגא, דלא ז שראן עלוי דרגין אחרנין, והשתא אמרת במתנה, חזו דכל דרגין עלאין, וקהא עד לא אתגזר פתיב, הנה דבר ה' אל אברהם במתנה.

שמ אלא, האי דרגא, חזו דכל דרגין עלאין איהו, ובחזו דדרגין עלאין אתפקן. ואע"ג דבההוא זמנא דאברהם לא הוה גזיר, האי דרגא בחזו דדרגין עלאין איהו, ובכל אינון גוונין איהו קאים. וחיזו דאינון גוונין קיימי תחותיה, חד מימינא, גוון תוור. חד משמאלא, גוון סומק. חד דכליל מפל גוונין, ונאיהו חזו, דכל גוונין עלאין דקיימי עליה. ועל דא בהאי חזו קאים עליה דאברהם, ומליל עמיה, ואע"ג דלא אתגזר. ב פינן דאתגזר, מה פתיב, וירא ה' אל אברהם.

חלופי גרסאות

א נ"א דאמרן. ב נ"א הוה. ג נ"א דרגא חזו דכל דרגין אתחזין ביה (אה"ל). ד נ"א מוסיף ביה וכדין אקרי מחזה. ה נ"א ל"ג הא. ו נ"א בקדמיתא אמרת. ז נ"א בקדמתא. ח נ"א שרן. ט נ"א ל"ג עלאין והא. י נ"א מוסיף עלאין איהו. יא נ"א והוא. יב נ"א אברהם. יג נ"א אברהם (ד"א). יד נ"א ואינון. יו דרך אמת אן קמיט ב' ר"ג א' וקציא א'. בן כיון שנימול לעיל פ"ח ב' ובלק ר"ח א'.

מסורת הזהר

(א) לעיל דף צ"ד צ"א וש"נ.

הסולם

מחזה שדי מחזה פתם

מאמר

דבר ה' אל אברהם במחזה. **שמ** אלא האי דרגא וכו': ומשיב. אלא מדרגה זו, היא ודאי המראה של כל מדרגות העליונות, ובמראה של מדרגות העליונות היא נתחקנה. וגם באותו זמן, שאברהם לא היה נמול, היתה מדרגה זו במראה של מדרגות העליונות, ובכל אלו גוונין שבמדרגות העליונות היתה עומדת. וכן המראה של אלו הגוונין עומדים תחתיה דהיינו מתחת הנוקבא, גוון אחד. מימין, שהוא גוון לבן, חסד. גוון אחד משמאל שהוא גוון אדום, גבורה. גוון אחד הכלול מכל הגוונים, שהוא גוון ירוק, תפארת. והיא, דהיינו הנוקבא הנקראת מחזה, המראה של כל גוונין העליונים, לבן אדום וירוק, העומדים עליה. ועל זה במראה ההוא, עמד על אברהם ודיבר עמו, אף על פי שלא נמול. כיון שנמול מה כתוב וירא אליו הוי"ה. כי נתחבר בה השם הוי"ה, דהיינו עצם מדרגות העליונות נכללו בה, משא"כ מטרם שנמול שרק הגוונין לבדם נכללו בה.

שלח ת"ח עד לא אתגזר וכו': בוא וראה, כל עוד שלא נמול אברהם, היה הקב"ה מדבר עמו מתוך מחזה בלבד, שה"ס הנוקבא במקומה, שעליה נאמר, ואל זועט בכל יום, כנ"ל. כמו שלמדנו, שכתוב, היה דבר ה' אל אברהם במחזה, במחזה, פירושו, באותה המראה. דהיינו הנוקבא, שהיא מדרגה שכל הצורות נראות בה, דהיינו כל ג' הקוין ימין שמאל אמצע. כמו שלמדנו. ומחזה הזה, הוא סוד הברית, דהיינו הנוקבא, שהברית מאיר בה.

שלט ואי תימא דבגין וכו': ושואל, ואיך תאמר שמשום זה נקראת הנוקבא, בשם מחזה, משום שהוא מדרגת מראה שכל הצורות נראות בה. הרי מקודם לכן אמרת, שכל עוד שלא נמול אברהם, לא היה מדבר עמו רק מדרגת המחזה בלבדה, שמדרגות אחרות אינן שורות עליה. ועתה תאמר, שמחזה, הוא מראה שכוללת בה כל מדרגות העליונות, והרי מטרם שנמול, נאמר, היה

ת"ח

(דפויי דף צ"א ע"א)

קבו

לך לך

שמוא ת"ח, ^א מחזה שדי ^א כתיב ^ב בכלעם, ובאברהם כתיב מחזה סתם, מה בין האי להאי. אלא, מחזה שדי, אלן דלתתא ומניה, ואינון חיוז דיליה. מחזה סתם, מחזה דא הוא ה', ^ה דכל דיוקנין עלאין אתחזין ביה, ובגין כך כתיב באברהם, ^י מחזה סתם, ובכלעם מחזה שדי.

שמב ועל דא עד לא אתגזר אברהם, תנה ליה האי דרגא ופדאמרן. פיון דאתגזר, מיד וירא ה' אל אברהם וגו'. אתחזון ^ה פלהו ^ה דרגין, על האי דרגא, והאי דרגא מליל עמיה, פדקא תזי בשלימו. ואברהם אתקטר מדרגא לדרגא, ^{יא} ועאל בכרית קנימא קדישא, ^{יב} פדקא תזי בשלימו ^{יג}.

שמוג ת"ח, פיון דאתגזר אברהם, נפק מערלה, ועאל בקנימא קדישא, ואתעטר בעטרא קדישא, ועאל בקיומא, דעלמא קאים עליה, ובגין ^{יד} אתקנים עלמא ^{טו} בגיניה. בגין דכתיב ^א אם לא בריתי יומם ולילה חקות ^{טו} שמים וארץ לא שמת. וכתיב ^א אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ^א ^{טו} בה"א בראם, באברהם. וכלא פרוזא תדא ^{יז} קאים.

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

א נ"א אמר. ונ"א מוסיף מה כתיב (אה"ל) ב נ"א בלעם. ג נ"א מוסיף דנפקו מניה. ד נ"א ל"ג מחזה דא הוא ה'. ונ"א ל"ג מחזה דא הוא. ונ"א מחזה הרי"ה דא הוא. ונ"א הרי"ה מחזה דאיהו דכל. נ"א ה' מחזה דא הוא (אה"ל). ונ"א מחזה ה' דא הוא (ד"א). ה נ"א מוסיף דכל חיוז דכל. ונ"א וכל דיוקנין. ו נ"א במחזה. ז נ"א כדקאמרן. ח נ"א מוסיף כלתו שאר. ט נ"א מוסיף דרגין עלאין. י נ"א אתקטר. יא נ"א וועל. יב נ"א דקא. יג בדפויי כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר סימן מ"ח. יד נ"א אתעטר. טו נ"א מוסיף בגיניה דאברהם. טז נ"א שמים וגו'. יז נ"א בה"א יח נ"א מוסיף קאים, ובשעתא חדא קאים.

דרך אמת א' האינו רצ"ח א'.

מחזה שדי מחזה סתם

הסולם

מאמר

שחיא הנוקבא דהיינו עצם המדרגות כנ"ל. ומדרגה זו דיברה עמו כראוי, בשלמות. כי הנוקבא היא טוד הדיבור. ואברהם נתקשר ממדרגה למדרגה ונכנס באות ברית הקדוש כראוי, בשלמות.

שמג) ת"ח כיון דאתגזר וכו': כיון שנמול אברהם, יצא מקליפת הערלה, ונכנס בכרית הקדוש, ונתעטר בעטרה הקדושה, ונכנס בכרית שהעולם עומד עליו, ואז נתקיים העולם בשבילו. משום שכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת. הרי שבוכות הברית מילה מתקיים העולם, וכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, שהוא אותיות בה"א בראם, וכן באברהם, להורות, שבשביל אברהם נברא העולם. והכל בסוד אחד עומד. כלומר, שהוא ענין אחד עם קיום הברית מילה. כי ע"כ נברא העולם באברהם, משום שנכנס בכרית מילה, שעליה כתוב אם לא בריתי יומם, וגו' כנ"ל.

ובשעתא

(דפויי דף צ"א ע"א * צ"א ע"ב)

קיו **פ"ד פ"ד**
שמו « ובשעתא דקב"ה » אחמי ליה לאדם, פל אינון דרין דעלמא, וחקמא לון פל חד וחד, פל דרא ודרא, פלהו קיימי בגנתא דעדן, פההוא דיוקנא דזמינין לקיימא פהאי עלמא, ות"ח, הא אתמר, פיון דחקמא ליה לדוד, דלאו ביה חיים פלל, דתנה, ואיהו ׀ יתיב ליה מדיליה ע' שנין, בג"כ הוו ליה לאדם, תשע מאות ותלתין שנין, ואינון שבועין ׀ אסתלקו ליה לדוד.

שמו ומלה דא נזא דחקמתא איהו, דדוד לית ליה פר שבועין שנין, מאדם קדמאה, וכלא נזא ׀ דחקמתא איהו. וכל מה דלתתא פלא איהו ברזא דלעילא.

שמו ות"ח, בכל אינון דיוקנין דנשמתין דעלמא. פלהו זווגין זווגין קמיה, לבתר, פד אתיין להאי עלמא, קב"ה מווג זווגין. אמר ר' ׀ יצחק, קודשא בריה הוא ׀ אמר בת פלוני לפלוני.

שמו א"ר יוסי, מאי קא מיירי, והא כתיב ׀ אין כל חדש תחת השמש. אמר ר' יהודה, תחת השמש כתיב, שאני לעילא. אמר רבי יוסי, מאי פרוזא חכא, והא אמר ר' חזקיה אמר רבי חייא, פההיא שעתא ממש, דנפיק ב"נ לעלמא, בת זוגו אנדמנת י"א לו.

שמו אמר רבי אבא, זכאין אינון צדיקייא, דנשמתהון ׀ מתעטרין קמי

מסורת הזהר
 א לעיל ב"ב דף ר"א צ"ב ושי"ג. ב לעיל ב"ב ר"א צ"ג ושי"ג. ג (קהלת א') ח"א קכג: קלה. ח"ב קטו: ח"ג קע: ת"ז תסיט קא:
 א נ"א ליג ובשעתא. ונ"א בשעתא. ב נ"א וכל (אה"ל). ג נ"א בגי"ע. ד נ"א תוה. ה נ"א אסתליקו. ו נ"א מוסיף ליה יומין. ז נ"א וכלא. ח נ"א יהודה. ונ"א אמר ר' יצחק אמר ר' יהודה. ט נ"א מוסיף קב"ה מווג זווגין. ונ"א ר' חייא אמר ר' חזקיה. י"א נ"א ליה. י"ב נ"א מתטרין. ונ"א מתעטרין. ונ"א מטמין (אה"ל).
 דרך אמת א) פ"י מלכות לית לה מדילה וכד אתחברת בו' יומין עלאין פינחס רל"ט ב/.

מאמר **הסולם** **הקב"ה מווג זווגין**
שמו ובשעתא דקב"ה אחמי זכו: ובעת שהקב"ה הראה לו לאדם הראשון כל אלו דורות שבעולם, וראה אותם כל אחד ואחד, כל דור ודור, כולם עומדים בגן עדן, באותה הצורה שעתידיים לעמוד בה בעולם, ובוא וראה הרי למדנו, כיון שראה את דוד, שאין לו שנות חיים כלל, היה תוהה, והוא נתן לו משלו ע' שנים. משום זה היה לאדם רק תשע מאות ושלשים שנה. ואלו ע' שנים החסרים עד אלף שנה, ניתנו לדוד.
שמה ומלה דא זכו: ודבר זה סוד החכמה הוא. שדוד אין לו רק שבעים השנים שנתן לו אדם הראשון, והכל בסוד החכמה הוא, כי כל מה שלמטה הכל הוא בסוד הנעשה מלמעלה, בעולם העליון.
 מאמר הקב"ה מווג זווגין
שמו ות"ח כמ"ל זכו: ובוא וראה. בכל אלו הנשמות העתידות לבא בעולם, כולן (דפו"י דף צ"א ע"ב)
הקב"ה מווג זווגין
 הן זווגים וזוגים לפניו. כלומר, שכל אחת מחולקת לזכר ונקבה. אחר כך כשבאים לעולם הזה, הקב"ה מווג זווגים. אמר ר' יצחק, הקב"ה אמר, בת פלוני לפלוני.
שמו א"ר יוסי מאי קא מיירי זכו: אר"י מה הוא הכונה, במה שאומר שהקב"ה אמר בת פלוני לפלוני. הרי כתוב אין כל חדש תחת השמש. אלא הכל כבר נעשה במעשה בראשית ולדברך יהיו ענין הזווגים דבר חדש בכל זוג, שצריך להכריז בת פלוני לפלוני. אמר ר' יהודה תחת השמש כתוב, מה שאין כן למעלה מהשמש יש חדש. אמר ר' יוסי למה הכריז כאן, לומר בת פלוני לפלוני, והרי אמר ר' חזקיה אמר ר' חייא, באותה שעה ממש שהאדם נולד ויוצא לעולם, מזדמנת לו בת זוגו.
שמה אמר רבי אבא זכאין זכו: ומשיב רבי אבא. אשריהם הצדיקים, שנשמותיהם מתעטרות

פך פך

קיה

מלפא קדישא, עד לא ייתון לעלמא, * דתכי תנינן, בההיא שעתא דאפיק
קב"ה * נשמתין * לעלמא, כל אינון רוחין ונשמתין, פלהו פלילן דכר ונוקבא,
דמתחברן פחדא.

שמוט * ואתמסרן בינא דההוא ממנא, שליחא דאתפקד על * עדוניהון
דבני נשא, ולילה שמה. ובשעתא דנחתין ואתמסרן בידוי, מתפרשין. ולזמנין
דא אקדים מן דא, * ואחית להו * בכני נשא.

שנ * וכד ומטא עידן * דווגא דלהון, קב"ה דידע אינון רוחין ונשמתין,
מחבר לון * פדפקדמיתא, ומכרזא עליהו. וכד * אתחברן, אתעבידו חד גופא
חד נשמתא, זמינא ושמאלא פדקא חזי. ובגין פך אין כל חדש תחת השמש.

שנא * ואי תימא הא תנינן, לית זווגא, אלא לפום עוכדוי * וארחוי דכר
נש. הכי הוא * ודאי, דאי זכי, ועוכדוי * אתפרשן, וכי לההוא דיליה, לאתחברא
* ביה, פמה דנפיק.

שנב * אמר ר' חייא, מאן דאתפרשן עוכדוי, באן אתר * יתבע ההוא
זווגא דיליה. א"ל * הא תנינן, לעולם ימפור אדם * כו' וישא בת ת"ח.
* דתלמיד חכם, * פקדונא דמאריה, * אתפקדן בידיה.

שנג * תאנא ברזא דמתנייתא, כל * אינון דאתו בגלגולא דנשמתין, יכלין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) ח"א פה: צ: ח"ב רמז. ח"ג מג: רפג: א נ"א הכי. ב נ"א בעלמא. ג נ"א ואתקשרו. ד נ"א
מוסיף ואחית ואעיל. ה נ"א לבני. ו נ"א מחא. ז נ"א
זווגא. ח נ"א כקדמיתא. ט נ"א מתחברן. י נ"א ארחוי וליג עוכדוי. יא נ"א ליג ודאי. יב נ"א אתכשרון. יג נ"א ליג
ביה. יד נ"א יתבא. טו נ"א ליג הא. טז נ"א כל מה שיש לו וליג כו'. יז נ"א ותא חזי וליג דת"ח. יח נ"א פקדוני
(ד"א). יט נ"א אתפקדא. כ נ"א מוסיף אינון רוחין ונשמתין (אה"ל).
דרך אמת אן על עיבוריהם.

הקב"ה מזווג זוגים

הסולם

מאמר

כלומר אע"פ שהקב"ה מכריז בת פלוני
לפלוני, עם כל זה אין זה חידוש, אלא
החזרה למה שהיו מקודם שבאו לעולם.
וכיון שאין זה ידוע אלא להקב"ה, ע"כ
מכריז עליהם.

שנא * ואי תימא הא וכו': ואם תאמר,
הרי למדנו אין מזווגין לאדם אלא לפי
מעשיו ודרכיו. כן הוא ודאי, אם הוא זוכה
ומעשיו ישרים, הוא זוכה את בת זוג שלו
להתחבר בה כמו שהיו מחוברים לעת צאתם
מהקב"ה, מטרם שנתלבשו בגוף.

שנב * אמר ר' חייא וכו': מי שמעשיו
ישרים באיזה מקום יבקש את בת זוגו.
אמר לו הרי למדנו. לעולם ימכור אדם
וכו' וישא בת תלמיד חכם. כי התלמיד
חכם, הפקדון של רבונו נפקד בידו. וודאי
ימצא אצלו בת זוגו.

שנג * תאנא ברזא דמתנייתא וכו': למדנו
בסדר ברייתא. כל אלו הנשמות הבאות
בגלגול הנשמות, ואין להם בת זוג (כח"ש
בפרשת

מתעטרות לפני המלך הקדוש מטרם שבאות
לעולם להתלבש בגוף. כי כן למדנו. באותה
שעה, שהקב"ה מוציא הנשמות לעולם, כל
אלו הרוחות והנשמות כולם כלולים מזכר
ונקבה שמתחברים יחד.

שמוט * ואתמסרן בינא וכו': ונמסרים
בידי אותו הממונה, השליח, שהפקד על
עיבור בני אדם, ושמו לילה. ובשעה שיורדים
לעולם ונמסרים בידיו של אותו הממונה
הם מתפרדים זה מזה ולפעמים אחד מקדים
את חבירו לירד להתלבש בכני אדם.

שנ * וכד מטא עידן וכו': וכשמגיע עת
הזווג שלהם הקב"ה המכיר את הזכרים
והנקבות של אלו הרוחות והנשמות, הוא
מחבר אותם כמו שהיו בתחילה, מטרם שבאו
לעולם, ומכריז עליהם בת פלוני לפלוני
וכשמתחברים נעשו שניהם גוף אחד ונשמה
אחת, והם ימין ושמאל כראוי. שהזכר הוא
חלק הימין של הגוף והנשמה, והנקבה חלק השמאל
מהם. ומשום זה אין כל חדש תחת השמש.
(דפו"י דף צ"א ע"ב)

כ"ד דף
 לאקדמא ברחמי זונגא דלהון. ועל האי אתערו א תברייא, ב שפא א יקדמנו
 אחר ברחמים. ושפיר קאמרו, אחר א דייקא, ד ועל ה פן קשין זונגין יקמיה
 י דקודשא בריך הוא. ועל ה פלא ט ודאי א כי ישרים דרכי ה יא פתיב.
שנד ר' יהודה שלח יב ליה לר' אלעזר, י אמר הא רזא דמלה ידענא,
 אינון דאתו בגלגולא דנשמתין, מאן אתר יד להו ט זונגא. שלח ליה, פתיב א מה
 נעשה להם לנותרים לנשים וגו'. ופתיב, לכו וחספתם לכם וגו'. פרשתא דכני
 כנימין אוכח, ועל האי תנינן, שפא ט יקדמנו אחר ברחמים י.
שנה א אמר ר' יהודה יי האי הוא ודאי, יי דקשין י זונגין קמי קב"ה. זכאה

מסורת זוהר
 א (הושע י"ד), ח"א קס: קעה: קעו. רד. נט: ח"ב
 צה: קב: רמה. ח"ג עז: קמד. קנא: קפב. רכט: רצ. רצב.
 ז"ח בראשית ד' טג שיג. תצא נ"ט טא שלו. שה"ש ע"ג
 טא שמד. תק"ח ק"ז טב שמה. ק"כ טב שמה טג שוב.
 ב (שופטים כא).
 זונגא, דהא בזמנא קמייחא [קדמייתא] נסיבו [נסיבין] ליה ובהאי זמנא [זימנא] אחרא דמתגלגלי מאין להו זונגא [נ"א
 אין להו זונגא אה"ל] טו נ"א יקדימנו. יז נ"א מוסיף דהאי אחרא יכיל למנסב זונגא דאחרא ברחמים. (הרמ"ק ואה"ל)
 נ"א מוסיף כי [וכן] אותו אחר אין לו [לית ליה] בת זוגו [זוג] אבל ב' תשכח דא כגון ב"נ דנסיב בת זוגיה ולא
 הוה ליה מנה בנין ומת [ומית] ייתי אחוהי [אחור] וייבס [ויבס] אתתיה ויתיליד [ויתיליד] ליה [מנה] בר האי בר הוא
 מתא דאחרת נשמתיה לעלמא דא הוא אחר [אחר] דאין לו בת זוג אלא אמיה ודא הוא שמא יקדמנו [יקדימנו] אחר
 ברחמים דיכיל [יכיל] לאקדמא אחרא [לאחר] למיסב אתתיה [נדא] ברחמי ובצלוחא ואע"ג [ואע"פ] דאמינא לך דיכיל
 [יכיל] לאקדמא ברחמי לא יכיל אלא אם [הוא] בעלה חייבא [איהו] ואיהו זכאה. ואה"ל כתב וכי אותו וגו' עד א"ד
 יהודה שברף צ"ב לא נמצא ברוב הספרים ואולי אינו מהזר אלא לקטוהו מהסבא. יח נ"א להאי. נ"א השתא הוא.
 נ"א השתא וליג הוא. יט נ"א דקשה. נ"א דקשין כ נ"א זונגיהון.
דרך אמת אן משפטים ק"א א. ב [בח"ג] דאי זכי פ"י דנטיד טפה קדמאה ואי לאו גרים לה דנטיל לה אחר
 וע"י באחרי מת ע"ה ב' בדור וכן בתקן י"ד.

מאמר
 בפרשת משפטים אות קל"ג) יכולים להקדים
 ברחמים את הזונג שלהם, דהיינו שיקדימו
 ויטלו בת זונגו של אדם אחר. ועל זה
 העירו החברים ואמרו אין נושאים נשים
 במועד אבל מקדשין, שמא יקדמנו אחר
 ברחמים. ויפה אמרו. אחר דייקא פירוש.
 כי אותו המגולגל שאין לו בת זוג, הוא
 משום שירד ונעשה לבחינת אחורים, הנבחן
 בעצמו לבחינת נוקבא, וע"כ אין לו בת
 זוג, ועל כן נקרא המגולגל הזה בשם,
 אחר להורות שהוא בא מאחורים. והו
 שאומר אחר דייקא, דהיינו שבא מאחורים,
 ואין לו בת זוג, וע"כ נוהג בו שיטול בת
 זוגו של חבירו.
ועל כן קשין: ועל כן קשים זונגים
 לפני הקב"ה. פירוש. כי לפי הנ"ל שזכר
 ונקבה המזדווגים הם ב' חלקים של נשמה
 אחת. והיו מתחלקים כן עוד מטרם שבאו
 לעולם, א"כ למה אמרו שקשה זונגו של
 אדם לפני הקב"ה. הרי אין כאן אלא תורה
 על הנעשה מכבר. אבל לפי מה שנחבאר
 שיש נשמות מגולגלות שאין להם בת זוג,
 (דפו"י דף צ"א ע"ב) דף צ"ב ע"א)

הסולם
 אשר מקדימים ונוטלים בת זוג של חבירו
 על ידי רחמים. ואח"כ אם חבירו זוכה
 במעשיו שיחזירו לו, בת זונגו, צריך הקב"ה
 לייטול מזה וליתן לזה, וזהו קשה לפניו
 לרחות אחד מפני חבירו. ועל הכל, ודאי,
 כי ישרים דרכי ה' כתוב. וכל מה שעושה
 הקב"ה, הוא טוב וישר.
שנד ר' יהודה וכו': ר"י שלח שאלה
 לר' אלעזר, אמר, הרי סוד הדבר ידעתי,
 על כן אני שואל, אלו הבאים בגלגול הנשמות
 ואין להם בת זוג מאיזה מקום לוקחים את
 בת זונגם. שלח לו. כתוב, מה נעשה
 לנותרים לנשים וגו'. וכתוב לכו וחספתם
 לכם וגו'. פרשה זו דבני בנימין מוכיח,
 על הנשמות המגולגלות, שצריכים להקדים
 ברחמים וליטול מאחר את בת זונגם. ועל
 זה למדנו שמא יקדמנו אחר ברחמים.
שנה אמר רבי יהודה האי וכו': אמר
 רבי יהודה, זה הוא ודאי, שקשים זונגים
 לפני הקדוש ברוך הוא, כי צריך לקחת
 מזה ולתת לזה. אשרי חלקם של ישראל,
 שהתורה

קב דף לך

תולקהון ד'ישר'אל, דאורייתא אוליקף להו א' אורחוי דקב"ה, וכל טמירין ו' וגניזא דגניזין קמיה.

שנו ודאי כתיב א' תורת ה' תמימה וגו'. ופאה תולקיה מאן ד'ישתדל באורייתא, ולא יתפרש מינה, דכל ג' מאן ד'תפרש מאורייתא, ד' אפילו שעתא חדא, כמה דאתפרש מתיי"ה דעלמא. דכתיב א' כי הוא חייך ואנך זמיר. וכתוב ב' אנך זמים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך.

שנו ויהי אכרם בן תשעים שנה וגו'. ר' יוסי פתח, א' ועמך כלם יצדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'. ופאין אינון ישראל, מפל שאר ב' עמין, דקב"ה קרא לון צדיקים. דתנא מאה ועשרין ט' וחמש אלפי י' מארי א' דגדפין, דאזלין וטאסין כל עלמא, ושמעין א' קלא, ואחדין ליה לההוא קלא.

שנה כמה דתנינן, לית לך מלה בעלמא, דלית ב' לה קלא, ואזלא וטאסא ב'רקעא, ואחדין ב' לה א' מארי דגדפין וסלקין ההוא ב' קלא, ודינין ט' לה, הן לטב, הן לביש. דכתיב א' כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'.

חלופי גרסאות

א נ"א ארחוי. ב נ"א וגניזא ונ"א וגניזא. ג נ"א מה. ד נ"א ליג אפילו. ה נ"א עלמא. ו נ"א מוסף וכתוב אורח ימים בימינה וגו'. ז נ"א צדיקים וגו'. ח נ"א מוסף עמין עמי. ט נ"א תמניא. י נ"א מוסף וחמש ותמניא. י' נ"א דמארי. י"א נ"א גרפין. י"ב נ"א ליה. י"ג נ"א ליה. י"ד נ"א למאריהון דאמרין. ונ"א למאריה דמארין. ונ"א למריהון דמרין ונ"א דמרין. ונ"א דאמרין. טו נ"א ליה.

מסורת הזהר

א ח"א קפד: ח"ב פח. קיח: קלו: רעו: ח"ג כז: פב. קמט: ת"ז ד: תנ"ה פט. ת"ע קכ: ז"ח תרומה מ"ג טא שמב. תשא מ"ה טב שכב. תק"ח קט"ז טג שכב. קי"ט טג שה. ב (דברים ל') ח"א קסח. רמד: ח"ב יז: טב. פז: קצד: ח"ג רמה: רסח. ג (משלי ג') ח"ג רצו: ד לעיל ב"א דף ש"א צ"ג. ה לעיל ב"א ט"ז צ"ב. ו לעיל ב"א שט"ז צ"ב.

דרך אמת א' מלאכים בעלי כנפים המשוטטים בכל העולם כמבואר.

הסולם

מאמר

שהתורה מלמדת אותם דרכיו של הקב"ה, וכל הנסתרות והגנוזות הצפונות לפניו. **שנו** ודאי כתיב תורת ה' תמימה, וגו', משום שהכל בה. אשרי חלקו, מי שעוסק בתורה ואינו נפרד ממנה, כי כל מי שנפרד מתורה אפילו שעה אחת, הוא כמו שנפרד מחיי העולם, וכתוב, כי הוא חייך ואורך ימך וכתוב אורח ימים וגו'.

מאמר לילה ופלגות לילה

שנו ויהי אכרם וגו': ר' יוסי פתח ועמך כלם צדיקים וגו'. אשריהם ישראל מכל העמים, שהקב"ה קראם צדיקים. שלמדנו, מאה ועשרים וחמש אלפי בעלי כנפים, הולכים ומשוטטים כל העולם, ושומעים קול ומקבלים את הקול.

שנח כמה דתנינן וכו': כמו שלמדנו אין לך דבר בעולם שאין לו קול, והוא הולך ומשוטט ברקיע, ותופשים בו מארי דגדפין ומעלים אותו הקול, למ"ן לזו"ן, ודנים (דפו"י דף צ"ב ע"א)

לילה ופלגות לילה

אותו הן לטוב והן לרע. שכתוב כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'.

פירוש. כי הצדיקים מעלים מ"ן, שה"ס מסך דחירק, לקו אמצעי המיוחד לקב"ה ושכינתיה. (כנ"ל דף ג' ד"ה וז"ש בשעתא, עש"ה) והוא על ידי מעשים הטובים שהצדיקים עושים ביום. כמ"ש בזהו (בשלח דף צ"ב אות ש"כ) בשעתא דעובדין מתבשרין לתתא, ובר נש אשתדל בפולחנא דמלכא קדישא, וכו' הבל אתעביד ממנו לעילא, ולית לך הבל דלית ליה קלא וכו' ואתעביד סניגורא קמי קב"ה. בשעה שהמעשים למטה ישרים, והאדם משתדל בעבודת המלך הקדוש, נעשה מהם הבל, העולה למעלה בסוד מ"ן, ואין לך הבל שאין לו קול. כלומר שנעשה לבחינת קו אמצעי הנק' קול, (כנ"ל פרשת נח דף כ"ג ד"ה, תוספתא) ונעשה סניגור לפני הקב"ה וכו'. כלומר

קכא

ףך

שנט אימתי דיינין א להווא קלא. רבי חייא אמר, בשעתא דב"נ שכיב ונאים, ונשמתיה נפקת מגיה, והיא אסהידת ביה בב"נ, וכדין דיינין להווא קלא. הה"ד א משככת חיקך שמר פתחי פיך. מ"ט משום דהיא אסהידת בבר נש. רבי יהודה אמר, כל מה דב"נ עביד בכל יומא, נשמתיה אסהידת ביה בבר נש בליליא.

שס תאנא אמר ר' אלעזר, בתחלת שעתא קמיתא בליליא, פד נשף יממא, ועאל שמשא, מארי דמפתחן ידממנן על שמשא, עאל בתריסר תרעין ודפתיחין ביממא, בתר דעאל בכלהו, כל אינון תרעין סתימין.

חלופי גרסאות

א נ"א להיא (אה"ל). ב נ"א ונשמתא. ג נ"א ליג בתחלת. ד נ"א דליליא. ה נ"א מאריה. ו נ"א די ממנן. ז נ"א דפתחין. ח נ"א בכל. ט נ"א פתחין.

מסורת הזהר

(א) (מיכה ז') ח"ב קפו. ח"ג קכא: ת"ז ת"ח בהשמטות (מב: ב) ח"א כ:

דרך אמת א] כשהיום זו ממקומו והשמש נוטה לשקוע.

צידה ופלטות צידה

מבחינת ז"א שכל ספירה שלו בסוד עשר, ע"כ יש להם נ' ספירות מקו ימין ונ' ספירות מקו שמאל. דהיינו כח"ב תו"מ שכל אחת מהן כלולה מעשר. ויש להם עשרים מב' הספירות כו"ח שבקו אמצעי. הרי מאה ועשרים. ומבחינת המלכות הדבוקה בקו אמצעי. אין להם אלא חצי המלכות. דהיינו מבחינת מחוזה ולמעלה, וחסרים את חצי המלכות שמחוזה ולמטה, וע"כ אין להם ממנה אלא חמש ספירות ולא עשר. ועס הק"כ מג' הקוין יש להם מאה ועשרים וחמש ספירות. ונתבאר לעיל שעיקר השם בעלי כנפים הוא על שם שמתקנים את אור החכמה. ומכסים בכנפיהם על הג"ר. ולפי שהם משמשים על החכמה. שספירותיה בסוד אלפים. ע"כ נבחנו למספר מאה ועשרים וחמשה אלף.

שנט אימתי דיינין וכו': מתי דניס את קול הזה. כלומר, מתי עולה הקול, למ"ן לזו"ן. ר' חייא אומר בשעה שאדם שוכב וישן, והנשמה יוצאת ממנו, והיא מעידה על האדם, אז דניס את הקול. דהיינו, שעולה למ"ן, אם הנשמה מעידה לטובה. וז"ש, משוכבת חיקך שמור פתחי פיך. מה הטעם משום שהיא מעידה על האדם. משוכבת חיקך, פירושו הנשמה. ר' יהודה אומר, כל מה שאדם עושה בכל היום, הנשמה מעידה עליו בלילה. **שס** תאנא א"ר אלעזר וכו': למדנו אר"א, בתחילת שעה ראשונה, שבלילה, כשנושף היום, והשמש באה, בעל המפתחות, שהוא

הסולם

מאמר

כלומר שמיחד קב"ה ושכינתיה. כל מ"ן דמתעבדין דלאו אינון פולחנא דקב"ה, הב"י יתעביד מנייהו איהו תבירא דרוחא וכו'. וכל המעשים שאינם עבודת הקב"ה, נעשה מהם הבל, שהוא שבירת הרוח. הה"ד הב"י ורעות רוח. עש"ה כל ההמשך.

הרי שמכל מעשה עולה הבל, וההבל נעשה קול, ואם טוב הוא עולה למ"ן ליחוד ז"א ונוקביה. והמלאכים המשמשים ליחוד ז"א, לקבל המ"ן מהצדיקים ולהוריד להם מקומת הזווג, נקראים עוף, או בעלי כנפים. מכונים עוף משום שאין להם אלא קומת ו"ק שה"ס אור הרוח המכונה אור דהיינו הרמז, שפורחים באויר כמו עוף השמים, וזהו בשעה שמקבלים המ"ן הנקי קול. וזו"ה, כי עוף השמים יוליד את הקול, ואחר הזווג שמשפיעים קומת הזווג, המכונה דיבור, אל הצדיקים שאז יש להם ג"ר, אלא שממעטים בכנפיהם את הג"ר דחכמה שבקומת הזווג, שלא ימשכו ממעלה למטה. נקראים בעלי כנפים. וזו"ה ובע"כ כנפים יגיד דבר, יגיד, הוא לשון המשכה והשפעה, דבר, הוא קומת הזווג המכונה דיבור.

והמספר קכ"ה אלף בעלי כנפים, שאומר היינו על שם קומת הזווג שהם ממשיכים בכח המ"ן שמעלים, כי הזווג נמשך מג' הקוין, ובב' הקוין ימין ושמאל יש גרנח"י שלמים המלוכבים בה' ספירות כח"ב תו"מ. אבל קו אמצעי שלהם אינו אלא נפש רוח המלוכב בב' ספירות כתר חכמה. ולפי שהם (דפו"י דף צ"ב ע"א)

קכב

דף דף

ששא (א) פרוזא קאים, ושרי לאכרזא, קאים מאן דקאים, ואחד לאינון מפתחן. בתר דסיים בפרוזא, כל אינון נטורי ג' עלמא מתכנשין וסלקין, דלית מאן דדפתח ופטר, כלא משתככין. כדין דינין דלתתא מתערין, ואזלין ושאטין בעלמא, וסיתרא ושרי לאנהרא.

ששב (ב) ומארי דיכבא תקעין ומיללין, תקעין תניינות. כדין מתערי שירתא, ומזמרין קמי מאריהון, כמה מארי תריסין קיימו בקיימיהו, ואתערין דינין בעלמא, כדין בני נשא ניימין, ונשמתא נפקת, ואסהידת סהודתא, ואתחייבת כדינא, וקב"ה עביד חסד בכר נש, ונשמתא וכתבת ואתרה.

מסורת הזהר

(א) ח"א מד. ח"ג קפג: ב) ח"ג ט. סד;

א נ"א קס. ב נ"א מוסף ההוא כרוזא. ג נ"א מוסף תרעי עלמא. ד נ"א ולית. ה נ"א דפתחת. ו נ"א פומא. ז נ"א ושטן. ח נ"א שרי. ט נ"א ומלין ונ"א ומיללין. י נ"א מתערא. ונ"א מתערין. יא נ"א שינא. יב נ"א קיימו. יג נ"א ואתערין. יד נ"א ואתחייב. טו נ"א כד קב"ה. טז נ"א נשמתא. יז נ"א תבה. יח נ"א לאתרהא. יט נ"א אמת. כא אין מי שפוח פיואלא הכל בהשקט ונחת.

חלופי גרסאות

ליעה ופלגות ליעה

יש מלכות, שהרי יש ד' פנים חו"ב תו"מ, והיא מלכות הממותקת בבינה. ומצד אחד חסר המלכות. שאין בכל אחד מהם ד' אלא ג', וה"ס מלכות מבחינת עצמה שנגזזה.

ונתבאר (לעיל ב"א דף ז' ד"ה כבר) שלולא התיקון הזה לא היו זו"ן ראויים לקבל אורות עליונים. ולפיכך יש תיקון י"ב שעות ביום ותיקון י"ב שעות בלילה. אלא שכיום הן מתוקנות ע"י כחות החסד. ובלילה הן מתוקנות ע"י כחות הדין, הנקראים מארי דיכבא. וז"ש ומארי דיכבא תקעין ומיללין תקעין תניינות. דהיינו שממשיכים ג' קוין, כי תקיעה ראשונה ה"ס קו ימין, ויללה, ה"ס שברים תרועה, דהיינו קו שמאל, ותקיעה שניה, ה"ס קו אמצעי, וכוה נתקנת הלילה בסוד י"ב שעות, כי בכל קו יש חו"ב תו"מ, והם י"ב. וכיון שהלילה נתקנה כוה, כדין מתערי שירתא ומזמרין קמי מאריהון, כלומר הגיע הזמן לומר שירה שז"ס ג' משמורות הוי הלילה, שבהם המלאכים אומרים שירה. (כנ"ל ב"א דף שט"ו אות תיא.)

כמה מארי תריסין וכו': כמה בעלי מגינים עומדים בקיומם להגן על הדינים, ומתעוררים דינים בעולם, ואז בני אדם ישנים, והנשמה יוצאת מהגוף ומעידה עדות, ומתחייבת בדין, כי אין צדיק באוץ אשר לא יחטא. והקב"ה עושה חסד עם האדם, והנשמה חוזרת בבוקר למקומה.

בפלגות

הסולם

מאמר

שהוא מטטרון שר העולם, הממונה על השמש, להמשיך אורה לעולם, נכנס ב"ב שעים של השמש הפתוחים ביום, שה"ס י"ב שעות היום, אחר שכבר נכנס ככולם דהיינו בסיום שעה ה"ב, אז כל אלו השעים נסתמים. דהיינו שנגמר ממשלת היום, והגיע הזמן של ממשלת הלילה.

ששא כרוזא קאים וכו': ואז כרוז עומד ומתחיל להכריז. כי כל שינוי נעשה עם כרוז, קם מי שקם, היינו המלאך גבריאל שהוא המכריז, ותופס באלו המפתחות, שהם הכחות הנמשכות ממלכות הממותקת, המכונה מפתחא, כנ"ל (בהקדמת הזהר דף נ"ו אות מ"ב ע"ש) שביום הם ברשותו של מטטרון כנ"ל, שבכח המפתחות הוא ממשיך החשך, שה"ס הכרוז. ואחר שגמר את הכרוז, כל אלו שומרי העולם מתאספים ועולים מהעולם, ואין מי שיפתח פתיחה, שימשיך הארה מועטת, כי כולם משתקפים. אז מתעוררים הדינים של מטה, של המלכות הבלתי ממותקת, והולכים ומשוטטים בעולם. והלבנה מתחלת להאיר.

ששב ומארי דיכבא וכו': ובעלי היכבא, שהם כחות הדין המעוררים יכבא ויללה בעולם, תוקעים, ומיללים, דהיינו תרועה, ותוקעים שנית. אז מתעוררת השירה, והמלאכים מזמרים לפני רבונם. פירוש יש י"ב שעות ביום, וכן י"ב בלילה. (וסוד י"ב כבר נתבאר לעיל דף ח' ד"ה וזה) שה"ס חו"ב תו"מ שאין בכל אחד מהם חו"ב תו"מ, אלא חו"ב ות"ת בלבד, כי המלכות חסרה בכל אחד מהם, שמצד אחד

(דפויי דף צ"ב ע"א)

קבג

ף זך

שסג בפלגות ליליא, פד * צפורין מתערין, סטרא דצפון אתער ברוחא, קם בקיומיה, א שרביטא דבסטר דרום, ובטש בהוא רוחא, ושכיף ואתבסם, פדין אתער קודשא בריך הוא בנמוסוי, לאשתעשעא עם צדיקיא ב בגנתא דעדן.
שסד בהוא שעתא, זכאה תולקיה דב"ג דקאים ד לאשתעשע באורייתא, דהא יקב"ה, וכל צדיקיא דבגנתא דעדן, פלהו צייתין לקליה. הךא הוא דכתיב ה היושבת בגנים חברים מ מקשיבים לקולך השמיעני.
שסה ולא עוד, אלא דקב"ה משיף עליה חד חוטא דחסד, למחוי ט נטיר בעלמא, דהא עלאין ותתאין נטירין ליה. הה"ד, יומם יצנה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

שסו א"ר חזקיה, פל מאן יא דאשתדל בהאי יב שעתא יב באורייתא, ודאי אית ליה חולקא יד תדיר בעלמא דאתי. אמר ר' יוסי, מ"ט תדיר. א"ל הכי אולפנא, דכל פלגות ליליא, פד קב"ה אתער ט בגנתא דעדן, פל אינון נטיען ט דגינתא יא אשתקנין יתיר, מהוא נחלא, דאקרי * נחל קדומים, נחל עדנים, דלא יח פסקו יט מימוי לעלמין, פככיכול ההוא דקאים ו אשתדל באורייתא, פאילו ההוא נחלא אתרק על רישיה, ואשקי ליה, בגו אינון נטיען ט דבגנתא דעדן.

חלופי גרסאות

א נ"א צפירין, ב נ"א בג"ע. ג נ"א בהיא, ד נ"א לאשתעשעא. ה נ"א ל"ג דהא. ו נ"א רב"ה. ז נ"א דבג"ע. ח נ"א מקשיבים וגו'. ט נ"א מוסיף תדיר נטיר. י נ"א חסדו וגו'. יא נ"א מוסיף דאשתדל באורייתא, ונ"א דישתדל באורייתא. יב נ"א ל"ג שעתא. יג נ"א ל"ג באורייתא. יד נ"א ל"ג תדיר. טו נ"א בג"ע. טז נ"א דגנתא. יז נ"א אשתקין. יח נ"א פסקו. יט נ"א מימוי. כ נ"א נטיעין. כא נ"א דבג"ע. דרך אמת א חוט של חסד שהוא כשרביט הוא מתעורר ואז שעשוע נשמת הצדיקים בג"ע מקן ר"ג ב.

מסורת הזהר

א לעיל בהקדמת הזהר דף קל"ט צ"א. ב ח"א ר"ג: תק"ח ק"ה טד שגב שמד. ג לעיל דף ז' צ"א. ד לעיל דף נ"ד צ"א.

הסולם

מאמר

הקב"ה מושך עליו חוט של חסד, שיהיה נשמר בעולם, כדי שהעליונים והתחתונים ישמרו אותו. זהו שכתוב, יומם יצנה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.
שסז אמר רבי חזקיה וכו': אמר רבי חזקיה, כל מי שעוסק באותה שעה בתורה, ודאי שיש לו חלק תמידי בעולם הבא. אמר רבי יוסי, מהו הטעם של תמידי. חזקיה לו, כי המוחין הללו נמשכים מיסודות שזווגם פסיק ואינו תמידי. אמר לו כך למדתי, שבכל חצות לילה, כאשר הקדוש ברוך הוא נתעורר בגן עדן, כל אלו הנטיעות, דהיינו הספירות, שבגן עדן, שהיא הנוקבא, יושקו ביותר מאותו הנחל, הנקרא נחל קדומים נחל עדנים, שהוא או"א עלאין, שמימי אינם נפסקים לעולם שזווג או"א לא נפסק לעלמין, וכביכול, מי שקם ועוסק בתורה, נחל ההוא כאלו הורק על ראשו ומשקה אותו בתוך הנטיעות שבגן עדן. ועל כן יש לו חלק תמידי

שסח בפלגות ליליא וכו': בחצות הלילה כשהצפורים נעורים, דהיינו התרנגולים, נתעורר צד צפון ברות, דהיינו קו שמאל בבחינת הארת השורק, שה"ס הארת חכמה בחוסר חסדים שה"ס ג"ר דרוח. קם בקיומו הרביט של צד דרום דהיינו קו הימין שה"ס חסדים, ונדווג באותו הרוח דקו שמאל, ונכללו זה בזה, ואז שככו דיניו של קו שמאל, ונמתק בחסדים. אז נתעורר הקדוש ברוך הוא במנהגו להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן. (וביאור הדברים עי' לעיל דף נ"ג ד"ה פירוש).
שסח בהוא שעתא וכו': בשעה ההיא, אשרי חלקו של אדם הקם להשתעשע בתורה, כי הקב"ה וכל הצדיקים שבגן עדן מקשיבים לקולו. זהו שכתוב, היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.
שסה ולא עוד וכו': ולא עוד, אלא (דפויי דף צ"ב ע"א *) דף צ"ב ע"ב

קבד

ף ך

שסז « ולא עוד, אלא הואיל וְכָלְהוּ צְדִיקָיָא, דְּכָגוּ גִנְתָּא דְּעֶדְדָן, צִיִּיתִין לֵיהּ, חוֹלְקָא שְׁוִיִן לֵיהּ, בְּהֵהוּא שְׁקִיו דְּנַחְלָא, אֲשַׁתְּכַח דְּאִית לֵיהּ חוֹלְקָא תְּדִיר, בְּעֵלְמָא דְּאִתִּי.

שסח רבי אבא אבא הנה אתי מטבריה, לבי טרוניא דתמוי, ור' יעקב דבריה הנה עמיה, אערעו בכפר טרשא. פד בעו למשכב, אמר ר' אבא, למריה דביתא, אית הקא ותרגולא. א"ל ומארא דביתא, אמאי. "א"ל, בגין דקאימנא בפלגות ליליא ממש.

שסט א"ל, לא אצטרף, דהא סימנא לי בביתא, דהדין א"ל טקלא דקמי ערסאי, מלינא ליה דמא, ונטף טיף טיף, בפלגות ליליא ממש, אתרקו פלהו מא, ואתגלגל האי טקיטפא, ונהים, ואשתמע טקלא בכל ביתא, וקדין הוא פלגות ליליא ממש. וחד סבא הנה לי, דהנה קם בכל פלגות ליליא, ואשתדל באורייתא, ובגיני קך, עבד האי.

שע אמר ר' אבא, בריך ותמנא דשדריני הקא. בפלגות ליליא נהים, ההוא גלגלא דקיטפא, קמו רבי אבא ורבי יעקב. שמעו לההוא גברא, דהנה יתיב בשפולי ביתא, ותרין בנוי עמיה, ונהה אמר, כתיב חצות לילה אקום

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א אמר ר' יוסי אלא. נ"א אמר ר' יוסי הואיל. ונ"א א"ל הואיל (אה"ל) ב נ"א ליג דערן. ג נ"א שוין. ד נ"א בר רב. ה נ"א ליג הנה. ו נ"א תרנגולי. ז נ"א מאריה. ח נ"א א"ל דאצטריכנא [דאצטריכנא] למיקם בפלגות ליליא. ונ"א א"ל למנדע פלגותא דליליא. ונ"א למנדע פלגות ליליא. ונ"א א"ל למנדע פלגות ליליא. יב נ"א שקלא. יג נ"א ערסי. יד נ"א מיא. טו נ"א קיטא. טז נ"א קליה. דרך אמת אן משקל אחד יש לי לפני מטתי וממלא אני אותו מים. בן נוסף משקל הזה עם המים טיפין טיפין עד שכלו מימיו ואז יורד במהירות משקל ההוא בכח למטה מכון בחצות הלילה ומכח ירדת המשקל ההוא למטה מתחיל להשמיע קול בבית. ג ומתגלגל ויורד למטה משקל ההוא הרבוק שם ואז חי יודעים שהוא זמן חצות לילה ממש.

לילה ופלגות לילה

הסולם

מאמר

בעל הבית אינך צריך לתרגול. כי יש לי סימן ערוך בבית. כי משקל זה שלפני מטתי, אני ממלא כלי מים, ונותן אותו על כף אחת מהמשקל, ודרך חוד שבכלי, נוטפים המים טפה אחר טפה, עד שבחצות לילה ממש כבר התרוקנו כל המים, ועולה הכף למעלה וכף השניה שבמשקל נשמטת ומתגלגלת למטה, ונוהם, שעושה דעש בנפילתו, והקול נשמע בכל הבית ואז הוא חצות לילה ממש. וזמן אחד היה עמי, שהיה קם בכל לילה ועסק בתורה, ובשביל זה עשה את סימן הזה.

שסז ולא עוד וכו': ולא עוד אלא הואיל וכל הצדיקים שבתוך גן העדן מקשיבים לו, משימים לו חלק באותו שיקוי הנחל, שהם המוחין דאו"א עילאין, ונמצא שיש לו חלק תמידי לעולם הבא, שהם כלולים במוחין דאו"א, כנ"ל.

שסח ר' אבא הנה אתי וכו': ר"א היה הולך מטבריה לבי טרוניא ששם דר חמיו, ור' יעקב בנו היה עמו, פגעו בכפר טרשא. כשרצו לשכב, אמר ר' אבא לבעל הבית יש כאן תרנגול, אמר לו בעל הבית למה לך תרנגול. אמר לו משום שאני קם בחצות לילה ממש. ואני צריך לתרגול שיעיד אותי.

שסט א"ל לא אצטרף וכו': אמר לו (דפו"י דף צ"ב ע"ב)

קבה

לך לך

«להודות לך על משפטי צדקך, מאי קא חמא דוד, דאיהו אמר חצות לילה, ולא בחצות לילה. אלא, ודאי לקודשא בריך הוא אמר הכי. **שעא** וכי קב"ה הכי אקרי. אין, דהא חצות לילה ממש, קב"ה אשתכח, וסיעתא דיליה, וכדין היא שעתא דעייל בגנתא דעדן, לאשתעשעא עם צדיקיא.

שעב אמר רבי אבא, לרבי יעקב, ודאי נשתתף בשכינתא, ונתחבר פחדא, קריבו ונתיבו עמיה, אמרו ליה, אימא מלה דפומך, דשפיר קאמרת. מנא לך האי. אמר לון, מלה דא, אוליפנא מסבאי.

שעג ותו הוה אמר, דתחלת ושעתי קמייתא דליליא, כל דינין דלתתא מתערין, ואזלין ושאטין בעלמא. בפלגות ליליא ממש, קב"ה אתער בגנתא דעדן, ודינין דלתתא לא משתתחין.

שעד וכל נימוסין דלעילא, בליליא לא אשתכחו, אלא בפלגות ליליא ממש. מנלן, מאברהם, דכתיב «ויחלק עליהם לילה. במצרים, ויהי בתצי הלילה. ובאתרין סגיאין באורייתא הכי» אשתכח. ודוד הוה ידע.

שעה ומנא הוה ידע. אלא, הכי אמר סבא, דמלכותא דיליה ברתאי תליא. ועד קאים בההיא שעתא, ואמר שירתא, ואלהכי קריה לקב"ה

חלופי גרסאות

א נ"א להורות וגו'. ב נ"א הלילה. ג נ"א מוסף אלא חצות לילה. ונ"א אלא חצות לילה ולקב"ה (אה"ל). ד נ"א בג"ע. ה נ"א דתלת. ו נ"א שעתא. ז נ"א דליליא. ח נ"א משתכחין. ט נ"א ל"ג בליליא. י נ"א ל"ג ממש. יא נ"א אתידע. יב נ"א והוה (ד"ז). יג נ"א ומה. יד נ"א מוסף בהאי ליליא תליא. טו נ"א מוסף הוה קאים. טז נ"א בההוא. יז נ"א והכי. יח נ"א קרי. יט נ"א קרייה.

מסורת הזהר

(א) בראשית יד) ח"א קיא. קיב: ח"ב לו: ז"ח כ"ד טד שמה. (ב) שמות יב) ח"א קטו: ח"ב לו: לו: פה: קלא. ח"ג עב. קמט. ונא.

לילה ופלגות לילה

הסולם

מאמר

שעג) ותו הוה אמר וכו': ועוד היה אומר, שבתחילת שעה ראשונה של הלילה כל הדינין של מטה מתעוררים, דהיינו הדינין של המלכות הבלתי ממותקת בבניה, והולכים ומשוטטים בעולם. בחצות לילה ממש, הקב"ה נתעורר ובא לגן עדן, שהיא הנוקבא, והדינים שלמטה הנ"ל, נעלמים ואינם נמצאים.

שעד) וכו' נימוסין וכו': וכל הדרכים של מעלה דהיינו דרכי הבניה המתקת את הנוקבא. אינם נמצאים בלילה רק בחצות לילה ממש. מאין לנו זה. מאברהם, שכתוב ויחלק עליהם לילה. במצרים כתוב, ויהי בתצי הלילה. כי אז נמתקה הנוקבא בהבניה ונתגלו אודותיה. ודוד היה יודע זה וע"כ אמר חצות לילה וגו'.

שעה) ומנא הוה ידע וכו': ושואל, מאין היה יודע דוד את זה. ואומר, אלא כך אמר זקני. כי מלכותו של דוד היתה תלויה בזה דהיינו בהארת המוחין של חצות לילה. וע"כ

קם

עמו. והיה אומר, כתוב חצות לילה אקום וכו' ושואל מה ראה דוד שאמר חצות לילה וגו' ולא אמר בחצות לילה ומשיב, אלא חצות לילה, ודאי להקב"ה אמר כן שקרא אותו חצות לילה.

שעא) וכי קב"ה וכו': ושואל וכי הקב"ה נקרא כן. ואומר, כן. כי חצות לילה ממש, נמצא הקב"ה ופמליא שלו, ואז הוא הזמן שנכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים. פירוש כל שם יורה השגה, שאנו משיגים אותו ית' דרך השם ההוא. וכיון שדרכו של הקב"ה להתגלות בגן עדן בחצות לילה, ע"כ מכנהו דוד בשם חצות לילה.

שעב) אמר ר' אבא וכו': אר"א לר' יעקב. ודאי נשתתף בהשכינה, ונתחבר יחד עם אותו האיש ובניו. קרבו אליו וישבו עמו. אמרו לו, אמור אמרי פיך, כי יפה אמרת. שאלוהו, מאין לך זה. אמר להם דבר זה שמעתי מזקני.

(דפו"י דף צ"ב ע"ב)

פ"ד פ"ד

קבו

חצות לילה ממש אקום להודות לך וגו'. דהא כל דינין תליין מהקא, ודינין דמלכותא מהקא משתפתיין ונהיה שעתא, אתקטיר בה דוד, וקם. ואמר שירתא. אתא רבי אבא ונשקיה, ג"א"ל ודאי הכי הוא, בריך רחמנא, דשדנני הקא.

שעו ת"ח, לילה דינא בכל אתר, וקא אוקימנא מלה, וקכי הוא ודאי, וקא אתער קמי דרבי שמעון. ואמר ההוא ינוקא, בריה דההוא גברא, אי הכי, אמאי פתיב חצות לילה. ג"א"ל, קא אתמר, בפלגות ליליא, מלכותא דשמאי אתערת. ואמר אנא שמענא מלה. ג"א"ל, ר' אבא, אימא ברי טב א"י דהא מלה דפומך, קלא דבוצינא ליהוי.

שעו ואמר, אנא שמענא, דהא לילה דינא דמלכותא איהו, ובכל אתר דינא הוא, וקאי דקאמר חצות, בגין דינקא בתרי גווי, בדינא וחסד, ויודאי פלגותא יקדמיתא, דינא הוא, דהא פלגותא אחרא, נהירו אנפקא בסטרא דחסד. ועל דא חצות לילה פתיב ודאי.

שעח קם רבי אבא, ושוי ידוי ברישיה, וברכיה, אמר ודאי, תשיבנא דחכמתא לא אשתכח בר באינון זכאי דזכו בה. השתא חמינא, דאפילו ינוקי בדרא דרבי שמעון, זכו לחכמתא עלאה. כ"ה זכאה אנת רבי שמעון. ווי לדרא דאנת דתסתלק מגיה. כ"ה יתבו עד צפרא, ואשתדלו באורייתא.

חלופי גרמאות

א נ"א על משפטי צדק וליג וגו', ב נ"א והוא. ג נ"א אמר. ד נ"א מלי. ה נ"א קמיה. ו נ"א מוסף אמר ליה. ז נ"א אמר וליג ליה. ח נ"א דבפלגות (אה"ל). ט נ"א אתמרת ונ"א אתמר. י נ"א מוסף אמר ליה. יא נ"א אמר אימא וליג ליה ר' אבא. יב נ"א ליג טב דהא מלה. יג נ"א ריחא (אה"ל). יד נ"א ליג מלה. טו נ"א שבריר דפומך. ונ"א שבר. ונ"א בפומך. יז נ"א ליהוי. יח נ"א אמר שמענא כמה דאתמר לילה [ליליא] דינא דמלכותיה [נ"א דמלכותא אה"ל] איהו והאי. יח נ"א מוסף גווי חצות. יט נ"א ודאי. כ נ"א ליג קדמיתא. כא נ"א נהירא. כב נ"א לילה אקום. כג נ"א זכאין. כד נ"א עלא (ד"ק). כה נ"א ליג זכאה אנת ריש. כו נ"א ליג דאנת. כז נ"א דיסתלק. כח נ"א יחיבו.

דרך אמת א' כמרומה לי שבפיך יהיה קול דברי הרשבי" שנקרא בוצינא קדישא לכן הגד דבריך.

הסולם

מאמר

חילה ופלגות חילה

קם בשעה ההיא ואמר שירה. ועל כן קרא את הקב"ה, חצות לילה ממש אקום להודות לך וגו'. כי אז כל הדינים תלוים מכאן, דהיינו רק מנוקבא הממותקת שבחצות לילה, כי הדינים של מטה כבר נעלמו כנ"ל בסמוך. ודינים של המלכות רק מכאן נמצאים, ולא מבחינת עצמה הבלתי ממותקת, וע"כ בשעה ההיא נתקשר בה דוד, וקם ואמר שירה. בא ונשק אותה. אמר לו ודאי כן הוא. ברוך הרחמן ששלח אותי לכאן.

שעו אמר אנא שמענא וכו': אמר התנוק אני שמעתי, כי לילה, היא זמן שליטת הדין של המלכות. ובכל מקום טוט לילה היא דין. ומה שאומר חצות לילה הוא משום שהמלכות יונקת אז בשתי בחינות, בדין ובחסד, וודאי הוא שחצי לילה הראשון הוא דין. כי מתצה האחרת מאיר הפנים מצד החסד. וע"כ כתוב חצות לילה, ודאי. דהיינו המתצה של חסד.

שעח קם ר' אבא וכו': קם ר"א ושם ידיו על ראשו וברכו. אמר חשבתי שהחכמה ודאי אינה נמצאת אלא באלו הצדיקים שזכו בה על ידי מעשיהם הטובים, ועתה אני רואה

שעו ת"ח חילה וכו': בוא וראה, לילה היא דין בכל מקום. וכבר בארנו הדברים וכן הוא ודאי. וכן העירו זה לפני ר"ש. אמר אותו תנוק בנו של האיש, בעל הבית, אם כן למה כתוב חצות לילה. אמרו לו הרי כבר אמרנו, משום שבחצות לילה מלכות שמים מתעוררת. דהיינו כנ"ל. אמר התנוק,

(דפו"י דף צ"ב ע"ב *) צ"ג ע"א

קבו **לך לך**
שעט פתח ר' אבא ואמר, וְעַמְּךָ פְּלִים צְדִיקִים וְגו'. מְלָה דָא הָא אִוְקְמוּהָ בְּחִבְרֵיא, מ"ט, בְּתִיב, וְעַמְּךָ פְּלִים צְדִיקִים, וְכִי פְּלָהוּ יִשְׂרָאֵל צְדִיקֵי נִינְהוּ. וְהָא פְּמָה חִיבִין אִית בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, פְּמָה חֲטָאִין, דְּוְכַמְה בְּרִשְׁעִין, דְּעִבְרִין עַל יְפִקְוֵי אוּרִינְתָא.
שפ אָלָא, הֵכִי תִנָּא בְּרִזָּא דְמִתְנִיתִין, וּפְאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּעִבְדִין קְרַבְנָא וְדַרְעוּא לְקַב"ה, דְּמִקְרִיבִין בְּנִיְהוּ לְתַמְנָא יוֹמִין לְקְרַבְנָא, וְכַד בְּאִתְגְּזֵרוּ, עָאלוּ בְּהַאי חוּלְקָא טְבָא דְקַב"ה, דְּכְתִיב וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם. בְּיַזְן דְּעָאלוּ בְּהַאי חוּלְקָא דְצְדִיק, אֶקְרוּן צְדִיקִים, וְדָאִי פְּלִים צְדִיקִים.
שפא וְע"כ לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אַרְץ. יְפִדְכְתִיב וְפָתַח לִי שְׁעָרֵי צְדָק אֲבָא בָּם. וְכְתִיב וְזֶה הַשְּׁעָר לְה' צְדִיקִים יָבֹאוּ בּוֹ. אִינוּן בְּדַאֲתְגְזֵרוּ, וְאֶקְרוּן צְדִיקִים. נְצַר מְטָעֵי. נְצַר מְאִינוּן יְנִטִיעִין דְנִטְעָא קַב"ה דְּבַגְנָתָא דְעָדָן, הֵאִי אַרְץ חַד מְנִיְהוּ, וְעַל כֵּן אִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל חוּלְקָא טְבָא, בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. וְכְתִיב בְּצְדִיקִים יִירְשׁוּ אַרְץ. כֵּן לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אַרְץ. מְהוּ לְעוֹלָם. פְּמָה דְאִוְקִימְנָא בְּמִתְנִיתָא דִילָן, וְהָא אֲתַמַּר הֵאִי מְלָה בֵין בְּחִבְרֵיא.

מסורת הזהר
 א לעיל ביא דף שא צ"ג. ב לעיל ביא דף רפז צ"ג.
 ג לעיל ביא דף שלט צ"ג. ד לעיל בהקדמת הזהר דף צ"ז צ"ח. ה (תהלים לז) ח"א קנ"ג: קפת. רכו. רמח:
 ו ג"א כתיב. ונ"א דכתיב. ונ"א כמה דכתיב (אה"ל). יא ג"א ל"ג זה השער לה'. יב ג"א אתגזרו. ונ"א דאתגזרו. יג ג"א נטיעין. יד ג"א בניע. טו ג"א האי ארץ חד מנייהו אדל"ג (אה"ל). טז ג"א כד. יז ג"א ל"ג טבא. יח ג"א ל"ג בעלמא דאתי. יט ג"א דכתיב. כ ג"א וצדיקים. כא ג"א לעולם ירשו ארץ מהו. כב ג"א חבריא.

מאמר **הסולם** **זילה ופלטות זילה**
 רואה, שבדורו של ר' שמעון, אפילו תנוקות זכו בחכמה עלאה בזכותו. אשרי לך רבי שמעון, וני להדור שאתה תסתלק ממנו. ישבו עד הבוקר ועסקו בתורה.
שעט פתח ר' אבא וכו': פתח ר"א ואמר. ועמך כלם צדיקים, וגו'. דבר זה כבר בארוהו החברים. מה הטעם שכתוב ועמך כלם צדיקים, וכי כל ישראל הם צדיקים, והרי כמה רשעים יש בישראל כמה חוטאים וכמה פושעים שעוברים על מצות התורה.
שפ אלא הכי תנא וכו': אלא כך למדנו בסוד המשנה. אשריהם ישראל שמקריבים קרבן רצון לפני הקדוש ב"ה, שמקריבים בניהם לקרבן לשמונה ימים. וכשנמולו נכנסים באותו חלק הטוב של הקב"ה, שכתוב וצדיק יסוד עולם. כיון שנכנסו בחלק הזה של הצדיק בזכות המילה, המה נקראים צדיקים. וודאי כלם צדיקים, (דפוי" דף צ"ג ע"א)
 כי כלם נמולו, ואפילו הרשעים שבישראל. וע"כ אמר הכתוב, ועמך כלם צדיקים. שפא) וע"כ לעולם ירשו ארץ: שהוא השכינה הנקראת ארץ. כמו שכתוב פתחו לי שערי צדק אבא בם. וכתוב זה השער לה' צדיקים יבואו בו, דהיינו אלו שנמולו ונקראים צדיקים. פירוש ארץ הוא מלכות, וכיון שנמולו הם נקראים צדיקים, שפותחים להם שערי צדק, דהיינו שערי המלכות. הרי שכל ישראל ירשו ארץ, שבשביל שנמולו פותחים להם השערים. נצר מטעין, נצר מאלו הנטיעות שנטע הקב"ה בגן עדן, אשר ארץ הזו הוא אחת מאלו הנטיעות, הנטיעות, הן עשר ספירות שבגן עדן והמלכות שבהן נקראת ארץ. ועל כן יש לישראל חלק טוב בעולם הבא, שכתוב צדיקים ירשו ארץ. לעולם ירשו ארץ. ושואל מהו לעולם ואומר כמו שבארוהו במשנה שלנו וכבר נתבאר דבר זה בין החברים. והישוב על זה נמצא להלן פרשת יוחי אות קצ"ד ע"ש.
 ותנא

קבה

פך פך

שפב * וְתֹאנָא, מַאי קָא תְּמָא קָרָא, דְּלֹא אֶקְרִי אֲבֵרְהִים עַד הַשְּׁתָּא. אֲלֵא, חֲכִי אֹקִימָנָא, דְּעַד הַשְּׁתָּא לֹא אֲתַגְּזֹר, וְכַד אֲתַגְּזֹר, בְּאַתְחַבֵּר בְּהַאי ה', וְשָׁכִינְתָּא שְׂרָיָא בֵּיהּ, וְכַדִּין אֶקְרִי אֲבֵרְהִים.

שפג * וְהִינּוּ דְכְּתִיב, * אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם. וְתֹאנָא בְּהַיְבָרְאָם. וְתֹאנָא בְּאַבְרָהָם. מַאי דְקָאמְרִי, אֲלֵא דָא חֲסֵד, וְדָא שְׁכִינְתָּא, וְכֹלְא נְחִית פְּתָדָא, וְלֹא קְשִׁיָּא מְלֵה, וְהַאי וְהַאי הִוֵּי.

שפד * א"ר יַעֲקֹב ה' לְר' אָבָא, הַאי ה' יְדֵהַבְרָאָם וְעִירָא, * וְה' דְּהִלְה' רַבְרָבָא, יְמֵה בֵּין הַאי לְהַאי. א"ל * דָּא חֲסֵד שְׁמִיטָה וְדָא יוֹבְלָא. * וְכַגִּין כְּף * זְמַנִּין דְּסִיְהָרָא קְיִמָּא בְּאַשְׁלָמוֹתָא, וְזְמַנִּין בְּפִגְמוֹתָא, וְכַאֲנַפְהָא אֲשַׁתְּכַח * וְאַשְׁתְּמוֹדַע, וְכֹלְא שְׁפִיר * וְהַאי * אִיהוּ בְּרִיחָה דְּמְלֵה.

שפה * אָמַר רַבִּי אָבָא, וְכַאֲדִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקַב"ה אֲתַרְעִי בְּהוֹן, מְכַל שְׁאָר * עַמִּין, וְיַהֲיִיב לוֹן אֶת קְיָמָא דָּא, דְּכָל מָאן דָּאִית בֵּיהּ הַאי אֶת, לֹא נְחִית לְגִיְהֵנָם, אִי * אִיהוּ נְטִיר לִיהּ, כְּדָקָא יָאוּת, דְּלֹא עֵייל * לִיהּ * בְּרִשׁוֹתָא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) לעיל ב"א דף קצ"ה צ"א וש"נ. ב) לעיל בהקדמת הזהר דף מ"ח צ"ה וש"נ. ג) (רבריס לב) ח"ג רצו: ד) ח"א כב. מה. קננ: קנר: ח"ב כב. קכא. ח"ג נח. קה: קאמרי. ונ"א קא מיירי. ה) נ"א לרב. ו) נ"א דבהבראם. ז) נ"א ומה. ח) נ"א שכינתא. ט) נ"א מוסיף ואית דמתני דכלא (נ"א וכלא) חד (נ"א מוסיף חד חד אה"ל) וכד מנהרא מצדיק כדון קיימא באשלמותא (וה' רברבא נ"א רברבתא) דהא מתנהרא כדקא יאות ולזמנין דלא קיימא (נ"א מנהרא) באשלמותא וינקא (נ"א וכד ינקא) מסטרא אחרא כדון היא (נ"א הוא ונ"א איהו) זעירא. י) נ"א מוסיף זמנין היא. י"א נ"א סיהרא. י"ב נ"א ומודע. י"ג נ"א מוסיף והאי והאי. י"ד נ"א ליג איהו. טו) נ"א מוסיף עמין עמין. טז) נ"א ליג איהו. יז) נ"א ליג ליה. יח) נ"א לרשותא.

דרך אמת א) אתון עלאין ורברין ככותב בהקדמה ג' ב'.

ה' זעירא וה' רברבא

הסולם

מאמר

גם השכינה בעולם וכן להיפך, וע"כ ב' המשמעות חסד ושכינה ענין אחד הוא והאי והאי הוי, והעולם נברא בשביל החסד ובשביל השכינה.

שפד * אָמַר ר' יַעֲקֹב לְר' אָבָא וכו': אר"י לר"א, ה' זו דהבראם, קטנה, וה' דהלה' תגמלו זאת, גדולה. מהו ההפרש בין ה' זו לזו. אמר לו, זו, ה' קטנה, שמיטה, דהיינו מלכות, וזו, ה' גדולה, יוכל דהיינו בינה, ומשום זה, לפעמים עומדת הלבנה במילואה, ולפעמים היא פגומה. כשמלבשת הבינה, שהיא אז ה' גדולה, היא במילואה. ומטרם שהיא מלבשת הבינה היא ה' קטנה והיא פגומה. ובפניה של הלבנה נמצא וניכר ההפרש מה' קטנה לגדולה. והכל יפה. וזהו בירונו של הדבר.

שפה * אָמַר ר' אָבָא וכו': אר"א אשריהם ישראל, שהקב"ה בחר בהם מכל שאר העמים, ונתן להם את ברית הזה. כי כל מי

שפב * וְתֹאנָא מַאי וכו': ולמדנו מה ראה הכתוב, שלא נקרא אברהם עד עתה. אלא כן בארונה, כי עד עתה לא נמול ועתה נמול, וכשנמול נתחבר בה' זו שהיא השכינה, והשכינה שרתה בו, ועל כן נקרא אז אברהם עם ה'.

שפג * וְהִינּוּ דְכְּתִיב אֵלֶּה וכו': והיינו שכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ולמדנו בה' בראם. ולמדנו באברהם. כלומר שבהבראם אותיות באברהם, ללמדנו שבשביל אברהם נברא העולם. ושואל מה הם אומרים, כלומר, למה תולקים זה על זה בפירוש **בהבראם**. ומשיב, **א"ל דא חסד**. זה שאומר שבהבראם רומז לאברהם. היינו חסד, שבשביל חסד נברא העולם. **ודא שכינתא**. וזה שאומר בה' בראם היינו השכינה. כי ה' רומזת להשכינה. ואין קושיא מאחד על חבירו, כי הכל יורד ביחד, כלומר אם החסד בעולם (דפו"י דף צ"ג ע"א)

קל

קך

מאי הוא. א"ל א דתחמון למחר אנפוי ב דמריה ג דקנימא, דהא דביתאי, בעאת בעותא דא מניכו. א וגור קנימא ד דברי דאתייליד לי, למחר ה ליתוי ו הלולא דיליה. א"ר אבא, ו האי בעותא דמצוה ו איהו, ו ולמחמי א פיי שכינתא נתיב.

שצ אוריכו כל ההוא יומא, ב בההוא ליליא, בנש ההוא גברא, כל אינון רחמיו, וכל ההוא ליליא, אשתדלו ב אורייתא, ולא תהו מאן דנאים. א"ל, ההוא גברא ב מטו מניכו, י כל חד וחד, לימא מלה חדתא ד אורייתא. **שצא** פתח ב חד ואמר, א בפרוע פרעות ב ישראל בהתנדב עם ברכו ה. מאי קא חמו דבורה וברק דפתחו בהאי קרא. אלא הכי תנינו, לית עלא מתקנימא, אלא על האי ברית, דכתיב א אם לא בריתי יומם ב ולילה ו גו'. דהא שמא וארעא על דא קנימין.

שצב בגין כך, כל זמנא ד ישראל ו מקנימין ו האי ברית, נמוסי ו שמא וארעא ו קנימין ו בקיומיהו, וכל זמנא דת"ו ישראל מבטלין האי ברית, שמא וארעא לא מתקנימין, וברכאן לא משתפחין בעלמא.

שצג ת"ח, לא שליטו שאר עמין על ישראל, אלא כד בטילו מנייהו קנימא דא. ומה כ בטילו מנייהו. דלא אתפרעון, ו לא אהגליין. וע"ד כתיב ו ועזבו בני ישראל את ה' ו גו'. וימכור אותם ביד כ סיסרא, ו ועזבו את ה'

מסורת הזהר

א (שופטים ה) ח"א לב: ח"ב ג: ו לעיל נה דף א צ"ג וש"ג. א (שופטים ב) ח"א לב: א נ"א דתחמון. ב נ"א דמארי. ג נ"א קנימא. ד נ"א דברא. ה נ"א דיהוי. ו נ"א דילולא (אה"ל). ז נ"א ל"ג האי. ח נ"א ל"ג איהו ונ"א הוא. ט נ"א ולמיהמי. י נ"א קנימין ונ"א מקימי (אה"ל). יא נ"א דא. יב נ"א שמיא. יג נ"א מוסף ולילה חקות שמים וארץ. יד נ"א האי. טו נ"א כא נ"א מוסף ולא חוו. כב נ"א אתגליון. נ"א מתגליון. כג נ"א ל"ג וגו'. כד נ"א סיסרא וגו'. כה נ"א וישכחו. דרך אמת א למחר תראו את אליהו ז"ל בעל הברית כי אשתו ילדה זכר. בן וברית מילתו יהיה למחר בכך תתעכבו פה להשלים דבריכם שעסקתם בם עד הנה.

חלופי גרסאות

מאמרים	הסולם	לברית מילה
בעל הבית, מה שעסקתם, כלילה הו, השלימו. אמרו מה הוא. אמר להם, שתראו למחר פניו של בעל הברית, דהיינו אליהו, כי אשתי מבקשת בקשה זו מכס. כי מילת הברית של בני הנולד לי, למחר יהי השמחה שלו. אמר ר' אבא, זו היא בקשה של מצוה, נשב.	בכתוב הזה. אלא כך למדנו, אין העולם מתקיים אלא על ברית הזה, שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת.	אנפי. יא נ"א ל"ג כל חד וחד. יב נ"א ר' אבא. יג נ"א מוסף ולילה חקות שמים וארץ. יד נ"א האי. טו נ"א קנימין ונ"א מקימי (אה"ל). טז נ"א דא. יז נ"א שמיא. יח נ"א ל"ג קנימין. יט נ"א בקימיהו. כ נ"א בטיל (אה"ל). כא נ"א מוסף ולא חוו. כב נ"א אתגליון. נ"א מתגליון. כג נ"א ל"ג וגו'. כד נ"א סיסרא וגו'. כה נ"א וישכחו. דרך אמת א למחר תראו את אליהו ז"ל בעל הברית כי אשתו ילדה זכר. בן וברית מילתו יהיה למחר בכך תתעכבו פה להשלים דבריכם שעסקתם בם עד הנה.
שצ אוריכו כל וכו': המתינו כל אותו היום, וכלילה אסף אותו האיש כל אהביו. וכל אותו הלילה עסקו בתורה, ולא היה מי שישן, אמר להם אותו האיש, בבקשה מכס, כל אחד ואחד יאמר דבר חידוש בתורה.	שצב בגין כך וכו': משום זה כל זמן שישראל מקיימים ברית הזה, חוקות שמים וארץ נמצאים בקיומם. וכל זמן שישראל מבטלים ברית הזה, ברית שמים וארץ אינו מתקיים, וברכות אינם נמצאות בעולם.	שצג ת"ח לא שליטו וכו': בוא וראה, לא שליטו עמים אחרים על ישראל אלא כאשר בטלו מהם ברית הזה. ומה בטלו מהם, שחלו, ולא פרעו, ולא נגלה בשר קדש. ועל כן כתוב ויעזבו בני ישראל את ה' וגו'. וימכור אותם ביד סיסרא. הרי שהעמים

(דפויי דף צ"ג ע"א * דף צ"ג ע"ב)

קלא

פך פך

ממש. עד דאתת דבורה, ואתנדבת לכל ישראל, במלה דא, פדין אתפנעו שנאיהון תחותיהו.

שצד ותינו דתנינן, בדמר קב"ה ליהושע, וכי ישראל אטימין אינון, ולא אתפנעו ולא אתגלייא, ולא קיימין קיימא דילי, ואת בעי לאעלא להו לארעא, ולאכנעא שנאיהון. ושוב מול את בני ישראל שנית. ועד דאתפנעו ואתגלייא האי ברית, לא עאלו לארעא, ולא אתפנעו שנאיהון. אוף הקא, פיון דאתנדבין ישראל, בהאי את, אתפנעו שנאיהון תחותיהו, וברכאן אתחרו לעלמא, הה"ד בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'.

שצד קם אתרא, פתח ואמר, ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו. למאן למשה. א"ל קב"ה, וכי את אזיל לאפקא ית ישראל ממצרים, ולאכנעא מלפא רב ושליטא, ואת אנשיית מנה קיימא, דברך לא אתגזר, מיד ויבקש המיתו.

שצו תאנא, נחת גבריאל בשלהובא דאשא, לאוקדיה, ואתרמיזו חד י חינוא מתוקדא ל' לשאפא ליה, בגויה. אמאי י חינוא. א"ל קב"ה, את

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) יהושע ה' ח"ג קער: ב) שמות ד' ח"א רגנ: א נ"א ואתנדיבת. ונ"א ואתנדיבת (אה"ל). ב נ"א אמר. ג נ"א ל"ג ולא אתגלייא ולא קיימין. תנ"א ל"ג ולא אתגלייא. ד נ"א ל"ג ולא קיימין. ה נ"א קיימין. ו נ"א לאכנעא. ז נ"א ושוב. ח נ"א ואתגלייא. ט נ"א מוסיף שנאיהון תחותיהו. י נ"א דאתנדיבו ונ"א דאתנדיבו (אה"ל). יא נ"א עלמא. יב נ"א ופתח. יג נ"א ה' וגו' ול"ג ויבקש המיתו. יד נ"א אנשית. ונ"א אשדית. טו נ"א אשכית (אה"ל). טז נ"א מינך. יז נ"א קיימין. יח נ"א מוסיף לבטלא קיימא (אה"ל). יט נ"א חווא. יכ נ"א לאשאפא. ונ"א לשיצאה. יל נ"א חווא. כ נ"א ל"ג מן א"ל עד אתרמיזו.

דרך אמת א' לבלוע אותו.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

שונאיהם. אף כאן, כיון שהתנדבו ישראל באות ברית הזה. נכנעו שונאיהם תחתיהם, והברכות חזרו לעולם. וזה שכתוב בפרוע פריעות בישראל, שה"ס פריעה, בהתנדב עם, שהתנדבו לשמור את זה, ברכו ה'. ומטעם זה התחילה שירת דבורה וברק בפסוק הזה.

שצה קם אחרא פתח וכו': קם אחר פתח ואמר, ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו. למי ביקש להמית. למשה. אמר לו הקב"ה וכי אתה הולך להוציא את ישראל ממצרים, ולהכניע מלך רב ושליט, ואתה מבטל מצוה ממך, כי בנך לא נמול. מיד ויבקש המיתו.

שצו תאנא נחת וכו': למדנו, ירד גבריאל בלהב אש לשרפו, ונרמו נחש שרף אחד שיבלע אותו לתוכו. ושואל למה דוקא נחש, ומשיב, אמר לו הקב"ה אתה הולך להרוג

שהעמים לא שלטו בהם אלא אחד שבטלו הברית. ויעזבו את ה', ממש. פירוש, כי על ידי הפריעה מתגלים אותיות השם י"ה שה"ס המוחין העליונים וע"כ פריעה אותיות פרע י"ה וכיון שלא פרעו, לא נגלה עליהם השם י"ה, וז"ש ויעזבו את ה' ממש, שעזבו השם י"ה.

עד דאתת דבורה וכו': עד שבאה דבורה והתנדבה עצמה לכל ישראל בדבר הזה, דהיינו לגלות המוחין די"ה שה"ס פריעה, אז נכנעו שונאיהם תחתיהם.

שצד והיינו דתנינן וכו': והיינו שלמדנו, שאמר הקב"ה ליהושע הרי ישראל ערלים הם, שלא פרעו ולא נגלה בשר קדש, ואינם מקימים הברית שלי, ואתה רוצה להביאם לארץ, ולהכניע את שונאיהם, שוב מול את בני ישראל שנית. ומטרם שפרעו ונתגלה ברית הזה לא נכנסו לארץ, ולא נכנעו (דפו"י דף צ"ג ע"ב)

קלד

לך לך

תה) דהכי א תאנא, בשעתא דב"ג נפיק מעלמא, פמה א ב תבילי ג טהירין אתפקדן ז עליה. זקיפין ה עינא ותמאן האי את, דהוא קנימא דקודשא, אתפרשן מניה. ולא אתייהיב בידוי דדומה לנחתא לגיהנם, דכל מאן דאתמסר בידוי, נחית לגיהנם ודאי.

תו) ומהאי את, דחלין עלאין ותפאין, ודינין בישין לא שלטין ביה פב"ג, אי איהו זכי לנטורי ח ליה, להאי את, בגין דהוא ט אתאחיד י בשמא דקודשא בריה הוא.

תז) פיון ב דוד מלפא יא לא יב נטר את קנימא דא פדקא חזי, אתעדי מניה מלכותא, ואתגריד י מירושלים. יד מיד דחיל, יט דסבר דייחתון ליה יט מיד, וימסרון ליה י בידוי דדומה, וימות בההוא עלמא, עד דאתפשר ביה, דכתיב א גם ה' העביר תטאתך לא תמות. ביה שעתא פתח ואמר לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי.

תח) פתח אידך ואמר י מאי האי יט דאמר דוד והראני אותו ואת י נוהו. מאן יכיל כ למחמי ליה לקב"ה. אלא הכי תנינן, ב בההיא שעתא כ דאתגזור עליה יד ההוא עונשא, ודוד ידע כ דעל דלא נטר האי ג את כדקא יאות, ט אתענש בהאי, דכלא פחדא אחידא, וכלא ט מתרמיז בהאי את, ולא אקרי צדיק,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (שמאל ב' י"ב) ח"א ה. עג: רסו. ח"ג פג. קכג: א נ"א תנא. ב נ"א חבלין. ג נ"א מלאכי חבלה. ד נ"א עמיה. ה נ"א ל"ג עינא. ו נ"א מהאי. ז נ"א דינק. ח נ"א ל"ג ליה. ט נ"א רזא דשמא קרישא. י נ"א את חז דשמא קרישא. יא נ"א מוסיף בשמא קרישא. יב נ"א ל"ג מן לא עד אתער. יג נ"א נטור יג נ"א מוסיף מירושלם מיד דימסרון ליה בידיה [בידיה] דדומה. יד נ"א ל"ג מיד. ונ"א מוסיף מיד הוה. טו נ"א וסבר. ונ"א וסבר ליה. טז נ"א ל"ג מיד וימסרון ליה. יז נ"א לידוי. יח נ"א מאי דכתיב ונ"א מאי האי דכתיב. יט נ"א ויאמר. כ נ"א מוסיף נוהו [דאמר דוד] מאי והראני אותו ואח"כ ואת נוהו. כא נ"א למיחמי. כב נ"א בהווא. כג נ"א דאתי. כד נ"א דאתיב (אה"ל) כז נ"א האי. כח נ"א על מה. כט נ"א דעל מה. כו נ"א מוסיף ע"ד אתענש. זנ"א אתענש (אה"ל). כז נ"א אתרמיז. דרך אמת א) חבילות ואגודות של בעלי דינים המאירים מתוקף הדין. ב) בראשית ח' א' וכו'. ג) אות ברית מילה.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

נמסרו בידוי של דומה, שהוא שרו של גיהנם. ואומר, באות ברית זה, זכו כל כך.

תה) דהכי תאנא וכו': כי כך למדנו, בשעה שהאדם נפטר מן העולם, כמה חבילות קליפות נפקדים עליו להזיקו, כשנושאים עיניהם ורואים אות זה, שהוא ברית קדש. נפרדים ממנו. ואינו ניתן בידוי של המלאך דומה, לירד לגיהנם כי כל מי שנמסר בידוי הוא יורד ודאי לגיהנם.

תו) ומהאי את וכו': ומאות הזה, יראים העליונים ותחתונים. ודינים רעים אינם שולטים על האדם, אם הוא זוכה לשמור אות הזה. משום שנתאחד על ידי זה, בשמו של הקב"ה.

תז) ביון דוד וכו': אחר שרוד המלך (דפ"י דף צ"ד ע"א)

קלה
כף כף
א מאן דלא נטר ליה פדקא יאות, הנה בעי בעותיה, ואמר א ויהאני אותו
ב ואת נהו.

ט) מאי יאותו. ד דא יאת וקיימא קדישא, ודקא דחילנא דאתאכיד
מנאי. מ"ט. ב גין דתרין אלין מלכותא וירושלם בהאי י אחידן, ובג"כ תלי
בבעותיה אותו ואת נהו, דיתחדר מלכותא דהאי את לאתריה. וכלא חד מלה.

תו) פתח איךך ואמר א ומבשרי אחזה אלוה. מאי ומבשרי, ומעצמי
מבעי ליה. אלא מבשרי ממש. ומאי היא. דכתיב א ובשר קדש יעברו מעליך.
וכתיב א וקהתה בריתי בבשרכם. דתניא בכל זמנא דאתרשים ב"נ, בהאי
י רשימא קדישא, דהאי את, מניה חמי לקב"ה, יב מניה ממש, ונשמתא
א קדישא יב אתאחידת ביה.

תיא) יואי לא זכי, דלא נטיר האי את, מה כתיב א מנשמת אלוה
יאבדו. דקא יו רשימו דקב"ה לא אתנטיר. ואי זכי ונטיר ליה, שכינתא לא
יב אתפרש מניה.

תיב) אימתי מתקיימא ביה, פד אתנסיב, והאי את עייל יב באתריה,

מסורת הזהר

א) שמואל ב' ט"ו. ב) (איוב י"ט) ת"ז תי"ט מא: תכ"ד
ג) (ירמיה י"א) ז"ח וישב כ"ט טא ש"ד. טו שו.
ד) בראשית י"ז. ז"ח בראשית ד' טו שו. ה) (איוב ד')

היא קד: ז"ח לך כ"ה טא שמא.

אחידא. יא נ"א רשומא. יב נ"א ליג מניה. ונ"א מיניה.
אתפריש ונ"א אתפרשא. יז נ"א מוסיף באתריה וזודמן בהדיה.

דרך אמת אן בעת הולדת האדם באים לו נפש וזה ונשמה וכשנמל זוכה ללכן כדי להשלימן באותו מצוה אך
מסתלקים עד שישובו קליפת יצה"ר בהתחנכו במצות.

חלופי גרסאות

א נ"א ליג מן מאן עד הוה. ב נ"א ליג ואת נהו.
ג נ"א מוסיף אותו אות דקב"ה. ונ"א אות דיליה אות
הברית דהא אותו דקב"ה את דיליה. ד נ"א ודא. ה נ"א
אות. ונ"א ליג את. ו נ"א מוסיף קיימא דיליה. ז נ"א
ליג דהא. ח נ"א דדחילנא. ט נ"א ליג בגין. י נ"א
יג נ"א אתאחידת. יד נ"א אי. טו נ"א רישומא. טז נ"א
מוסיף באתריה וזודמן בהדיה.

מאמרים

הכל מיוחד כחד, והכל נרמז באות הזה, דהיינו מלכות שלמעלה וירושלים (כנ"ל באות ת"ג) ואינו נקרא צדיק מי שלא שמר אות הזה כראוי, לכן היה מתפלל תפלתו, ואמר והראני אותו ואת נהו.

ט) מאי זכו? מהו אותו? זה הוא אות ברית קודש, שהרי אני מתירא שנאבד ממני. מהו הטעם, שחשב שנאבד ממנו אות ברית, הוא משום ששנים אלו, המלכות וירושלים, נאחזים באות ברית, וכיון שאבד המלכות ונגרש מירושלים, חשב שגם אות הברית נאבד ממנו. ומשום זה קשר בתפילתו, אותו ואת נהו, יחד, שאותו הוא אות ברית, ונהו הוא המלכות. שהתפלל שתחזור המלכות, הקשורה באות הזה למקומו והכל ענין אחד.

תי) פתח איךך וכו': פתח אחר ואמר. ומבשרי אחזה אלוה. ושואל, מהו מבשרי, ומעצמי היה צריך לומר. ומשיב, אלא מבשרי (דפ"י דף צ"ד ע"א)

זכרית מילה

ממש, דהיינו יסוד הנקרא בשר, אמר אחזה אלוה, ומה הוא שכתוב ובשר קדש יעברו מעליך שה"ס ברית קדש. וכתוב והיתה בריתי בבשרכם שפירושו יסוד. כי למדנו. בכל זמן שהאדם נרשם ברשימה הקדושה הונו של אות הזה, כלומר, שאות הברית נרשם בו עד כדי לשמרו תמיד, רואה מתוכו את הקב"ה ממנו ממש, והנשמה הקדושה נאחזה בו, באות ברית.

תיא) ואי לא זכי וכו': ואם לא זכה, שלא שמר אות הזה, מה כתוב עליו, מנשמת אלוה יאבדו. כי רשימו של הקב"ה לא נשמר. ואם זוכה ושומר אותו, השכינה אינה נפרדת ממנו לעולם.

תיב) אימתי מתקיימא וכו': ושואל, מתי מתקיימת בו השכינה, ואומר, כשהוא, נושא אשה, ואות הזה נכנס במקומו, בשכינה הם

הסולם

קלו
 פלגותא ב אנן ניימין, ג ופלגותא ד אנן עסקין ה באורייתא. ו כד אנן קיימין
 בצפרא, ריחי תקלא, ונהרי מנא, י ונהריין ז לן אורייתא, יא ואתיישבת בלבן.
 תיז) ואתר דא כהא ט דינוה לעילא זמנא תדא, יב וכמה סרכי תריסין,
 אסתלקו בטהוא דינא, על עונשא דאורייתא, וכדין אשתדלותא דילן ימא,
 וליילא באורייתא הוא, ואתרא כ דא, קא יב מסייעא לן, ומאן דאתפרש יב מכאן
 כמאן דאתפרש מחיי עלמא.

תיח) זקיף ידוי רבי אבא, ובריה לון. יתבו עד דנהר ימא, כתר דנהר
 ימא, אמרו לאינון בירדקי דקמיהו, יד פוקו ט ותמו, אי נהר ימא, וכל חד
 לימא מלה חדפתא ט באורייתא, להאי גברא רבא.

תיט) נפקו ותמו, י דנהר ימא, אמר חד מנייהו, זמין האי ימא, אשא
 מלעילא. אמר אחרא, יי ובההו ביתא. אמר אחרא, יב סבא הכא, דזמין האי
 ימא לאתוקרא בנורא דא, אמר ר' אבא, יכ רחמנא לישזכן.

תכ) תווה, ולא יכול למללא, אמר יב קוטרא דהורמנא, בארעא איתפסת.
 וכך תוה, דההוא ימא, חמו יי חברייה, אפי שכניתא, ואסתתרו באשא, ור'
 אבא יז אתלהיטו אנפוי פנורא, מחדוותא באורייתא.

תכא) יב תאנא, כל ההוא ימא לא נפקו כלהו יכ מבייתא, יז וכייתא אתקטר

חלופי גרסאות

א נ"א ופלגותא. ב נ"א אנן. ג נ"א ופלגות. ד נ"א ליג אנן עסקין. ה נ"א אורייתא. ו נ"א נהרי. ז נ"א לן.
 ח נ"א ואתיישבת. ט נ"א דינוה. י נ"א דינו. יא נ"א ולילי. יב נ"א ליג דא. יג נ"א מסייע. יד נ"א מינה
 (אחיל). יז נ"א ליג פוקו. יט נ"א חמו. כ נ"א ליג באורייתא. יז נ"א דהא נהר. יח נ"א ובהאי. יט נ"א ובהז (אחיל).
 יט נ"א חבריא. כ נ"א תנא. כא נ"א ליג מבייתא.
 דרך אמת אן שנפתשט על מקום הזה פעם א' הדין ומתו מכאן לומדי תורה גדולי הדור. בן וכמה שרים גדולים
 בעלי תריסין מתו מכאן באותו פעם בשביל ביטול תורה. גן קשר ותוקף הירשות מלמעלה נתפס בארץ
 שהם יודעים כל מה שיהיה שאמרו שירד אש מלמעלה בבית ההוא וכן היה באותו יום. דן שפניו היה לוהט כאשר
 מרוב שמחה. הן והבית היה קשור וחתום סביב קיטור עשן ואש שהיה מסבב אותם והיא ריט ע"א.

הסולם

מאמרים
 בכול לילה, חציה אנו ישנים, וחציה אנו
 עוסקים בתורה. וכשאנו קמים בבוקר, ריח
 השדה ונהרות מים מאירים לנו התורה,
 ומתישבת בלבנו.

תיז) ואתר דא וכו': ומקום זה, פעם
 אחת כבר דנוהו למעלה, וכמה גדולי תורה
 נסתלקו באותו הדין בעונש ביטול התורה.
 ומאז, העסק שלנו הוא יום ולילה בתורה,
 ומקום זה עוזר לנו. וכל הפורש מכאן,
 הוא כמו שנפרש מחיי העולם.

תיח) זקיף ידוי וכו': נשא ידיו ר' אבא,
 וברך אותם. ישבו עד שהאיר היום. אחר
 שהאיר היום, אמרו לילדים שישבו לפניהם,
 צאו וראו אם האיר היום, וכל אחד מכם
 יאמר דבר חידוש בתורה לאדם גדול הזה.
 דהיינו ר' אבא.

תיט) נפקו וחמו וכו': יצאו וראו שהאיר
 היום. אמר אחד מהם. עתיד לבא ביום
 (דפו"י דף צ"ד ע"ב)

תכ) תווה ולא יכול וכו': תמה ר' אבא,
 ולא יכול לדבר. אמר סוד ממשלה העליונה
 נתפס בארץ. כי גם ילדים יודעים לנבא
 עתידות. קוטרא פירושו דבר מסובך וסוד.
 דהורמנא פירושו ממשלה כמ"ש (ערויבין
 י"ט) כיון דשכיחי גבי הרמנא. וכך הוה
 וכו' וכך היה, שבאותו יום ראו החברים
 פניו השכינה והוקפו באש, ור' אבא, נתלהטו
 פניו כאש, משמחת התורה.

תכא) תאנא כל וכו': למדנו. כל אותה
 היום, כולם, לא יצאו מן הבית, והבית
 נתקשר באש ועשן, והדברים היו שמחים
 ביניהם, כאלו קבלו התורה באותו יום מהר
 סיני

קלח

לך לך

« בקיטרא, והוּוּ בַתְּתַאן מְלִי בַּגְּוִיָּהוּ, בְּאֵלוּ קָבְלוּ הַהוּא יוֹמָא אוֹרְיִיתָא, מטורא דסיני. בְּתַר דַּאֲסַתְלָקוּ, לֹא הוּוּ דְעֵי, אִי הוּא יִמְמָא וְאִי יִלְיָא. א"ר אבא, בְּעוּד דַּאֲנֵן קְיִימִין, לִימָא פֶּל חַד מִיָּנָן, מְלָה יַחְדָּתָא דְחַכְמָתָא, לְאֶקְשְׂרָא טִיבוּ לְמֵאֲרִיָּה דְבִיתָא, מְרִיָּה דְהַלּוּלָא.

תכב) פתח חד ואמר « אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ וְגו'. בְּקַדְמֵיתָא חֲצֵרֶיךָ, לְבַתַּר בֵּיתְךָ, וּלְבַתַּר הֵיכְלְךָ. דָּא יִבְּנִימָאָה מִן דָּא, וְדָא יִלְעִילָא מִן דָּא. יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ בְּקַדְמֵיתָא, פְּד"א בַּ וְהָיָה הַנְּשָׂאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוּשׁ יֵאָמֵר לוֹ.

תכג) נשבעה בטוב ביתך לבתר, פד"א בְּחַכְמָה יִבְנֶה בֵּית. הַחַכְמָה יִבְנֶה בֵּית, לֹא כְּתִיב, יִדְאִי כְּתִיב הָכִי טוֹ הוּוּ מְשַׁמַּע דְחַכְמָה בֵּית אֶקְרִי, אֶלָּא כְּתִיב בְּחַכְמָה יִבְנֶה בֵּית, הֵינֵנו דְכְּתִיב, וְנִהְרָ יוֹצֵא מַעְדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'.

תכד) קדוש היכלך, לבתר, דא הוּא שְׁלִימָא דְכָלָא, דְהָכִי תְּנִינָן, מֵהוּ הֵיכָל. פְּלוּמֵר יִהִי כ"ל, יִהִי וְהָיָה, יִשְׁכֵּן וְהָיָה אֲשֶׁתְּלִים פְּתָדָא.

תכה) רישא דקרא כמה מוכח, דא דְכְּתִיב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ. הָאִי מֵאֵן יִבְּדַאקְרִיב בְּרִיָּה קְוִבְנָא קְמִי קב"ה, יִבְּרַעַא דְקב"ה, יִבְּהַהוּא

מסורת הזהר
א לעיל דף קיט צ"א ושי"ג. ב (ישעיה ד') ח"א קיד; ד נ"א בגוויה, ה נ"א מקבלן, ו נ"א מוסיף הוא ליליא, ז נ"א ליג חדתא. ח נ"א לקשרא. ט נ"א למריה. י נ"א מאריה. יא נ"א מוסיף נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך אלא ארליג (אה"ל). טו נ"א ליג הוה. טז נ"א לבתרא. יז נ"א הכל דכלא אשתלים. יח נ"א ליג האי והאי, ונ"א מוסיף כלומר האי והאי (אה"ל). יט נ"א דכלא. כ נ"א ליג מה. כא נ"א מוסיף מה דכתיב. כב נ"א דקריב. כג נ"א ורעוא. כד נ"א כהווא.

מאמרים **הסולם** **לברית מילה**

סיני. ואחר שנסתלקו משם, לא היו יודעים אם הוא יום או לילה. אמר ר' אבא, כל עוד שאנו נמצאים כאן, יאמר כל אחד מאתנו, דבר חדש בחכמה, להחזיק טובה לבעל הבית בעל השמחה.

תכב) פתח חד וכו': פתח אחד ואמר אשרי תבחר ותקרב וגו'. מתחילה אומר הכתוב חצריך, אח"כ ביתך, ואח"כ היכלך. זה פנימי מזה וזה למעלה מזה. כלומר, שהם ג' מדרגות המלכות ממטה למעלה, זו גבוהה מזו. **ישכון חצריך בתחילה,** שפירושו בחי' נה"י שהם לבר מגופא, ונק' חצרות. כמו שאתה אומר, והיה הנשאר בציון, והנותר בירושלים קדוש יאמר לו. כי עיקר נה"י הוא יסוד, וציון היא פנימיות היסוד, וירושלים חיצוניותו. ושניהם נקראים חצרות.

תכג) נשבעה וכו': נשבעה בטוב ביתך הוא לאח"כ, כלומר לאחר שנשלם במדרגת הצר, וזכה למדרגת בית. כמש"א בחכמה (דפו"י דף צ"ד ע"ב)

קל"ט **דף ל"ד**
 קרפנא, ואתרעיי ביה, וקרבי ליה, ושווי מדוריה בתרין דאדרין, ואחיד
 להאי ולהאי, דאינון תרין ואתקשרו ופתדא. דכתיב ישכן חצריך. חצריך
 ודאי תרי.

תכו בגיני כף, חסידי קדמאי סבאן דהכא, יכד מקריבין בגייהו
 לקרפנא דא, פתחי ואמרי, אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך. אינון דקיימי
 עליהו אמרי, נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך. לבתר מברך אשר קב"ו
 להכניסו בביתו של אברהם אבינו. ואינון דקיימי עליהו אמרי, כשם
 שהכנסתו לבית וכו'.

תכו ותנין, בקדמיתא לבעי בי רחמין עליה, ולבחר על אחרא, דכתיב
 וכפר בעדו בקדמיתא, ולבחר ובעד פל קהל ישראל. ואנן ואורחא דא
 נקטינן, והכי שפיר ויחזי לקמאן.

תכה א"ר אבא, ודאי כף הוא ויאות מלה, ומאן דלא אמר הכי, אפיק
 גרמיה מעשרה חופות דזמין קב"ה למעבד לצדיקיא, ובצלמא דאתי,
 וכלהו מתקשרין בהאי. ובגיני כף, עשרה מלי דמהימנותא אית בהאי קרא,
 אשרי תבחר ותקרב וגו', וכל מלה ומלה חד חופה אתעביד מנה.

תכט זכאה חולקיכון בעלמא דא, ובצלמא דאתי, דהא אורייתא
 מתקשרא בלבייכו, פאילו קיימיתו בגופייכו בטורא דסיני, בשעתא
 דאתיהיבת אורייתא לישראל.

חלופי גרסאות **מסורת הזהר**
 א נ"א דאתרעי (אה"ל). ב נ"א דשו. ג נ"א מדורה.
 ד נ"א אתריך. ה נ"א דאתקשרו. ו נ"א בתרא. ז נ"א ל"ג
 כד. ח נ"א מקריבין. ט נ"א פתחי. י נ"א ואמרו. יא נ"א
 עליה. יב נ"א עליה. יג נ"א מוסף והו חסין אמרי. יד נ"א שהכניסתו. טו נ"א ליבעי. טז נ"א על. יז נ"א אהא.
 יח נ"א ל"ג וחזי. יט נ"א חד (ד"ק). יט נ"א לקמן. כ נ"א חפות. כא נ"א מוסף לצדיקיא גתא דערן. כב נ"א לעלמא.
 כג נ"א מניה. כד נ"א חלקכון. כה נ"א דגופייכו. כו נ"א דאתיהיבת.

מאמרים **הסולם** **זכרית מילה**
 את בנו קרבן לפני הקב"ה, דהיינו שחל אותו,
 רצונו של הקב"ה בקרבן הזה, ורוצה בו,
 ומקרבו, ושם משכנו, בשני חדרים של
 היסוד, שהם ציון וירושלים כנ"ל, ותופש
 בזה ובוה, כי אלו השנים מתקשרים כאחד.
 שכתוב ישכון חצריך, חצריך ודאי שני
 חצרות.
תכו בגיני כף חסידי וכו'; משום זה,
 חסידים הראשונים, זקניהם של אלו שבכאן,
 כשהקריבו בניהם לקרבן זה לברית מילה,
 פתחו ואמרו אשרי תבחר ותקרב ישכון
 חצריך. אלו העומדים אצלם אמרו, נשבעה
 בטוב ביתך קדוש היכלך. אחר כך מברך,
 אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בביתו
 של אברהם אבינו, והעומדים עליהם, אמרו
 כשם שהכנסתו לברית וכו'.
תכו ותנין בקדמיתא: ולמדנו, שתחלה
 (דפו"י דף צ"ד ע"ב *) דף צ"ה ע"א)

קמ דף דף

תל) פתח אידך ואמר ^א מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עלי את עלתיך ואת ^א שלמיך וגו'. תאנא, כל מאן דקריב בריה לקרבנא דא, פאילו אקריב כל קרבנין דעלמא, ^ב לקמיה דקב"ה, וכאילו פני מדבחא שלימתא קמיה ^א.
תלא) בגיני כך, בעי לסדרא מדבחא, ^א ^א במאנא חד מליא דארעא, למגור עליה ^ה האי קנימא קדישא, וואתחשיב קמי קב"ה, פאילו אדבח עליה עליון וקרבנין, יעאנא ותורי.

תלב) וניחא ^ה ליה יתיר מפלהו, דכתיב וזבחת עלי את עלתיך ואת שלמיך וגו'. בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו ^ט אזכיר את ^א שמי. דא מילה, דכתיב בה ^ט סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם.

תלג) האי מזבח אדמה ודאי כמה דאמינא. בתריה מה פתיב, ^ט ואם מזבח אבנים תעשה לי. רמז לגיורא פד אתגיייר, ^י דאיהו מעם ^י קשי קנל, ^י וקשי לבא, האי אקרי מזבח אבנים.

תלד) לא תבנה אתהן גזית. ^י מה הוא. דבעי ^י לאעלא ליה ^י בפולחנא דקב"ה, ולא יגור יתיה, עד ^י דינשי פולחנא אתרא דעבד עד הקא, ויעדי מגיה ההוא קשיו דלבא.

חלופי גרסאות

א נ"א מוסיף ואת צאנך ואת בקרך. ב נ"א לקמי קב"ה. ג נ"א מוסיף דהכי הוא נוטריקון של מזבח [דמזבח] מילה זמנה ביום חי [החי] [הרמ"ק ואה"ל]. ד נ"א עפרא. ה נ"א מוסיף אות האי, ונ"א האי את (אה"ל). ו נ"א ואתחשב. ז נ"א ענא, ונ"א ענאי. ח נ"א מוסיף ליה ברא, ונ"א ליה ביה (אה"ל). ט נ"א מוסיף אשר אזכיר. י נ"א מוסיף את דא, ונ"א דא את, יא נ"א מאי (אה"ל). יב נ"א דהוא. יג נ"א קשה, יד נ"א קשה ונ"א וקשה. טו נ"א מאן ונ"א מאי. טז נ"א לאעלאה. יז נ"א לפולחנא. יח נ"א בגין דינשי וליג ולא יגור יתיה עד.

מסורת הזהר

א) (שמנת כ) ח"א מט. ח"ב קלט. ת"ז יא. ב) ח"ג מר. ת"ז יא. תכ"ד ע. תל"ז עה: ג) לעיל ב"ב דף קמג צ"ג. ד) (שמנת כ) ח"ג עג: תק"ח ק"ז טב שכה.

דרך אמת אן בכלי אי מלא עפר להניח בו העולה. בן אית שמ"י במ"ק מילה.

זכרית מילה

שכתוב וזבחת עלי את עלותיך ואת שלמיך וגו' בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו אזכיר את שמי, הוא מילה, שכתוב בה, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. הרי שברית הוא שם, שאומר בו ובריתו להודיעם.

תלג) האי מזבח אדמה וכו': מזבח אדמה הזה, הוא ודאי כמו שאמרת, (לעיל באות ת"ל) ואחריו מה כתוב, ואם מזבח אבנים תעשה לי. זהו רמז, לגר כשהוא מתגיייר, שהוא מעם קשה עורף וקשה לב, זהו נקרא מזבח אבנים.

תלד) לא תבנה אתהן גזית: מהו פירושו, ואומר, שצריך להכניס את הגר, בעבודת הקב"ה, ולא ימול אותו עד שישכח העבודה

הסולם

בלבותיכם, כאלו עמדתם בעצמכם בהר סיני בשעה שניתנה תורה לישראל.

תל) פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר. מזבח אדמה תעשה לי וגו'. למדנו, כל מי שמקריב את בנו לקרבן הזה של ברית מילה, הוא כאלו היה מקריב כל קרבנות שבעולם לפני הקב"ה, וכאלו בנה מזבח שלם לפניו.

תלא) בגיני כך בעי וכו': משום זה, צריך לסדר מזבח בכלי אחד מלא עפר, למול עליו ברית קדוש הזה. ונחשב לפני הקב"ה כאלו שחט עליו עלולת וקרבנות צאן ובקר.

תלב) וניהא ליה יתיר וכו': ונוח לו להקב"ה מעשה המילה, יותר מכל הקרבנות (דפו"י דף צ"ה ע"א)

פ"ד פ"ד

קמא

תלה) ואי אתגזר, ולא אעדי מניה ההוא קשיא ב דלבא, למיעל בפולחנא קדישא דקב"ה, הרי הוא פהאי פסילא דאבנא, דגזרי ליה מהאי גיסא, ומהאי גיסא, ואשתאר אבנא ד פדבקדמיתא. ב ג"כ לא תבנה אתהן וגזית. דאי דאשתאר ב בקשיותיה, ב פי חרבך הנפת עליה ותחלליה, כלומר, ההוא גזירו דאתגזר לא מהניא ליה.

תלו) בגיני כך, ופאה חולקיה דמאן דאקריב האי קרבנא ב בתדוותא ד ברעוא קמי קב"ה, ובעי למחדי בהאי חולקא, ב כל יומא, דכתיב ב וישמחו כל חוסי כך לעולם ב ירננו ותסד עלימו ויעלצו כך אהבי שמך.

תלו) פתח אידך ואמר, ב ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע י" שנים וירא ה' וגו' אני אל שדי התהלך לפני י" וגו'. האי קרא אית לעינא ביה, י וקשיא בכמה ב אורחין, וכי עד השתא לא אתגלי ליה קב"ה לאברהם, ב אלא ב האידנא ד ב מטא להני יומין, וירא ה' אל אברם, ולא קודם. ב והכתיב ויאמר ה' אל אברם. וה' אמר אל אברם. ויאמר לאברם ידוע תדע וגו'. והאידנא מני ב חושפן ב יומין, וכד מני להו, כתיב וירא ה' אל אברם, אשתמע דעד השתא לא אתגלי עלוי. ועוד דכתיב בן תשעים שנה ותשע שנים בקדמיתא שנה, ולבסוף שנים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (תהלים ה') ח"א קלה: קפט: קצג ח"ג פ. ב) לעיל דף קי"א צ"א.
ב) נ"א קשיו. ב) נ"א ל"ג דלבא. ג) נ"א ל"ג קדישא.
ד) נ"א כדקדמיתא. ה) נ"א ל"ג בג"כ לא תבנה אתהן גזית.
ו) נ"א בהאי גזית. ז) נ"א מוסף גזית כהאי גזית דאשתאר בקשיותיה דאי אשתאר הכי חרבך (אה"ל). ז) נ"א דאשתאר ול"ג דאי. ח) נ"א ל"ג בקשיותיה כי חרבך. ט) נ"א הכי ול"ג בקשיותיה כי י' נ"א מהנייא. י) נ"א מאן. יב) נ"א דקריב. יג) נ"א לדוותא. יד) נ"א ל"ג ברעוא. טו) נ"א מוסף כל ההוא. טז) נ"א ירננו וגו'. יז) נ"א שנים וגו' ול"ג מן וירא עד התהלך. יח) נ"א והיה תמים ול"ג וגו'. יט) נ"א מוסף ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים האי קשיא קשיא. כ) נ"א ארחין. כא) נ"א ל"ג אלא. כב) נ"א והאידנא. כג) נ"א מליא. כד) נ"א והא כתיב. כה) נ"א ל"ג חושפן. כו) נ"א יומי (אה"ל).

מאמרים

הסולם

לברית מילה

העבודה זרה שעבד עד כאן, דהיינו שתצא מלבו. ועד שתסור ממנו ערלת לבו.
תלה) ואי אתגזר וכו': ואם נמול ולא הסיר ממנו אותו קשיות לב כדי שיכנס בעבודתו הקדושה של הקב"ה, הרי הוא כמו פסל של אבן, שמשתתים אותו מצד זה ומצד זה, והאבן נשאר אבן כבתחילה. משום זה לא תבנה אתהן גזית, שאם נשאר בקשיותו, נמצא, כי חרבך הנפת עליה ותחלליה, כלומר, מילה זו שנמול אינה מועלת לו.
תלו) בגיני כך זכאה וכו': משום זה, אשרי חלקו של המקריב קרבן זה בשמחה וברצון לפני הקב"ה. וצריכים לשמוח בחלק הזה כל היום. שכתוב וישמחו כל חוסי (דפו"י דף צ"ה ע"א)

אלא

קמב

ף ך

תלח) אלא הכי תאנא, כל « אינון יומין לא כתיב וירא, מ"ט, אלא ב כל פמה דתוה אטים ונסתים, ד קב"ה לא אתגלי עליה יכדקתווי. האידנא אתגלי עליה, ודכתיב וירא. מ"ט. משום דבעא לגלי ביה האי את פתרא קדישא.

תלט) ועוד דבעא קב"ה לאפקא מניה ורעא קדישא, וקדישא לא להוי, בעוד דאיהו אטים בשרא, אלא אמר השפתא דהוא בן תשעים שנה ותשע שנים, וזמן קריב הוא דינפוק ב מניה ורעא קדישא, להוי הוא קדישא בקדמיתא, ולבתר ינפוק מניה ורעא קדישא. בג"כ מני יומי ב פהאי, ולא ס בכל הני זמני ס קדמיתא.

תמ) תו תשעים שנה, דכל י יומי קדמאי לא הוו שנים אלא פחד שנה, דלא הוו יומי יומין, השפתא דמטא להאי, י שנים אינון, ו לא שנה.

תמא) ויאמר אליו אני אל שדי. מאי משמע, דעד השפתא לא קאמר באני אל שדי. אלא הכי תאנא, עבד קב"ה א כתרין תתאין דלא קדישין לתתא, וכל אינון דלא אתגזרו ב יסתאבון בהון.

תמב) ורשימין בהון, ומאי רישומא ד אית בהון דאתתווי בהו שיין

מסורת הזהר

(א) ח"א קסו. ח"ג מא:

חלופי גרסאות

א נ"א אליק. ב נ"א ל"ג כל. ג נ"א מוסיף וסתים כך. ד נ"א מוסיף בגין ונ"א בגין כך קב"ה. ה נ"א אתגלוייא. ו נ"א כדקא חזי. ז נ"א וכתיב. ח נ"א לגלאה. ט נ"א בתרא (ר"ק). י נ"א ליהוי. יא נ"א אי. ונ"א אי איהי (אה"ל). יב נ"א ל"ג מניה. יג נ"א ליהוי. יד נ"א להאי. טו נ"א ככל. טז נ"א קדמיתא. יז נ"א יומי. יח נ"א מוסיף שנים שנים. יט נ"א לאו. כ נ"א אמר. כא נ"א מוסיף ליה הכי אני. כב נ"א אסתאבון. כג נ"א ורשימין. כד נ"א ל"ג אית. דרך אמת אן מרדיגות של כחות הצינות שהם למטה מגבול הקדושה וזה לעומת זה עשה אלקים.

מאמרים

הסולם

זכרית מילה

שנים אלא תשעים שנה. תמ) תו תשעים שנה וכו': ועוד יש לומר על מה שכתוב תשעים שנה ולא שנים, כי כל הימים הקודמים, מטרם שנמול, לא היו שנים. אלא היו נחשבים כשנה אחת, כי ימיו לא היו ימים. עתה שהגיע לשנים האלו, דהיינו לצ"ט שנה שימול עצמו, נחשבו לו שנים ולא כתוב בהם שנה. אלא שכתוב, ותשע שנים.

תמא) ויאמר אליו אני אל שדי: ושואל, מה הטעם שעד עתה, לא אמר אליו הקב"ה אני אל שדי. ומשיב, אלא כך למדנו. עשה הקב"ה למטה, כתרים תחתונים שאינם קדושים. וכל אלו שלא נמולו יטמאו בהם.

תמב) ורשימין בהון וכו': ויש בהם, בכתרים תחתונים, רשימות. ומה הוא הרשימה שיש בהם, הוא כי נראה בהם שיין דלת ולא יותר, דהיינו שחסר שם ה' מהשם שדי. ומשום זה מטמאים בהם, ומתדבקים בהם. כתרים

תלח) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו כל אלו הימים עד עתה לא כתוב וירא ה' אל אברם. מה הטעם. אלא כל זמן שהיה ערל וסתים הקב"ה לא נגלה עליו כראוי. עתה נגלה עליו כראוי, שכתוב וירא. מה הטעם. משום שרצה לגלות בו אות ברית הוזה שהוא כתר הקדוש.

תלט) ועוד דבעא וכו': ועוד, כי רצה הקב"ה להוציא ממנו זרע קדוש, וקדוש לא יוכל להיות בעוד שהוא ערל בשר. אלא אמר הקב"ה, עתה, כשהוא בן צ"ט שנה, והזמן קרוב שיצא ממנו זרע קדוש, דהיינו שקרוב להיות מאה שנה, יהיה הוא קדוש מתחילה, דהיינו שימול עצמו, ואח"כ יצא ממנו זרע קדוש, משום זה מנה ימיו בזה, דהיינו בתשע שנים, משום שנתקרב לזמן הראוי להוליד בשלמות, ולא בכל הזמנים שקדמו, דהיינו בתשעים שנים שקדמו, שעוד לא היה ראוי להוליד זרע קדוש, ולפיכך לא כתוב בהם (דפויי דף צ"ה ע"א)

לך לך

קמד

לה' ובשם ישראל יכנה. כל חד מנכון אחיד ואתקשר במלכא קדישא עלאה, ואתון רבךבן ממנן תריסין^א מתייא ארץ, דאקרי ארץ החיים, דרבךבנוהי אכלין ממנא דטלא קדישא.

תמוז פתח ב' אידך ואמר^א א' אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריף בעת יאכלו. דוכתיב אי לך ארץ שמלכך^ב נער ושריף בבקר יאכלו. הני קראי קשיין אהדדי. ולא קשיין, י האי דכתיב אשריך ארץ, דא ארץ דלעילא, דשלטא על כל אינון חייין דלעילא. י ובג"כ אקרי ארץ החיים, וועלה כתיב ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה^ב תמיד. וכתיב^א ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה. לא תחסר כל בה דייקא. וכל כך למה, משום דכתיב שמלכך בן חורין דא קב"ה. ד"א א' בני בכורי ישראל.

תמוז בן חורין, מהו בן חורין, ד"א א' יוכל הוא קדש תהיה לכם. וכתיב ונקאתם דרור בארץ. דהא כל חירו מיוכלא קא אתי, א' בג"כ בן חורין.

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

א) (קהלת יוד) ח"א קבר: ח"ב קער: קעה. ח"ג עט:
ב) (דברים י"א) ח"א קנ. קצט. רנ: ח"ב קנ: רכו. ח"ג קלו: רמה: רצג: ת"ז ת"ו. בהשמטות קמה. ג) (דברים ח) ח"א קח: ח"ב מ: ת"ז תניו צא. תפ"ט ק. קא.
ד) (שמות ד') ח"א קבר: קנר: ריב. ריט. רכג: רלג: רסה: ח"ב מג: מה: עט. פד. פה: פז: קכ: קצו. רמה: ח"ג עד. קיא קמט. קפה קצא: רג. רלה. רעז: רצא. ת"ז תמיד סט: תל"א עה: ז"ח יתרו ל"ז טג שג. רות פ"ד טג שכט. תקיח ק"ו טד שמח. ה) (ויקרא כ"ה) ח"ב פה: קכא:

דרך אמת א' קניד ב' ותרומה קע"ד ב'.

זכרית מילה

הסולם

מאמרים

תחסר כל בה הוא בדיוק דהיינו שמקבלת מזווג דלא פסיק. וכל כך למה, הוא משום שכתוב שמלכך בן חורין. זה הקב"ה, שה"ס ז"א כמו שאתה אומר, בני בכורי ישראל. פירוש. בעת שז"א עולה ומלביש לאו"א עלאין והנוקבא עולה ומלביש לישסו"ת. והם פב"פ, אז נקרא ז"א ישראל בסו"ה בני בכורי ישראל. ונקרא בן חורין. והנוקבא נקראת ארץ החיים, ואז נאמר עליה אשר לא תחסר כל בה, כי ז"א משפיע לה מזווג או"א דלא פסיק.

עליכם כתוב, זה יאמר לה' אני וזה יקרא בשם יעקב וגו'. כל אחד מכס אחוז ונתקשר במלך הקדוש העליון. ואתם שרים ממונים בעלי מגן. מאותו ארץ שנקרא ארץ החיים, שה"ס הנוקבא המלבשת לאמא עלאה, ששריו אוכלים מן המן של הטל הקדוש.

תמוז בן חורין, מהו בן חורין וכו': ושואל, מהו פירושו של בן חורין. ואומר כמש"א, יוכל היא קדש תהיה לכם. ויוכל פירושו בינה וכתוב, וקראתם דרור בארץ, הרי שכל חירות באה מיוכל, שהיא בינה, משום זה בעת שז"א יש לו המוחין דבינה נקרא, בן חורין. ומקשה, וא"ת, למה כתוב בן חורין ולא

תמוז פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר. אשריך ארץ שמלכך בן חורין וגו'. וכתוב אי לך ארץ שמלכך נער וגו'. מקראות אלו קשים זה על זה. כי ארץ פירושו הנוקבא, וכאן אומר שמלכך בן חורין וכאן אומר שמלכך נער. ומשיב, ולא קשים. זה שכתוב אשריך ארץ וגו'. זהו ארץ שלמעלה, דהיינו הנוקבא שעלתה למעלה והלבישה הבינה. השולטת על כל החיים שלמעלה, שבבינה, שמשום זה נקראת ארץ החיים. ועליה כתוב, ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד. וכתוב ארץ אשר לא במסכנות וגו' לא תחסר כל בה. לא (דפ"י דף צ"ה ע"ב)

קמה

לך לך

ואי תימא בן חורין, ולא כתיב בן חירות. הכי הוא ודאי, בן חירות מיבעי ליה.

תמוה אלא במתניתא סתימאה דילן תנינא, יכד מתחברן ביו"ד ג' בה' פדין פתיב^א ונקר יוצא מעדן להשקות את הגן. ולא תימא יכד מתחברן, אלא מתחברן^א ודאי*. ובג"כ בן חורין פתיב, וע"ד אשריך ארץ שפלקך בן חורין ושריך בעת יאכלו, בתדוותא בשלימו פרעוא.

תמוה אי לך ארץ שפלקך נער, ה"א י ארץ דלתתא. דתניא פל שאר ארעי דשאר עמין^ב עכו"ם^ט אתיהיבו לרברבין תריסין דממנן עליהו, ועילא מפלהו שהוא דכתיב ביה, ב נער הייתי גם זקנתי. ותאנא האי קרא שרו של עולם אמרו. וע"ד פתיב אי לך ארץ שפלקך נער. ווי לעלמא דמסטרא דא ינקא, וכד ישראל בגלותא, ינקין פמאן יא דיניק מרשותא אחרא.

חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג כד מתחברן. ב נ"א י' בה' ג נ"א בה"א.
ד נ"א כד מתחברן אלא כד מתחברן (אה"ל). ה נ"א הוי (ד"א). ו נ"א ל"ג ארץ. ז נ"א ארצות. ח נ"א ל"ג עכו"ם.
י נ"א כמה. יא נ"א דיניק. (ד"א).

מסורת הזהר

א) לעיל ב"א ר"א צ"א ב) (תהלים ל"ז) ח"א קמג. קכא:
קטב. קסט. קעט. ח"ב רלת. ח"ג רטז:
ונ"א עע"ז. ט נ"א אתיהיבו. י נ"א כמה. יא נ"א דיניק. (ד"א).

דרך אמת אן אחרי מות ע"ה א' ופ' שלח לך קע"ד א' וכאן קכ"ג א' וקנ"ג ב'.

לברית מילה

שהם בזווג עם ישסו"ת שהם משפיעים אז מוחין דהארת חכמה אליהם, נבחינים אז גם אר"א למוחין דחרות. אע"פ שהם לפי עצמם, אינם רק חסדים מכוסים והוא מטעם היותם כוללים למוחין דישסו"ת. ועוד נוסף אליהם שהם משפיעים ממעלה למטה ע"כ הם נקראים חורין לשון זכר. וע"כ אומר הכתוב על ד"א אז, אשריך ארץ שמלכך בן חורין, ושריך בעת יאכלו, דהיינו בשמחה בשלמות וברצון.

הסולם

מאמרים

ולא בן חרות. הכי הוא ודאי זכור: ומשיב. כן הוא ודאי שהיה צריך לומר בן חירות. פירוש. המוחין דהארת חכמה נקראים חירות, כי על ידי המוחין הללו מכניעים כל הקליפות והס"א. ומוחין הללו דחכמה מאירים רק ממטה למעלה, (כנ"ל דף ה' ד"ה חד) שהוא בחינת ו"ק דג"ר, ונבחן לאור נקבה, כי כל אור שאינו מאיר ממעלה למטה, אינו אור זכר. וע"כ מכונים המוחין חירות מלשון נקבה, ולא חורין שהוא לשון זכר. וז"ש הכי הוא ודאי בן חירות מיבעי ליה, כי אינם מושפעים ממעלה למטה.

תמוה אי לך ארץ שמלכך נער: היינו ארץ הזו שלמטה, היינו הנוקבא שבבריאה אשת מטטרו"ן (כנ"ל בראשית א' דף רכ"ט ד"ה ובג"ד ע"ש) כי למדנו, כל שאר ארצות של שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות, ניתנו לשרים ממונים עליהם, ועליון על כולם הוא אותו שכתוב בו, נער הייתי גם זקנתי, ולמדנו שפסוק זה שרו של עולם אמרו, דהיינו מטטרו"ן, הנקרא נער. ועליו כתוב, אי לך ארץ שמלכך נער. ווי אל העולם שיונקים מצד זה, דהיינו מצד מטטרו"ן. וכאשר ישראל בגלות הם יונקים ממנו, כמי שיונק מרשות זר. כי ישראל צריכים לינק מן הקב"ה ולא ממנו.

ושריך

* ע"ע בתע"ס חלק יד עמ' איתקכו אות נו (דפו"י דף צ"ה ע"ב)

קמו

פך פך

(תנ) ושריף בבקר יאכלו. א ולא בכולי יומא. בבקר, ולא בזמנא אחרא יומא. דתנאי בשעתא דתמה זורתת, ואתנין וסגדין ליה לשמשא, רוגזא תלי בעלמא, בשעתא דמנחה, רוגזא תלניא בעלמא. מאן גרים האי, משום דמלכך נער, שהוא דאקרי נער.

(תנא) ואתון זכאי קשוט, קדישי עליונין, בני מלכא קדישא, לא ינקין מהאי סטרך, אלא מההוא אתר קדישא דלעילא, עליכו פתיב א ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

(תנב) ופתח רבי אבא ויאמר, אשירה נא לידדי שירת דודי לכרמו וגו' ויעזקהו ויסקלהו וגו'. הני קראי אית לאסתפללא בהו, אמאי פתיב שירה, תוכחה מבעי ליה. לידדי, לדודי מבעי ליה. כמה דכתיב שירת דודי. פרם קיה לידדי בקרן בן שמן. אסתפלנא בכל אורייתא, ולא אשפתנא אתרא דאקרי א קרן בן שמן.

(תנג) אלא הני קראי הא אוקמוה חברייה בכמה יג גונוני, וכלהו שפיר והכי הוא. אבל אשירה נא לידדי, דא יצחק, דתהו ידיד, ואקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא.

(תנד) אמאי ידיד. דתנינן רחימו יב סגי תהו ליה לקב"ה יג ביה, יד דלא אתעביד, עד דלא יא אתגזר אכרחה אבוח, ואקרי שלים, ואתוסף ליה יז ה"א לאשלמותא. וכן לשנה האי יח ה"א יח אתיהיבת יט לה.

חלופי גרסאות

א נ"א מוסיף בבקר ולא. ב נ"א בכל. ג נ"א וסגידין. ד נ"א תליא. ה נ"א כלכם וגו'. ו נ"א רבי אבא פתח. ז נ"א אלעזר. ח נ"א מוסיף ויסקלהו ויטעהו שורק. ט נ"א יג קרן. י נ"א ל"ג בן. יא נ"א גונוני. יב נ"א סגיא. יג נ"א מוסיף ביה ביצחק. יד נ"א ולא אתא עד דאתגזר. טו נ"א אתגזר. טז נ"א ה'. יז נ"א ה'. יח נ"א אתיהיבת. יט נ"א ליה.

מסורת הוהר

א (רברים ד) לעיל ב"ב דף ק"ו צ"א. ב (ישעיה ה')

זכרית מילה

הסולם
ואמר. אשירה נא לידדי שירת דודי לכרמו וגו'. מקראות אלו יש להסתכל בהם, למה כתוב שירה, תוכחה היה צריך לכתוב כי דברי תוכחה הם לישואל. ועוד, כתוב לידדי לידדי היה צריך לכתוב כמו שכתוב שירת דודי לכרמו, ועוד, כתוב, כרם היה לידדי, בקרן בן שמן, הסתכלתי בכל התורה, ולא מצאתי מקום, שיהיה נקרא קרן בן שמן. תנג) אלא הני זכוי ומשיב. אלא מקראות אלו בארו אותם החברים באופנים שונים וכולם יפים, וכן הוא. אבל אשירה נא לידדי, זה יצחק, שהיה ידיד ונקרא ידיד מטרם שיצא לעולם. דהיינו שאנו אומרים עליו, אשר קדש ידיד מבטן.
תנד) אמאי ידיד זכוי ושואל, למה נקרא יצחק ידיד. ואומר, כי למדנו אהבה גדולה היה להקדוש ברוך הוא אל יצחק, שלא נעשה

מאמרים

הסולם
(תנ) ושריף בבקר יאכלו: ולא בשאר שעות היום. כי בבוקר, משמע ולא בזמן אחר שבוים. כי למדנו, בשעה שהחמה זורחת ובני העולם משתחווים אל השמש, הנה כעס תלוי אז בעולם. וכן בשעת המנחה תלוי כעס בעולם, שאז זמן הדיון (כנ"ל ב"א דף ק"ל ד"ה תנינא ע"ש) מי גרם זה, משום דמלכך נער, אותו שנקרא נער, דהיינו מטטרון. כנ"ל.
תנא) ואתון זכאי זכוי: ואתם, צדיקי אמת קדושים עליונים בני המלך הקדוש, אינכם יונקים מאותו הצד של מטטרון, אלא מאותו מקום קדוש שלמעלה, דהיינו נוקבא דז"א הנקראת ארץ החיים כנ"ל. עליכם כתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום.
תנב) פתח ר' אבא זכוי: פתח ר"א (דפוי" דף צ"ה ע"ב *) דף צ"ו ע"א)

קמו
תנה הקא אית לאסתפלא, ה' לשרה שפיר, אכל לאכרהם, אמאי א"ה"א
ולא ב"ו"ד, י' מבעי ליה, דהא הוא דכר תנה. אלא רזא עלאה הוא, סתים
בגוון, אכרהם סליק לעילא, ונטיל רזא דמה"א עלאה, דאיהו עלמא דדכורא,
ה"א עלאה ויה"א תפאה, האי תליא דבכורא ויהאי דבנוקבא ודאי .

תנו דכתיב א פה יהיה ורעה. ותנא ורעה. ורעה ממש, י' דהיה שארי
למעיל בהאי קנים, ומאן דשארי י' למיעל, בהאי קנים עאל. ובגיני כן גיורא
דאתגור גר צדק אקרי, בגין דלא אתא מגועא קדישא דאתגורו, ועל דא מאן
דעאל בהאי, שמייה י' פהאי.

מסורת הזהר
א) בראשית ט"ו לעיל דף ק"י צ"א.
א נ"א ח'. ב נ"א י'. ג נ"א הוה. ד נ"א מה. ה נ"א
ח'. ו נ"א ה'. ז נ"א נוקבא (ר"ז). ח נ"א נוקבא (אה"ל).
ט נ"א מוסף. ובג"כ אברהם סליק בה"א דלעילא (דעילא) ושרה נחתת (נחתא) בה"א דלתתא. י נ"א תו דכתיב. יא נ"א
דהוא. יב נ"א ל"ג למיעל. יג נ"א בהאי.

מאמרים **הסולם** **זכרית מילה**

נעשה, עד שנמול אברהם אבינו, ונקרא
תמים, כי אז נאמר לו, והיה תמים, ונתוסף ה'
לשמו להשלמה, וכן לשרה ניתן ה' זו. שהוא
נקרא אברהם, והיא שרה.

תנה **הכא אית וכו'**: כאן יש להסתכל.
ה' שניתנה לשרה, נכון הוא, אבל לאברהם,
למה ניתנה לו ה' ולא י', י' היה צריך
להתוסף בשמו, כי הוא זכר. ובחינת י' שייכת
לזכר, ובחינת ה' שייכת לנקבה. ומשיב אלא סוד
עליון הוא סתום בגוון. אברהם עלה למעלה
ולקח סוד מה"א עליונה, בינה, שהיא עולם
זכר. כי ה"א עליונה וה"א תחתונה, שבשם
הויה, זו תלויה בזכר, דהיינו ה' ראשונה,
וזה תלויה בנקבה. דהיינו ה' אחרונה. וה'
שלקח אברהם, היא ה' ראשונה שהיא זכר
דהיינו בינה.

פנימיות הדברים. נודע שאברהם יצחק
ויעקב. ה"ס ג' קוין הנמשכים מג' הנקודות,
חולם שורק וחירק. (כנ"ל ב"א דף ק"ל ד"ה
וזהו) וזו"ן ה"ס קו אמצעי, שה"ס נקודת
החירק. ובב' הקוין ימין ושמאל שה"ס חולם
שורק, אין לזו"ן בהם כלום, כי ה"ס מ"י
א"ה שבשם אלקים שבבינה. אלא מתוך
דלת נפקי מחד, שג' קוין דבינה יצאו
ע"י מסך דחירק של זו"ן, על כן, חד
בתלת קיימא, וכן זו"ן גם הם בב' הקוין
ימין ושמאל דבינה שעם קו אמצעי שבהם
עצמם הם ג' קוין. כי כל השיעור שהתחנן
גורם שיאיר בהעליון זוכה בו גם הוא.
(כנ"ל ב"א דף קפ"ו ד"ה תלת) וז"ש, **ואקרי**
ידיד עד לא יפוק בעלמא, (באות תנ"ג) כי
ידיד, ה"ס קו שמאל, ששם אהבת דודים,
וכל הנשמות מזו"ן שנקראים **עלמא**,
וא"כ קשה, הרי מציאות קו השמאל אינו

תנו **דכתיב פה יהיה זרעה**: ולמדנו
זרעה, זרעה ממש. כלומר, כה, שהיא המלכות,
תהיה זרע ממש שלו. כי היה מתחיל להכנס
בברית הזה, וכל המתחיל להכנס, נכנס
בברית הזה, שהיא המלכות. הנקודות כה, ומשום
זה גר שנמול נקרא גר צדק, שהוא משום,
שאינו בא מגוע קדוש שנמולו, והוא המתחיל
להכנס

(דפויי דף צ"ו ע"א)

קמה

לך לך

תנז א אברהם, בג"כ פתיב ב ביה פה יהיה זרעך, זרעך ממש, ואתמסר ליה דה"א. ה אתחברו תרין ההי"ן פחדא, ואולידו לעילא, ומאי דנפק מנייהו, הוא וי"ד, בגיני כך, וי"ד את רישא דיצחק, דכר. מפאן ש"ארי דכורא לאתפשטא, וע"ד פתיב א פי ביצחק יקרא לך זרע. ביצחק, ולא בך. יצחק אוליד לעילא, דכתיב ב תתן אמת ליעקב. יעקב אשלים כלא.

תנח ואי תימא, ח וכי אברהם ט פהאי אתאחיד, ולא יתיר, והא כתיב חסד לאברהם. אלא חולקא דיליה פך הוא, בגין דעביד חסד עם בני עלמא, אבל לאולדא, הקא אחיד, ומתכא ש"ארי. וע"ד לא אתגור אברהם, אלא בן תשעים ותשע י"א שנה. ורזא דמלה הא אתיידע, ואוקימנא, במתינתא דילן.

מסורת הזהר
א (בראשית כ"א) ח"א קיה: קכ. ח"ג רטז: ב) (מיכה ד) ח"א קלט. ריג: רסד. ח"ב נו. פט: צ. ח"ג יב: עג: קלא: קג: רצו. שב. ת"ז ד:
א נ"א ואברהם. ב נ"א ליג ביה. ג נ"א ואתמסר (ד"א). ד נ"א ה. ונ"א מוסיף ה"א לשרה. ונ"א מוסיף (לשרה) ונ"א לאו דאתמסר ה"א לשרה הוה ליה לאברהם לאוליד לתתא כמה דהאי כה אולידת לתתא בתר דאתמסרת ה' לשרה. ה נ"א ואתחברו. ו נ"א י. ז נ"א י. ח נ"א ליג וכו. ט נ"א במאי. י נ"א שארי. יא נ"א ליג שנה. דרך אמת אן מכאן נהגו לקרא גרים אברהם. בן התחיל.

מאמרים
להכנס בברית, וכל מתחיל נכנס במלכות. ועל כן מי שנכנס בזה דהיינו במלכות הנקראת צדק, שמו כזו, נקרא שמו גר צדק.
תנז אברהם, בגין כך וכו': אברהם, משום זה כתוב בו, כה יהיה זרעך, שפירושו, זרעך ממש. כי כה, שהיא ה' תתאה דהיינו המלכות, תהיה לך זרע ממש. ומבאר, איך נעשה לו המלכות לזרע, ואוסר, אתחברו תרין ההי"ן כחדא, ב' ההי"ן, שהן בינה ומלכות, נתחברו יחד, כלומר, לאחר שאברהם עלה לה' ראשונה כנ"ל עלתה אליו ה' תחתונה שהיא מלכות ונתחברו שתיהן יחדיו. ואז ואולידו לעי"א והולידו למעלה בכינה, ב' קוין מ"י אל"ה. כי תחלה על ידי עלית המלכות לכינה, נפלו אתון אל"ה דכינה, ונשארה בב' אותיות מ"י דאלקים. שזה נבחן לכניסת י' באור הכינה ונעשה אור לאויר. וה"ס נקודת התולם. ואח"כ ירדה המלכות מהכינה למקומה וחזרו אתון אל"ה להכינה ונעשו קו שמאל, שהוא סוד נקודת השורק, (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כיון ע"ש) ומאי דנפק מנייהו, ומה שיוצא מהם, בעת לידת קו שמאל, הוא יוד, דהיינו ה' שיוצאת מאויר הכינה וחזרה הכינה להיות אור ג"ר. (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כיון ע"ש) בגיני כך י' אות רישא דיצחק, דכר. משום זה אות ראשונה של השם יצחק הוא י' שהוא בחינת זכר, כי מכאן שרי דכורא לאתפשטא. כי מסוד ה' מתחיל הזכר להתפשט, זכר, (דפ"י דף צ"ו ע"א)

הסולם
פירושו מוחין דג"ר. שמתפשט ע"י יציאת ה' מאויר. וע"ד דא כתיב כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ו"א בך. ועל כן כתוב ביצחק יקרא לך זרע, דהיינו דוקא ביצחק שה"ס קו שמאל ואתון אל"ה שחזרו אל הכינה, וכן י' שיצאה מאויר והכינה חזרה להיות אור ג"ר. אבל לא בך, כי באברהם עצמו לבדו אין שלמות, שה"ס מ"י דאלקים שנתמעט מחמת עלית ה"ת לה' ראשונה. ונעשה לבחינת ר"ק כנ"ל. אלא בעת לידת קו שמאל שהוא יצחק חזר גם אברהם לבחינת ג"ר. וזהו שמדייק הכתוב ביצחק דוקא יקרא לך זרע, ותשיג על ידו השלמות, ולא בך, כי בך עצמך אין ג"ר בלי יצחק. יצחק אוליד לעי"א וכו' יצחק הוליד למעלה שכתוב, תתן אמת ליעקב. יעקב השלים הכל. פירושו. אע"פ שיעקב הוא בחינת קו אמצעי דהיינו ז"א, ולפי"ז לא היה צריך להולד למעלה במקום כינה, כמו יצחק. אמנם לפי שיעקב השלים הכל, כי לולא קו אמצעי, לא היו ב' הקוין שבכינה יכולים להאיר (כנ"ל ב"א דף קל"א ד"ה תליתאה) לפיכך הוליד יצחק את יעקב למעלה במקום כינה, ויעקב נעשה שם דעת המכריע בין חכמה וכינה שהם אברהם יצחק.
תנח ואי תימא וכו': ואם תאמר, וכי אברהם נתאחד בזה, דהיינו שנכלל בבחינת קו שמאל דיצחק, ולא יותר, והרי כתוב, חסד לאברהם

קמ"ט **דף דף**

תנ"ט) ובג"כ יצחק, דינא קשיא, נפק לאחדא * לחולקיה ב' ולאולדא *
 וחסד אקרי. וע"ד יעקב אשלים כלא, מהאי סטרא, ומהאי סטרא, מסטרא
 דאחידו אברהם ויצחק י לחולקיהו לעילא, הוא שלימותא. מסטרא * דאחידו
 להו לאולדא מתפא לעילא הוא שלימותא. וע"ד פתיב * * * ישאל אשר בך
 אתפאר. ביה י אתאחידו גוונין * מעילא ומתפא.
תס) וע"ד פתיב הקא שירה, דכתיב * אשירה נא לידידי. שירה ודאי,
 * דהא אקרי לאולדא, דכר, דהא אקרי י ידי, עד לא * * * יפוק לעלמא.
תסא) ואית דאמרי, * אשירה נא לידידי דא אברהם, פד"א * * * מה
 לידידי בביתי. ואברהם ירית ירותא דאחסנת חולקא דא, אבל * * * מה דאמינא,
 דא יצחק ה"י הוא.

מסורת הזהר **חלומי גרסאות**

(א) (ישעיה מ"ט) לעיל ב"ב דף פ"ח צ"ב, ב) לעיל דף פ"ח צ"ב, ג) (ירמיה י"א).
 א) נ"א בחולקיה, ב נ"א ולא לדא, ג נ"א חסד, ד נ"א לחולקהן. ה נ"א דאחידו, ו נ"א ליג ישראל, ז נ"א אתאחרו, ח נ"א מלעילא, ט נ"א דהא הוא עיקרא (אה"ל). י נ"א ליג ידי. יא נ"א פוק, (ד"א). יב נ"א מוסיף דא [ד"א] אשירה. יג נ"א מוסיף על מה.

<p>מאמרים</p> <p>לאברהם, הרי שנאחו בימין. ומשיב אלא חלק שלו כך הוא, דהיינו חסד, משום שעשה חסד עם בני העולם. אבל להוליד נאחו כאן דהיינו שנכלל בקו שמאל, ומכאן מתחיל כי אין הולדה אלא מבחינת הארת חכמה, שהוא מושג על ידי התכללות ימין בשמאל. שז"ס ביצחק יקרא לך זרע, ולא בך. (כנ"ל בסמוך בד"ה אברהם). ועל כן לא נמול אברהם אלא בן צ"ט שנים, וסוד הדבר נודע, ונתבאר במשנה שלנו. והסוד הוא כי מאה שנה ה"ס עשר ספירות שבכל אחת עשר. ובהכלים דע"ס, העליונים נגדלים תחילה, דהיינו שמתחיל בכתר ומסיים במלכות. ונמצא שנת המאה שה"ס מלכות דמלכות, שתקונה קשה מאד, וע"כ נמול אברהם בשנת הצ"ט, כדי שיוכל לתקן את שנת המאה. תנ"ט) ובגין כך יצחק וכו': ומשום זה יצחק שהוא דין קשה, שהוא קו שמאל שנסתם מחמת חסרון הלבוש של חסדים (כנ"ל ב"א דף ק"ל ד"ה תנינא) יצא להשלים את חלקו ולהוליד את קו האמצעי שהוא יעקב, ונקרא חסד, דהיינו שהמשיך קומת חסדים על מסך דחירק, שה"ס קו אמצעי הנקרא יעקב, שהרבה החסדים, ואז נכללו ימין ושמאל זב"ז, כנודע. ועל כן יעקב השלים הכל מצד הימין ומצד השמאל: מצד שנכללו אברהם ויצחק בחליקיהם למעלה ע"י יעקב שהוא קו אמצעי, שבוה נשלמו החסדים שבימין הוא שלימות אחד של יעקב. ומצד שניתן להם להוליד (דפ"י דף צ"ו ע"א)</p>	<p>מסורת הזהר</p> <p>מאמרים</p> <p>ממטה למעלה הוא שלמות ב' ליעקב. כלומר מצד, שנשלם החכמה שבשמאל, על ידי התלבשות בחסדים שבימין, שאז החכמה מאירה ממטה למעלה, ונעשה ראוי להוליד כנ"ל. שכל זה נשלם ע"י יעקב, הריהו שלימות ב' של יעקב. הרי שיעקב השלים מהאי סטרא ומהאי סטרא, מצד הימין ומצד השמאל. כמבואר. ועל כן כתוב, ישאל אשר בך אתפאר. כי בו בישראל נשלמו הגוונים, דהיינו האורות, מלמעלה ומלמטה. תס) ועל דא כתיב וכו': ועל כן כתוב כאן שירה, שכתוב אשירה נא לידידי. ולא תוכחה, כנ"ל (באות תנ"ב) הוא שירה ודאי, כי נקרא להוליד זכר. כלומר, בשביל שהזכיר לידידי, יורה על הולדת זכר, שהוא יצחק, שהוא מוחין דקו שמאל מבינה, שהוא עלמא דדבורא, (כנ"ל באות תנ"ה) דהא אקרי ידידי עד לא יפוק לעלמא. כי יצחק נקרא ידידי מטרם שיוצא דרך ז"ו' הנקראים עולם, דהיינו בעודו בחינת קו שמאל מבינה (כנ"ל באות תנ"ג) וע"כ הוא דכר כמו בינה. ולפיכך כתיב כאן אשירה כי בדכר שהוא ג"ר, נוהג שירה. תסא) ואית דאמרי וכו': ויש אומרים. אשר אשירה נא לידידי, זה אברהם. כמו שאתה אומר, מה לידידי בביתי, שהוא אברהם, כן יידידי שבכאן הוא אברהם. ואברהם ירש ירושה של נחלת שדה זו, שהיא המלכות, המכונה כאן כרם, שאומר עליה שירת דודי לכרמו</p>
--	---

קג

ף דף

תסב שירת דודי * לכרמו. דא קב"ה, דאקרי דודי. דכתיב ב' * דודי צח ואדום, ידידי אהיד בדודי, דבר. ומניה * אתנטע כרם, דכתיב, כרם תהה לידידי.

תסג בקרן בן שמן. מאי בקרן בן שמן. אלא, דבמה * נפיק האי כרם, ובמה אתנטע, חזר ואמר בקרן. מאי קרן. דכתיב * בקרן היובל. בקרן היובל * שארי. והאי קרן אתאחיד בטהוא דבר, דאקרי בן שמן.

תסד מהו בן שמן. ד"א בן חורין. ותרנוויהו חד מלה, שמן דמתמן נגיד משחא ורבו, * לאדלקא * בוצינין, ובג"כ בן שמן. ודא שמן ורבו נגיד ונפיק ואדליק * בוצינין, עד דנטיל ליה, וכגיש ליה, האי קרן, ודא אקרי קרן היובל. בגיני כה, לית * משיתותא דמלכותא, אלא בקרן, וע"ד אתמשך מלכותא דדוד, דאתמשך בקרן, ואתאחיד ביה.

תסה * ויעזקהו, כהאי * עזקא דאסתתר לכל סטרין. * ויסקלהו, דאערי

חלופי גרמאות

ממורת הזהר

(א) (שה"ש ה') ח"א קלט: ז"ח תולדות כ"ו טג ש"ח. א נ"א ל"ג לכרמו. ב נ"א מוסיף זה דודי. ג נ"א אתפשט. (ב) (יהושע ו') ח"ב קעט. ח"ג כר: ד נ"א כמה. ה נ"א דנפיק. ו נ"א שריא. ז נ"א בוסינין. ח נ"א בוסינין. ט נ"א משיכותא. י נ"א מוסיף ויעזקהו ויסקלהו [ויעזקהו].
דרך אמת א [להדליק נרות שהוא התעוררות מדרגות הקדושה שיאירו השפעה למטה. ב] כטבעת זו שמסובבת מכל צד.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

לכרמו אבל, אומר ר' אבא, מה שאמרתי שהוא יצחק כן הוא. דאחסנת חולקא, פירושו, נחלת שדה, כי, ובשדי יתומים, מתרגמינן ובחלקא דיתמי. (משלי כ"ג י').

תסב שירת דודי * לכרמו: דודי, זה הקב"ה שנקרא דודי, שכתוב, דודי צח ואדום. כשידידי נאחו בדודי, הוא דבר. פירוש דודי הוא ז"א, והוא נאחו בירידי שהוא קו שמאל דבינה, בעת שז"א משמש שם לקו אמצעי, ואז יש לז"א מוחין הללו דבינה שהוא דבר. ואז ומניה אתנטע כרם, וממנו, בהארות השמאל דבינה, נטע כרם, שהיא המלכות ונוקבא דז"א. שכתוב, כרם היה לידידי. כי היא נבנית משמאל דבינה.

תסג בקרן בן שמן: ושואל, מהו בקרן בן שמן. ואומר, אלא ללמדינו במה יצא ונולד כרם הזה ובמה נטע, חזר ואומר בקרן. מהו קרן. הוא שכתוב, בקרן היובל, שפירושו מלכות ממותקת דבינה. כי קרן היא מלכות, ויובל היא בינה. וקרן הזה שבכאן, נתאחד בדכר הזה הנקרא בן שמן, שהיא גם כן בינה. ומשמיענו הכתוב בזה, שכל יציאתו ונטיעתו של הכרם שהיא מלכות, נעשה בסבת עלייתה אל הבינה, שהיא דבר, כמו שמפרש לפנינו בסדר הכתובים ויעזקהו ויסקלהו.

תסד מהו בן שמן וכו': ושואל, מה (דפו"י דף צ"ו ע"א *) דף צ"ו ע"ב

אותה

קנא

דף דף

מנייה ומחולקתיה, כל אינון רב רבין, כל אינון תריסין, כל אינון פתרין
פתאין, והוא נסיב ליה להאי א פנים לחולקתיה, דכתיב ב פ חלק ה עמו יעקב
חבל נחלתו.

תסז ויטעהו שורק, פד"א א ואנכי נטעתיו שורק פלה זרע אמת. כל"ה
ב כתיב ג בה"א. מכאן ד שארי אברהם לאולדא לעילא, ומהאי נפק זרע אמת.
פלה זרע אמת, ודאי, ה היינו דכתיב, פה יקנה זרעך, וכלא חד מלה. נפאה
חולקהון דישראל, ידידתו ירותא קדישא דא.

תסח סופיה דקרא ויבן מגדל בתוכו. מהו מגדל. פד"א א מגדל עז שם
ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, בו ירוץ צדיק ודאי.

חלופי גרסאות

א נ"א קן. ב נ"א ל"ג כתיב. ג נ"א בח. ד נ"א שרי.
ה נ"א וחינו. ו נ"א דידהן. ז נ"א מוסף ונשגב ונשגב
ההוא מגדל [כד] בו ירוץ צדיק ודאי (רמ"ק ואה"ל).
ט נ"א מוסף צדיק ונשגב ודאי. י נ"א צדיק ודאי ונשגב
ודאי.

מסורת הזהר

א) דברים ל"ב לעיל ב"א דף קצ"ד צ"ד. ב) (ירמיה ב)
ה"א קי. רחל: רלט: ח"ב פט: ח"ג יד: עג: קפט: רו.
רצה: ת"ז תי"ט לט: ת"ע קכט: ז"ח בראשית יא. טא
שטט. תק"ח צ"ד טב. שב. צ"ח טג שטו. ג) משלי י"ח
לעיל ב"א דף שמי"ה צ"א.

דרך אמת א) שרי עי אומות. ב) בארתיים בסמוך.

לכרית מילה

הסולם

מאמרים

אל המלכות. ואז אומר הכתוב כל ה' זרע
אמת. כי אור החכמה שמאירה הבינה אל
הכרם, נקרא אמת. וז"ש מכאן שארי אברהם
לאולדא לעילא, ממצב הזה, דהיינו אור
השורק, התחיל אברהם להוליד למעלה את
יצחק, (כנ"ל באות תנ"ז) כי הוא בחינת
שורק הזה כנ"ל. וז"ש ומהאי נפק זרע
אמת כל"ה זרע אמת ודאי, כי הארת
החכמה נקרא אמת כנ"ל. וז"ש היינו דכתיב
כ"ה יהיה זרעך, זה שכתוב כ"ה יהיה
זרעך, כי קו שמאל הזה בעת שמאיר
במלכות נקראת המלכות כ"ה, (כנ"ל דף
קמ"ח ד"ה אברהם) ופלא חד מלה, והכל
דבר אחד הוא, דהיינו, שורק, זרע אמת,
לידת יצחק, כה יהיה זרעך, הם כולם דבר
אחד, שהוא הארת קו שמאל מהבינה,
כמבואר. זכאה חולקהון וכו', אשרי חלקם
של ישראל שיורשים ירושה גדולה הזו. כי
מוחין אלו נקראים ירושה, להיותם מלמעלה
מוז"ן, וזו"ן מקבלם מאו"א בדרך ירושה,
וכן ישראל. בדומה לבן היוורש את אביו,
שזוכה בו אע"פ שאינו מעשה ידיו, כן
זוכה זו"ן במוחין דבינה, אע"פ שמצד עצמו
אין לו בהם כלום. וכן ישראל מוז"ן.

אותה לוי"ק, מחמת ה' שנכנסה לאור הבינה
ונעשה אור. שפירושו קומת רוח, שהוא
ו"ק.
ויסקלו, דאעדי וכו': ויסקלוהו, פירושו
שהסיר מהכרם ומחלקו, כל אלו הגדולים
וכל אלו השרים וכל הכתרים התחתונים.
פירוש, ע"י עלית המלכות לבינה, שנתמעטה
אז לו"ק בלי ראש, הסיר המאציל מן
המלכות כל כחות הגדולים של הס"א שהיו
דבוקים במלכות. כי אחר שנתמעטה לו"ק
אין להם מה לינק ממנה. והוא נסיב ליה
ל"האי כרם לחולקתיה, ואז הוא, דהיינו הבינה,
לקח את הכרם לחלקו, דהיינו שנתדבקה
בהבינה ונעשתה לחלק מן הבינה. שכתוב
כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. כי
לפי שהמלכות נעשתה לחלק מן הבינה,
נעשו גם ישראל לחלק מן הבינה. להיותם
דבוקים בה.

תסז ויטעהו שורק, פד"א וכו': הוא
כמו שאתה אומר. ואנכי נטעתיו שורק,
כלה זרע אמת כל"ה כתיב בה' והוא כמו
שהיה כתוב כל"ה ה', שהיא המלכות, זרע
אמת פירושו. כי ויטעהו שורק, היינו על
ידי שהבינה חזרה והורידה ה' מאויר
והחזירה אליה אתון אל"ה, שאז יצא קו
שמאל הנקרא שורק, (כנ"ל דף קמ"ח ד"ה
אברהם) שה"ס אור החכמה בלי חסדים
כמ"ש שם. והשפיעה הבינה מוחין הללו
(דפו"י דף צ"ו ע"ב)

תסז סופיה דקרא ויבן מגדל בתוכו:
ושואל מהו מגדל. ואומר, כמ"ש.א. מגדל
עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, בו ירוץ
צדיק

קנב

פ' דף

תסח וְגַם יִקְבַּח חָצַב בּוֹ. דָּא תְרַעַא דְצִדְקָא, פַּד"א א פִּתְחוּ לִי שְׁעֵי צִדְקָא. מְאִי מְשַׁמְעַ, דְכָל בְּרַי יִשְׂרָאֵל דָּאֲתִגְזָר, א עֵייל ב בַּתְרַוּוּיֵיהּ א וְזָכִי לְתַרְוּוּיֵיהּ.
תסט וּמֵאן דְקָרִיב בְּרִיָּה לְקָרְבָּנָא דָּא, עֵייל לִיָּה בְשִׁמָּא קַדִּישָׁא, וְעַל אָת דָּא, מִתְקַיְמִין שְׁמִיָּא וְאַרְעָא. דְכִתִּיב א אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּקְוֹת דְשָׁמַיִם וְאַרְצֵי לֹא שָׁמִתִּי. וְהַאי ב מְאָרִיָּה דֶּהֲלוּלָא דָּא, זָכָה לְכֻלָּא, וְלַמְחֻזֵּי יְקוּדָשָׁא בְּרִיָּה הוּא ח אָנְפִין בְּאָנְפִין בְּהַאי יוֹמָא.
תע וּזְכָאָה חוּלְקָנָא, דְזָכִינָא לְהַאי יוֹמָא, וְזָכָאָה ט חוּלְקָה עֲמָנָא, וְהַאי בְּרָא דָאֲתִיָּלִיד לָךְ קָרִינָא עַלְיָה א פֶּל הַנִּקְרָא יְבֶשְׁמִי וּגו'. יִצְרָתִיו אָף עֲשִׂיתִיו. וְכִתִּיב ד וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יָהּ וְגו'. וְאִזְפְּוּהָ ב אִזְפְּוּהָ יב לְרַבִּי אַבְבָּא תְּלַת יג מִלִּין.
תעא אָמְרוּ לִיָּה הַאי יד מְאָרִיָּה דֶּהֲלוּלָא אוּשְׁפִּיזָךְ זָכָה ט לְכוּלֵי הַאי, טוּ בְּגִין דְקַיְיִם קִיוֵּמָא דְמַצְוָה. אָמַר מְאִי הַיָּא. אָמַר הָהוּא גְבָרָא, דְבִיתָאִי, אַתְתָּ אַחֵי יו הַוּוֹת, וּמִית בָּלָא בְּנֵין, וְנַסִּיבָנָא לָהּ, וְדָא הוּא בְּרָא קַדְמָאָה דִּתְהוּה לִי יז מְנָה, וְקָרִינָא לִיָּה בְשִׁמָּא דְאַחֵי דָאֲתַפְטֵר. א"ל מִפְּאַן וְלִהְלָאָה יח קָרִי לִיָּה אִידֵי, וְהִינְנוּ אִידֵי בְרַי יְעַקֵּב. בְּרִיָּה לֹן רַבִּי אַבְבָּא וְאִזְלֵ לְאַרְתַּיָּה.

מסורת הזהר
 א (תהלים קי"ח) לעיל ב"א דף שליט צ"ג. ב (ירמיהו לא) כ"ה לעיל פרשת נח דף א' צ"ג. ג (ישעיה מ"ג) ח"א רכ. ונא: ח"ב מב. ח"ג רכה. קד. ת"ז ו: תכ"ב סד. ז"ח בראשית ח' טב שמו. י"ז טג שית. תקי"ח קכ"ב טב שכה. ט (ישעיה נ"ד) י"ג לעיל פ' נח דף ל"ט צ"ג.
 א נ"א עאל. ב נ"א באתריוהו. ג נ"א דיקרב. ד נ"א שמים וגו'. ה נ"א מריה. ו נ"א למחמי. ז נ"א למיחמי. ח נ"א לקב"ה. ט נ"א אפין באפיק. ט נ"א חולקיה. י נ"א ולכבודי בראתיו יצרתיו וגו'. י"א נ"א מוסף ה' ורב שלום בניך וליג וגו'. י"ב נ"א לרב. י"ג נ"א מלין. יד נ"א מריה. טו נ"א לכלי. טז נ"א ובגין. יז נ"א הות. יח נ"א מינה. יט נ"א קריה.

דרך אמת א] מילה בכני' ופריעה בצדיק אמור צ"א ב]. הו' עושין לו ליה.

מאמרים פירוש. כי מבחינת הארת השורק אין המלכות יכולה להתקיים, להיותה חכמה בלי חסדים. ובנין המגדל פירושו התלבשות החכמה בחסדים, שאז ירוץ צדיק ונשגב ולא מקורם לכן.

תסח וְגַם יִקְבַּח חָצַב בּוֹ: זהו שער צדק כמש"א, פתחו לי שערי צדק. שז"ס המסך דחירק שעליו נמשך קומת החסדים וכן אמצעי. שלולא זה לא היתה החכמה מאירה. ומשום זה יש בחסדים הללו גם התכללות החכמה. **מאי משמע**, ושואל, מהו המשמעות של הכתוב פתחו לי שערי צדק. ואומר, שכל אחד מישראל שנמול נכנס בשניהם, וזוכה בשניהם. דהיינו במגדל ויקב. שמגדל פירושו התכללות חכמה בחסדים. ויקב פירושו התכללות חסדים בחכמה. לכן בקש דוד פתחו לי שערי צדק, לזכות בשניהם.

תסט וּמֵאן דְקָרִיב בְּרִיָּה וכו': ומי (דפו"י דף צ"ו ע"ב)

זכרית מילה
 שהקריב את בנו לקרבן הזה. של ברית מילה הוא מכניסו בשם הקדוש. ועל אור הזה מתקיימים שמים וארץ. וכתוב אם לא בריתי וגו'. ובעל שמחה הזה זכה לכל, וזכה לראות את הקב"ה פנים בפנים ביום הזה.
תע זכאָה חוּלְקָנָא וכו': אשרי חלקנו שזכינו ליום הזה. ואשרי חלקך עמנו. וכן הוה הנוגד לך קורא אני עליו כל הנקרא בשמי וגו' יצרתיו אף עשיתיו. וכתוב וכל בניך למודי ה'. וליוה את ר' אבא שלשה מילים.
תעא אָמְרוּ לִיָּה הַאי: אמרו לו, לר' אבא. בעל השמחה הזה, בעל המלון שלך, זכה לכל, זה משום שעשה עשיה של מצוה. אמר, מה הוא המצוה. אמר אותו האיש, בעל המלון, אשתי, אשת אחי היתה, שמת בלא בנים, ונשאתי אותה, וזה הוא בן

קנג

ף ך

תעב כד אַתָּא, סדר מלין קמיה דר' אלעזר, ודחיל למימר לר' שמעון. יומא חד א תוה קמיה דר"ש, וא"ר שמעון, מאי דכתיב «ויפל אברם על פניו וידבר אתו אלקים לאמר אני הנה בריתי אתך. משמע דעד דלא אתגזר הוה נפיל על אנפוי, ומליל עמיה, בתר דאתגזר קאים בקיומיה ולא דחיל. אני הנה בריתי אתך, דאשפח גרמיה גזיר.

תעג א"ל ר' אבא, אי ניחא קמיה דמר דלימא קמיה, מאינון מלי מעלייתא דשמענא בהאי, א"ל אימא. א"ל דחילנא דלא דיתענשו על ידי. א"ל ח"ו משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בה. סח ליה עובדא, וסדר קמיה פל אינון מלין.

תעד א"ל וכי פל הני מלי מעלייתא הוו טמירין גבך, ולא אמרת להו. גזרנא עלך דכל תלתין יומין אלין תלעי ותנשי. ולא כתיב א אל תמנע טוב ומפעליו בהיות לאל ירך לעשות. וך הוה. אמר, גזרנא, דבאורייתא, דא יגלון לך כל ביני חברייא.

תעה חלש דעתיה דרבי אבא, יומא חד חמא ליה רבי שמעון, א"ל טופסךא דלבך באנפך שכיח, א"ל לא על דידי הוא, אלא על ידיהו.

מסורת הזהר

(א) (בראשית יז) ח"א פט. ח"ב נג. (ב) תהלים קי"ב. א נ"א מסיף הוה קאים. ב נ"א לא. ג נ"א דשמעית. ד נ"א יתענשן. ה נ"א יומן. ו נ"א מבעלי גגו. ז נ"א מסיף אמר ליה. ח נ"א אמר תו (אה"ל). ט נ"א דאורייתא. י נ"א דבדאורייתא ונ"א באורתא. יא נ"א לבבל ויגלון בכל בני חברייא. יב נ"א בבבל. יג נ"א מסיף ויגלון בבבל ביני חברייא (אה"ל). יד נ"א דידיהו.

דרך אמת א שגור עליו שיטתיה לי יום בלמוד ההוא לשכחם כדי שלא יגלום לאחרים וכן היה. ב שיתגלו הדברים לבבל בין החכמים כולם והיה רבי אבא מצטער על זה. ג דפוס וציור שבלבך שכיה ומצוי ר"ל ניכר בפניך הזועפים וירוקים שיש בלבך איזו דאגה וצער בשביל זה והשיב לו. ד לא שאני מצטער על עצמי אלא בשביל החכמים שמא יתענשו ע"י למוד זה כשיתגלה ביניהם.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

דברים הטובים ששמעתי בענין זה. אמר לו אמור. אמר לו אני מפתח שלא יענשו על ידי. אמר לו ח"ו משמועה רעה לא יירא וגו'. ספר לו המעשה, וסידר לפניו כל הדברים.

תעד אמר ליה, וכי כל וכו': אמר לו ר"ש, וכי כל אלו דברים הטובים היו נסתרים אצלך ולא אמרת אותם, אני גוזר עליך, שבכל שלשים יום הללו, תלמוד ותכף תשכח, וכי לא כתוב, אל תמנע טוב מבעלי גגו. וכן היה. שלמד ושכח. אמר, אני גוזר, שעם תורתם זו, יגלו, היינו בעל האכסניא שלו וחבריו, לבבל בין החברים אשר שם. **תעה** חלש דעתיה וכו': נחלש דעתו של ר' אבא. יום אחד ראה אותו ר' שמעון. אמר לו, העתקה מלבך נמצא בפניך, אמר

בן הראשון שהיה לי ממנה, וקראתי שמו על שם אחי שנפטר. אמר לו, מכאן והלאה תקרא אותו **אידי**. והוא אידי בן יעקב. בוך אותם ר' אבא והלך לדרכו.

תעב כד אַתָּא וכו': כשבא למקומו, סידר הדברים לפני ר' אלעזר. והיה מתירא לומר אותם לפני ר"ש. שלא יענישם על גילוי הסודות, יום אחד היה לפני ר"ש, ואר"ש, מה זה שכתוב, ויפול אברם על פניו וידבר וגו', משמע, שכל עוד שלא נמול היה נופל על פניו ואז דבר עמו. ואחר שנמול עמד על עמדו, ולא היה מפתח. אני הנה בריתי אתך, היינו שמצא את עצמו נמול, כי דבר ה' פעל עליו ונמול.

תעג אמר ליה ר' אבא: אמר לו ר"א, אם טוב בעיני אדוני, לומר לפניו מאלו (דפו"י דף צ"ו ע"ב)

לך לך

קנד

א"ל ח"ו דאָתענשו, אָלאַ בַּגִּין * דַּמְלִין אַתְגַּלְיִין בִּינְיָהוּ כַּל כָּה, בִּיגְלוֹן
בִּינְיָ תַכְרִיָּא, יִלְפוֹן אֵינּוֹן דַּאֲרַחֲזִין, וְאַתְפַּסְיִין מְלִין בְּגוֹנְיָהוּ. דְּהָא
מְלִין לֹא אַתְגַּלְיִין אָלאַ וּבִינְנָא, דְּהָא קב"ה * אַסְתְּכִים עֲמָנָא, וְיַעַל יְדָנָא
אַתְגַּלְיִין * מְלִין.

תעו) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתִיב * אֲזַי בְּקַע כְּשֶׁחַר אֲוֶרְךָ * וְגו'. וְזִמֵּין קב"ה
לְאַכְרִזָּא עַל בְּנוֹי, וְזִימָא, אֲזַי בְּקַע כְּשֶׁחַר אֲוֶרְךָ וְאַרְכַּתְךָ מְהֵרָה תִצְמַח וְהִלְךָ
לְפָנֶיךָ צְדָקָךָ וְכַבּוֹד ה' יִאֲסָפֶךָ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (ישעיה נ"ח) ח"א ונ: ח"ב נט. קצט. רנב: ח"ג קד. א נ"א מוסיף דמלין אלין. ב נ"א מוסיף וכד יגלוך. ג נ"א
מוסיף בבבל בניו. ד נ"א ארחו. ונ"א ארחי. ה נ"א
ויתכסיין. ונ"א ואתבסמן. ו נ"א ביבנה. ז נ"א דעל. ח נ"א מוסיף מלין אלין. ט נ"א ליג וגו'.

דרך אמת א) מסכים עמנו ע' פרשת ויהי דף תנ"ד ע"ב ורכ"ה ע"א.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

יתגלו אלא ביננו, כי הקב"ה הסכים עמנו,
ועל ידינו יתגלו הדברים.

אמר לו ר' אבא, לא על עצמי אני מצטער
אלא עליהם, שהענישם לגלות בבל.

תעו) אָמַר רַ' יוֹסִי וְכו': אַרְזִי: כְּתוּב,
אֲזַי בְּקַע כְּשֶׁחַר אֲוֶרְךָ וְגו' עֵתִיד הַקַּב"ה
לְהַכְרִיז עַל בְּנוֹי, וְיֹאמַר, אֲזַי בְּקַע כְּשֶׁחַר
אֲוֶרְךָ וְאַרְכַּתְךָ מְהֵרָה תִצְמַח וְגו'.

אָמַר לִיָּה ח"ו וְכו': אָמַר לוֹ ר"ש, חַס
וְשְׁלוֹם שְׁנַעֲנָשׁוּ, אֲלֵא מִשּׁוֹם שְׁהַסוּדוֹת נִתְגַּלּוּ
בִּינֵיהֶם כָּל כַּךְ, גּוֹדוֹתֵי עֲלִיָּהֶם. שִׁיגְלוּ בֵּין
הַחֲבֵרִים שׁוֹבְבִל, וְיִלְמְדוּ הַדְּרָכִים שֶׁלָּהֶם
וְהַסוּדוֹת יִתְכַסּוּ בִּינֵיהֶם, כִּי הַסוּדוֹת לֹא
(דפו"י דף צ"ו ע"ב)

